

Άγρια Χαρά

Μαρία Κ. Παπαζώη

© 2026 [Μαρία Κ. Παπαζώη]

Το παρόν έργο διατίθεται δωρεάν μέσω ψηφιακών πλατφορμών ανοικτής πρόσβασης (open access).

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή, διανομή και κοινοποίηση του έργου, υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται αναφορά στον δημιουργό και δεν αλλοιώνεται το περιεχόμενο.

Απαγορεύεται η εμπορική εκμετάλλευση του έργου χωρίς την έγγραφη άδεια του δημιουργού.

Άδεια χρήσης: Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές (CC BY-NC-ND 4.0)

Συγγραφέας: [Μαρία Κ. Παπαζώη]
Email επικοινωνίας: [mpapazoi@gmail.com]

ISBN: 978-618-00-6658-6

Τόπος έκδοσης: Άρτα

Έτος έκδοσης: 2026

Γλώσσα: Ελληνικά

Σχεδιασμός εξωφύλλου: [Μαρία Κ. Παπαζώη]
Σελιδοποίηση: [111]

Επιμέλεια κειμένου: Δώρα Γούσιου

Μέρος 1ο

Στο δάσος

Είμαι ελεύθερη, ελεύθερη κι ας έχω ματωμένα γόνατα, γδαρμένα χέρια, σκισμένα ρούχα, λάσπη και ιδρώτα σ' ολόκληρο το σώμα. Είμαι ελεύθερη κι ας έχω μια κοιλιά που κάνει τους πιο παράξενους ήχους στο δάσος. Είμαι ελεύθερη και νιώθω χαρά! Μεγάλη χαρά! Τέτοια χαρά που δεν θυμάμαι να έχω ξανανιώσει!.. Θα τραγουδούσα, θα ούρλιαζα κιόλας, αλλά μάλλον θα γινόμουν αντιληπτή απ' αυτούς που με ψάχνουν.

Όμως, με ψάχνουν; Από χθες χώνομαι όλο και πιο βαθιά στο δάσος. Μέχρι κάποια ώρα γνώριζα τα μονοπάτια που τα είχα περπατήσει τόσες φορές, αλλά, έπειτα από κάποιο σημείο, το δάσος έγινε άγνωστο. «Δεν πειράζει» λέω στον εαυτό μου «ίσως είναι καλύτερα έτσι». Εχθές δεν είχα ακούσει φωνές να με φωνάζουν. Κανείς δεν είχε βγει να με ψάξει, αλλά σήμερα; Μπορεί κάποιοι να πιστέψουν ότι χάθηκα στον δρόμο για το μοναστήρι της Φανερωμένης... Όσοι, όμως, με γνωρίζουν καλά, θα πουν ότι τον δρόμο τον ξέρω σαν την παλάμη του χεριού μου, άρα κάτι άλλο μου έλαχε...Βέβαια, οι μοναχές, αν τις ρωτήσουν, θα πουν ότι δεν με είδαν, ότι δεν εμφανίστηκα στο μοναστήρι, ούτε στα χωράφια τους. Άρα, αφού και στο χωριό κανείς δεν με είδε να φεύγω, θα βάλουν με το μυαλό τους το χειρότερο... Στο σπίτι η μάνα μου θα κάθεται μονάχη να πλέκει και να καταριέται τη μαύρη της τη μοίρα, χωρίς να ξέρει πού είμαι. Όταν μάθει την εξαφάνισή μου, μπορεί και να χτυπά τα στήθη της, όπως κάνει μια χαροκαμένη μάνα. Σίγουρα θα προσεύχεται στην Παναγία να με προσέχει. Αλίμονό μου, όμως, όταν καταλάβει ότι το 'σκασα!.. Τότε θ' αλλάξει τροπάριο. Θα με βρίζει.

«Σε ζήτησε κάποιος για γυναίκα του. Ήρθε και μου ζήτησε το χέρι σου» μου είχε πει πριν δυο μέρες, την ώρα που τρώγαμε μεσημεριανό. Έμεινα με το στόμα ανοιχτό.

«Δεν θέλω να παντρευτώ, είμαι πολύ μικρή» της απάντησα δήθεν αδιάφορα, όμως εκείνη δεν το έβαλε κάτω. Ήθελε να με πείσει ότι αυτό είναι το μέλλον μου.

«Δεν είσαι. Κι εγώ στην ηλικία σου παντρεύτηκα. Είσαι δεκαεφτά, πρέπει ν' αποκατασταθείς. Τι θα κάνεις άλλο, αν δεν παντρευτείς;». Όσο εγώ της έλεγα ότι δεν θέλω, τόσο εκείνη επέμενε.

«Ο δάσκαλος» ξεκίνησε να λέει, αλλά δεν την άφησα να ολοκληρώσει.

«Ο δάσκαλος;» φώναξα ρίχνοντας το ποτήρι μου στο τραπέζι, χύνοντας το νερό μέσα στο πιάτο μου. Ένα κύμα αηδίας ανέβηκε απ' το στομάχι μου κι έκανα έναν γελοίο μορφασμό.

«Ναι, ο δάσκαλος! Γιατί το λες έτσι;» ρώτησε ταραγμένη με την αντίδρασή μου.

«Έτσι» απάντησα προσπαθώντας να αποφύγω περισσότερες ερωτήσεις που θα με ανάγκαζαν να εξηγήσω την απέχθειά μου γι' αυτόν.

«Ήρθε και με βρήκε την Κυριακή, μετά την εκκλησία, και μου είπε ότι θέλει να μιλήσουμε για ένα θέμα σοβαρό. Τον συνάντησα το ίδιο απόγευμα στις Ζώαινας, της προξενήτρας. Μου είπε ότι σε θέλει για γυναίκα του και να κάνετε τον γάμο τον Δεκαπενταύγουστο. Δέχτηκα.» μου ανακοίνωσε τελεσίδικα.

«Α, όχι. Αυτό δεν θα γίνει...» άρχισα να μουρμουράω. Κουνούσα το κεφάλι μου και το βλέμμα μου είχε στυλωθεί στο παράθυρο απέναντι.

«Λογικέψου παιδί μου. Αυτός ο γάμος είναι ό,τι καλύτερο για σένα. Να 'ξερεις μονάχα πόσες θα ήθελαν να έχουν την τύχη σου... Ο δάσκαλος είναι ο καλύτερος γαμπρός στο χωριό!». Ξαφνικά άρχισα να γελάω υστερικά. «Τρελάθηκες; Τι γελάς, παιδί μου; Πάει τρελάθηκες!». Η μάνα μου σηκώθηκε απ' την καρέκλα της κι άρχισε να πηγαινοέρχεται στο δωμάτιο φυσώντας και ξεφυσώντας. Ξαφνικά σοβάρεψα πάλι και με μια φωνή, που δε φανταζόμουν ότι φιλοξενούσε ο λαιμός μου, της είπα ότι ο δάσκαλος δεν ήταν ο καλύτερος γαμπρός και ακόμα περισσότερο δεν

ήταν γαμπρός για μένα.

Κάθισε δίπλα μου, πήρε το χέρι μου και βάλθηκε να το χαϊδεύει.

«Ο γάμος, παιδί μου, είναι ο προορισμός της γυναίκας κι εσύ μεγάλωσες πια κι είσαι σε ηλικία να φτιάξεις το δικό σου σπιτικό. Να κάνεις παιδιά, να τα μεγαλώσεις και να τα καμαρώσεις, όπως καμαρώνω εγώ που έχω εσένα». Την άκουγα και ήξερα ότι τα πίστευε αυτά που έλεγε. «Ο δάσκαλος είναι ωραίο παλικάρι, έχει καλή δουλειά, έχει περιουσία και είναι και καλός χριστιανός...». Σ' αυτό το τελευταίο, εκτός από μια αναγούλα, μου ανέβηκε και το αίμα στο κεφάλι. Πήρα το χέρι μου από το δικό της και σηκώθηκα απότομα. «Θα σου προσφέρει όλα όσα χρειαζέσαι. Μου ορκίστηκε ότι θα σε προσέχει» συνέχισε, προσπαθώντας να με καλοπιάσει, χωρίς να ξέρει...

Πάσχιζα να πνίξω τον θυμό μου και να μην πω πόσο πολύ τον σιχαινόμουν, αλλά ο θυμός σχεδόν πάντα βγαίνει νικητής.

«Δεν τον θέλω! Είναι παλιάνθρωπος!». Τα λόγια μου πρέπει να την τρόμαξαν, όπως τα φώναξα με τόση ένταση και τόση κακία. Πετάχτηκε επάνω και ήρθε κοντά μου. Με έπιασε απ' τους ώμους και με γύρισε, για να βλέπει τα μάτια μου, όπως έκανε πάντα, όταν ήθελε να δει αν λέω αλήθεια.

«Τι εννοείς; Πώς ξεστομίζεις κάτι τέτοιο για κείνον;» Αμέσως το μετάνιωσα. Δεν έπρεπε να το πω αυτό. Προσπάθησα να σκεφτώ κάτι που να δικαιολογεί αυτό το ξέσπασμα, αλλά δεν τα κατάφερα.

«Εννοώ ότι είναι πολύ αυστηρός» είπα τελικά κατεβάζοντας το κεφάλι, σαν να ήθελα να δείξω ότι μετάνιωσα για τον χαρακτηρισμό, που στην πραγματικότητα τον εννοούσα απόλυτα. Δεν ήθελα να συνεχίσω την κουβέντα και βγήκα έξω στην αυλή, όμως η μάνα μου δεν θα το άφηνε έτσι. Με ακολούθησε.

«Σου έκανε κάτι; Νόμιζα ότι θα χαιρόσουν που σε διάλεξε». Καθόλου δεν χαιρόμουν και η αλήθεια είναι ότι έπρεπε να το περιμένω. Μου το είχε δηλώσει ότι θα με παντρευόταν, ο κόσμος να χαλάσει, ήθελα δεν ήθελα. Στη μάνα μου δεν είχα πει τίποτα μέχρι εκείνη την ημέρα. «Η Ζωάνα είπε ότι την έχουν στείλει πολλές κοπελιές για προξενιά και απ' το χωριό μας και απ' τα διπλανά χωριά, αλλά αυτός τις αρνήθηκε όλες. Καμιά τους δεν ήθελε. Μόνον εσένα...». Δεν μπορούσα να την κοιτάξω στα μάτια. Θα καταλάβαινε το μίσος μου για κείνον και θα με ρωτούσε περισσότερο.

«Να διαλέξει άλλη. Εγώ δεν τον θέλω. Κανέναν δεν θέλω».

Γέλασε με το ξέσπασμά μου και με αγκάλιασε τρυφερά. «Τώρα τα λες αυτά. Η ζωή μιας γυναίκας θέλει τη συντροφιά και την προστασία ενός άντρα». Τώρα ήταν σειρά μου να γελάσω.

«Εσύ το λες αυτό; Εσύ που με μεγάλωσες μόνη σου; Είχες εσύ άντρα στο πλευρό σου; Χρειάστηκες ποτέ προστασία;» Δεν απάντησε, μόνο κούνησε το κεφάλι της, για να μου δείξει πόσο πολύ τη χρειαστήκε.

«Ας είναι. Φοβάσαι τον γάμο και το καταλαβαίνω... Όλες φοβούνται στην αρχή. Θα του πω να περιμένει μέχρι να είσαι έτοιμη. Θα ζητήσει αρραβώνα όμως...» Δεν την άφησα να συνεχίσει.

«Ναι, φοβάμαι. Και δεν τον θέλω. Να του πεις να διαλέξει άλλη, αφού θέλει να παντρευτεί» επέμενα. Εκείνη γέλασε με το πείσμα μου και με χαϊδεψε στο κεφάλι. Ήξερα ότι ήθελε το καλό μου, αλλά δεν φανταζόταν πόσο θα με καταδίκασε με αυτόν τον γάμο. «Εγώ θα γίνω καλόγρια» της πέταξα χωρίς να το σκεφτώ και την έκανα να γελάσει ακόμα περισσότερο. Κι εγώ θα είχα γελάσει, αν δεν ήμουν τόσο απελπισμένη εκείνη τη στιγμή, με την κουβέντα που ξεστόμισα. Εγώ καλόγρια! Εγώ που δεν αντέχω χωρίς να χασμουρηθώ δέκα φορές το λεπτό στη λειτουργία!.. Εγώ που φέτος το Πάσχα κόντεψα να βάλω φωτιά στο εκκλησάκι παίζοντας με τις λαμπάδες!.. Εγώ που όταν νηστεύουμε, τρώω κρυφά όλα τα απαγορευμένα και λέω ψέματα κάθε φορά στην εξομολόγηση! Το

γέλιο της αντήχησε απέναντι στο βουνό και γύρισε πίσω, για να βουίξει μέσα στ' αφτιά μου.

«Τι λες παιδάκι μου; Μπα, σε καλό σου!» Θα γελούσε κι άλλο, αλλά εκείνη τη στιγμή βγήκε στην αυλή της η κουτσομπόλα η γειτόνισσα που δε με χώνευε. Η μάνα μου τη χαιρέτησε και με πήρε βιαστικά να μπορούμε μέσα. «Την Κυριακή θα έρθει να σε ζητήσει. Μη με ρεζιλέψεις» μου είπε αυστηρά και πήγε να μαζέψει τα πιάτα. Για την υπόλοιπη μέρα έμεινα κλεισμένη στο δωμάτιό μου και δεν της μιλούσα. Σκεφτόμουν. Είχα μόλις τρεις μέρες να βρω λύση. Και τη βρήκα! Την επομένη.

Είπα ότι θα το σκάσω και το έκανα. Έφυγα και άφησα σημείωμα στο τραπέζι της κουζίνας ότι πάω στο μοναστήρι κάποια τρόφιμα που είχαν παραγγείλει οι μοναχές στο μπακάλικο και ότι θα έμενα εκεί τη νύχτα. Ήξερα ότι δεν θ' ανησυχούσε. Το 'χα κάνει κι άλλη φορά που ήμουν θυμωμένη. Θα σκεφτόταν ότι η προσευχή και τα λόγια της Ηγουμένης θα ηρεμούσαν τα νεύρα μου και θα αγαλλίαζαν την ψυχή μου. Όταν έφυγα απ' το χωριό ήταν απόγευμα, νομίζω ότι ήταν έξι. Δεν πήρα πολλά τρόφιμα μαζί μου, μόνο λίγο ψωμί, ελιές και μια ντομάτα. Γέμισα ένα παγούρι με νερό, έβαλα μια αλλαξιά ρούχα σε μια τσάντα και βγήκα απ' το σπίτι ατάραχη. Η καρδιά μου ίσως χτυπούσε λίγο πιο γρήγορα, οι παλάμες μου μπορεί και να ιδρώναν. Για μια στιγμή δίστασα να φύγω, αλλά ήταν μόνο για μια στιγμή.

Μπήκα στο δάσος που ξεκινούσε στον επάνω μαχαλά, πίσω απ' την εκκλησία, και περπάτησα μια ώρα, μέχρι να φτάσω στο διπλανό χωριό. Δυστυχώς έπρεπε να το διασχίσω ολόκληρο για να ξαναμπώ στο δάσος και μετά να συνεχίσω αθέατη. Απέφυγα τον κεντρικό δρόμο κι έκανα έναν μεγάλο κύκλο, για να μη με δουν μάτια που ίσως με αναγνώριζαν. Στο έβγα του χωριού βρήκα μια πέτρινη βρύση με κρύο νερό, ήπια και ξαναγέμισα το παγούρι μου. Λίγο παρακάτω συνάντησα κάποιους νεαρούς που είχαν τελειώσει τις δουλειές τους στα χτήματα και με ρώτησαν πού πάω. Τους είπα ψέματα ότι με έστειλαν να βρω τον παπα-Χαράλαμπο που είχε πάει στο εκκλησάκι του Σωτήρος να το ετοιμάσει, γιατί σε λίγες μέρες θα το λειτουργούσε. Είχα σκεφτεί αυτή τη δικαιολογία σε περίπτωση που κάποιος ρωτούσε ποια είμαι και πού πάω, επειδή ήξερα τον παπα-Χαράλαμπο και ότι έμενε σε κείνο το χωριό. Κούνησαν το κεφάλι και μου είπαν ότι τέτοια ώρα δεν θα τον έβρισκα στο ξωκλήσι, αλλά στην αγορά. Προθυμοποιήθηκαν, μάλιστα, να με συνοδέψουν πίσω στο χωριό, κοιτώντας με από πάνω μέχρι κάτω.

«Και ποια είσαι του λόγου σου;» με ρώτησαν. Στη στιγμή ξεφούρνισα ακόμα ένα ψέμα, για να γλυτώσω.

«Να μη σας νοιάζει. Και για να ξέρετε, δεν είμαι μόνη μου. Ο αρραβωνιαστικός μου έχει πάει προς νερού του και τον περιμένω». Δεν ξέρω αν με πίστεψαν. Ο πιο ψηλός μού σφύριξε με θαυμασμό.

«Έχεις γλωσσίστα! Τον καημένο!...» σχολίασε και ξέσπασαν σε γέλια. Φούντωσα, αλλά κατάφερα και κατάπια τον θυμό μου μαζί με την περηφάνια μου.

«Θα τον περιμένετε κι εσείς;» ρώτησα ενοχλημένη. Οι νεαροί χαμογέλασαν και συνέχισαν τον δρόμο τους, χωρίς να κοιτάζουν πίσω.

Περπάτησα μέχρι που έφτασα ξανά στο δάσος κι εκεί ένιωσα ασφαλής. Δεν είχα πολλές ώρες μέχρι να σκοτεινιάσει, γι' αυτό έπρεπε να βρω ένα μέρος για να περάσω τη νύχτα. Στη σκέψη ότι θα περνούσα τη νύχτα μου μόνη στο δάσος, ένιωσα τη ραχοκοκαλιά μου ν' ανατριχιάζει, αλλά αφού δεν είχα άλλη επιλογή άρχισα να ψάχνω.

Λίγη ώρα μετά, βρήκα το κατάλληλο σημείο. Ένα δέντρο με πυκνό φύλλωμα που ο κορμός του είχε γύρει προς τα κάτω, μού φάνηκε φιλόξενο, και πράγματι, το ένιωσα σαν μαλακό στρώμα κάτω απ' το κουρασμένο μου κορμί. Ο ύπνος ήρθε αμέσως, αλλά δεν ήταν βαθύς και συνεχόμενος. Ήμουν σε εγρήγορση. Εκτός απ' τον φόβο που μου προκαλούσαν οι θόρυβοι που ακούγονταν στο

δάσος μέσα στην απόλυτη ησυχία, οι σκέψεις με βασάνιζαν και κρατούσαν τα μάτια μου ανοιχτά. Δεν ξέρω πότε τελικά απόκαμα και βυθίστηκα, ξέρω όμως ότι ξύπνησα την ώρα που χάραζε, μούσκεμα απ' την υγρασία. Προσπάθησα να τεντωθώ σαν γάτα, όπως κάνω κάθε πρωί, αλλά το κλαδί που με κρατούσε έσπασε και μαζί του έπεσα στο έδαφος με δυνατό κρότο. Το ξάφνιασμα της πτώσης και μερικές γρατσουνιές μου χάλασαν την πρωινή χαρά, αλλά ήταν για λίγο, για πολύ λίγο! Σηκώθηκα νικήτρια από την αναμέτρησή μου με τη νύχτα στο δάσος και άρχισα να περπατώ, μπαίνοντας ολοένα και πιο βαθιά. Δεν ξέρω ακριβώς πόσο περπάτησα, αλλά σίγουρα ήταν αρκετές οι ώρες, γιατί ο ήλιος είχε φτάσει σχεδόν στη μέση της διαδρομής του.

Και να 'μαι τώρα εδώ, τριγυρισμένη από πανύψηλα δέντρα και φτέρες, κάνω μια στάση για μian ανάσα! Σκέφτομαι πως είναι η μοναξιά που δοκιμάζεις περπατώντας μονάχος στο δάσος που σε κάνει να νιώθεις μικρός κι ασήμαντος μπροστά στη φύση. Απροστάτευτος και δίχως όπλα, το μόνο που μπορεί να σε σώσει είναι η τύχη...

Ένα ξαφνικό τρίξιμο ακριβώς πίσω απ' την πλάτη μου, με κάνει να πεταχτώ και να βάλω τις φωνές. Τι πλάσμα άραγε με καταδιώκει; Η καρδιά μου χτυπά ξέφρενα, αλλά γρήγορα ανασαίνω με ανακούφιση. Ένα μικρόσωμο ελάφι περπατά καμαρωτό πολύ κοντά, χωρίς να φοβάται τη δική μου παρουσία. Δεν μπορώ να μην θαυμάσω το βάδισμά του και τον μακρύ βελούδινο λαιμό του που καταλήγει σ' ένα πανέμορφο κεφάλι με τεράστια μελιά μάτια. Αυτά τα μάτια με κοιτούν με απορία. Μάλλον θα σκέφτεται τι σόι πλάσμα είμαι! «Αι στο καλό! Ένα ελάφι!» μονολογώ. «Χάθηκε να είναι μια αρκούδα; Ένα τσακάλι ή ένας λύκος; Τόσους άκουσα χθες βράδυ να ουρλιάζουν» αστειεύομαι, κάνοντας τη γενναία. Τίποτα δεν είχα ακούσει, μόνο κάποια νυχτοπούλια, αλλά η φαντασία μου πάντα είναι πιο διασκεδαστική απ' την πραγματικότητα. Θα προτιμούσα να αναμετρηθώ με ένα ζώο θηρευτή, να δω τα άγρια ένστικτα στα μάτια του και να αντιμετωπίσω τον φόβο που θα μου προκαλούσε. «Μια χασιά θα με έκανε! Θα γλύτωνα από τη μίζερη ζωή μου».

Γελώ με τις χαζές σκέψεις και τη βλακεία μου που δεν πήρα λίγο περισσότερο νερό και φαγώσιμα. Πεινάω και διψάω και το θάρρος μου, δυστυχώς, δεν τρώγεται. Νιώθω το στόμα μου σαν ένα ξερό πηγάδι που λαχταρά να νιώσει το νερό της βροχής να κατρακυλά στα τοιχώματά του, αλλά συνεχίζω να περπατώ κάτω από τις πυκνές φυλλωσιές των δέντρων που με προστατεύουν απ' τη ζέστη του μεσημεριού. Κάπου θα δω το ποτάμι... Το ξέρω ότι το δάσος ανταμώνει το ποτάμι πολλές φορές. Και τότε θα δροσίσω το κορμί μου και θα πιω όσο αντέχω!

Συνεχίζω και τα χοντρά παπούτσια μου πονούν τα δάχτυλα. Αναρωτιέμαι πια αν αυτό που έκανα ήταν ένα λάθος κι οι αμφιβολίες με δοκιμάζουν. Δεν έχω σκεφτεί τι θα κάνω παρακάτω. Δεν έχω κανένα σχέδιο. Καμιά ιδέα πού θα καταλήξω. Το μόνο που ξέρω είναι ότι δεν θα τους κάνω το χατίρι. Δεν θα παντρευτώ τον δάσκαλο και δεν θα κάνω τα παιδιά του. Όχι, αυτό δεν θα το κάνω! Αυτό το θέλει η μάνα μου και εκτός από κείνη, το θέλουν κι οι μοναχές που δεν με δέχονται στο μοναστήρι ως δόκιμη, γιατί είμαι ατίθαση, λένε, και μόνον ένας σύζυγος μπορεί να με στρώσει... Σκέφτομαι. Από χθες που έφυγα, δεν κάνω τίποτα άλλο από το να σκέφτομαι, και μόνο σε ένα καταλήγω. Θα βρω δουλειά κι έτσι θα ζω μόνο για μένα. Όμως τι δουλειά θα κάνω; Τι ξέρω, αλήθεια, να κάνω; Ξέρω να πλέκω και να κεντάω, να διαβάζω, να γράφω και να ψέλνω, να καθαρίζω, να μαγειρεύω και να σκαρφαλώνω στο βουνό, για να μαζεύω βότανα και χόρτα. Ξέρω και να σελώνω τ' άλογα και να τα φροντίζω. Αυτό μόνο, γιατί υπασία δεν μ' άφησε η μάνα μου να μάθω κι ας ήθελε να με μάθει ο Άρης, ο γιος του μεγαλοκτηματία Θεοδόση.

Ο Άρης κι ο πατέρας του έχουν μια μεγάλη φάρμα με αιγοπρόβατα. Έχουν και τέσσερα άλογα που τα καβαλάει στον ελεύθερο χρόνο του και πηγαίνει μεγάλες βόλτες μέχρι το ποτάμι. Εκεί τα πάει, για να τα πλύνει και να τα δροσίσει. Κι εγώ που αγαπώ τα ζώα, πέρασα πολλές ώρες μαζί του, μαθαίνοντας χρήσιμα πράγματα. Κάποτε μου είπε να με μάθει να τα καβαλάω κι εγώ.

Χρειαζόταν κι άλλον καβαλάρη, για να πηγαίνει δυο-δυο τα άλογα στο ποτάμι. Κι εγώ πέταξα απ' τη χαρά μου και δέχτηκα! Όμως η μάνα μου το απαγόρευσε χωρίς δεύτερη κουβέντα. Τον λόγο τον έμαθα πρόσφατα, μου τον είπε η αγαπημένη μου μοναχή, η Αικατερίνη. Ο Άρης αρραβωνιάζεται την κόρη του προέδρου απ' το διπλανό χωριό και λέει πως αυτή του ζήτησε να μην ξαναπατήσω το πόδι μου στη φάρμα τους. Ο πατέρας του, μάλιστα, ήταν αυτός που μήνυσε στη μάνα μου να με κρατήσει μακριά, γιατί λέει θα χαλάσει το προξενιό του γιου του. Κι εγώ δεν τους παράκουσα, δεν ξαναπήγα, αν και λυπήθηκα που δεν θα ξανάβλεπα τ' άλογα.

«Και πού τα έμαθες αυτά, Αικατερίνη μου;» τη ρώτησα.

«Άκουσα που τα έλεγε η μάνα σου στην αδερφή της. Είναι που είσαι όμορφη και ζήλεψε η αρραβωνιαστικιά».

Όμορφη; Δεν ξέρω αν είμαι όμορφη, αλλά ούτε που με νοιάζει. Η Ηγουμένη μάς μιλά για άλλη ομορφιά, αυτή που σταλάζει στην ψυχή απ' τον Θεό. Από μικρό παιδί τη θυμάμαι να με κανακεύει στην ποδιά της περισσότερο κι από όσο με κανάκευε η ίδια μου η μάνα και να μου λέει να αγαπάω όλον τον κόσμο και να κοιτάζω βαθιά μέσα στην ψυχή των ανθρώπων, για να βρω την ομορφιά τους.

«Κι έχουν όλοι οι άνθρωποι ομορφιά στην ψυχή τους;» ρώτησα με απορία. Θυμάμαι ότι χαμογέλασε και μου είπε ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν ομορφιά στην ψυχή τους, αλλά κάποιοι την έχουν κρύψει βαθιά και φτάνει μια στιγμή που δεν θυμούνται πού την έχουν βάλει. «Και ποιος μπορεί να τους βοηθήσει να τη βρουν;» συνέχισα να τη ρωτώ. Δεν ήταν η πρώτη φορά που μου μιλούσε για τον Θεό όμως εκείνη τη μέρα μου είπε ότι μόνον Εκείνος μπορεί να τους βοηθήσει. Με ξάφνιασε η απάντησή της και της είπα ότι κι οι άνθρωποι μπορούν. Αντί να μου θυμώσει, που μάλλον την αμφισβήτησα, εκείνη μου είπε ότι οι άνθρωποι έχουν τον Θεό μέσα τους για να τους βοηθά και ότι μάλλον κι οι άνθρωποι μπορούν να το κάνουν.

«Κι εγώ;» τη ρώτησα διψώντας να μάθω το πώς.

«Είμαι σίγουρη ότι θα βρεις τον τρόπο να το κάνεις», μου απάντησε χαϊδεύοντας το κεφάλι μου με στοργή.

Θα μπορούσα να γίνω νοσοκόμα, τώρα που το σκέφτομαι. Θα μπορούσα να δουλέψω σε κάποιο νοσοκομείο στην Αθήνα και να βγάζω χρήματα και να έχω και δικό μου σπίτι. Έχω ακούσει τόσα πολλά για την Αθήνα και θέλω να πάω εκεί που υπάρχει δουλειά κάθε είδους και κινηματογράφοι που δεν ξέρω ακριβώς τι είναι, αλλά μου έχουν πει ότι είναι μια μεγάλη μαγική εικόνα που κινείται και έχει φωνή και μουσική και υπάρχουν μεγάλα πάρκα και λεωφορεία και πολλά αυτοκίνητα... Άκουσα επίσης ότι είναι πολύ μακριά και μπορώ να πάω με το τρένο, αλλά μόνο αν φτάσω πρώτα στα Τρίκαλα.

Ούτε κι αυτά τα έχω δει ποτέ μου. Μου είπαν ότι εκεί γεννήθηκα, αλλά δεν τα θυμάμαι, γιατί η μάνα μου με 'φερε στο χωριό της όταν ακόμα ήμουν μικρή και δεν με ξαναπήγε από τότε. Ούτε τον πατέρα μου τον είδα ποτέ. Πέθανε, μου είπαν, πριν μερικά χρόνια κι είναι θαμμένος στην Καλαμπάκα. Έχω και συγγενείς εκεί, αλλά δεν τους ξέρω. Αυτά τα κρυφάκουσα. Η μάνα μου δεν τα συζητάει και, μια φορά που τη ρώτησα, μου είπε ότι δεν θέλει να μιλά για το σόι του πατέρα μου. Δεν την ξαναρώτησα. Θα έχει τους λόγους της να μην θέλει. Μια φορά, όμως, την άκουσα να τους καταριέται. Ήταν εκείνη η φορά που έπιασε φωτιά στο σπίτι μας και κάηκε η κουζίνα. Ευτυχώς ήταν μόνο η κουζίνα. Τότε μείναμε στο μοναστήρι για λίγο καιρό κι η μάνα μου προσευχόταν πολύ, για να πάρει συγχώρεση. Η μοναχή Θεοδώρα, η αδερφή της μητέρας μου, την είχε προειδοποιήσει ότι είναι αμαρτία να καταριέσαι και εκείνη το είχε μετανιώσει, είμαι σίγουρη.

Το αποφάσισα. Θα πάω στα Τρίκαλα για λίγο, μέχρι να βρω τρόπο να φύγω για Αθήνα. Θα γίνω νοσοκόμα και θα είμαι ευτυχισμένη που θα βοηθώ τους ανθρώπους. Αλλά δεν θα παντρευτώ

ακόμα, μπορεί και να μην παντρευτώ ποτέ.

Όσο τα σκέφτομαι αυτά, ξεχνώ την πείνα και την κούρασή μου, αλλά αυτή η άτιμη η δίψα με βασανίζει. Βλέπω μια επίπεδη κοτρώνα που είναι ό,τι πρέπει, για να ξεκουράσω τα πρησμένα πόδια μου, όταν ακούω τον γνώριμο ήχο από κυπροκούδουνα. Η χαρά που νιώθω είναι τέτοια, σαν να έκανα τη μεγαλύτερη ανακάλυψη που υπάρχει σε αυτόν τον κόσμο! Κάποιος έχει φέρει το κοπάδι του για βοσκή, άρα το χωριό του δεν θα είναι πολύ μακριά. Λες να έχω φτάσει κοντά στα Τρίκαλα;

Πετάγομαι πάνω σαν το ελατήριο και προχωρώ προς τα κει που ακούγονται τα κυπροκούδουνα. Φτάνω κοντά στο ξέφωτο, εκεί που σταματούν τα δέντρα του δάσους κι αρχίζουν τα βοσκοτόπια, και κρύβομαι πίσω από μια ψηλή συστάδα με φτέρες. Δεν θα βγω απ' την κρυψώνα μου πριν σιγουρευτώ ότι δεν θα με ανακαλύψουν. Περιεργάζομαι το κοπάδι και ψάχνω με τα μάτια μου τον βοσκό. Τον βλέπω μακριά, καθισμένο σε μια μεγάλη πέτρα, με γυρισμένη την πλάτη. Σίγουρα δεν περιμένει να βγει κάποιος από το δάσος πίσω του. Μπροστά μου απλώνεται ένα μέρος που δεν έχω ξαναδεί. Ένα μεγάλο ξέφωτο συνεχίζει μέχρι εκεί που ξεκινούν δέντρα απ' αυτά που δεν ανήκουν στο δάσος και, ακόμα πιο πέρα, βλέπω σπίτια με κόκκινες σκεπές. Υπολογίζω ότι το χωριό είναι μισή ώρα με τα πόδια, αλλά μισή ώρα με ξεκούραστα πόδια, όχι με τα δικά μου που τρέμουν απ' την κούραση και πονούν απ' τα χοντροπάπουτσα... Τι να κάνω; Δεν έχω σκεφτεί τι θα κάνω από δω και μπρος...

Θα παραμείνω κρυμμένη. Δεν πρέπει να αποκαλυφθώ, όσο κι αν η ανάγκη με σπρώχνει να πλησιάσω τον βοσκό και να του ζητήσω νερό. Μακάρι, όμως, να είχα λίγο νερό! Αν με δει θα ρωτήσει από πού ήρθα και ποια είμαι. Δεν ξέρω ακόμα τι να πω. Στο μεταξύ τον βλέπω να σηκώνεται απ' την πέτρα του και να κατηφορίζει προς τα κάπου που δεν φαίνεται από κει που κρύβομαι. Πού πηγαίνει; Η περιέργεια νικά τη λογική και με σπρώχνει να τον ακολουθήσω. Δεν βγαίνω ακόμα απ' το δάσος. Τον ακολουθώ από μακριά, με βήματα προσεκτικά, να μην κάνω θόρυβο και μ' ακούσει. Πλησιάζω αρκετά και τον βλέπω να φτάνει στο ποτάμι που το κελάρυσμά του το 'χω ήδη ακούσει προτού καν δω το νερό του. Γυρίζει προς εμένα, αλλά δεν με βλέπει έτσι που έχω σχεδόν ξαπλώσει μέσα στις φτέρες και ξεκινά να βγάζει τα ρούχα του.

Το πουκάμισό του αποκαλύπτει ένα νεανικό κορμί. Σέρνομαι σαν φίδι ολοένα και πιο κοντά, ολοένα και πιο κοντά. Μπορώ να διακρίνω τις φλέβες στα μπράτσα του και τον ιδρώτα να γυαλίζει στο κατάλευκο δέρμα του. Λύνει τη ζώνη, ξεκουμπώνει το παντελόνι που πέφτει στα πόδια καθώς βγάζει τα βαριά παπούτσια του, κι εγώ κρατώ την ανάσα μου μπροστά σ' αυτό που πρόκειται να δω. Η καρδιά μου σίγουρα χτυπά πιο γρήγορα και καταλαβαίνω ότι το θέαμα που μου προκαλεί την έξαψη δεν είναι για κορίτσια της ηλικίας μου. Σαν το λευκό άλογο της φάρμας που φρόντιζα, αγέρωχος, περπατά προς το ποτάμι δίχως να του περνά απ' το μυαλό ότι κάποιος τον παρατηρεί. Με βάση την ανατροφή μου, θα έπρεπε να στρέψω το βλέμμα ~~μην~~ αλλού, αλλά δεν το κάνω. Δεν αποφεύγω να κοιτάξω τα απόκρυφα σημεία του. Αποφασίζω εδώ και τώρα ότι δεν είναι αμαρτία. Περπατά πάνω στις πέτρες που πρέπει να βασανίζουν τα πόδια του, αλλά δεν σταματά μέχρι τα παγωμένα νερά να του κόψουν λίγο τη φόρα. Στη θέα του νερού, το ξεραμένο στόμα μου υγραίνεται και η δίψα είναι ακόμα εκεί, μαρτυρική, με βασανίζει. Όσο κι αν θέλω να τρέξω στο ποτάμι, ξέρω ότι πρέπει να περιμένω. Ίσως, αν πλησιάσω λίγο, να βλέπω καλύτερα; Ξεκινώ να σέρνομαι πάλι στα χώματα, πλησιάζω τόσο που κινδυνεύω να με δει ο βοσκός, αλλά η περιέργεια με σπρώχνει όλο και πιο κοντά. Έχει φτάσει στα μισά του ποταμού και ξαφνικά με μια βουτιά χάνεται απ' τα μάτια μου.

Αφήνει το ρεύμα να τον παρασύρει, μέχρι που φτάνει σ' ένα ρηχό σημείο που τα νερά κινούνται αργά σε κύκλους. Ο ήλιος αντανακλά στην επιφάνεια του ποταμού και τον τυφλώνει,

αλλά φαίνεται να απολαμβάνει τη γαλήνη και τη δροσιά που του προσφέρονται απλόχερα. Κολυμπά μέχρι εκεί που του το επιτρέπει η κοίτη και, με κάθε του κίνηση, τινάζονται στον αέρα στάλες νερού που καταλήγουν ξανά εκεί απ' όπου ξεκίνησαν. Από μακριά ακούγονται τα κυπροκούδουνα κι από πάνω του τα πουλιά συναγωνίζονται για την πιο όμορφη μελωδία. Πόση απόλαυση να νιώθει το κορμί και πόση η ψυχή από την επαφή με το ποτάμι; Το ποτάμι! Τι σπουδαίο δημιούργημα της φύσης! Ποτίζει τη γη, τα ζωντανά, γεμίζει τις ανθρώπινες καρδιές με αισιοδοξία, παίρνει τις έγνοιες μακριά και καθαρίζει το μυαλό απ' τις μαύρες σκέψεις. Σαν το ποτάμι θέλω να 'ναι η ζωή μου, να κυλά γρήγορα κι ανεμπόδιστα.

Όσο είμαι απορροφημένη στις σκέψεις μου, εκείνος βγαίνει απ' το νερό και ξαπλώνει ανάσκελα πάνω στις στρογγυλές ποταμίσιες πέτρες που είναι καυτές κάτω απ' τον ήλιο και του καίνε την πλάτη. Μία μία ρουφάω τις σταγόνες όπως κυλούν πάνω στο δέρμα του, λες κι έτσι θα κατάφερνα να ξεδιψάσω. Περιεργάζομαι το κορμί του. Δεν είναι δα ότι δεν έχω ξαναδεί αντρικό κορμί, αλλά τούτος εδώ είναι αλλιώς, είναι γεροδεμένος, αλλά κατάλευκος, λες και δεν έχει δουλέψει ποτέ του στην ύπαιθρο. Είναι όμορφος, ο πιο όμορφος άντρας που 'χω δει ως τώρα. Σηκώνεται κι αρχίζει να φορά τα ρούχα του. Γεμίζει ένα παγούρι που έχει φέρει μαζί του και ξαναπαίρνει το μονοπάτι που τον για ν' ανταμώσει το κοπάδι του.

Όταν σιγουρεύομαι ότι έχει απομακρυνθεί εντελώς, σηκώνομαι κι εγώ και τρέχω προς το ποτάμι. Μπαίνω στο νερό άτσαλα, με τα ρούχα και με τα παπούτσια. Το νερό! Αχ, το νερό! Πόσο υπέροχα κρύο είναι το νερό! Απ' την τόση χαρά στριγγλίζω πόσο υπέροχο είναι το νερό και πίνω μέχρι να πονέσει το στομάχι μου. Έπειτα πλένω το πρόσωπό μου, τα μαλλιά μου, τα χέρια μου. Βρέχω το κεφάλι μου, ξανά και ξανά και σκέφτομαι τον βοσκό που πριν από λίγα λεπτά ήταν εκεί, ακριβώς στην ίδια θέση. Εκείνος ήταν θαρραλέος με το ποτάμι, αλλά εγώ δεν απομακρύνομαι απ' την όχθη. Πλένω τα ρούχα μου και τα απλώνω πάνω σε κλαδιά, για να στεγνώσουν. Φοράω την αλλαξιά που έχω μαζί μου και κάθομαι στις ίδιες πέτρες που καθόταν κι εκείνος, για να στεγνώσω. Και τώρα αρχίζει η αναμέτρηση με τις πράξεις μου.

Έφτασα μέχρι εδώ, μόνη, προσπαθώντας να αποφύγω τον γάμο με τον δάσκαλο. Διώχνω την εικόνα του που παραλίγο να τρυπώσει στο μυαλό μου και συνεχίζω τον συλλογισμό μου. Έφτασα μέχρι εδώ και τώρα πού θα πάω; Το χωριό που είδα δεν είναι πολύ μακριά. Εκεί θα πάω και θα βρω ένα μέρος να περάσω τη νύχτα. Κι έπειτα; Κι αν τα βρω όλα αυτά, τι θα κάνω μετά; Δεν μπορώ να πω σε κανέναν ποια είμαι, από πού έρχομαι και γιατί έφυγα απ' το σπίτι μου. Αλήθεια, ποια θα είμαι από εδώ και πέρα; Πρέπει να ξεχάσω τ' όνομά μου και να βρω ένα άλλο. Θα το βρω, όταν έρθει η ώρα και κάποιος με ρωτήσει. Θα δεχτεί κάποιος να βοηθήσει μια κοπέλα που δεν έχει χρήματα, να την πάει στα Τρίκαλα; Κλείνω τα μάτια σφιχτά και προσπαθώ να μη σκέφτομαι. Ο ύπνος με παίρνει επάνω στις ζεστές ποταμίσιες πέτρες.

Στη δριστέλα

Όταν ανοίγω ξανά τα μάτια μου, βλέπω από πάνω μου ένα πρόσωπο με σκούρα γένια και μελιά μάτια να με κοιτάζουν. «Είσαι καλά;» με ρωτά κι εγώ προσπαθώ να σηκωθώ, αλλά το σώμα μου πονά παντού. Είναι ο βοσκός που παρακολουθούσα κρυφά στο ποτάμι. Για κάποιον λόγο ξαναγύρισε και με βρήκε να κοιμάμαι. Πετάγομαι πάνω, αλλά δεν είναι εύκολο να σταθώ πάνω στις πέτρες και χάνω την ισορροπία μου. Ο βοσκός με πιάνει, πριν πέσω και μου λέει να μη φοβάμαι και ότι δεν θα μου κάνει κακό. Με ρωτά αν χρειάζομαι βοήθεια. Μου χαμογελά και μου απλώνει το χέρι. Διστάζω να το πιάσω, αλλά αφού το χέρι επιμένει να είναι ακόμα απλωμένο, το πιάνω και στηρίζομαι, για να σηκωθώ.

«Έχεις χτυπήσει κάπου;» με ρωτά κοιτώντας να δει αν είμαι χτυπημένη. Κουνάω το κεφάλι μου αρνητικά κι αποφεύγω να τον κοιτάξω κατά πρόσωπο. Πώς να απομακρυνθώ με τρόπο; Κι αυτός, ανάθεμά τον, δεν παίρνει τα μάτια του από πάνω μου! Τι θα του πω; Πώς βρέθηκα εδώ; Θα κατάλαβε ότι ήμουν εκεί κάπου κρυμμένη, όσο εκείνος έκανε το μπάνιο του στο ποτάμι. Τι ντροπή! Αρχίζω με τρόπο να περπατώ, κοιτώντας λοξά προς το μέρος του και προσπαθώ να αποφασίσω κατά πού θα τρέξω. Μάταια, όμως! Τα πόδια μου τρέμουν, το κεφάλι μου ξαφνικά με πιέζει στους κροτάφους και κρύος ιδρώτας με διαπερνά στην πλάτη, λίγο πριν μαυρίσουν όλα.

Τον ακούω που μου μιλά και νιώθω το σώμα του που ακουμπά το δικό μου. Καταλαβαίνω ότι μ' έχει σηκώσει στα χέρια και με φέρνει στην όχθη του ποταμού. Με ακουμπά μαλακά πάνω στις φτέρες και με τη χούφτα του μου ρίχνει νερό στο πρόσωπο. «Λιποθύμησες, αλλά θα γίνεις καλά» μου λέει, ενώ τακτοποιεί τις τούφες των μαλλιών μου πάνω απ' το μέτωπό μου. Δεν αντιδρώ παρά μόνο, όταν τα δάχτυλά του βρέχουν τα χείλια μου και μου βάζει λίγο νερό να πιω με το ζόρι. Τον κοιτώ κατάματα και δίχως να το περιμένω, ένα κύμα δακρύων αρχίζει να κυλά απ' τα μάτια μου και δυνατά αναφιλητά ταράζουν το κορμί μου. Δεν τα χάνει απ' την αντίδρασή μου. Με τα δάχτυλα χαϊδεύει απαλά το πρόσωπο και μου σκουπίζει τα δάκρυα. Με κρατά ακόμα αγκαλιά. Ένας ξένος, ένας άντρας με κρατά αγκαλιά, για πρώτη φορά κι εγώ κλαίω.

«Μάλλον εγώ φταίω. Σε τρόμαξα. Με φοβάσαι;» ρωτά. Κουνώ το κεφάλι μου αρνητικά, για να καταλάβει ότι δεν τον φοβάμαι. «Δεν θα σου κάνω κακό. Θέλω να σε βοηθήσω» συνεχίζει κι έπειτα κάνει μια μεγάλη παύση... Με περιεργάζεται και περιμένω στα επόμενα λεπτά να ξεπηδήσουν απ' το στόμα του οι ερωτήσεις. Πρέπει να το αποφύγω με κάθε τρόπο. Γυρίζω το κεφάλι απ' την άλλη μεριά και αποφεύγω το βλέμμα του. Αντί για ερωτήσεις τον ακούω να λέει πως το όνομά του είναι Άγγελος και μένει στο Γοργογύρι.

«Ξέρεις ποιο είναι το Γοργογύρι;» Γνέφω θετικά και σκουπίζω τα μάτια μου. «Έτσι, μπράβο!» λέει χαρούμενος. Για πρώτη φορά του δίνω έναν λόγο να μου χαμογελάσει. «Πρέπει να περπατήσεις μέχρι εκεί, να πάμε να ξεκουραστείς, να φας κάτι. Αλήθεια έχεις φάει κάτι σήμερα;» με ρωτά με ενδιαφέρον. Συνεχίζω κουνώντας το κεφάλι αρνητικά και τον κοιτώ, όπως κοιτάζει το κουτάβι τ' αφεντικό του. «Τότε τι περιμένουμε; Πάμε!» μου λέει και μου δίνει το χέρι του να σηκωθώ, για να φύγουμε.

Η άρνησή μου είναι πιο έντονη αυτή τη φορά και δεν καταλαβαίνω κι εγώ η ίδια τον λόγο. Παρακάλια θέλω; Αν είναι δυνατόν! «Κατάλαβα. Θέλεις να μείνεις εδώ, στο δάσος, με τις αρκούδες και τα τσακάλια!...». Το γέλιο του έχει μια αρχοντιά και δεν με ενοχλεί που με κοροϊδεύει με πειράγματα. Το ένστικτό μου λέει να τον εμπιστευτώ, άλλωστε κάποια στιγμή θα βρεθώ με άγνωστους ανθρώπους και θα πρέπει να δώσω εξηγήσεις, αλλά ας μη με ρωτήσει ποια είμαι και τι

ζητώ εκεί στην ερημιά. Με ρωτά ακριβώς αυτά κι εγώ δεν απαντώ σε καμία ερώτηση. Τώρα τον κοιτώ σαν υπνωτισμένη. Έχει τα ωραιότερα μάτια που 'χω δει.

«Μήπως δεν μπορείς να μιλήσεις;» με ρωτά με τα πολλά κι αρπάζω την ευκαιρία να του πω το πρώτο ψέμα. Κουνώ το κεφάλι μου καταφατικά και σκύβω το κεφάλι. Θα νομίζει ότι ντρέπομαι που δεν μπορώ να μιλήσω, αλλά εγώ ντρέπομαι για το ψέμα. Μου χαμογελά ξανά και μου λέει να μη στεναχωριέμαι και ότι θα βρούμε τρόπο να επικοινωνήσουμε. Από εκείνη τη στιγμή πέφτουμε σε μια αμηχανία και κοιτάζουμε το ποτάμι, τα δέντρα, τα πουλιά, τον ουρανό. Ακόμα κι αν δεν παρίστανα την άλαλη, δεν θα είχα κάτι έξυπνο να πω. Τελικά σπάει εκείνος τη σιωπή, ξεροβήχοντας, πριν αρχίσει να μου λέει ότι έχει καθυστερήσει να γυρίσει τα ζώα του πίσω κι ότι πρέπει να φύγει, έστω και μόνος. Η καρδιά μου βουλιάζει αλλά γνέφω πάλι καταφατικά. Δεν μπορεί να φύγει. Δεν μπορεί να με αφήσει μόνη μου εκεί. Φύγε, αφού πρέπει να φύγεις, λέω από μέσα μου, αλλά εύχομαι να μου πει να με πάρει μαζί του.

«Μήπως το ξανασκέφτηκες; Μήπως θέλεις να έρθεις μαζί μου ή σκοπεύεις να περάσεις τη νύχτα στο δάσος; Ξέρεις ότι είναι πολύ επικίνδυνο, έτσι;» Χαμογελώ αινιγματικά. Φυσικά και το ξέρω. «Έλα, είσαι πολύ ταλαιπωρημένη» συνεχίζει. «Θα πάμε στο χωριό να φας και να ξεκουραστείς» μου λέει, επιτακτικά αυτή τη φορά, κι εγώ πετάω από τη χαρά μου!

Περπατάμε αμίλητοι μέχρι που φτάνουμε εκεί που έχει αφήσει τα πρόβατα και παίρνουμε το δρόμο της επιστροφής. Κάπου κάπου μου ρίχνει βλέμματα κι είμαι σίγουρη ότι κάνει ένα σωρό σκέψεις για το ποια είμαι και πώς βρέθηκα εκεί, όμως, δε ρωτά τίποτα ξανά. Είναι πολύ παράξενο που αισθάνομαι ασφαλής μαζί του κι ας είναι για μένα ένας νέος, που γνώρισα μόλις πριν από λίγο. Τον παρατηρώ κι εγώ με κλεφτές ματιές, που περπατά, χωρίς να βιάζεται και με βοηθά, να δρασκελίσω μέσα στην πυκνή βλάστηση. Το βάδισμά του είναι σταθερό, το κορμί του στητό και δεν μοιάζει να είναι πολυδουλεμένος στα χωράφια. Στη σκέψη ότι τον έχω δει ολόγυμνο, με πιάνει ταχυπαλμία.

«Πόσο χρονών είσαι; Θα μου πεις;» η φωνή του διακόπτει τις σκέψεις που με κάνουν να κοκκινίζω. «Συγγνώμη, είμαι βλάκας. Δεν μπορείς να μιλήσεις. Δείξε μου!» Του δείχνω με τα δάχτυλα ότι είμαι δεκαεφτά. «Εγώ είμαι είκοσι δύο» λέει όλο καμάρι. Δεν κάνει άλλη ερώτηση, μέχρι που φτάνουμε σε μια στάνη. Τα πρόβατα που ξέρουν το δρόμο, βιάζονται να μπουν μέσα. Ο Άγγελος τρέχει ξωπίσω τους και κλείνει την πόρτα. «Πάμε τώρα» μου λέει, αλλά εγώ δεν κάνω βήμα. «Τι συμβαίνει;» με ρωτά καχύποπτα. Με κόπο συγκρατώ τον εαυτό μου να μη μιλήσω. Του γνέφω αρνητικά και δείχνοντας τα πρόβατα που είναι κλεισμένα και με χαζά νοήματα, προσπαθώ να τον κάνω να καταλάβει ότι θέλω να μείνω μαζί τους. «Που; Εδώ;» με ρωτά όλο έκπληξη κι εγώ συμφωνώ, λες κι είναι φυσιολογικό μια κοπέλα να περάσει το βράδυ της σε μια στάνη. Δεν είμαι ακόμα έτοιμη να δώσω εξηγήσεις και να σκαρφιστώ μια ιστορία, οπότε έτσι κερδίζω χρόνο. Το γέλιο που ξεπηδά απ' τα βάθη του κορμιού του, είναι δυνατό, λες κι άκουσε το καλύτερο χωρατό. Με παρασύρει κι εμένα. «Α, όχι. Καλύτερα να σ' άφηνα στο ποτάμι, τότε» λέει διασκεδάζοντας με την αγωνία μου.

«Σου είπα να μη με φοβάσαι. Δεν θα σε πάω στο σπίτι μου με κακό σκοπό. Δεν είμαι τέτοιος άντρας» λέει και το πρόσωπό του σοβαρεύει. Νιώθω πως με κοιτά με σεβασμό. Λόγο δεν έχω να τον εμπιστευτώ, όπως και κανέναν άντρα άλλωστε, αλλά τον πιστεύω, μόνο γιατί τα χέρια του με άγγιξαν στοργικά στο πρόσωπο και ο ήχος της φωνής του με ηρεμεί. Και τα μάτια του, κι αυτά φαίνονται αγαθά, δεν μπορεί να λένε ψέματα. Όμως, ακόμα κι έτσι, διστάζω να κάνω βήμα. Παραδέχομαι ότι έχει υπομονή και δεν έχει φύγει ακόμα, για να με ξεφορτωθεί. «Κοίτα, δεν σ' αφήνω εδώ. Θα έρθεις στο χωριό, αλλά αν δεν θέλεις, δεν θα σε πάρω στο σπίτι μου. Θα σε πάω κάπου αλλού, ξέρω ένα μέρος που θα είσαι ασφαλής. Άσε, που εδώ στην ερημιά μπορεί να σε βρει

κανένα στοιχείο. Δεν φοβάσαι;» με ρωτά κι εγώ κουνώ το κεφάλι μου αρνητικά. Τα στοιχεία δεν τα φοβάμαι, γιατί δεν υπάρχουν. Κι αν υπάρχουν, δεν άκουσα ποτέ να κάνουν μεγαλύτερο κακό απ' τους ανθρώπους. «Παράξενη είσαι» μου λέει και συνεχίζει «Τέλος πάντων. Είμαστε σύμφωνοι;» Δεν έχω άλλη επιλογή από το να τον ακολουθήσω.

Φτάνουμε έξω απ' το χωριό, όταν πιάνει να σουρουπώνει. Τέτοια ώρα όλοι βρίσκονται έξω απ' τα σπίτια τους και κινδυνεύω να με δει κάποιο μάτι. Ίσως να το κατάλαβε, οπότε παίρνουμε άλλο δρόμο. «Θα σε πάω στη δριστελά να κοιμηθείς απόψε κι απ' αύριο βλέπουμε. Θα 'ρθω το πρωί να σε πάρω, πριν έρθουν οι γυναίκες να πλύνουν». Περπατάμε λίγο ακόμη πλάι στο ποτάμι, που τώρα είναι στενό και φιδογυριστό, προστατευμένο κάτω από πανύψηλα πλατάνια.

Φτάνουμε στη δριστελά χωρίς να συναντήσουμε κανέναν. Πριν τη δω δεν ήξερα πώς είναι. Είχα ακούσει τη μάνα μου και τις μοναχές να μιλούν για αυτήν και πόσο τυχερές θα ήμαστε αν είχαμε μία στο χωριό, για να πλένουμε τα στρωσίδια και τις κουβέρτες μας. Το ποτάμι, όμως, είναι έξω απ' τα δικά μας τα μέρη και δεν έχει την ορμή που 'χει εδώ, στο Γοργούρι. Η δριστελά είναι πέτρινη και μοιάζει με σπίτι, αλλά κρέμεται στην άκρη του δρόμου, σχεδόν αιωρείται πάνω απ' το ποτάμι που σκάει με τόση δύναμη από κάτω της! Το νερό στροβιλίζεται μέσα σε μια στέρνα, πριν ξεφύγει και πάλι βιαστικά, να συναντήσει παρακάτω ένα άλλο ποταμάκι.

Ο Άγγελος με βοηθάει να κατέβουμε μερικά πέτρινα σκαλοπάτια που γλιστρούν, όπως είναι νοτισμένα απ' την υγρασία κι έτσι φτάνουμε μέχρι κάτω χέρι-χέρι. Κάτι ψαχουλεύει στο πεζούλι, ένα κλειδί, για ν' ανοίξει τη βαριά ξύλινη πόρτα, που στριγγλίζει πονεμένη απ' την πολυκαιρία. Τον ακούω να μονολογεί ότι ήρθε ο καιρός να τη λαδώσει. Μπαίνει πρώτος και μου απλώνει το χέρι να κατέβω ακόμα παρακάτω. Μέσα στη δριστελά έχει πολλή δροσιά, κάνει σχεδόν κρύο κι είναι κάπως σκοτεινά, αλλά λέει πως μέχρι αύριο εδώ δεν θα μ' ενοχλήσει κανείς. Έχει και πολλά στρωσίδια για να ξαπλώσω! Χαμογελά με υπερηφάνεια για το κρησφύγετο που μου βρήκε και με ρωτά: «Τι λες; Θα μείνεις εδώ ή θα σε ψάχνω αύριο πάλι στις όχθες του Κεφαλοπόταμου;». Το γέλιο του ακούγεται πάνω απ' τον εκκωφαντικό ήχο του νερού που σκάει κάτω απ' τη δριστελά. Μου φτιάχνει το κέφι! «Δεν ξέρω αν θα κοιμηθείς με τόση φασαρία» αναρωτιέται. Πραγματικά, η βοή είναι τέτοια, που σκεπάζει κάθε άλλο ήχο. Καθόλου δεν με νοιάζει, θα το συνηθίσω! «Μείνε εδώ κι εγώ πάω να σου φέρω κάτι φαγώσιμο. Μη φύγεις, εντάξει;» λέει ανησυχώντας φανερά για μένα. «Που να πάω;» θέλω να του πω, οπουδήποτε αλλού θα ήταν επικίνδυνα. Γνέφω καταφατικά και του δίνω το χέρι μου, για να σφραγίσω τη συμφωνία μας.

Μόλις κλείνει η πόρτα πίσω του, βρίσκομαι αντιμέτωπη με μιαν αλήθεια. Αυτή ακριβώς η αλήθεια, είναι ακριβή και δύσκολο να ειπωθεί. Είναι λάθος που παριστάνω την άλαλη και —μάρτυς μου ο Θεός—μου αρέσει πολύ η παρέα του, αλλά ο σκοπός μου είναι ένας, να φύγω μακριά. Τι κι αν ξέχασα για λίγο τα προβλήματά μου; Τι κι αν μου φέρθηκε καλά και δεν με πρόδωσε; Ξαφνικά μια κακή σκέψη τρυπώνει στο μυαλό μου, ότι μπορεί να μη γυρίσει και να με μαρτυρήσει σε αυτούς που ίσως με γυρεύουν. Διώχνω τη σκέψη. Το ένστικτό μου λέει ότι και θα γυρίσει και δεν θα με προδώσει. Μέσα στο απόλυτο σκοτάδι που έχει καλύψει πια τα πάντα, ψάχνω εκείνο το πέτρινο σημείο που έμοιαζε με πάγκο, κάτω από τα παράθυρα. Κάθομαι πάνω σε μαλακά στρωσίδια και νιώθω, γιατί δεν μπορώ να το ακούσω, το δυνατό γουργουρητό της κοιλιάς μου. Παραπονιέται τόσες ώρες που είναι άδειο.

Σκέφτομαι τι βραδινό θα σέρβιρε η μάνα μου, αν ήμουν στο σπίτι. Η μια σκέψη διαδέχεται την άλλη κι εγώ βουλιάζω στις τύψεις για το κακό που της προκάλεσα. Για το καλό μου θέλει να με παντρέψει, αλλά δεν γνωρίζει ότι ο άντρας που δέχτηκε να με δώσει, είναι το χειρότερο είδος άντρα. Θα νομίζει ότι είναι ένα καπρίτσιο μου, που έφυγα και θα έχει θυμώσει. Ίσως να νομίζει ότι το έσκασα με κανέναν αγαπητικό. Αυτό θα ήταν καλύτερο, γιατί θα την απάλλασσα από το βάρος

που της είμαι, μια θυγατέρα δίχως προίκα. Μετά τον γάμο μου, θα μπορούσε επιτέλους να πάει στο μοναστήρι, που τόσο θα την γαλήνευε. Κι εγώ, αντί για γαλήνη, της πρόσφερα πίκρα και θυμό.

Όσο τα σκέφτομαι αυτά, η πείνα με δοκιμάζει και το στομάχι μου σφίγγεται ολοένα και περισσότερο. Κι, όμως, αντέχω την πείνα, όλα τ' αντέχω, λέω στον εαυτό μου, για να πάρω δύναμη. Περιμένω καρτερικά τον Άγγελο και κλείνω τα μάτια. Έχω συνηθίσει τόσο τη βοή του νερού, που οι σκέψεις μου βρίσκουν τρόπο να ακούγονται πιο δυνατά στο κεφάλι μου.

Σκέφτομαι τον εαυτό μου στο σαλόνι του σπιτιού μου, φορώντας τα καλά μου, καθισμένη απέναντι από τον δάσκαλο και τη μητέρα μου, που κανονίζουν τις λεπτομέρειες του γάμου, πίνοντας το καφεδάκι τους και χαμογελούν ο ένας στον άλλον με υποκρισία. Εκείνος μου ρίχνει ματιές όλο νόημα, ενώ εγώ, απαθέστατη, κοιτώ το ρολόι.

Η ώρα δεν περνάει μέχρι να έρθει εκείνος κι αρχίζω να λέω από μέσα μου μια προσευχή που μου έμαθαν στο μοναστήρι, για να διώχνω μακριά τις σκοτεινές σκέψεις. Υπομένω το μαρτύριο του σαλονιού, μέχρι που καταλαβαίνω ότι ανοίγει η πόρτα και μπαίνει μέσα ένα φως. Το κρατά ο Άγγελος. Είναι μια λάμπα πετρελαίου! Το φως με φέρνει πίσω στην πραγματικότητα και η καρδιά μου πλημμυρίζει ευγνωμοσύνη! Τα χέρια του είναι γεμάτα. Ακουμπά τη λάμπα στο πεζούλι κι ανοίγει ένα μαντήλι που έχει τρόφιμα.

«Έλα θα φάμε μαζί. Έτσι κι αλλιώς μόνος θα έτρωγα. Η μάνα μου λείπει, είναι σε αγρυπνία», λέει. Με βλέπει στην άλλη άκρη που είμαι καθισμένη και με πλησιάζει με τη λάμπα, για να με φέρει κοντά του. «Πάλι κλαις; Φοβήθηκες; Φταίει το σκοτάδι;» με ρωτά. Όχι, δεν φοβήθηκα και το σκοτάδι δε με πειράζει καθόλου, οι σκοτεινές σκέψεις με πειράζουν. «Έλα. Μη φοβάσαι, είμαι εδώ τώρα» συνεχίζει. Δεν ξέρω πώς να αντιδράσω σ' αυτήν την καλοσύνη. Είμαι ένοχη που τον κοροϊδεύω. Εκείνος με παρηγορεί, με φροντίζει κι εγώ παίζω θέατρο.

«Έλα να φάμε. Το φαγητό είναι ακόμα ζεστό. Έφερα και λίγο τσίπουρο να πιεις να στυλωθείς. Το τσίπουρο είναι σπουδαίο γιατρικό» επιμένει. Καθόμαστε δίπλα δίπλα στο μισοσκόταδο κι η αμυχανία μας παιδεύει. Μέσα στο μαντήλι έχει τυλιγμένα δυο πιάτα με κολοκυθόπιτα και βραστές πατάτες. Μου γεμίζει ένα μικρό ποτηράκι με τσίπουρο κι ένα δικό του και μου δίνει να πιω. Αμέσως νιώθω το κάψιμο να κατεβαίνει από τον λαιμό μέχρι τα δάχτυλα των ποδιών μου και αργά αργά με ανακουφίζει. Αρχίζουμε να τρώμε αμίλητοι και κάπου κάπου κοιτάμε κρυφά ο ένας τον άλλον. Τρώω πιο γρήγορα απ' όσο συνήθως, θα έλεγα ότι μάλλον καταβροχθίζω το φαγητό και μόλις τελειώνω, τον βλέπω να βγάζει απ' την τσέπη του ένα χάρτινο πακετάκι, που μέσα έχει μερικά λουκούμια. «Δεν ήξερα ποια γεύση σου αρέσει κι έφερα ένα από όλα. Εμένα μου αρέσει το τριαντάφυλλο» μου λέει. Μου τα προσφέρει κι εγώ που τα λατρεύω, παίρνω δυο.

«Και τώρα που φάγαμε..., ήρθε η στιγμή να σε ρωτήσω... Πώς χάθηκες στο δάσος; Πώς βρέθηκες στο ποτάμι;» ρωτά. Το περίμενα ότι θα ρωτούσε. Κι εγώ στη θέση του θα ήθελα να ξέρω. Πρέπει να διαλέξω αν θα πω ψέματα ή την αλήθεια. «Την αλήθεια» μου ψιθυρίζει ο νους μου, την αλήθεια αξίζει. Θα του πω την αλήθεια, αλλά μόνον όσα μπορώ. Κουνώ αρνητικά το κεφάλι μου. «Σε άφησε εκεί κάποιος;» ρωτά. Πάλι απαντώ με τον ίδιο τρόπο. «Τότε κρύβεσαι. Ποιος σε γυρεύει;» μου λέει και περιμένει μιαν απάντηση. Σκύβω το κεφάλι μου. Σκέφτομαι ότι ήρθε η ώρα να μιλήσω, να του πω την αλήθεια με λόγια. Είναι το λιγότερο που μπορώ να κάνω, μετά από όσα κάνει εκείνος για μένα. «Ναι. Κρύβομαι» απαντώ.

Η φωνή μου ακούγεται παράξενη, έπειτα από τόσες ώρες σιγής. Πόσο ντρέπομαι τώρα που καταλαβαίνει ότι τον κοροϊδεύα... Για μια φορά ακόμα αποφεύγω να τον κοιτάξω.

«Σου έκανε κάποιος κακό;» συνεχίζει να με ρωτά και δεν φαίνεται να εκπλήσσεται απ' το γεγονός ότι μπορώ και μιλάω.

«Έφυγα, πριν μου κάνει κακό».

«Ποιος;» ρωτά με μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

«Δεν μπορώ να πω».

Δείχνει κατανόηση και σταματά τις ερωτήσεις που με δυσκολεύουν, όμως δεν έχει σκοπό να με αφήσει ήσυχη. Γέρνει προς το μέρος μου και αναζητά τα παγωμένα χέρια μου. Τα κλείνει μέσα στα δικά του κι εγώ τον αφήνω να τα κρατά και να τα ζεσταίνει.

«Φοβάσαι;» με ρωτά, γιατί νιώθει το κορμί μου που τρέμει. Γυρνά το πρόσωπό μου και τον κοιτάζω με θάρρος. Πού το βρήκα τόσο θάρρος;

«Τώρα που είμαι εδώ, δεν φοβάμαι» του λέω. Αμέσως ανταποδίδει μ' ένα χαμόγελο που μας φωτίζει περισσότερο απ' τη λάμπα. Έρχεται ακόμα πιο κοντά, σχεδόν νιώθω την ανάσα του.

«Πως σε λένε;» με ρωτά και εγώ ξάφνου πετάγομαι πίσω. Άλλη μια δύσκολη ερώτηση που θέλω ν' αποφύγω. Σκύβω το κεφάλι και δεν απαντώ. «Δεν μ' εμπιστεύεσαι με το όνομά σου;» ψιθυρίζει. Ακόμα δεν απαντώ. Είμαι εγκλωβισμένη. Κάνω μια προσπάθεια, αλλά δεν βγαίνει ήχος από το στόμα μου. «Δεν θα το πω πουθενά» μου υπόσχεται κι εγώ το σκέφτομαι, δεν θέλω να του πω άλλα ψέματα.

«Σε εμπιστεύομαι, αλλά, να, δεν το θέλω πια τ' όνομά μου. Θέλω ένα νέο, ένα άλλο όνομα». Στην αρχή γελά κι έπειτα με σοβαρότητα επαναλαμβάνει.

«Ένα νέο όνομα...» προσπαθώντας να καταλάβει τι ακριβώς παλαβομάρες του λέω. Και ξαφνικά με βαφτίζει, όπως του αρέσει. «Ελένη! Ελένη είναι ένα όνομα που σου ταιριάζει» μου λέει. Δεν ξέρω γιατί ένα όνομα μπορεί να μου ταιριάζει περισσότερο από ένα άλλο, αλλά το κρατώ προς το παρόν.

«Εντάξει, καλό είναι το Ελένη» του απαντώ.

Τα μάτια μας διασταυρώνονται κι η άβολη παύση, χωρίς κουβέντα, διαρκεί λίγα λεπτά. Τώρα ήρθε η στιγμή που πρέπει να δώσω εξηγήσεις.

«Το ήξερες, λοιπόν, ότι μπορώ να μιλήσω. Γιατί δεν είπες τίποτα;» τον ρωτά. Σειρά του να χαμογελάσει αινιγματικά.

«Δεν ήθελα να σε φέρω σε δύσκολη θέση. Για να μη θέλεις να μιλήσεις, θα έχεις καλό λόγο.»

«Δεν σε πειράζει που δεν σου λέω;» Το σκέφτεται λίγο, πριν μου απαντήσει.

«Όχι. Αν έφυγες, όμως, και σε ψάχνουν μπορεί να σε βρουν ακόμα κι εδώ. Πρέπει να κρυφτείς καλύτερα» συμπληρώνει. Έχει δίκιο, μπορεί μάλιστα να τονβάλω σε μπελά που με βοηθά.

«Θα μείνω απόψε εδώ κι αύριο το πρωί θα φύγω. Πρέπει να φτάσω στα Τρίκαλα σύντομα». Με ξαφνιάζει το γέλιο του. Δεν είπα κανένα αστείο.

«Και πώς θα πας; Με τα πόδια;»

«Αν χρειαστεί, θα το κάνω» του λέω ενοχλημένη.

«Τότε, θα έρθω κι εγώ μαζί σου» μου απαντά. Δεν ξέρω αν με κοροϊδεύει ή αν το εννοεί, αλλά έχει και πάλι δίκιο. Δεν έχω σκεφτεί πώς θα φτάσω μέχρι εκεί, ούτε και τι θα κάνω αν ποτέ φτάσω.

«Δεν είναι καλή ιδέα να πας μόνη σου στα Τρίκαλα. Μείνε εδώ μερικές μέρες, μέχρι να βρούμε έναν τρόπο να πας, χωρίς να σε βρουν αυτοί που σε ψάχνουν» με συμβουλεύει. Το σκέφτομαι και καταλήγω ότι χρειάζομαι τη βοήθειά του, αλλά να μείνω για μερικές μέρες; Αυτό δεν γίνεται.

«Σ' ευχαριστώ που με βοηθάς, αλλά δεν μπορώ να μείνω πολύ» του λέω. Τα μάτια του φεγγοβολούν. Μου φαίνεται πως το διασκεδάζει. «Πρέπει να φτάσω σύντομα στα Τρίκαλα» επιμένω. Διαισθάνομαι ότι του φαίνεται ύποπτο που βιάζομαι τόσο.

«Μη βιάζεσαι. Θα φροντίσω να πας στα Τρίκαλα σύντομα. Απόψε κοίτα να ξεκουραστείς κι αύριο το πρωί θα έρθω να σε πάρω να πάμε στη βοσκή και μετά στο ποτάμι. Μην το σκάσεις πάλι» μου λέει με ύφος αυστηρό, καθώς σηκώνεται να φύγει.

«Εδώ θα είμαι. Το υπόσχομαι» του λέω και κατσουφιάζω.

«Ωραία. Κράτα τη λάμπα, για να μη φοβάσαι και κλείδωσε». Κλείνω την πόρτα καθώς φεύγει, αλλά η μοναξιά προλαβαίνει και τρυπώνει, πριν κλείσει η τελευταία χαραμάδα. Ευτυχώς που μου άφησε τη λάμπα, για να μη φοβάμαι, όπως είπε κι εκείνος, και χαμογελώ με ευχαρίστηση που με σκέφτηκε. Φυσικά θα τη σβήσω, τώρα που έφυγε, μην τύχει και δει κανείς το φως και έρθει εδώ απρόσκλητος. Κι όμως, τώρα που το καλοσκέφτομαι, η μόνη απρόσκλητη εδώ, είμαι εγώ.

Η πρώτη αίσθηση τη στιγμή που ξυπνάω, είναι το βουητό στ' αφτιά μου και η δεύτερη η υγρασία που έχει καθίσει παντού μέσα στη δριστελά και μου τρυπά τα κόκαλα. Αν και φαίνεται αφιλόξενο μέρος για νυχτερινή διαμονή, εγώ το ένιωσα σαν πραγματικό καταφύγιο. Τους πέτρινους τοίχους της κανείς δεν θα μπορούσε να γκρεμίσει, για να μ' αρπάξει μέσα στη νύχτα. Κοιτάζω γύρω μου και βλέπω ότι είναι μεγαλύτερη απ' όσο νόμιζα χθες το βράδυ και εντελώς άδεια. Εκτός από το σημείο που βρίσκομαι εγώ ξαπλωμένη πάνω στα στοιβαγμένα στρωσίδια, δεν υπάρχει τίποτα, ούτε καν μια καρέκλα. Τα δυο αντικριστά παράθυρα που φτάνουν μέχρι το πάτωμα, επιτρέπουν στο φως να μπει άφθονο κι εμένα μ' αφήνουν εκτεθειμένη στα μάτια των περαστικών τώρα που ξημέρωσε. Απομακρύνομαι αμέσως και κρύβομαι πίσω απ' την πόρτα. Αναρωτιέμαι τι να κάνω, να μείνω μέσα, να βγω έξω, να περιμένω ή να φύγω; Πού να πάω; Κανένα σχέδιο, καμιά σκέψη, καμιά λογική σε όλο αυτό. Αργά ή γρήγορα θα με βρουν και θα επιστρέψω στο σπίτι μου, στην καταραμένη τύχη μου. Νιώθω μουδιασμένη και άκαμπτη. Μάλλον πρέπει να βγω έξω να πάρω αέρα. Ξεκλειδώνω με φούρια την πόρτα και πριν προλάβω να ανέβω τα σκαλοπάτια, βλέπω έναν άντρα να μου κλείνει την έξοδο. Πισωπατώ τρομαγμένη.

Ευτυχώς, είναι ο Άγγελος που ήρθε νωρίς, όπως είχε υποσχεθεί.

«Είσαι καλά;» με ρωτά και με αφήνει να περάσω από μπροστά του. Ανεβαίνω γρήγορα δυο τρία σκαλιά και μου κόβεται η ανάσα. Το πρωινό αεράκι είναι πολύ υγρό και διεισδύει στα πνευμόνια μου.

«Δεν ξέρω. Ένιωσα ξαφνικά ότι ήθελα να βγω έξω» του λέω κατεβαίνοντας πάλι τα σκαλοπάτια που είχα ανέβει. Με καλημερίζει με γλυκό τρόπο, ενώ εγώ τον κοιτώ με δυσπιστία. «Πριν λίγο ξημέρωσε. Τόσο νωρίς ξυπνάς πάντα;» τον ρωτώ και το ύφος μου δεν κρύβει ότι για κάποιον λόγο είμαι νευριασμένη. Κάτι μου λέει ότι βιάστηκε να έρθει να δει μήπως το είχα σκάσει.

«Πάντα ξυπνάω νωρίς» απαντά εκείνος, χωρίς να χάσει το κέφι του. Το ξεκούραστο πρόσωπο του δεν μοιάζει καθόλου με τη δική μου ταλαιπωρημένη όψη. Με κοιτά διερευνητικά και πλησιάζει να μου πει κάτι σημαντικό. «Μάλλον δεν κοιμήθηκες απόψε, φαίνεσαι λίγο κουρασμένη» μου λέει, καθώς παρατηρεί τα πρησμένα μάτια μου. Σκύβει λίγο και με χαϊδεύει στο μάγουλο τρυφερά. Καθώς δεν έχω συνηθίσει τέτοιες χειρονομίες από κανέναν, τα χάνω προς στιγμήν και κάνω ένα βήμα πίσω, αποφεύγοντας το χάδι του. Το χέρι του μένει μετέωρο για λίγο κι έπειτα μου ζητά συγγνώμη που μ' έφερε σε δύσκολη θέση. «Ποιος έφερε τον άλλον σε δύσκολη θέση» σκέφτομαι. Τι μ' έχει πιάσει και φέρομαι έτσι; Αμέσως ζητώ κι εγώ συγγνώμη και χαμηλώνω το κεφάλι. Μου λέει να τον εμπιστευτώ κι απλώνει το χέρι του, για να τον ακολουθήσω.

«Τι λες; Πάμε;» προτείνει κι εγώ δεν μπορώ να κάνω άλλο παρά να υπακούσω. Του δίνω το χέρι μου μ' εμπιστοσύνη και περπατώ δίπλα του σιωπηλή, όπως χθες. Ωστόσο, κάτι έχει αλλάξει. Εκείνος έχει αλλάξει. Τα μαλλιά και τα γένια του είναι περιποιημένα και φορά ρούχα καθαρά που μοσχοβολούν. Φαίνεται έτοιμος για Κυριακάτικη βόλτα κι όχι για τα καθημερινά του καθήκοντα.

«Που πηγαίνουμε;» ρωτώ, τελικά, με την ελπίδα ότι θα μου πει ότι κατεβαίνουμε στην

πόλη.

«Πρώτα άρμεγμα κι αφού βγει για τα καλά ο ήλιος, θα πάμε για βοσκή». Αν και άλλο ήθελα ν' ακούσω, δεν μωτρώνω. Παραδέχομαι ότι μου αρέσει η παρέα του και δεν με νοιάζει καθόλου που τα σχέδια μου αλλάζουν. Κάπου κάπου πιάνω τις δικές του ματιές να πέφτουν πάνω μου και τον ακούω να μου μιλά με ενθουσιασμό για τη φύση, που περιβάλλει το όμορφο χωριό του. Κι έχει δίκιο.

Γύρω μας πλατάνια θεριά και πυκνή βλάστηση μας αγκαλιάζουν, καθώς περπατάμε το μονοπάτι του Ασκληπιού ανηφορικά. Το ποτάμι τραγουδά τον σκοπό του ασταμάτητα και μας καλεί να ανεβούμε πιο ψηλά προς το βουνό. Σταματώ και σκύβω, βάζοντας τα χέρια μου στο παγωμένο νερό. Ρίχνω στο πρόσωπό μου και πίνω απ' τη χούφτα μου λαίμαργα. Συνεχίζω δίπλα του κι απαντώ στις ερωτήσεις, χωρίς πολλές λεπτομέρειες, λέγοντάς του ότι δεν πεινάω, ότι χθες βράδυ κοιμήθηκα αμέσως μόλις έφυγε κι ότι δεν φοβήθηκα ούτε για μια στιγμή. Γιατί τα ρωτά όλα αυτά; Γιατί νοιάζεται για μια ξένη που από στιγμή σε στιγμή θα φύγει και δεν θα την ξαναδεί;

Περπατάμε λίγο ακόμα και σύντομα αναγνωρίζω το μέρος. Πριν δω τα πρόβατα, ακούω τον χαρούμενο ήχο από τα κυπροκούδουνα κι αμέσως τα βλέπω να μας περιμένουν στην πόρτα, το ένα δίπλα στ' άλλο, εμποδίζοντάς μας να μπούμε μέσα. Τα βελάσματά τους μου ακούγονται αστεία, σαν παράπονα μικρών παιδιών. Θέλω να γελάσω, αλλά κρατιέμαι.

«Σε συμπαθούν, είδες, σε θυμούνται από χθες» λέει ο Άγγελος χαϊδεύοντας δυο μικρά που με πλησίασαν με θάρρος. Τα καταφέρνουμε και μπαίνουμε πιο μέσα, παίρνουμε μια ξύλινη καρδάρα και πάμε να αρμέξει τις προβατίνες που τον περιμένουν καρτερικά. Μόλις τελειώνει μ' εκείνες, ανοίγει διάπλατα την πόρτα και βγαίνουν όλα, μικρά, μεγάλα, στον δρόμο για το γνωστό τους βοσκοτόπι.

«Το γάλα;» ρωτώ κοιτώντας που το αφήσαμε πίσω. «Θα έρθει ο θεός μου να το πάρει. Δικά του είναι τα πρόβατα». Μπροστά εκείνα, πίσω τους εμείς, με τον ήλιο να μας χτυπά στο πρόσωπο, φτάνουμε στο ξέφωτο γρήγορα.

Καθόμαστε κάτω από ένα δέντρο και μοιραζόμαστε λίγο ψωμί και λίγο τυρί. Κοιτώντας τα πρόβατα που έχουν απομακρυνθεί, ξεκινώ μια κουβέντα που δεν έχω προβλέψει πού θα πάει.

«Τα φέρνεις εδώ κάθε μέρα;»

«Ναι. Όσο είμαι εδώ, κάθε μέρα. Ο θεός μου δεν έχει παιδιά, έχει εμένα να τον βοηθαώ κι εγώ έχω τη δική του προστασία».

Δεν ρωτώ περισσότερα αν και έχω περιέργεια να ρωτήσω κι άλλα. «Σε περίμεναν πώς και πώς» παρατηρώ και τον βλέπω να χαμογελά. Ξαφνικά χάνει το χαμόγελο και με ρωτά σοβαρά.

«Κι εσένα; Σε περιμένει κάποιος στα Τρίκαλα;»

Σοβαρεύω κι εγώ. Του απαντώ με ειλικρίνεια ότι κανείς δεν με περιμένει εκεί. «Δεν ξέρω κανέναν στην πόλη» του λέω και νομίζω ότι με πιστεύει.

«Τον δρόμο τον ξέρεις, για να φτάσεις μέχρι εκεί;» Περιμένει την αρνητική μου απάντηση, για να με επιπλήξει, που σκοπεύω να φύγω προς μια κατεύθυνση που δεν την ξέρω. Δεν απαντώ. «Θα κατέβω στα Τρίκαλα σε λίγες μέρες για δουλειά μ' έναν ξάδερφο. Αν θέλεις, θα σε πάμε». Αντί για επίπληξη μια προσφορά μου πέφτει σαν μάννα εξ ουρανού.

«Γιατί με βοηθάς; Δεν έχεις υποχρέωση». Η ερώτησή μου είναι πέρα για πέρα μια ειλικρινής απορία.

«Γιατί το χρειάζεσαι» μου απαντά εκείνος και στρέφει το βλέμμα του αλλού, πέρα μακριά, στον ορίζοντα.

Του λέω ένα ντροπαλό «ευχαριστώ» και μετά σιωπή.

«Εκεί κάτω, δεξ! Εκεί που φαίνονται οι πολλές σκεπές μαζεμένες, εκεί που δεν έχει δέντρα.

Εκεί είναι η πόλη που θέλεις να πας!» λέει ξαφνικά θυμωμένος. Ίσως δεν του αρέσει ο προορισμός μου ή μπορεί και να μην του αρέσει που θέλω τόσο πολύ να φύγω.

«Θύμωσες;» ρωτάω και νιώθω τη στεναχώρια να περπατά ύπουλα προς όλες τις κατευθύνσεις του μυαλού μου.

«Τόσο πολύ φαίνεται;» με ρωτά με το κεφάλι πια κατεβασμένο και τη φωνή να φανερώνει άλλα πράγματα.

«Εγώ φταίω;»

«Ναι» απαντά μονολεκτικά. Περνούν δυο λεπτά και παίρνει μια βαθιά ανάσα, πριν μου πει αυτά που κρατούσε μέσα του. Με κοιτάζει κατάματα. «Ελεγα ότι δεν πειράζει που δεν μου φανερώνεις τ' όνομά σου, τον τόπο απ' όπου έφυγες, από ποιον θέλεις να ξεφύγεις. Κι αλήθεια, είναι δική σου δουλειά. Αλλά ξέρεις κάτι; Πειράζει. Δεν ξέρω γιατί, αλλά πειράζει. Σε λένε Ελένη, όπως σε βάφτισα εγώ, όπως την ωραία Ελένη που για χάρη της έγινε πόλεμος, αλλά αν κάποτε θελήσω να σε βρω στα Τρίκαλα που θα πας ή στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη ή όπου αλλού καταλήξεις, εγώ πώς θα σε ψάξω, με ποιο όνομα θα σε ζητήσω;»

Μένω σιωπηλή. Δεν είναι δα και το μεγάλο μυστικό! Μου αρέσει το Ελένη και θέλω να το κρατήσω. Αν, όμως, προφέρω τ' όνομα που με βάφτισαν, θα γίνω πάλι εκείνη που ήμουν πριν, αυτή που θέλω να αφήσω πίσω. Ξαφνικά ακούω τον εαυτό μου, με περίσσιο θάρρος, να προφέρει το νέο μου όνομα. «Θα με ζητήσεις με το όνομα Ελένη, αυτό θα είναι από δω και πέρα τ' όνομά μου. Κι αν θέλεις μπορείς να μου δανείσεις και το επίθετό σου, αν δεν ζητάω πολλά!» Δεν περίμενε μάλλον αυτή την απάντηση γιατί τον βλέπω σιγά σιγά να κρυφογελά. Δεν είναι θυμωμένος πια. Ξεσπά σε γέλια.

Με παρασύρει η ευθυμία του και χωρίς να το σκεφτώ, απλώνω το χέρι μου και πιάνω το δικό του. Τι θάρρος είναι αυτό; Τι ξαφνική πλημμύρα γλυκών συναισθημάτων και τρυφερότητας με σπρώχνουν να τον πλησιάσω κι ας μου κόβεται η ανάσα τη στιγμή που τα μάτια μου ξανασυναντούν τα δικά του! Αυτή η αυθόρμητη κίνηση τον ξαφνιάζει. Μου ανταποδίδει τη χειρονομία και παίρνει τα χέρια μου μέσα στα δικά του. Τρέμω σαν τα φύλλα απ' τα πλατάνια που στέκουν ακριβώς από πάνω μας και νιώθω τα μάγουλά μου να φλογίζονται. Όμως, και τα δικά του μάγουλα έχουν την ίδια φλόγα με τα δικά μου. Και τα μάτια του γυαλίζουν σαν χάντρες. Τα χέρια του ζεστά, η ανάσα του σχεδόν κοφή, τη στιγμή που σκύβει να με φιλήσει. Το πρώτο μου φιλή! Τα χείλια του ακουμπούν μαλακά πάνω στα δικά μου και μένουν για λίγο ακίνητα. Έπειτα απομακρύνονται και επανέρχονται με λίγη δύναμη, ψάχνουν ανταπόκριση και την έχουν! Κρατώ τα μάτια μου κλειστά και κάπου κάπου τα μισανοίγω, για να σιγουρευτώ ότι αυτό το φιλή είναι αληθινό. Μιμούμαι τις δικές του κινήσεις, χωρίς να το καταλαβαίνω. Δέχομαι να μπω στην αγκαλιά του και δεν έχω πια αμφιβολία, αυτό ακριβώς φανταζόμουν ότι είναι ο έρωτας. Δεν θέλω να τελειώσει το φιλή και μου ξεφεύγει ένας αναστεναγμός. Τα μάτια ανοίγουν, για να πουν περισσότερα απ' όσα λένε τα χείλια. Τα χέρια του τώρα μου χαϊδεύουν το πρόσωπο.

«Δεν μπορώ να σε αφήσω να φύγεις. Δεν θέλω. Μείνε εδώ, μαζί μου» σχεδόν με παρακαλεί. Μα, πώς; Πώς να μείνω, όταν υπάρχει κίνδυνος να με βρουν αυτοί που με ψάχνουν; Νιώθω σύγχυση. Η επιθυμία μου να το σκάσω, η αποφασιστικότητά μου ν' αλλάξω ζωή και ταυτότητα, αρχίζουν να καταλαγιάζουν.

«Δεν ξέρω. Δεν ξέρω πώς μπορεί να γίνει αυτό... Θα το ήθελα» τολμώ να πω, αψηφώντας τον φόβο που μου τσαλακώνει τα σχέδια. Τα λόγια του με καθησυχάζουν, σχεδόν με πείθουν να μείνω.

«Μείνε για λίγο κι έπειτα θα φύγουμε μαζί».

Η πρόταση που μου κάνει, φαίνεται εντελώς παράλογη. «Μα πώς; Πού θα μείνω; Στη

δριστέλα; Θα με βρουν». Το σκέφτεται λίγο και βρίσκει τη λύση.

«Θα μείνεις στη θεία μου τη Ζωρζέτ. Θα της μιλήσω για σένα. Είναι καλός άνθρωπος και μπορείς να την εμπιστευτείς. Θα σε φιλοξενήσει με χαρά». Με κλείνει σφιχτά στην αγκαλιά του και μένουμε αγκαλιασμένοι για ώρες. Δεν με ρωτά τίποτα πια, που δεν θέλω να του πω. Μου μιλά εκείνος για τη ζωή του, για τις σπουδές του στη Θεσσαλονίκη, για τ' όνειρό του να γίνει γιατρός, για τον χαμό του αδερφού του και του πατέρα του, για τη μάνα του που στέκεται δυνατή σαν βράχος σε όλα τα δύσκολα. Εντυπωσιάζομαι. «Είχα σκοπό να μείνω στο Γοργογύρι, μέχρι να βγει ο Αύγουστος. Μετά θα γύριζα στη Θεσσαλονίκη. Τώρα τα σχέδια αλλάζουν. Θα φύγουμε μαζί, σε δυο εβδομάδες, αμέσως μετά της Παναγίας». Τον ακούω να μιλά με ενθουσιασμό και δεν θέλω να τον διακόψω.

«Ως τι θα μείνω στη θεία σου;» ρωτώ, έχοντας στο μυαλό μου πολλά πρακτικά ζητήματα να λύσω.

«Ως μέλλουσα αρραβωνιαστικιά μου» απαντά χωρίς να κάνει δεύτερη σκέψη. Η ζωή σίγουρα μου παίζει παιχνίδια. Να, ο αρραβώνας πάλι μπροστά μου!

«Μα, δεν θα είναι κάπως ξαφνικό; Από πού ξεφύτρωσε μια αρραβωνιαστικιά, που δεν την ξέρει κανείς;» Δεν δίστασε καθόλου ν' απαντήσει.

«Προξενιό. Θα είσαι το προξενιό μου από την Πύλη. Θυμάμαι ότι η θεία έχει μια ανιψιά και τώρα πρέπει να έχει φτάσει σε ηλικία γάμου. Αυτή η ανιψιά είσαι και μόλις ήρθες απ' την Πύλη, για να γνωριστούμε. Η θεία Ζωρζέτ θα σε φιλοξενήσει, μέχρι να γίνουν οι αρραβώνες».

Με εντυπωσιάζει το πόσο γρήγορα βρίσκει λύσεις, αλλά πιο πολύ ότι θέλει με κάθε τρόπο να με κρατήσει κοντά του. Εγώ, όμως, έχω ακόμα αμφιβολίες. «Και στη θεία σου τι θα πούμε; Ποια είμαι κι από πού ξεφύτρωσα;»

Με παίρνει αγκαλιά και μου λέει «Θα της πούμε μόνο, όσα θέλεις. Όσα είπες και σε μένα».

«Δεν είμαι σίγουρη ότι είναι καλή ιδέα» του απαντώ.

«Έχε μου εμπιστοσύνη». Με σφίγγει ξανά στην αγκαλιά του να μη φύγω κι εγώ μένω χωρίς να με νοιάζει τι θα γίνει στη συνέχεια.

Χτύπησε η καμπάνα

Η θεία Ζωρζέτ είναι μια καταπληκτική αεικίνητη γυναίκα εξήντα ετών. Δε μοιάζει με καμιά γυναίκα του χωριού. Η αλήθεια είναι ότι δεν μοιάζει με καμιά γυναίκα που έχω γνωρίσει μέχρι τώρα. Έχει τον αέρα της κοσμογυρισμένης. Στον δρόμο για το σπίτι της, ο Άγγελος μου μιλά για εκείνη με θαυμασμό. Μου λέει πολλά για τη ζωή της με λεπτομέρειες.

Όταν πριν λίγα χρόνια έχασε τον άντρα της, έναν πλούσιο έμπορο χαλιών και επίπλων απ' την Αθήνα, πήρε το μερίδιο της από την επιχείρησή του και ταξίδεψε σε πολλά μέρη στο εξωτερικό. Ταξίδεψε εκεί όπου σχεδίαζαν να πάνε μαζί και που δεν είχαν καταφέρει μέχρι τότε. Το πρώτο της ταξίδι ήταν στην Ιαπωνία κι από εκεί συνέχισε στην Κίνα κι έπειτα από ένα δυο χρόνια έφυγε στην Ευρώπη: Γαλλία, Ισπανία, Πορτογαλία. Σε κάθε ταξίδι της φρόντιζε ν' αγοράσει ένα παραδοσιακό κολιέ, κατά το συνήθειο του άντρα της, που της έφερνε τέτοια από τα διάφορα ταξίδια του στην Ανατολή και τώρα τα έχει κρεμάσει στον τοίχο του δωματίου της, να της θυμίζουν τι είδε σε κάθε ξένο τόπο. Όταν πια κουράστηκε απ' τα ταξίδια, εγκαταστάθηκε στο πατρικό της στο Γοργογύρι. Μου λέει ότι δυσκολεύτηκε πολύ να συνηθίσει τη ζωή του χωριού. Μαθημένη αλλιώς, της φαίνεται πολύ οπισθοδρομική η σκέψη των συγχωριανών της, αλλά τους σέβεται και τους εκτιμά. Δεν άλλαξε, για να ταιριάζει μαζί τους. Αντιθέτως, παρέμεινε η καλαναθρεμμένη Ζωρζέτ, που μεγάλωσε στην Αθήνα από τα εφτά της χρόνια. Μου μιλά για το σχολείο που φοίτησε, τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία κι έπειτα για τη γνωριμία και τον γάμο της με τον Λουκά Καρατζά. Έζησε μαζί του, λέει, πολύ ωραία χρόνια κι έκαναν δυο παιδιά.

Τώρα που στέκομαι μπροστά της και την παρατηρώ, μ' εντυπωσιάζουν το ωραίο της πρόσωπο και τα ολόλευκα μαλλιά της, που τα έχει κομμένα σαν μικρό αγόρι.

«Λοιπόν, Ελένη, από πού μας έρχεσαι;»

Ο Άγγελος προλαβαίνει να με βγάλει απ' τη δύσκολη θέση. «Θεία Ζωρζέτ, η Ελένη έρχεται από μακριά. Μπορείς να την φιλοξενήσεις για λίγες μέρες;» Τα μάτια του λένε κι άλλα, που η θεία Ζωρζέτ τα καταλαβαίνει αμέσως.

«Με περνάς για καμιά χαζή;» του λέει γελώντας. «Πού είπες ότι την βρήκες; Στο ποτάμι; Κοπέλα με τέτοια ομορφιά, από ποιον την έκλεψες;» Μου κλείνει το μάτι και γελά πονηρά.

«Ναι, σου λέω, στο ποτάμι τη βρήκα» της απαντά με ειλικρίνεια.

«Αλήθεια λέει;» γυρίζει σε μένα και με παίρνει αγκαζέ να με βάλει να καθίσω στο σαλονάκι της βεράντας. «Χάθηκες, κακόμοιρο πλάσμα, σωστά;»

Δεν προλαβαίνω ν' απαντήσω κι ο Άγγελος ρωτά μ' επιμονή. «Θα την κρατήσεις, έτσι;»

Εκείνη γελά. «Φαγώθηκες! Ναι, βρε, παλιόπαιδο, τόσα δωμάτια άδεια έχω, τι, θα την αφήσω να περιφέρεται στο δάσος σαν την Κοκκινοσκουφίτσα;» Το γέλιο της είναι γάργαρο σαν το ποτάμι. Ο Άγγελος την αγαπά, γιατί είναι καλόκαρδη και γενναιόδωρη. Μας κερνά σπιτική βυσσινάδα και γλυκό του κουταλιού. «Πόσο είσαι, νεράιδα μου;» ρωτά.

«Κοντεύει τα είκοσι» πετάγεται ο Άγγελος, πριν προλάβω να πω την πραγματική μου ηλικία.

«Σταμάτα, πανούργε, που θα με κοροϊδέψεις εμένα! Μικρή είναι, αλλά χαλάλι σας». Αισθάνομαι ότι έχουν κοκκινίσει τα μάγουλά μου και χαμογελώ με τα μάτια να κοιτάζουν τις μύτες των ποδιών μου.

«Σε λίγο θα δειπνήσω. Λες και το ήξερα ότι θα έχω καλεσμένους και μαγείρεψα παραπάνω. Θα φάμε όλοι μαζί, χωρίς αντίρρηση, έτσι;» Συμφωνήσαμε. «Τράβα εκεί στου Πανουργιά, να πάρεις μια μπουκάλα κρασί, να το γιορτάσουμε. Εμφιαλωμένο, το χύμα του δεν μ' αρέσει. Καλεσμένη έχουμε, ντε! Κι εγώ θα την πάω στην κάμαρα να τακτοποιηθεί». Αμέσως με σηκώνει

και με πηγαίνει μέσα, ενώ ο Άγγελος εξαφανίζεται από την πόρτα της αυλής.

«Έλα, εδώ, Λενίτσα μου, να σου δείξω πού θα κοιμηθείς». Μπαίνουμε σ' ένα άνετο υπνοδωμάτιο με δυο μεγάλα μπρούτζινα κρεβάτια που πάνω τους είναι στρωμένα αφράτα ευρωπαϊκά κλινოსκεπάσματα. «Εδώ έχω φτιάξει ένα δωμάτιο για τα παιδιά μου, για όταν έρχονται, σπάνια δηλαδή. Μεγάλωσαν βλέπεις κι έχουν τη δική τους ζωή. Ο γιος μου είναι μακριά, στην Αμερική. Μαύρα μάτια κάνω να τον δω. Η κόρη μου είναι παντρεμένη στην Αθήνα. Έρχεται να με δει δυο, τρεις φορές τον χρόνο με τον άντρα της. Παιδάκια δεν έχουν ακόμα κι έχουν μεγάλο μαράζι. Εγώ, όμως, λέω να μη στεναχωριέται. Ο άντρας της την αγαπάει πολύ. Μπορούν να είναι ευτυχισμένοι και μόνο οι δυο τους». Αν και δεν ξέρω από αυτά, συμφωνώ μαζί της. «Έλα να τακτοποιηθείς. Σε ζάλισα, με τα δικά μου. Συνήθως δε μιλώ τόσο πολύ. Απ' τη χαρά μου είναι, που σ' έχω στο σπίτι μου...».

Μου δίνει πετσέτες και με πάει στο λουτρό, που έχει και μπανιέρα. Να κάνεις ένα ωραίο μπάνιο, να δροσιστείς και μετά να έρθεις έξω, στη βεράντα, να φάμε». Κοιτάζει που δεν κρατώ τίποτα στα χέρια, μια τσάντα, μια αλλαξιά ρούχα και με χαϊδεύει στο μάγουλο. «Βλέπω δεν έχεις φέρει μαζί σου πολλά... Θα σου δώσω ένα φόρεμα που αγόρασα στην Ιταλία και ποτέ μου δεν το φόρεσα. Είναι πολύ νεανικό για μένα». Κάνω να αρνηθώ και με προλαβαίνει. «Έτσι, για να έχεις να αλλάξεις, μέχρι να φέρεις τα δικά σου» λέει διακριτικά. Μου δίνει σαπούνι, μια χτένα και γεμίζει τη λεκάνη με νερό, πριν μ' αφήσει να πλυθώ με την ησυχία μου. Όσο απολαμβάνω την καθαριότητα στο κορμί μου, σκέφτομαι αν έχω κάνει κάτι καλό στα λίγα χρόνια που ζω, για να αξίζω αυτή την καλοσύνη. Δεν είμαι σίγουρη. Κακό πάντως δεν έχω κάνει. Ακούω τον Άγγελο που επιστρέφει απ' το μπακάλικο να φωνάζει ότι γύρισε και η καρδιά μου χτυπά και πάλι δυνατά. Όλα μου τα βάσανα έχουν χαθεί. Μόνο χαρά νιώθω κι αισιοδοξία!

Μπαίνοντας στο δωμάτιο που μου παραχώρησε η θεία Ζωρζέτ, βλέπω πάνω στο κρεβάτι ένα φόρεμα σε λουλακί χρώμα, με λευκό γιακά και λευκό στρίφωμα. Το ύφασμα του είναι λεπτό και μαλακό. Δεν έχω ξαναφορέσει ποτέ τέτοιο καλοραμμένο ρούχο. Κάτω απ' το φόρεμα βλέπω λευκά εσώρουχα, με δαντελένια τελειώματα, σχεδόν στο νούμερό μου και στο πάτωμα περιμένουν να τα φορέσω δυο λευκά πέδιλα με χαμηλό τακούνι. Σαν ζεστή κουβέρτα το καταχέιμωνο, με αγκαλιάζει η νοσταλγία για τη μάνα μου και μαζί της συγκίνηση κι ευγνωμοσύνη για τη γυναίκα αυτή, τη θεία Ζωρζέτ, που με καλοδέχτηκε και μου φέρεται σαν κόρη. Όσο ντύνομαι, την ακούω να γελά με τον Άγγελο και να στρώνει με τη βοήθειά του το τραπέζι στην τραπεζαρία. Βιάζομαι να πάω κι εγώ στην παρέα τους.

«Πω, πω μια όμορφη δεσποινίδα!» λέει η θεία Ζωρζέτ τη στιγμή που μπαίνω στο δωμάτιο. «Λες και το έραψαν για σένα. Και το χρώμα, πώς ταιριάζει με τα μάτια σου!» Ο Άγγελος δεν μιλά. Τα μάτια του είναι καρφωμένα πάνω μου και τα χείλη του κάτι μουρμουρίζουν. Καθόμαστε σ' ένα μακρόστενο τραπέζι κι εκείνος απέναντί μου. Μου βάζουν να πω κρασί, να γιορτάσουμε τη συγκέντρωσή μας και ζαλίζομαι, πριν καν βρέξω τα χείλη μου. Πώς τα φέρνει, όμως, η ζωή! Δυο μέρες πριν ήμουν μόνη, βρώμικη και πεινασμένη μέσα στο δάσος και σήμερα είμαι η επίσημη καλεσμένη του δείπνου. Χορταίνω αμέσως με δυο μπουκιές και τρώω με το ζόρι, όσα μου προσφέρει η θεία Ζωρζέτ, για να μην την προσβάλω. Πιάνω τον εαυτό μου να κρυφοκοιτάζω τα χέρια του Άγγελου. Οι κινήσεις του είναι συγχρονισμένες και, το δίχως άλλο, δείχνουν έναν ήρεμο άνθρωπο, που ό,τι αγγίζει, το αγγίζει με σεβασμό. Τα θυμάμαι να μου χαϊδεύουν το πρόσωπο και να μου τακτοποιούν τις τούφες απ' τα μαλλιά, για να μην πέφτουν στα μάτια μου. Τελειώνουμε το φαγητό μας και βγαίνουμε στη βεράντα ξανά.

Η νύχτα είναι δροσερή και γαλήνια, απ' αυτές τις υπέροχες νύχτες του καλοκαιριού, που δεν θες να ξημερώσουν. Η θεία Ζωρζέτ μας διηγείται αστείες ιστορίες απ' τα τελευταία ταξίδια της και

πριν το καταλάβουμε, έχουν φτάσει μεσάνυχτα. Μας καληνυχτίζει κι εμείς μένουμε μόνοι κι αμήχανοι, πριν παραδοθούμε σ' ένα ατέλειωτο φιλί.

Βρίσκομαι στην αγκαλιά του και τον ακούω να μου λέει πόσο χαρούμενος είναι που θα μείνω εκεί και θα είναι ήσυχος για μένα. «Οι ώρες περνούν γρήγορα όταν είμαι μαζί σου και δεν μου φτάνουν. Δυστυχώς, πρέπει να γυρίσω σπίτι. Όμως, αύριο, πρωί πρωί, θα έρθω να σε πάρω». Του υπόσχομαι ότι θα τον περιμένω και τον αποχαιρετώ με αναστεναγμό. Πέφτω σε κρεβάτι μαλακό μετά από τόσες μέρες και νιώθω να αιωρούμαι στον αέρα σαν πάνω σε σύννεφο. Πόση ευτυχία άραγε χωρά στα όνειρά μου;

Έχει περάσει μια εβδομάδα απ' την ημέρα που με βρήκε ο Άγγελος στο ποτάμι κι έχω αρχίσει να συνηθίζω τη νέα μου ζωή στο Γοργογύρι. Το πρωί κάνω παρέα στη θεία Ζωρζέτ, η οποία μου διηγείται ιστορίες απ' τα ταξίδια της και μου μαθαίνει να μιλάω Γαλλικά και το απόγευμα έρχεται ο Άγγελος, μέχρι αργά το βράδυ.

Ένα απόγευμα με πήγε βόλτα στο χωριό, να με συστήσει ως μέλλουσα αρραβωνιαστικιά του, για να μάθει, λέει, ο κόσμος για το προξενίό που του έφεραν απ' την Πύλη και χθες με πήγε στη μητέρα του. Με υποδέχτηκε ακριβώς όπως η θεία Ζωρζέτ. Η γλυκιά της ματιά κι ο καλός της λόγος γέμισαν την ψυχή μου χαρά. Νομίζω πως άγγιξα για λίγο την ευτυχία, όταν πήγαμε στην εκκλησία, να μας ευλογήσει ο πατέρας Αθανάσιος.

Ο Άγγελος φαίνεται στ' αλήθεια να θέλει να με αρραβωνιαστεί κι εγώ πιστεύω πια ότι αξίζει ν' αλλάξω τα σχέδιά μου για κείνον. Τολμώ να ονειρεύομαι μια ζωή μαζί του. Στους περιπάτους μας, με ρωτά πώς θέλω να ζήσω τη ζωή μου, αν θέλω να δουλέψω, όπως κάνουν πια οι σύγχρονες γυναίκες ή να μείνω στο σπίτι να φροντίζω την οικογένειά μου. Του λέω πόσο θα ήθελα να γίνω νοσοκόμα κι εκείνος το βρίσκει υπέροχη ιδέα. Μου υπόσχεται ότι θα με βοηθήσει να σπουδάσω, όταν πάμε στη Θεσσαλονίκη. Ανήμερα της Παναγίας θα γίνουν οι αρραβώνες μας και μετά θα φύγουμε.

«Και πως θα ζήσουμε; Εννοώ με τι χρήματα; Δεν πρέπει να δουλέψουμε;» τον ρωτώ.

«Μη σε νοιάζει, όλα είναι τακτοποιημένα. Με περιμένουν να εργαστώ στο νοσοκομείο. Μην ανησυχείς, θα καλύψω εγώ τα έξοδά μας.»

«Μπορώ κι εγώ να δουλέψω» λέω αποφασιστικά. Δεν θέλει να μου χαλάσει το χατίρι, αλλά επιμένει ότι προς το παρόν εκείνος θα εργαστεί και για τους δυο.

«Εσύ θα διαβάξεις δεν θα έχεις χρόνο. Είμαι σίγουρος ότι θα γίνεις καλή νοσοκόμα». Είναι ευγενικός με όλο τον κόσμο, αλλά πιο πολύ με μένα.

Με τη θεία Ζωρζέτ ράβουμε το φόρεμα που θα φορώ, όταν θα πάω στην εκκλησία τον Δεκαπενταύγουστο. «Θα είσαι η ομορφότερη κι όλοι θα λεν τι ταιριαστό ζευγάρι είσαι με τον Άγγελο! Να ξέρεις πως θα σε κάνει ευτυχισμένη» μου λέει με σιγουριά. Κι εγώ είμαι σίγουρη ότι όλα έτσι θα γίνουν, όπως ακριβώς τα έχουμε σχεδιάσει.

«Χτύπησε η καμπάνα!» ακούω τη θεία να μου ψιθυρίζει στο αυτί. «Σήκω, κοκόνα μου, σήκω να πάμε στην εκκλησιά. Μεγάλη γιορτή σήμερα!» Έφτασε η μέρα που περίμενα, δεν χρειάζομαι παρακάλια. Πετάγομαι απ' το κρεβάτι στο λεπτό. «Έλα, να πλυθείς και να ντυθείς, να σου φτιάξω τα μαλλιά. Σε λίγο έρχεται ο γαμπρός!»

Χαίρομαι και λυπάμαι ταυτόχρονα. Σκέφτομαι τη μάνα μου, πόσο δυστυχισμένη θα είναι σήμερα ανήμερα της γιορτής της. Γιατί μια τέτοια ημέρα να ξημερώνει μ' ευτυχία για μένα και δυστυχία για εκείνη;

«Μετά τον αρραβώνα θα πάμε να της πούμε τα ευχάριστα» μου υποσχέθηκε ο Άγγελος, όταν του είπα ότι θα ήθελα να ξαναδώ τη μάνα μου και να της πω πόσο ευτυχισμένη είμαι. Άλλωστε θα κάνω αυτό που επιθυμούσε, θα παντρευτώ και θα νοικοκυρευτώ κατά τα λεγόμενά

της, απλά θα παντρευτώ έναν άντρα που διάλεξα εγώ.

«Ήρθε, ήρθε!» φωνάζει μ' ενθουσιασμό η θεία και το χτύπημα στην πόρτα ηχεί κι αυτό χαρούμενο. Ο Άγγελος μου έφερε λουλούδια.

«Είσαι πολύ όμορφη!» μου λέει και σκύβει να με φιλήσει στα χείλια. Τα μάγουλά μου είναι κόκκινα σαν τα λουλούδια που κρατώ και με την άκρη του ματιού μου βλέπω τη μάνα και τη θεία του να μας καμαρώνουν.

Στον δρόμο για την εκκλησία, ο κόσμος μας κοιτάζει μ' ενδιαφέρον. Καταλαβαίνω πως κουβεντιάζουν για μας και μας καλημερίζουν με χαμόγελα. «Είσαι χαρούμενη;» με ρωτά ο Άγγελος. Του απαντώ ότι στη ζωή μου δεν υπήρξα ποτέ πιο χαρούμενη. Φτάνουμε στην εκκλησία που είναι γεμάτη και μου δίνει χώρο να περάσω πρώτη. Όσο περιμένω με υπομονή να μεταλάβω, σκέφτομαι τον αρραβώνα. Μετά τη λειτουργία θα μας περάσει τις βέρες ο πατήρ Αθανάσιος κι έπειτα αρραβωνιασμένοι θα πάμε στο πανηγύρι που έχουν στήσει στην πλατεία. Είμαι τόσο απορροφημένη απ' τις σκέψεις μου, που δεν καταλαβαίνω ότι κάποιος μ' έχει πλησιάσει πολύ.

Ξαφνικά νιώθω ένα παγωμένο χέρι να με τραβά προς τα πίσω. Γυρίζω ξαφνιασμένη να δω ποιος είναι και βλέπω τον άντρα που δεν ήθελα ποτέ να ξαναδώ, αυτόν με τα σκοτεινά μάτια.

«Εδώ κρυβόσουν τόσες μέρες, λοιπόν!» Τα γόνατά μου λυγίζουν κι ενστικτωδώς ψάχνω τον Άγγελο. Δεν τον βλέπω πουθενά μέσα στον κόσμο κι είναι τόσοι οι άγνωστοι άνθρωποι γύρω μου, που δεν ξέρω πού να στραφώ.

«Κάποιος να με βοηθήσει!» παρακαλώ. Κάνω να φύγω, αλλά ο δάσκαλος με κρατά γερά και δεν μ' αφήνει. Κανείς δεν μπορεί να με γλυτώσει.

«Πάμε να φύγουμε» λέει με σφιγμένα χείλη και μου κόβεται η ανάσα.

Τολμώ να φωνάξω «Όχι! Δεν φεύγω από δω», αλλά η φωνή μου με προδίδει, παγώνει και μένει στα βάθη του λαιμού μου.

«Τώρα, αλλιώς μέχρι να' ρθει το βράδυ τον αγαπητικό σου θα τον έβρουν πνιγμένο στο ποτάμι» λέει με λόγια που λες και βγαίνουν μαζί με δηλητήριο απ' τα δόντια μιας οχιάς.

Δεν έχω ελπίδα. Ξέρει για τον Άγγελο. Ήρθε και με βρήκε εδώ, στην εκκλησία, μια τέτοια μέρα, με τόσο κόσμο. Είναι, λοιπόν, για όλα ικανός κι εγώ ανυπεράσπιστη, χωρίς επιλογή. Με σκυμμένο κεφάλι τον ακολουθώ, δίπλα του βγαίνω σαν τον κλέφτη απ' την εκκλησία και προσεύχομαι να γίνει ένα θαύμα.

«Κάποιος να τον σταματήσει! Παναγιά μου, βάλε κάποιον να τον σταματήσει!», όμως, κανένα θαύμα, καμιά ανώτερη δύναμη δεν σκύβει από πάνω μου, μήτε κι άνθρωπος ορθώνει το ανάστημά του μπροστά σ' αυτό το κτήνος. Με μια ελπίδα που σβήνει γρήγορα, κοιτάζω πίσω. Βλέπω τον Άγγελο να ψάχνει να με βρει, αλλά είναι μακριά, τριγυρισμένος από ένα πλήθος που δεν με γνωρίζει και δεν έχει λόγο να με σταματήσει. Φεύγω νικημένη. Φεύγω τρομοκρατημένη κι οδεύω προς την κόλαση.

Μέρος 2ο

Η επιστροφή

Τα ίχνη της Χαράς χάθηκαν για πάντα από το Γοργογύρι εκείνη τη λαμπρή ημέρα, την ημέρα που θα γινόταν ο αρραβώνας της με τον Άγγελο. Όταν εκείνος την έψαξε, κάποιος του είπε πως την είδε πάνω σ' ένα άλογο στην αγκαλιά ενός ξένου άντρα. Κάποιος άλλος του είπε ότι την είδε να μπαίνει σ' ένα αυτοκίνητο και να φεύγει για την πόλη κι ένας τρίτος του είπε ότι την είδε να φεύγει με τα πόδια προς το δάσος. Δεν ήξερε τι να πιστέψει. Ήταν απαρηγόρητος. Την γύρεψε παντού, στο ποτάμι, στη στάνη, στη δριστελά, στο δάσος, σε όποιο μέρος είχαν πάει μαζί, αλλά κι αλλού, όπου θα μπορούσε να είχε φτάσει με τα πόδια. Δεν πίστεψε ούτε για μια στιγμή ότι η Ελένη του έφυγε με τη θέλησή της. Ήταν σίγουρος ότι κάποιος την άρπαξε και σίγουρα θα ήταν αυτός που την έψαχνε. Τα αναπάντητα ερωτήματα ήταν πολλά και τον βασάνιζαν μέρα και νύχτα. «Ποιος την κυνηγούσε; Από ποιον κρυβόταν και γιατί; Τι μπορεί να της συνέβαινε;» δεν ήξερε τι να υποθέσει. Μέσα στις μαύρες σκέψεις του, τα έβαζε με τον εαυτό του. «Έπρεπε να επιμείνω περισσότερο να μου πει από ποιον ήθελε να ξεφύγει. Έπρεπε να μάθω το πραγματικό της όνομα...» έλεγε και ξανάλεγε. Ίσως αυτός που την κυνηγούσε να της είχε κάνει κακό. Έπρεπε να τη βρει και να την πάρει μαζί του στη Θεσσαλονίκη. Έτσι τις ημέρες που ακολούθησαν, την έψαξε και στα γύρω χωριά. Χωρίς να φανερώνει ποια αναζητούσε, επισκέφτηκε όλα τα καφενεία προσπαθώντας να ακούσει συζητήσεις από τις άγνωστες παρέες που κάθονταν τριγύρω, μήπως κάποιος αναφέρει κάτι για εκείνη. Πήγε σε κάθε Κυριακάτικη λειτουργία των γειτονικών χωριών, οπουδήποτε θα μπορούσε να τη δει ή να πάρει μια πληροφορία για κείνη. Πήγε ακόμα και σε έναν γάμο ακάλεστος, μην τύχει και τη δει. Δυστυχώς για εκείνον, κανείς δεν μιλούσε για την Ελένη. Και συνέχιζε, όσο περνούσαν οι μέρες, να ψάχνει με πείσμα αστείρευτο. Έφερνε στο μυαλό του τα λόγια της και προσπαθούσε να θυμηθεί έστω και ένα στοιχείο που να του αποκάλυπτε την καταγωγή της. Υπολόγισε την απόσταση που είχαν τα γύρω χωριά μέχρι το σημείο που την είχε βρει στο ποτάμι και ήταν πια σίγουρος ότι θα την έβρισκε στην Πλαγιά, ένα χωριό σκαρφαλωμένο στο βουνό πιο πάνω από το δικό του. Πόσο δύσκολο θα ήταν να μάθει για εκείνη αν ήξερε το όνομά της; Όμως, δεν το ήξερε.

Ένα πρωί, εκεί που καθόταν στο καφενείο του χωριού κι ενώ ήταν σχεδόν έτοιμος να τα παρατήσει, πήρε το αυτί του ότι ένα νεαρό κορίτσι το έσκασε από το σπίτι του και πήγε να μονάσει στη Φανερωμένη. Η ελπίδα τού χαμογέλασε κρυφά. Ίσως να ήταν η Ελένη αυτό το κορίτσι. Μπορεί ν' άλλαξε τα σχέδιά της και το μοναστήρι να έγινε το καταφύγιό της. Μια και δυο, τράβηξε για τη Φανερωμένη. Φτάνοντας εκεί δίστασε να χτυπήσει την πόρτα. Κι αν της έφερνε μεπλάδες; Κι αφού δεν την έλεγαν Ελένη, πώς θα τη ζητούσε; «Πανάθεμά με, που δεν έμαθα το αληθινό της όνομα!» μουρμούριζε προσπαθώντας να βρει το θάρρος, αλλά και τα λόγια που θα έλεγε, όταν θα έμπαινε μέσα και θα τη ζητούσε. Στεκόταν έξω από τη Μονή επί ένα τέταρτο της ώρας, όταν τον πλησίασαν δυο μοναχές. Η μια ήταν ηλικιωμένη και στηριζόταν πάνω σε ξύλινο μπαστούνι, ενώ η άλλη ήταν γύρω στα σαράντα και καλοστεκούμενη.

«Ζητάς κάτι;» τον ρώτησε η δεύτερη.

«Ναι, κάτι ζητώ. Θέλω να μάθω αν στη Μονή σας ήρθε πρόσφατα ένα κορίτσι». Οι μοναχές ξαφνιαστήκαν. «Ένα κορίτσι δεκαεφτά χρονών. Δεν ξέρω τ' όνομά της. Νομίζω την λένε Ελένη».

Στο πρόσωπο της μοναχής που του μίλησε, σχηματίστηκαν μερικές ρυτίδες ανησυχίας. Τα μάτια της στένεψαν και τα φρύδια της έσμιζαν για μια στιγμή, πριν απαντήσει ότι αυτού του είδους τις πληροφορίες δεν τις δίνουν δεξιά κι αριστερά στον κάθε περαστικό που ρωτά.

«Ποιος είναι ο λόγος που σε σπρώχνει να μάθεις παιδί μου;» τον ρώτησε με αγαθό ύφος η ηλικιωμένη.

«Το έσκασε απ' το σπίτι της... και να, ανησυχώ για την υγεία και για την ασφάλειά της. Είναι φίλη μου» απάντησε ο Άγγελος προσέχοντας τώρα τα λόγια του.

«Μην ανησυχείς για την υγεία της. Είναι καλά κι ευτυχισμένη εδώ, στον Οίκο του Θεού. Να! Κοίτα την εκεί στον κήπο είναι, ξεχορταριάζει». Το κορίτσι, ντυμένο όπως και οι άλλες μοναχές, ήταν σκυμμένο με το πρόσωπο γυρισμένο προς το μέρος τους. Ο Άγγελος ένιωσε τα πόδια του να θέλουν να τρέξουν προς το μέρος της αλλά δεν τα άφησε. Πριν το κορίτσι σηκώσει το κεφάλι του να τους κοιτάξει απορημένη που κι εκείνοι την κοιτούσαν είχε ήδη καταλάβει ότι δεν ήταν η Ελένη.

«Αυτό...» ψέλλισε «Δεν είναι το κορίτσι που ψάχνω» είπε απογοητευμένος. Η νεότερη μοναχή προσπάθησε να κρύψει την ικανοποίησή της.

«Το μόνο νεαρό κορίτσι που έχουμε εμείς μαζί μας είναι αυτό. Δεν έχει έρθει κάποιο άλλο» του απάντησε και φαινόταν απόλυτα ειλικρινής. Ο Άγγελος σάστισε. Δεν μπορεί να του έλεγαν ψέματα οι μοναχές, δεν ήταν κάτι που θα το έκαναν.

«Συγχωρήστε με, τότε» τους απάντησε και έσκυψε το κεφάλι.

«Σου εύχομαι να βρεις αυτήν που ψάχνεις» του ευχήθηκε καλοσυνάτα. Τις χαιρέτισε με σεβασμό κι απομακρύνθηκε απογοητευμένος. Οι δυο μοναχές επέστρεψαν στα καθήκοντά τους σκεφτικές.

«Ευτυχώς δεν χρειάστηκε να πούμε ψέματα» είπε η νεότερη.

«Δεν είπαμε, όμως, και την αλήθεια» της απάντησε η ηλικιωμένη. «Τη Χαρά έψαχνε το παλικάρι» παραδέχτηκε η μοναχή που ήξερε τα πάντα για την περιπέτεια της ανιψιάς της.

«Κι εγώ το κατάλαβα. Καλύτερα να μην πούμε σε κανέναν τίποτα γι' αυτό. Μπελάδες θα είναι για το καημένο το κορίτσι μας» απάντησε η ηλικιωμένη. Δεν φαντάζονταν, όμως, σε τι μπελάδες θα έμπαινε η Χαρά από εκεί και έπειτα.

Ο Άγγελος δεν ήθελε να εγκαταλείψει την έρευνα, ούτε σκόπευε να την ξεχάσει. Ήταν αποφασισμένος να μείνει στο Γοργογύρι και να συνεχίσει την αναζήτηση μέχρι να τη βρει, ώσπου ένα γράμμα τον ανάγκασε να αλλάξει τα σχέδιά του. Ο Καθηγητής που τον περίμενε να αναλάβει καθήκοντα βοηθού του ζητούσε να επιστρέψει στη Θεσσαλονίκη σε λίγες ημέρες. Όσο κι αν τον έκαψε σαν φλόγα η θύμησή της, όσο κι αν τον βασάνιζε το μυστήριο γύρω από τη ζωή και την εξαφάνισή της, δεν μπορούσε να αρνηθεί. Με βαριά καρδιά πήρε τελικά την απόφαση να φύγει δίχως εκείνη.

Ένα απόγευμα, λίγες ημέρες πριν την αναχώρησή του, μπήκε ξανά μέσα στο δάσος έχοντας πάρει το μονοπάτι δίπλα στο ποτάμι. Το περπάτησε όλο μέχρι την κορυφή του βουνού με την ελπίδα ότι κάπου θα την έβλεπε, ότι κάπου θα την άκουγε, ότι με κάποιο τρόπο θα έβρισκε ένα σημάδι της. Φτάνοντας κάποτε σ' ένα σημείο όπου τα νερά βάθαιναν πολύ και δημιουργούσαν μια μικρή λίμνη, του τράβηξε την προσοχή κάτι που επέπλεε μέσα στο νερό. Ήταν ένα κομμάτι ύφασμα που είχε σκαλώσει σ' ένα κλαδί. Αυτή η ανακάλυψη τον χτύπησε σαν κεραυνός. «Από το φόρεμα που φορούσε η Ελένη!» αναφώνησε. Ένα απομεινάρι της ύπαρξής της στο δάσος, που του αποδείκνυε ότι η Ελένη ήταν πέρα για πέρα αληθινή κι όχι αποκύημα της φαντασίας του. Μπήκε στο νερό και το έφτασε. Το πήρε στα χέρια του και το 'σφιξε λες κι αυτό το κομμάτι ύφασμα μπορούσε να του αποκαλύψει τι είχε απογίνει η Ελένη του. «Έπεσε στο νερό φορώντας αυτό το φόρεμα;» αναρωτήθηκε. Μια κακή σκέψη που έγινε αβάσταχτη αγωνία σφήνωσε στο μυαλό του. Άρχισε να ψάχνει σαν τρελός μέσα στο ποτάμι και να φωνάζει τ' όνομά της απεγνωσμένα. Κανένα άλλο ίχνος της, όμως, δεν βρήκε, όσο κι αν έψαξε τις όχθες σπιθαμή προς σπιθαμή.

Συνέχισε να ερευνά την περιοχή μέχρι την τελευταία ημέρα του Αυγούστου, αλλά δίχως

κανένα αποτέλεσμα. Κι όταν πια έχασε εντελώς τις ελπίδες του ετοίμασε τα πράγματά του κι έφυγε πικραμένος. Τη στιγμή που άφηνε το χωριό του, ορκίστηκε στην Παναγιά τη Φανερωμένη ότι όταν επέστρεφε, θα συνέχιζε την αναζήτηση και δεν θα το έβαζε κάτω μέχρι να τη βρει. Δεν έμαθε ότι εκείνη την ημέρα, ανήμερα της Παναγίας, ένας ξένος, ένας δάσκαλος στο επάγγελμα, βγήκε από την εκκλησία του χωριού του τραβώντας με το ζόρι την Ελένη, αψηφώντας τον κόσμο που τους κοιτούσε με περιέργεια, καθώς κι οι δυο ήταν ξένοι στο Γοργογύρι. Αυτός ο σκοτεινός άνθρωπος ανέβασε την Ελένη, που το πραγματικό της όνομα ήταν Χαρά, στο αλόγό του κι έγιναν καπνός.

Η Χαρά, με μάτια που πλημμύριζαν καυτά αλμυρά δάκρυα και με λυγμούς που προσπαθούσε να πνίξει, χοροπηδούσε άχαρα, ακολουθώντας τον καλπασμό του αλόγου. Δεν έβλεπε που πήγαιναν, μόνο άκουγε τον χτύπο απ' τις οπλές και νόμιζε ότι ένα ένα έσπαγαν τα κόκαλα στο σώμα της. Ο δάσκαλος την είχε τυλίξει με το δικό του σώμα και την κρατούσε αιχμάλωτη και κάπως έτσι, την είχε τυλίξει κι ο φόβος, σαν σκοτεινός μανδύας που θα την κατάπινε, θα την εξαφάνιζε από προσώπου γης. Ένωθε μικρή, πολύ μικρή κι ανίσχυρη εμπρός του. Ακόμα και το θάρρος, αυτό που δεν ξέρεις ότι το έχεις, πριν θεριέψει αναπάντεχα απ' την απελπισία που το τρέφει, την είχε εγκαταλείψει.

Έτρεξαν μακριά, ώσπου το άλογο που υπάκουγε τις εντολές του αφεντικού του, άρχισε να καλπάζει πιο σιγά και κατευθύνθηκε προς το δάσος. Δεν υπήρχε λόγος να μουν στο δάσος. Συνέχισαν αμίλητοι προς το ποτάμι μέχρι που έφτασαν σε ένα καλά κρυμμένο μέρος, όπου τα νερά συγκεντρώνονταν για λίγο σε μια μικρή λίμνη κι έπειτα συνέχιζαν με ορμή προς τα κάτω. Ο δάσκαλος ξεπέζεψε και τη διέταξε να κατέβει κι εκείνη. Τον υπάκουσε αποφεύγοντας να τον κοιτάξει στα μάτια. Έτρεμε. Με μια προσευχή στην Παναγιά προσπαθούσε να πάρει δύναμη να τον αντιμετωπίσει. Την κοίταξε με θυμό κι έπειτα με περιφρόνηση.

«Αυτό που έκανες θα το πληρώσεις. Πώς τόλμησες να το σκάσεις;» Η Χαρά κούνησε το κεφάλι της προσπαθώντας να αρνηθεί ότι έκανε κάτι κακό αλλά ο δάσκαλος ήταν φλογισμένος σαν πυρκαγιά. «Πόρνη! Πόσον καιρό τραβιόσουν με άλλον;» Το ξέσπασμά του ήταν τρομερό. Η καημένη η κοπέλα έκανε ένα βήμα πίσω και παραπάτησε. Την άρπαξε αμέσως και την έφερε πάλι κοντά του. «Πουτανάκι, έτσι σε έμαθε η μάνα σου, να ηγαίνεις με τον έναν και με τον άλλον; »

Το χτύπημα που της κατάφερε στο πρόσωπο την έριξε κάτω. Αμέσως το πρόσωπό της γέμισε αίματα. Όσο εκείνη προσπαθούσε να ορθοποδήσει, αυτός βηματίζε γύρω της, μουρμούριζε και χτυπούσε την μπουνιά του στο άλλο του χέρι. Η Χαρά έψαχνε λόγια που θα τον μαλάκωναν, αλλά καμιά λέξη δεν ήταν ικανή να ημερέψει το θηρίο. Ο θυμός του δεν καταλάγιαζε εύκολα. Στο επόμενο λεπτό την άρπαξε απ' τα μαλλιά και τη σήκωσε στον αέρα σαν να ήταν μια πάνινη κούκλα. Κόλλησε το πρόσωπό του στο δικό της κι άρχισε να ουρλιάζει ψάχνοντας απαντήσεις.

«Που τον γνώρισες αυτόν; Τον ήξερες από πριν; Γι' αυτό το έσκασες; Για να 'ρθεις εδώ να τον βρεις;» Η Χαρά βόγκηξε απ' τον πόνο και τον παρακάλεσε να την αφήσει κάτω. Άρχισε να κλαίει και να λέει ότι δεν τον ήξερε. Ότι δεν τραβιόταν με κανέναν.

Αντί να τον πείσει, τον θύμωσε ακόμα περισσότερο. Τα χέρια του τη χτυπούσαν στο πρόσωπο με ορμή και μετά σ' όλο το σώμα ξανά και ξανά, όπου έβρισκε, όπου θα την πονούσε πολύ, μέχρι που την έριξε αναίσθητη. Την άρπαξε απ' τους ώμους και την έσυρε μέχρι το ποτάμι. Της έριξε νερό να την ξυπνήσει. Πριν προλάβει ν' ανοίξει τα μάτια της, την πήρε μαζί του. Όταν έφτασε στο σημείο που το νερό ήταν αρκετά βαθύ, της πάτησε το κεφάλι με δύναμη μέσα.

«Θα τον ξαναδείς;» της φώναζε με σφιγμένα τα χείλη, ενώ εκείνη πνιγόταν. «Πες μου, θα τον ξαναδείς;» Όσο κι αν αντιστεκόταν, δεν μπορούσε να απελευθερωθεί απ' τα δυνατά του χέρια. Της σήκωσε το κεφάλι απ' το νερό και την άρπαξε απ' το σαγόνι με τα δάχτυλα που την έσφιγγαν,

όπως σφίγγει η τανάλια. Προσπάθησε να πάρει μιαν ανάσα, αλλά δεν την άφηνε. «Σε χάλασε; Μίλα, σε χάλασε;» συνέχιζε να ουρλιάζει σφίγγοντάς την όλο και περισσότερο.

«Όχι, όχι» κατάφερε να πει εκείνη προσπαθώντας να πάρει βαθιά ανάσα. «Δεν με άγγιξε». Το νερό που είχε καταπιεί, γύρισε από την κοιλιά της προς τα πάνω κι έκανε εμετό.

«Δεν σε πιστεύω. Αυτός ο αλήτης! Αυτός σε χάλασε!» Η Χαρά ορκίστηκε στη ζωή της ότι ήταν ακόμα ανέγγιχτη. «Μπορώ, εδώ και τώρα, πάνω στις πέτρες να το διαπιστώσω, αν λες αλήθεια. Παλιοθήλυκο! Μου παριστάνεις και την παρθένα! Λέω, όμως, να τηρήσω την παράδοση. Θα το κάνω μετά τον γάμο και θα φροντίσω να σου μείνει αξέχαστο» της φώναξε και την έφτυσε με περιφρόνηση στα μούτρα. «Μόνο μη λες ψέματα κι είσαι χαλασμένη, γιατί τότε κανείς δεν θα σε γλυτώσει απ' τα χέρια μου!» Τρομοκρατημένη κούνησε το κεφάλι της να του δείξει ότι δεν έλεγε ψέματα κι ότι ήταν έτοιμη να τον υπακούσει. Την παράτησε και βγήκε έξω απ' το νερό. Κάθισε στην όχθη να βρει ξανά την ψυχραιμία του και άρχισε να τη χαζεύει που πάσχιζε να βγει απ' το ποτάμι και ξανάπεφτε μέσα, καθώς οι πέτρες γλιστρούσαν, τα πόδια της έτρεμαν και το νερό με την ορμή του την παράσερνε προς τα κάτω. «Να το θυμάσαι το σημερινό, Χαρά. Εγώ δεν σηκώνω πολλά».

Και φυσικά θα το θυμόταν και δεν θα τολμούσε ξανά να πάει κόντρα στη θέλησή του. Κατάφερε να βγει με τη βοήθεια ενός κλαδιού που της έριξε να πιαστεί και να ξαπλώσει ανάσκελα στις πέτρες. Ήταν σε κακή κατάσταση. Το πρόσωπό της, κατακόκκινο απ' τη βία που είχε δεχτεί, καιγόταν και κάποιες πληγές στα χείλη και στην άκρη του ματιού της ακόμα μάτωναν. Κοίταξε το φόρεμά της που εκτός από λερωμένο, ήταν και σκισμένο. Το κοίταξε με στεναχώρια. Το είχε φτιάξει με τη θεία Ζωρζέτ με τόση αγάπη και τέχνη και τώρα είχε καταστραφεί εντελώς. Όλα πια είχαν καταστραφεί.

Λίγες ώρες αργότερα έμπαιναν στην Πλαγιά, στο ελατόφυτο χωριό τους. Ο δάσκαλος την πήγε κατευθείαν στο σπίτι της, όπου η μητέρα της περίμενε με αγωνία κάποιο νέο απ' την κόρη της. Το προηγούμενο βράδυ της είχε μηνύσει ότι την είχε βρει και ότι θα την έφερνε πίσω πάση θυσία. Κι εκείνη του υποσχέθηκε ότι ο γάμος τους θα γινόταν το συντομότερο δυνατό.

«Στην έφερα! Από δω και πέρα να την προσέχεις καλύτερα» της είπε θριαμβευτικά, αλλά και με μια γερή δόση επίπληξης, καθώς κατέβασε τη Χαρά απ' το άλογο. Μόλις την αντίκρισε η μητέρα της, την έπιασαν τα κλάματα. Είχε πιστέψει ότι δεν θα την ξανάβλεπε.

«Πάμε γρήγορα μέσα, δεν θέλω να τη δουν στη γειτονιά. Όλα θα πάνε καλά τώρα που γύρισες, παιδί μου» της υποσχέθηκε σπαραχτικά, χωρίς να φαντάζεται ότι τίποτα δεν θα πήγαινε καλά από κει κι ύστερα. Η Χαρά έπεσε στην αγκαλιά της μητέρας της κι άρχισε να κλαίει γοερά, αλλά για το ξύλο που έφαγε απ' τον δάσκαλο δεν μαρτύρησε τίποτα.

«Είναι χτυπημένη!» παρατήρησε με τρόπο η μητέρα της κοιτώντας το πρόσωπο και τα χέρια της που ήταν μελανιασμένα.

«Αυτός που την ξελόγιασε, την χτύπησε» είπε ο δάσκαλος προσπαθώντας να κρύψει, όχι και μεγάλη επιτυχία, την ικανοποίηση που ένιωθε για το βίαιο ξέσπασμά του πάνω της. «Και ευτυχώς που έφτασα εγκαίρως, γιατί ποιος ξέρει τι άλλο θα της έκανε!» είπε με θράσος. Η μητέρα της Χαράς του έσφιξε το χέρι με ευγνωμοσύνη.

«Ευτυχώς που τη βρήκες, γιε μου. Να σ' έχει καλά ο Θεός για το καλό που μου 'κανες». Πού να φανταστεί η δόλια ότι η κόρη της ήταν θύμα αυτού του άντρα, που η ίδια προόριζε για γαμπρό της. «Να ξέρεις ότι ο αρραβωνιαστικός σου δεν σ' εγκατέλειψε. Σ' έσαχνε παντού όλες αυτές τις μέρες!» είπε στη Χαρά, για να την καθησυχάσει που είχε έναν τέτοιο προστάτη. «Έλα, έλα, για να σε δω. Για σταμάτα τα κλάματα. Τώρα είσαι εδώ, στην ασφάλεια του σπιτιού σου». Άρχισε να την καλοπιάνει και να τη χαϊδεύει, όμως, μόλις της έδωξε μερικές τούφες μαλλιών απ'

το μέτωπό της, αντίκρισε μια μεγάλη ανοιχτή πληγή που ακόμα μάτωνε. Σαν να την χτύπησε κεραυνός, έμεινε ασάλευτη να την κοιτάζει. «Τον αλήτη!» αναφώνησε τελικά με οργή. «Γιατί παιδάκι μου έμπλεξες με τέτοιο παλιάνθρωπο;» Είχε πειστεί ότι η κόρη της το είχε σκάσει, επειδή είχε κλεφτεί με κάποιον που αποδείχθηκε παλιοτόμαρο. «Γιατί;»

Η Χαρά δεν απαντούσε. Ούτε κουράγιο είχε να μιλήσει έπειτα απ' όσα πέρασε και ήξερε καλά ότι μπροστά στον δάσκαλο δεν μπορούσε να πει κουβέντα. Άλλωστε καταλάβαινε ότι η μητέρα της του είχε τυφλή εμπιστοσύνη και τίποτα δεν θα μπορούσε να αλλάξει τη γνώμη της για εκείνον.

«Μην την κουράζουμε άλλο. Χρειάζεται ανάπαυση» έσπευσε να πει ο δάσκαλος προσποιούμενος ότι νοιαζόταν για την ξεκούρασή της. «Κι επειδή μπορεί αυτός ο αλήτης να επιχειρήσει να τη βρει και να την ξαναπάρει μαζί του, θα μείνω εδώ μαζί σας απόψε». Η μητέρα της Χαράς ένιωσε μεγάλη ανακούφιση, όχι, όμως και η Χαρά που από μέσα της παρακαλούσε να γίνει ένα θαύμα και να έρθει ο Άγγελος να την πάρει. «Ξέρω, ότι δεν είναι σωστό γιατί η κόρη σου είναι ακόμα αστεφάνωτη, αλλά, είπαμε, ο γάμος θα γίνει σύντομα».

«Ναι, σύντομα, σύντομα» επανέλαβε η μητέρα της Χαράς.

«Εκτός κι αν η κόρη σου το σκάσει ξανά» είπε κοιτώντας με αμφιβολία τις δύο γυναίκες.

«Δεν έχει να πάει πουθενά, γαμπρέ μου» του απάντησε η μητέρα της με σιγουριά, καθώς υπολόγιζε να μην την ξαναφήσει μοναχή. «Το πήρε το μάθημά της! Κι εσύ θα μείνεις εδώ. Είναι και δικό σου πια αυτό το σπίτι». Το πρόσωπό του έλαμψε από ικανοποίησή και το χαμόγελο του θριάμβου ήταν αυτό που τρόμαζε περισσότερο τη Χαρά. Σηκώθηκε απ' τον καναπέ κι έβγαλε από το τσεπάκι του το κουτάκι με τις βέρες που φύλαγε για τους αρραβώνες. «Δεν ήθελα να γίνει έτσι, αλλά ας γίνει τώρα» είπε και πήρε στα χέρια του το αριστερό χέρι της Χαράς και της πέρασε τη βέρα. Μάνα και κόρη κοιτάχτηκαν και κάθε μια έκανε άλλη σκέψη, άλλη ευχή. Η μάνα ευχήθηκε «βίο ανθόσπαρτο» κι η κόρη σκέφτηκε ότι μόλις είχε κλείσει τη χειρότερη συμφωνία με τον διάβολο.

Ο γάμος

Εκείνη η νύχτα βρήκε τη Χαρά να κλαίει και να σπαράζει βουβά μέσα στο μαξιλάρι της. Αντί να το σκάσει η ίδια, η τύχη της ήταν αυτή που το είχε σκάσει και κανείς πια δεν μπορούσε να τη γλυτώσει απ' το καταραμένο μέλλον της. Όταν κάποια στιγμή τα μάτια της στέρεψαν από δάκρυα, αποκαμωμένη και απελπισμένη, βυθίστηκε σ' έναν ύπνο δίχως όνειρα. Το επόμενο πρωί άργησε να ξυπνήσει. Σηκώθηκε απ' το κρεβάτι της ζαλισμένη, για να βρει τους δυο της δεσμοφύλακες να πίνουν τον καφέ τους στην αυλή και να κουβεντιάζουν για τον γάμο και τις απαιτούμενες διαδικασίες.

«Σε πόσες μέρες, πιστεύεις θα είστε έτοιμες;» ρώτησε ο δάσκαλος που βιαζόταν να τελειώνει με τα τυπικά.

«Το πολύ σε δυο εβδομάδες» απάντησε η μητέρα της, που ήθελε να εξασφαλίσει την αποκατάσταση της κόρης της και κυρίως, να την αποτρέψει από μια νέα απεισχεψία. Δεν ήθελε να παζαρέψει τον χρόνο. Αυτό μπορεί να ήταν επικίνδυνο. Όταν κατάλαβε ότι η Χαρά το είχε σκάσει, την έπιασε πανικός. Θυμήθηκε την αγωνία που πέρασε, αλλά και τον φόβο ότι μόλις μάθαινε ο υποψήφιος γαμπρός το φευγικό της άμυναλης κόρης της, θα ματαίωνε τον γάμο. Τότε είχε τρέξει αμέσως να βρει την αδερφή της στο μοναστήρι, να τη ρωτήσει αν ήξερε τίποτα, αν κάποιος την είχε δει. Εκείνη την συμβούλεψε να βρει τον δάσκαλο και να του ζητήσει να την ψάξει.

«Πώς να του ζητήσω τέτοιο πράγμα; Με το ρεζιλίκι που του έκανε το παλιοκόριτσο, στα μάτια δεν θα θέλει να την κοιτάξει» της είχε πει.

«Αν την αγαπάει, θα κινήσει γη και ουρανό να τη βρει και θα συγχωρέσει το λάθος της» της είχε απαντήσει η μοναχή. Κι είχε δίκιο, όχι για την αγάπη του αλλά για το πείσμα του να τη βρει.

Ο δάσκαλος, παρά την ατίμωση, δεν ακύρωσε το προξενικό και ούτε την άφησε στο έλεος του Θεού. Πόσο την είχαν καθησυχάσει τα λόγια του! Της είπε να μην ανησυχεί, γιατί θα έκανε τα πάντα να την φέρει πίσω. Δεν το είχε φανταστεί ότι τόσο την αγαπούσε αυτός ο νέος, που θα συγχωρούσε ένα τέτοιο παραστράτημα. Εκείνος πάλι, όταν έμαθε ότι η μέλλουσα σύζυγός του το έσκασε, γεγονός που αλήθεια δεν το περίμενε, γιατί δεν την υπολόγιζε για τόσο θαρραλέα, αντί για θυμό ένιωσε μια παράξενη ευχαρίστηση. Ένα παιχνίδι ξεκινούσε, το παιχνίδι που παίζει η γάτα με το ποντίκι, που ενώ μπορεί να το κάνει μια χασιά ανά πάσα ώρα και στιγμή, επιλέγει να παίζει με το θήραμά της, έτσι απλά, για να διασκεδάσει. «Θα τη βρω εγώ. Μην ανησυχείς. Θα τη βρω και θα τη φέρω πίσω» της είχε υποσχεθεί. Τώρα πού έψαξε, πώς τη βρήκε στο Γοργογύρι και τι σχέδιο κατέστρωσε για την αρπαγή της, κανείς δεν έμαθε ποτέ. Αυτό που είχε σημασία για κείνον ήταν ότι την είχε στα χέρια του και σε λίγες μέρες θα ήταν ολότελα δική του. Και με τη μητέρα της τα είχαν συμφωνήσει όλα. Δεν τον ενδιέφερε η προίκα της, ούτε και ρώτησε ποτέ να μάθει αν είχε, αυτό που ήθελε ήταν να μην ανακατεύεται στα πόδια τους κανείς, γιατί «Το ανδρόγυνο πρέπει να χαράζει τη δική του πορεία» όπως χαρακτηριστικά της είπε ο ίδιος. Με λίγα λόγια της ξεκαθάρισε ότι από τη στιγμή που θα γινόταν γυναίκα του, εκείνη ως μητέρα δεν θα είχε κανέναν λόγο στη ζωή της.

Η Χαρά, ακούγοντας τη συζήτηση, κατάλαβε ότι δεν υπήρχε ελπίδα να σωθεί. Έπρεπε να παραδοθεί και να υπακούσει. Η ζωή και η τύχη της ήταν στα χέρια του.

«Έλα, κοκόνια μου, κάθισε μαζί μας» την καλόπιασε η μητέρα της. «Έλα ν' ακούσεις. Ο αρραβωνιαστικός σου θα μας πάει στα Τρίκαλα να ράψουμε το νυφικό για τον γάμο σας». Η φωνή της ήταν γεμάτη ελπίδα κι η χαρά της δεν κρυβόταν. Η δική της τύχη δεν ήταν καλή και δεν ευτύχισε να έρθει σε νόμιμο γάμο με τον πατέρα της Χαράς, που αποδείχτηκε ότι ήταν το εξώγαμο τέκνο ενός απατεώνα που ήταν ήδη παντρεμένος και πατέρας τριών παιδιών. Αυτά η Χαρά φυσικά δεν τα γνώριζε, αλλά ήταν τα μυστικά βάσανα της μητέρας της, που τόσα χρόνια την άκουγε να τα

μουρμουρά με μισόλογα. Η απόφαση, λοιπόν, είχε παρθεί. Το μέλλον της ήταν καταδικασμένο και καμία ανώτερη δύναμη δεν θα μπορούσε να αλλάξει τη ροή των πραγμάτων.

«Θα σας πάρω να πάμε στα Τρίκαλα, στη μοδίστρα, για το νυφικό. Θα την πληρώσω καλά, να το φτιάξει γρήγορα» της είπε εκείνος δείχνοντας την τσέπη του που ήταν γεμάτη. «Θα ψωνίσουμε κι άλλα όμορφα πράγματα, όλα για σένα» της έταξε. Η μητέρα της Χαράς δεν μπορούσε να γίνει περισσότερο ευτυχισμένη. «Θέλω έναν λαμπρό γάμο, όπως αξίζει στη σειρά μας» είπε στις δυο γυναίκες και κοίταξε με νόημα την Χαρά, που τους κοιτούσε με την έκφραση δαρμένου σκυλιού.

«Θα γίνουν όλα, όπως τα θέλεις, γαμπρέ μου» βιάστηκε να πει η μητέρα της. Ο δάσκαλος φαινόταν απόλυτα ικανοποιημένος. Ο γάμος θα γινόταν στο ξωκλήσι του Αγίου Αθανασίου και το γλέντι στην πλατεία του χωριού, με καλεσμένους, όπως όριζε η παράδοση, όλο το χωριό. Άλλωστε εκείνος ήταν ένα απ' τα εξέχοντα πρόσωπα της κοινότητας κι η μέλλουσα σύζυγός του έπρεπε να είναι άξια κοπέλα, σύμφωνα με τα λεγόμενα της Ζώαινας, της προξενήτρας, γι' αυτό κι η Χαρά έπρεπε να φέρεται ανάλογα με τον νέο της ρόλο.

Οι ετοιμασίες άρχισαν δυο μέρες αργότερα, όταν οι τρεις τους επισκέφτηκαν τα Τρίκαλα. Η Χαρά είχε φανταστεί αλλιώς την πόλη. Της φάνηκε μεγάλη και πολύβουη, αλλά με ωραία διώροφα σπίτια και ανθρώπους που κυκλοφορούσαν καλοντυμένοι κι ας ήταν και καθημερινή. Τους παρατηρούσε πώς μιλούσαν μεταξύ τους, πώς περπατούσαν δίπλα δίπλα οι γυναίκες με τους άντρες τους και συζητούσαν χαμηλόφωνα. Ήταν τέτοιοι οι τρόποι τους, που την εντυπωσίασαν. Με ευγένεια και κατέβασμα του καπέλου τους, χαιρετούσαν ο ένας τον άλλον, όταν διασταυρώνονταν γνωστοί μέσα στο πλήθος, με χειραψία, όταν συναντιούνταν από κοντά και με χειροφίλημα στις δεσποινίδες και στις κυρίες, οι οποίες απολάμβαναν το τσάι και το γλυκό τους στο ζαχαροπλαστείο ή στην πλατεία. Αυτή ήταν μια πρωτόγνωρη εικόνα. Σκέφτηκε τις γυναίκες στο χωριό της, που μόνο στην εκκλησία ή στο πανηγύρι, μια φορά τον χρόνο, έβγαιναν φορώντας τα καλά τους και σε κάποια κοινωνική εκδήλωση θα έβρισκαν λίγο χρόνο να φάνε ένα γλυκό του κουταλιού και να κουτσομπολέψουν. Παράξενα πράγματα, λοιπόν, συνέβαιναν στην πόλη. Το φέρσιμο των ανδρών προς τις γυναίκες ήταν αλλιώτικο. Στα καταστήματα οι κύριοι έδιναν στις κυρίες τη σειρά τους, στα πεζοδρόμια έκαναν στην άκρη να περάσουν πρώτα εκείνες, στα ζαχαροπλαστεία τούς έδιναν καρέκλα να καθίσουν και τις στόλιζαν με φιλοφρονήσεις. Κι εκείνες, χαμογελαστές, με το κεφάλι ψηλά ήταν πιο ευτυχισμένες άραγε;

Περπατώντας δίπλα στον δάσκαλο που ήταν ευδιάθετος εκείνη την ημέρα και φαινόταν ότι ταίριαζε με τους ανθρώπους της πόλης, σκεφτόταν ότι η ίδια δεν μπορούσε να προσποιηθεί την ευτυχισμένη, όσο κι αν η μητέρα της απ' την άλλη πλευρά τη σκουντούσε και της έκανε νόημα να χαμογελά περισσότερο. Περπάτησαν στους δρόμους με τα καταστήματα, έκαναν μια μεγάλη βόλτα στην Κεντρική πλατεία κι έπειτα πήγαν ν' αγοράσουν φουστάνια, τσάντα και παπούτσια και μετά υφάσματα για το νυφικό. Η επόμενη στάση ήταν η πιο σημαντική. Στο μοδιστράδικο, η μοδίστρα θαύμασε την ψηλόλιγνη σιλουέτα της Χαράς και την επαίνεσε για την καλή επιλογή στα υλικά που της έφερε.

«Βλέπω ότι διαλέξατε τα καλύτερα. Θα φτιάξω ένα νυφικό αντάξιο της ομορφιάς σου, νεαρή μου». Η Χαρά χαμογέλασε με κόπο, έπειτα από το αυστηρό βλέμμα με το οποίο την κεραυνοβόλησε η μητέρα της. «Υπέροχο ύφασμα. Αν πάντρενα κι εγώ την κόρη μου, μ' αυτό θα έραβα το καλύτερο σχέδιο» συνέχιζε να φλυαρεί η μοδίστρα που τους έδειξε μερικά πατρόν, για να διαλέξουν. Τη Χαρά δεν την ενδιέφερε ούτε το ύφασμα ούτε το σχέδιο. Στην πραγματικότητα δεν έριξε ματιά στο ύφασμα και στις δαντέλες που είχαν διαλέξει η μητέρα της και ο δάσκαλος. Χάζευε ένα φόρεμα πάνω σε μια κούκλα, που έμοιαζε μ' εκείνο που της είχε χαρίσει η θεία Ζωρζέτ απ' το

Παρίσι. Σκούπισε κρυφά τα δάκρυα της και συμφώνησε να ράψουν το ύφασμα που κρατούσε σαν βασιλικό μανδύα η μητέρα της, με το σχέδιο που η μοδίστρα είπε ότι ήταν αντίγραφο από γνωστό οίκο μόδας της Γαλλίας.

«Ναι, αυτό καλό είναι» απάντησε προσπαθώντας να φανεί λίγο ενθουσιασμένη.

«Αν και ο χρόνος που μου δίνετε, είναι ελάχιστος, θα βάλω τα δυνατά μου να το έχω έτοιμο την άλλη Πέμπτη που θα κάνεις τα προικιά σου» υποσχέθηκε η μοδίστρα, τσεπώνοντας τη γενναία προκαταβολή που της έδωσε ο δάσκαλος, προκειμένου ν' αφήσει στην άκρη τα άλλα που είχε να ράψει και να βάλει πρώτο και καλύτερο της αρραβωνιαστικιάς του. Η Χαρά κοιτούσε με απάθεια το λευκό ύφασμα που της είχαν ρίξει πάνω της και προσπαθούσε να σταθεί ακίνητη, καθώς τα πόδια της δεν την υπάκουγαν και ήθελαν να τρέξουν μακριά.

«Θα είσαι η πιο όμορφη νύφη που έχει δει το χωριό μας» της είπε η μητέρα της προσπαθώντας να την ενθαρρύνει, όμως, η Χαρά δεν χαμογελούσε ούτε από ευγένεια. Στο μυαλό της μια ιδέα τριγυρνούσε. Γύρευε τρόπο να το σκάσει πάλι, να ξεγλιστρήσει από το άγρυπνο βλέμμα της μητέρας της, που τώρα χαμογελούσε ανυποψίαστη για τον κίνδυνο. Ο δάσκαλος μόλις είχε πάει στο δικό του ράφτη για την πρόβα του γαμπριάτικου και ίσως και να προλάβαινε. Πλησίασε την πόρτα τη στιγμή που οι δυο γυναίκες ήταν απορροφημένες στο πατρόν και την άνοιξε, όσο γινόταν πιο αθόρυβα. Δεν πέτυχε. Οι μεντεσέδες ήθελαν λάδωμα και το τρίξιμο μαρτύρησε τις προθέσεις της.

«Λίγο αέρα θέλω να πάρω» είπε απολογητικά στη μητέρα της, που πετάχτηκε να την προλάβει. Εκείνη δεν την πίστεψε και την τράβηξε άγαρμπα μέσα.

«Ανήσυχη είσαι, βρε πουλάκι μου» σχολίασε η μοδίστρα. «Πολλές είναι οι νύφες που είναι νέες σαν εσένα κι ανησυχούν. Δεν ξέρουν πώς είναι ο γάμος, οι καημένες! Μήπως είναι η πρώτη νύχτα που σε φοβίζει;» τη ρώτησε κοιτώντας τη μητέρα της να σιγουρευτεί ότι της είχε μιλήσει γι' αυτό.

«Όλα της τα έχω εξηγήσει, με κάθε λεπτομέρεια. Αλλοίμονο, εγώ δεν γνώριζα τίποτα στην ηλικία της. Και στο κάτω κάτω δεν έχει λόγο να φοβάται. Δεν είναι μικρή, δα! Όλες στην ηλικία της θέλουν να παντρευτούν» εξήγησε απολογητικά η μητέρα της. Η Χαρά αγρίεψε.

«Εγώ, όμως, δεν θέλω να παντρευτώ!» Η φωνή της βάραινε απ' την απόγνωση και την αγανάκτηση.

«Σιωπή!» φώναξε η μητέρα της. «Τέτοια τύχη πολλές θα ήθελαν. Είδες πώς κοιτούσαν τα κορίτσια στα μαγαζιά τον αρραβωνιαστικό σου;» Η Χαρά αυτό δεν το είχε προσέξει. Τον κοιτούσαν, γιατί ήταν ωραίος άντρας κι όφειλε να το παραδεχτεί. Καλοντυμένος, με αρχοντικό παράστημα κι ωραία χαρακτηριστικά, είχε μια γοητεία κι ο τρόπος που κοιτούσε και μιλούσε, σαγήνευε τις γυναίκες. Την πρώτη φορά που τον είχε δει, της φάνηκε όμορφος. Τα κορίτσια του χωριού έλεγαν, μάλιστα, ότι έμοιαζε με σταρ του κινηματογράφου, αλλά η Χαρά δεν είχε παρακολουθήσει καμία ταινία και δεν ήξερε πώς ήταν αυτοί οι σταρ. Η ωραία εμφάνιση δεν αρκούσε, για να τον θαυμάσει εκείνη. Η συμπεριφορά του ήταν παράξενη, ίσως και ύποπτη και με κάθε τρόπο της έδειχνε ότι την είχε βάλει στόχο για κάτι που δεν ήταν ο γάμος, για κάτι που δεν ήταν η ευτυχία. Το ένστικτό της στην αρχή έλεγε να μην τον εμπιστευτεί, αν και δεν είχε χειροπιαστά στοιχεία για να το δικαιολογήσει. Μετά το Γοργογύρι ήταν πια σίγουρη ότι μόνο στην εμφάνιση ήταν όμορφος. Η καρδιά του ήταν κρύα και η ψυχή του σκοτεινή.

«Ο αρραβωνιαστικός σου είναι κελεπούρι» της είπε η ανυποψίαστη μοδίστρα, που δεν είχε δει ξανά άντρα να πληρώνει όσο όσο, για να γίνει ο γάμος γρήγορα. «Θα σου αγοράσει και κόσμημα... από τα ακριβά!» της αποκάλυψε. «Πριν φύγει, με ρώτησε αν είναι ανοιχτό το κοσμηματοπωλείο του Χαρίση. Ξέρεις τι εστί κοσμηματοπωλείο του Χαρίση;» Η Χαρά δεν ήξερε

και δεν την ενδιέφερε να μάθει κάτι για το κόσμημα. Μόνο αναρωτιόταν «Που τα βρήκε τόσα χρήματα; Πληρώνονται τόσο καλά οι δάσκαλοι;». Πράγματι, είχε ξοδέψει πολλά χρήματα εκείνο το πρωινό κι είχε σκοπό να ξοδέψει κι άλλα γι' αυτόν τον γάμο. Γιατί το έκανε; Αφού εκείνος γνώριζε τα αισθήματά της. Γνώριζε ότι ένας πλούσιος γάμος δεν είχε καμία σημασία για κείνη. Γιατί προσπαθούσε να την ευχαριστήσει; Γιατί είχε τόση σημασία να την παντρευτεί; Αφού ούτε εκείνος την αγαπούσε. Δυστυχισμένη εκείνη, δυστυχισμένος κι εκείνος, θα σφράγιζαν τη δυστυχία τους στην εκκλησία κάτω απ' το συμπονετικό μάτι του Θεού. Έπρεπε να το αποφύγει πάση θυσία. Έπρεπε να ξαναφύγει, να βρει μια ευκαιρία να ξεγλιστρήσει, μια ευκαιρία να βάλει τέλος στη δυστυχία που θα ερχόταν.

Μάταια προσπαθούσε να στρέψει την προσοχή της μητέρας της κάπου αλλού τις επόμενες φορές που πήγαινε για πρόβα στη μοδίστρα. Κάθε φορά επέστρεφε με βαριά καρδιά στο χωριό κι έπεφτε του θανατά τα βράδια, όταν κλεινόταν μόνη στην κάμαρά της. Δεν ήθελε με τίποτα να δεχτεί τη μοίρα της και το χειρότερο, έτρεφε ακόμα ελπίδες ότι θα ερχόταν ο Άγγελος να την πάρει, έστω και την τελευταία στιγμή.

Όμως, ο Άγγελος δεν εμφανίστηκε ποτέ, ούτε μια είδηση για εκείνον δεν την έκανε ν' αναθαρρήσει. Κι η ημέρα του γάμου ήρθε και μαζί της ήρθε και μια Σεπτεμβριάτικη συννεφιά, που έφερε κουφόβραση. Από νωρίς είχαν μαζευτεί στο σπίτι της συγγενείς, φίλοι και γείτονες να μοιραστούν τη χαρά της νύφης, μια χαρά που σ' αυτόν τον γάμο απουσίαζε. Η νύφη αγέλαστη, ετοιμαζόταν ν' ανέβει σε μια αόρατη κρεμάλα κι απέφευγε όλο το πρωί να βγει απ' την κρεβατοκάμαρά της, μην τύχει και δει κανέναν να γελά και να εύχεται. Κάποιες νεαρές κοπέλες ανέλαβαν να την ντύσουν και να τη στολίσουν, προσπαθώντας να της φτιάξουν το κέφι με τραγούδια και πειράγματα, όσο η μητέρα της κερνούσε τους καλεσμένους γλυκά και κρασί και δεχόταν τις ευχές τους για το νέο ζευγάρι. «Να' ναι καλή η ζωή σας, κοπιαστική και γλυκιά σαν τη ζωή της μέλισσας», «Αγάπα νύφη τον γαμπρό, τον άρχοντα κουβαλητή, τον κύριο του σπιτιού σου», «Υπάκουη, γλυκομίλητη και χαμηλοβλεπούσα να τον υπηρετείς νυχθημερόν, για να' χεις τη βολή σου», «Μαζί ως τα βαθιά γεράματα και μόνον ο θάνατος να σας χωρίσει». «Ευχές; Τι ευχές είν' αυτές; Όμοιες με κατάρες...» σκεφτόταν η Χαρά κι έπεφτε ολοένα σε μεγαλύτερη απελπισία. Υπήρξαν στιγμές που σκέφτηκε να το βάλει στα πόδια, αλλά ήταν τόσοσ κόσμος γύρω της να την εμποδίσει, που δεν το τόλμησε. Όλα της έφταιγαν κι όλα την ενοχλούσαν. Τα έβαλε με την κοπέλα που πάσχιζε να της μπλέξει λευκά άνθη στα μαλλιά, γιατί τα τραβολογούσε και την έδιωξε. Δεν έφταιγαν οι τρίχες στο κεφάλι της που δεν υπάκουγαν και το δέρμα της που ανατρίχιαζε. Έφταιγε που ο γάμος αυτός ήταν καταδικασμένος. Έφταιγε που γαμπρός ήταν ο δάσκαλος κι όχι ο Άγγελος. Έφταιγε που οι άλλοι αποφάσιζαν για εκείνη.

«Χαμογέλα, λίγο κόρη μου, χαρά έχουμε» μουρμούρησε μέσα απ' τα δόντια της η μητέρα της, αλλά το χαμόγελο της Χαράς ήταν ακριβό, τα χείλη της κλειστά και σφραγισμένα σαν μαρμαρένια πλάκα σε κενοτάφιο. Όταν επιτέλους ετοιμάστηκε, ήταν μια όμορφη νύφη, ένας λαμπρός ήλιος μέσα στη μαυρίλα που βάραινε την ατμόσφαιρα. Στο πρόσωπό της η μητέρα της διάβαζε τα συναισθήματά της και θα την είχε λυπηθεί, αν πίστευε ότι ο γάμος αυτός ήταν η καταδίκη της. Αυτό που πραγματικά πίστευε η δύσμοιρη μητέρα ήταν ότι η κόρη της φοβόταν τις ευθύνες.

Με βαριά βήματα, όπως πάνε οι μελλοθάνατοι να συναντήσουν τον δήμιο, η Χαρά έφτασε στην εκκλησία και στάθηκε δίπλα στον δάσκαλο που την περίμενε με ανυπομονησία. Κουμπάροι ήταν ο πρόεδρος του χωριού κι η γυναίκα του, δυο άνθρωποι που δεν συμπαθούσαν τη Χαρά, αφού ήθελαν τον δάσκαλο για δικό τους γαμπρό. Όσο για την κόρη τους, τη Χρυσούλα, από τη στιγμή που έμαθε για τον γάμο του δάσκαλου με τη Χαρά, δεν έπαυε να την κακολογεί και να τη

γλωσσοτρώνει. Δεν φανταζόταν η ανόητη, ούτε που της περνούσε απ' το μυαλό, από τι σόι βάσανα τη γλύτωνε αυτός ο γάμος. Ξεκίνησε η τελετή με όλους τους καλεσμένους να ιδροκοπούν απ' τη ζέστη και να εύχονται από μέσα τους να τελειώσει γρήγορα. Η Χαρά ένιωθε κι εκείνη να ασφυκτιά μέσα στο νυφικό, να τη στενεύουν τα παπούτσια της και να τη ζαλίζει το λιβάνι που έκαιγε μέσα στην εκκλησία. Ένιωθε βλέμματα καρφωμένα πάνω της κι άκουγε μια βοή από ψιθύρους πίσω της. «Θεέ μου» ικέτευε «βρες μου ένα λαγούμι να κρυφτώ, να χαθώ μέσα του και να μη με βρίσκει κανείς, μέχρι ο χρόνος να με εξαφανίσει...». Εκλιπαρούσε για μια θεϊκή παρέμβαση που θα ματαίωνε αυτόν τον γάμο, αλλά δυστυχώς τίποτα δεν τον σταμάτησε...

Δίπλα στο αγέλαστο πρόσωπό της, ο δάσκαλος φαινόταν περήφανος με το νέο απόκτημά του. Είχε νικήσει κι ήταν έτοιμος να ολοκληρώσει το σχέδιό του. Γιατί είχε σχέδιο κι είχε και στρατηγική. Στο τέλος της τελετής, από ιδιοτροπία δεν άφησε κανένα να συγχαρεί τη νύφη. Βιαζόταν να τελειώσει η χαιρετούρα, για να την πάρει να φύγουν. Την βούτηξε σχεδόν με το ζόρι.

«Δεν χρειάζονται φωτογραφίες. Πάμε ν' αλλάξεις, πριν το γλέντι. Στο σπίτι μου...». Εκείνη η διαπίστωση ότι από δω και στο εξής θα έμενε στο σπίτι του, ήταν η σφραγίδα της καταδίκης της. Στο μυαλό της ήταν σαν να τον άκουγε να της λέει «Είσαι δική μου και θα μείνεις μαζί μου...για όλη σου τη ζωή». Όμως, δε χρειάστηκε να πει περισσότερα. Ο τρόπος που την τραβολογούσε απ' το μπράτσο, τα έλεγε όλα. Την έβλεπε ήδη ως ιδιοκτησία του και σκόπευε να τη μεταχειριστεί ανάλογα. Δεν τόλμησε να του φέρει αντίρρηση και πως να μπορούσε!

Έφτασαν στο σπίτι του με τα πόδια, χωρίς συνοδεία. Αν και δεν είχε περάσει ποτέ πριν το κατώφλι του, ήξερε ότι το σπίτι που έμενε ο δάσκαλος ήταν παλιό αρχοντόσπιτο, ένα από τα λίγα του χωριού. Με μια μικρή αυλή μπροστά και μια μεγαλύτερη από πίσω, το διώροφο ήταν αρκετά μεγάλο για οικογένεια. Στον κήπο πολλές τριανταφυλλιές, όλες στο ίδιο λευκό χρώμα και λευκά χειμερινά κυκλάμινα συνόδευαν τα έλατα που φύτρωναν σε κάθε άκρη. Προσεγμένος κήπος, πεντακάθαρος, μαρτυρούσε ότι ο ιδιοκτήτης του αφιέρωνε χρόνο να τον περιποιείται. Το σπίτι, αν και είχε αρκετά παράθυρα, σπάνια είχε ανοιχτά τα παραθυρόφυλλα, καθώς ο δάσκαλος δεν πολυσυμπαθούσε το φως και σπανίως χρησιμοποιούσε την κύρια είσοδο. Αντί γι' αυτήν μπαινόβγαине απ' την πίσω πόρτα, που ήταν στη γειτονιά με τα ερημωμένα σπίτια. Έτσι αθέατος απ' τα περίεργα μάτια των γειτόνων του κι ανενόχλητος από αδιάκριτες ερωτήσεις, την είχε καθιερώσει. Όμως η μέρα εκείνη απαιτούσε επισημότητα κι έτσι πήγε τη νύφη του από μπροστά.

«Εμπρός, μπες μέσα» την έσπρωξε, ανοίγοντας την πόρτα χωρίς δεύτερη κουβέντα. «Δε φαντάζομαι να ήθελες να σε μπάσω μέσα κρατώντας σε στα χέρια, να τηρήσουμε το έθιμο του κινηματογράφου;» τη ρώτησε σαρκαστικά. Η Χαρά δεν ήξερε το έθιμο, αλλά σίγουρα δεν επιθυμούσε να βρεθεί ξαφνικά στην αγκαλιά του. Η πόρτα σιδερένια και βαριά έκλεισε με πάταγο πίσω τους. Δεν ήταν πολλά χρόνια που είχε αγοράσει αυτό το σπίτι απ' τη χήρα ενός βαμβακέμπορα, που το πούλησε με όλα του τα υπάρχοντα κι έφυγε για τη Γερμανία με τον γιο και τη νύφη της. Από την πλατιά είσοδο βρέθηκαν σ' ένα τετράγωνο χολ όπου υπήρχε ένα παλιό έπιπλο εισόδου με μεγάλο καθρέφτη και δυο σκαλιστές καρέκλες ντυμένες με πράσινο βελούδο. Η Χαρά κοιτούσε με περιέργεια τη διακόσμηση, καθώς δεν είχε ξαναδεί τέτοια έπιπλα ούτε και πάτωμα ξύλινο, που παρά τα χρόνια του ήταν καλά διατηρημένο. Οι τοίχοι ήταν ντυμένοι με ταπετσαρία, μπεζ και καφέ ρόμβοι απ' το πάτωμα μέχρι το ταβάνι. Παραμέσα είδε στ' αριστερά μια δίφυλλη πόρτα που οδηγούσε στη μεγάλη σάλα με την τραπεζαρία και το τζάκι, ενώ απέναντι μια άλλη σάλα, άδεια από έπιπλα. Ανάμεσά τους ένας πλατύς διάδρομος κατέληγε σε μια ξύλινη σκάλα. Στις δυο μεριές της σκάλας υπήρχαν δυο πόρτες. Δεν ήξερε τι υπήρχε πίσω τους, τουλάχιστον μέχρι εκείνη τη στιγμή. Ήταν κλειστές και οι δυο. Την οδήγησε τραβώντας τη απ' το χέρι μέχρι τη σκάλα. Κοντοστάθηκαν εκεί και της έδειξε με το χέρι του τον επάνω όροφο. «Στην κρεβατοκάμαρα» της

είπε, χωρίς να γυρίσει να την κοιτάξει. Ανέβηκε πρώτος και πίσω του η Χαρά, πειθήνια, εκλιπαρώντας για εκείνη τη θεϊκή παρέμβαση που θα εμπόδιζε τον γάμο να ολοκληρωθεί με τη σαρκική ένωση. Στον επάνω όροφο υπήρχαν τέσσερις διπλές πόρτες που, όπως θα διαπίστωνε αργότερα, ήταν όλα υπνοδωμάτια αλλά και μια μικρή πορτούλα που από πίσω της ήταν η λινόθήκη γεμάτη ολόλευκα σεντόνια, αφράτες πετσέτες, λινά τραπεζομάντιλα. Οι τρεις απ' τις τέσσερις πόρτες ήταν κλειστές ενώ η μια που ήταν ορθάνοιχτη τους περίμενε να μπουν μέσα.

Ο δάσκαλος με βήμα αποφασιστικό μπήκε πρώτος. Εκείνη ακολούθησε διστακτικά, με φόβο, έριξε μια ματιά στο δωμάτιο που θα μοιραζόταν με τον άντρα της από εκείνο το βράδυ κι έπειτα, ίσως για τη ζωή της ολόκληρη και δεν μπόρεσε να μη θαυμάσει την ωραία διακόσμηση. Ένα μεγάλο μπρούτζινο κρεβάτι, δύο φορές μεγαλύτερο απ' αυτό που κοιμόταν η μητέρα της, δυο ξύλινα κομοδίνα αριστερά και δεξιά με λευκό μάρμαρο από πάνω, μια τετράφυλλη ντουλάπα με καθρέφτη στο ένα φύλλο και σκαλίσματα, μια καρέκλα σαν κι αυτές που είχε στο καθιστικό, αλλά σε βυσσινί χρώμα, κι ένα μεγάλο μπαούλο για τις κουβέρτες ήταν τα έπιπλα της κάμαράς τους. Όλα τακτοποιημένα και καθαρά, θαρρείς και δεν έμενε ένας άντρας μονάχος εκεί μέσα, την περίμεναν να γίνει η αρχόντισσα τους. Την προσοχή της τράβηξε ένα ζαχαρένιο φόρεμα, λιτό και μακρύ, απλωμένο πάνω στο καλοστρωμένο κρεβάτι.

«Αυτό το διάλεξα εγώ, για την περίπτωση. Θα το βγάλεις το νυφικό» της ανακοίνωσε, χωρίς φυσικά να τη ρωτήσει αν θέλει. «Αυτό θα φορέσεις» τη διέταξε ορθά κοφτά μόλις κατάλαβε την πρόθεσή της ν' αρνηθεί. Η Χαρά στεκόταν μαρμαρωμένη μπροστά του και δεν το έπαιρνε στα χέρια. «Τι συμβαίνει; Δεν σου αρέσει;»

Την πλησίασε πολύ, τόσο που το σώμα του ακούμπησε το δικό της. Μια τέτοια εγγύτητα δεν ήταν καλοδεχούμενη. Τράβηξε ελαφρά τα μαλλιά της στο πλάι και τη μύρισε στον λαιμό. Πήγε από πίσω της με βήματα αργά, ακούμπησε τους ώμους της με τις παγωμένες του παλάμες και κράτησε για λίγο την ανάσα του. Άφησε την ανάσα του να βγει σιγά σιγά πάνω της, την πλησίασε ακόμα περισσότερο και την αγκάλιασε ερωτικά. Η Χαρά μούδιασε νιώθοντας το σώμα του να την ακουμπά και να την τυλίγει. Στο μυαλό της, μια σκέψη, μια παράκληση, μια προσευχή, «Θεέ μου, αν είναι να κάνεις κάτι, κάνε το τώρα, βοήθησε με», έγιναν ψίθυρος που άκουσε ο δάσκαλος και του προκάλεσε μεγαλύτερη έκταση. Η ανάσα του, καυτή κι ανυπόφορη στο δέρμα της, ήταν το σημάδι της εκκίνησης για όσα θ' ακολουθούσαν.

«Παρήγγειλα στη μοδίστρα να το φτιάξει για σένα... μήνες τώρα. Σε σκεφτόμουν να το φοράς και να μοιάζεις με αρχαία θεά» της ψιθύρισε. Τα λόγια του ειπώθηκαν σχεδόν με λατρεία. Και παρόλο που οι σκέψεις της είχαν θολώσει εντελώς, για να καταλάβει, η φωνή του έλεγε κάτι παράξενο. Πώς είχε παραγγείλει ένα φόρεμα για εκείνη εδώ και μήνες; Ήταν τόσο βέβαιος ήταν ότι θα γινόταν δική του; Ξαφνικά το άγγιγμά του έγινε πιο προσωπικό. Μερικά φιλά στα μαλλιά της κι έπειτα στον λαιμό της, σαν τσιμπήματα μέλισσας, την αναστάτωσαν. Με κόπο συγκρατούσε το χέρι της να διώξει τη μέλισσα από πάνω της, με κόπο να μην αρχίσει να φωνάζει βοήθεια. Εκείνος συνέχιζε την ερωτική του εισβολή κι ας γνώριζε πόσο τον απεχθανόταν η Χαρά. Το έβρισκε άκρως ικανοποιητικό να την βασανίζει. «Θα σε βοηθήσω να ξεντυθείς». Άνοιξε ένα ένα τα κουμπάκια του νυφικού, αργά κι ευχάριστα γι' αυτόν, μέχρι που το νυφικό έπεσε στα πόδια της. Έκλεισε τα μάτια της κι έμεινε ασάλευτη, καθώς τα δάχτυλά του άρχισαν να ψαχουλεύουν το κορμί της απ' άκρη σ' άκρη. Κανείς δεν την είχε αγγίξει έτσι ποτέ ως τώρα. Το άγγιγμά του στην πλάτη, στο στήθος, στα χέρια, στον λαιμό, στην κοιλιά και χαμηλά, στ' απόκρυφα σημεία της, απαλό στην αρχή, άρχισε να γίνεται σκληρό και επώδυνο. Την πλησίασε στο πρόσωπο. Ήθελε ν' ακούει στην ανάσα της την αναστάτωση, που γεννά ο φόβος και να νιώσει τον κόμπο στο στήθος, που φέρνει ο πόνος. Η Χαρά ήταν σίγουρη ποιο ήταν το επόμενο που θα ακολουθούσε.

«Δεν θέλω!» τόλμησε να του πει και προσπάθησε ν' απομακρυνθεί απ' τα χέρια του. Όμως εκείνος της έκοψε τη φόρα και την έριξε κατευθείαν στο κρεβάτι, έτσι, γυμνή, όπως ήταν.

«Σκάσε και μη σε ξανακούσω να λες δεν θέλω. Και θα το θέλεις και θα το κάνεις, κάθε φορά που θα σου λέω εγώ». Έσκυψε νευριασμένος στο πάτωμα, σήκωσε το νυφικό και το μάζεψε σαν κουβάρι. «Αυτό θα το πάρω εγώ, δεν το χρειάζεσαι πια» της είπε πετώντας το καινούριο φόρεμα πάνω της να καλύψει τη γύμνια της που τον είχε ήδη αναστατώσει. «Ντύσου, να φύγουμε». Η Χαρά κατάπιε την περηφάνια της, σκούπισε τα βουρκωμένα μάτια της και δεν έβγαλε μιλιά. Είχε κανένα νόημα να αντιστέκεται;

Το γαμήλιο γλέντι θα μπορούσε να είναι σπουδαίο, αν οι νεόνυμφοι ήταν άλλοι. Οι καλεσμένοι που δεν είχαν ιδέα ότι η νύφη εξαναγκάστηκε να κάνει αυτόν τον γάμο, τη μακάριζαν για τη σπουδαία τύχη της, να πάρει αυτόν τον άντρα. Η ορχήστρα έπαιζε μέχρι το πρωί κι οι τελευταίοι έφυγαν τρεκλίζοντας απ' το μεθύσι, την ώρα που χάραζε.

Πίσω απ' την κλειστή πόρτα του δασκάλου, τα κατακόκκινα πρησμένα μάτια της Χαράς δεν κατάφεραν να κλείσουν ούτε δευτερόλεπτο. Την είχε βιάσει, την είχε χτυπήσει και την είχε τρομοκρατήσει να μη μιλήσει σε κανέναν γι' αυτό. Άλλωστε γυναίκα του ήταν πια κι εκείνος είχε συζυγικό δικαίωμα. Απόλυτα ικανοποιημένος, κοιμόταν δίπλα της, ήρεμος, χωρίς να τον νοιάζει αν η Χαρά έτρεμε κι έκλαιγε την πρώτη νύχτα του γάμου της. Τα άκρα της ήταν παγωμένα και μουδιασμένα όταν σηκώθηκε απ' το κρεβάτι. Μαζί της έσυρε και το ματωμένο σεντόνι, για να καλύψει τη γύμνια της. Κατέβηκε στον κάτω όροφο, μήπως εκεί βρει το λουτρό και την κουζίνα.

Η ξύλινη σκάλα έτριξε με παράπονο κάτω απ' τα πόδια της δεκαπέντε φορές μέχρι να φτάσει κάτω. Βρήκε την κουζίνα και πήγε κατευθείαν στον νεροχύτη. Στο στόμα της το αίμα είχε ξεραθεί και το σκίσιμο στο πάνω χείλος την έτσουξε, όταν την ακούμπησε το νερό. Ήπιε με τη χούφτα. Δεν ήθελε να πει από δικό του ποτήρι. Δεν ήθελε να αγγίξει τίποτα δικό του. Σ' εκείνο το σπίτι όλα ήταν δικά του, πώς θα μπορούσε να ζήσει εκεί; Ήταν αφιλόξενο και κρύο, τόσο κρύο που η παγωμένη ατμόσφαιρα της έφερε ρίγος στην πλάτη. Και το μυαλό της, μουδιασμένο κι αυτό, καμιά σκέψη δεν μπορούσε να ολοκληρώσει.

Περπάτησε αθόρυβα μέχρι που βρήκε το λουτρό και μπήκε χωρίς ν' ανάψει φως. Εκεί, μέσα στο σκοτάδι, κάτω απ' το νερό, ένιωσε τον φοβερό πόνο στ' απόκρυφα σημεία της και μια μυρωδιά που της έφερε αναγούλα. Την πονούσαν οι καρποί της στα σημεία που την κρατούσε με δύναμη εκείνος, μην τυχόν και του ξεφύγει. Την πονούσαν οι ώμοι και τα μπράτσα της, που έσφιγγαν τα σιδερένια κάγκελα, για ν' αντέξει τον πόνο. Την πονούσαν τα πόδια της, που αντιστάθηκαν στην αρχή κι έπειτα έμειναν ανοιχτά να υποφέρουν το βάρος του κτήνους που τη βίαζε. Την πονούσε το δέρμα του κεφαλιού της εκεί, που είχαν ξεριζωθεί τούφες απ' τα μαλλιά της. Τα αγκομαχητά του αντηχούσαν στ' αυτιά της και τα λόγια του, λόγια που ούτε στις πόρνες δεν λέγονται, της τριβέλιζαν το κεφάλι. «Θεέ μου, πως θα ξεφύγω;» σκέφτηκε κι έβαλε τα κλάματα.

Δεν ήταν μόνον ο φόβος για την ίδια, που την κρατούσε και δεν άνοιγε την πόρτα να φύγει. Εκείνο το βράδυ, πριν τελειώσει το γλέντι, της είχε ψιθυρίσει στ' αυτί ότι, αν τύχαινε κι άνοιγε την πόρτα του σπιτιού του, να φύγει, θα έβρισκαν τη μάνα της να επιπλέει στο ποτάμι.

«Είναι κρίμα, αλήθεια είναι κρίμα, να ορφανέψεις κι από μάνα». Με μια τέτοια αδίστακτη απειλή ήταν σίγουρος ότι δεν θα τον αψηφούσε. Κι έτσι έγινε. Μόνο όταν ήρθε η στιγμή να εκπληρώσει τα συζυγικά της καθήκοντα, αντιστάθηκε, όσο μπορούσε. Ήταν καταδικασμένη όμως. Η δύναμη κι η λύσσα του την υπέταξαν, την πόνεσαν, την κομμάτιασαν.

«Που είσαι;» άκουσε τη φωνή του απ' τον επάνω όροφο και τα γόνατά της αμέσως λύγισαν. Αν κι απ' τη φωνή κατάλαβε ότι δεν ήταν θυμωμένος, η Χαρά τρομοκρατήθηκε. Απ' τον πανικό της έμεινε μαρμαρωμένη να περιμένει να την ανακαλύψει εκεί. Σε λίγο τον άκουσε έξω απ' το μπάνιο

να τη ρωτά αν θέλει να φάει.

«Θα φτιάξω εγώ να φάμε κάτι σήμερα. Από αύριο εσύ, ακόμα δεν ξέρεις τα κατατόπια» συνέχισε κεφάτος. Η καλή του διάθεση της φάνηκε ύποπτη. Ποιος ξέρει τι πραγματικά είχε στο μυαλό του και τι σχεδίαζε. «Ίσως να προσποιηθώ την άρρωστη και να μείνω στο κρεβάτι» σκέφτηκε. Βγήκε από το λουτρό κρυφά κι ανέβηκε στις μύτες των ποδιών της μέχρι να φτάσει στο δωμάτιο. Πουθενά δεν ένιωθε ασφαλής. Ήταν ακόμα γυμνή και βρεγμένη, όταν άκουσε το τρίξιμο της σκάλας έξω από το δωμάτιο. Τον είδε να μπαίνει κρατώντας μια μεγάλη πετσέτα στα χέρια. Η πρώτη της αντίδραση ήταν να κρύψει τα γυμνά σημεία του σώματός της, που την έκαναν να ντρέπεται. Εκείνος γέλασε δυνατά. Όπως πάντα τον διασκεδάζε να τη φέρνει σε δύσκολη θέση.

«Αυτό μας έλειπε τώρα, να κρύβεσαι από μένα. Μην ανησυχείς και τα είδα όλα χθες το βράδυ και να σου πω, πολύ τα ευχαριστήθηκα. Και θα το ξανακάνω, όσο και όποτε θελήσω. Μου ανήκεις. Τώρα πια είσαι δική μου. Δεν μπορείς να φύγεις ούτε να κρυφτείς». Λες και διάβαζε τη σκέψη της, είχε απόλυτη σιγουριά ότι δεν θα του το έσκαγε ξανά. Άπλωσε το χέρι του και της έδωσε την πετσέτα. «Έλα, πάρε να σκουπιστείς. Έχω κάτω τα πράγματά σου, έλα να τα πάρεις» της είπε κι έφυγε γελώντας ακόμα, απολαμβάνοντας την αναστάτωση που της είχε προκαλέσει.

Η Χαρά δεν αποφάσιζε τι να κάνει, να παραμείνει κρυμμένη όλη μέρα σ' εκείνο το δωμάτιο, να προσποιηθεί ότι ήταν άρρωστη, να κατέβει στο σαλόνι και να τον αντιμετωπίσει; Ενστικτωδώς άνοιξε το παράθυρο κι έσκυψε κάτω. Η απόσταση μέχρι το έδαφος δεν ήταν μεγάλη. Η μια σκέψη διαδεχόταν την άλλη. Να πηδήξει και να το σκάσει, να πάει που; Θα την έβρισκε όπου και να πήγαινε κι ίσως να πραγματοποιούσε τις απειλές του. Ξαναμπήκε μέσα και πήρε μια βαθιά ανάσα. Θα πήγαινε με τα νερά του. Αργότερα θα σκεφτόταν τι μπορούσε να κάνει.

Η φωτιά

Πέρασαν δυο μήνες εγκλεισμού της Χαράς στο νέο της σπιτικό, που το ένιωθε μια ψυχρή φυλακή. Κι αφού η καθαριότητα κι η τάξη ήταν υψίστης σημασίας για τον δάσκαλο, καθημερινά εργαζόταν σκληρά να το φέρει βόλτα και πάντα σύμφωνα με τις οδηγίες του. Όλα έπρεπε να γίνουν με τον τρόπο που τα ήθελε εκείνος και δεν υπήρχε κανένα περιθώριο για δική της πρωτοβουλία.

Όσο περνούσαν οι μέρες κοντά του, άρχισε να τον μελετά. Συνήθως ήταν σιωπηλός κι απόμακρος κι όταν η καθημερινή σειρά των συνηθειών του δεν ανατρεπόταν από κάτι που θα τον εκνεύριζε, η διάθεσή του δεν ήταν κακή. Μετά το φαγητό ή θα ξάπλωνε ή θα διόρθωνε τα τετράδια των μαθητών του, ενώ τα απογεύματα διάβαζε βιβλία και καμιά φορά έβγαине στον κήπο να περιποιηθεί τα λουλούδια του. Η Χαρά αναρωτιόταν πώς είναι δυνατόν ένας άνθρωπος που συναναστρέφεται μικρά παιδιά και δείχνει να τ' αγαπά, να φέρεται τόσο σκληρά σε κείνη. Προσπαθούσε ν' ανακαλύψει την ευαίσθητη πλευρά του, αυτή που τον έκανε να μελετά ποίηση και λογοτεχνία, να μιλά στα λουλούδια, ενώ τα φροντίζει, να περιποιείται και να χαϊδεύει το άλογό του, αλλά δυστυχώς δεν την εύρισκε παρά μόνο σ' αυτά.

Πολλά ήταν τα ερωτήματα που τη βασάνιζαν, με βασικότερο, το γιατί την παντρεύτηκε. Είχε την αίσθηση ότι κάτι της έκρυβε, ότι τα αισθήματά του για εκείνη δεν ήταν ξεκάθαρα, δεν ήταν αγνά. Την ημέρα την αποστρεφόταν και το έδειχνε με κάθε τρόπο, αλλά τη νύχτα την ποθούσε και την ανάγκαζε να συνευρεθεί ερωτικά μαζί του. Όμως και μετά απ' αυτή τη συνεύρεση, εξαφανιζόταν απ' το σπίτι μέχρι τα ξημερώματα, χωρίς ποτέ ν' αποκαλύπτει πού πήγαινε, λες και το είχε μετανιώσει που είχε ενωθεί μαζί της, λες και δεν τον χωρούσε το σπίτι.

Κι εκείνη υποταγμένη εντελώς στη θέλησή του, είχε παραδώσει τα όπλα και δεν αντιδρούσε στους κακούς του τρόπους. Υπήρχαν στιγμές, όμως, που κυριαρχούσε ο φόβος για το επόμενο ξέσπασμα και τότε χάραζε με το νου της δρόμους διαφυγής και ίσως την τέλεια απόδραση.

Δυστυχώς για τη Χαρά, το επόμενο ξέσπασμα δεν άργησε να έρθει. Μια Κυριακή μετά την εκκλησία γύρισαν στο σπίτι κακήν κακώς. Στη σύντομη διαδρομή που έκαναν την προειδοποίησε ότι με το που θα έφταναν στο σπίτι, θα την έσπαγε στο ξύλο. Και το έκανε. Της έριξε τόσο ξύλο, μάλιστα, που την άφησε αναίσθητη στο πάτωμα. Αιτία ήταν ο Άρης Θεοδόσης, ο παλιός φίλος της Χαράς. Από τη στιγμή που μπήκαν στην εκκλησία και στάθηκαν κατά τύχη απέναντί του, ο δάσκαλος τον είδε να την κοιτάζει με αχόρταγο μάτι κι ας είχε ο «άτιμος» δίπλα του τη μέλλουσα γυναίκα του.

«Είχε το θράσος να μας χαιρετίσει» ούρλιαξε, τη στιγμή που της έριχνε το πρώτο χαστούκι. «Όχι μόνο είχε στυλώσει το βλέμμα του επάνω σου, αλλά σου χαμογελούσε κι όλας!» Η Χαρά δεν τόλμησε να βγάλει άχνα. «Κι εσύ, εσύ λιγώθηκες να τον κοιτάς. Σε είδα. Το βλέμμα σου ήταν όλο υπόσχεση! Τον θες για εραστή σου, ομολόγησε!» Του ορκίστηκε ότι δεν αντάλλαξε μαζί του κανένα βλέμμα, αλλά αυτός δεν την πίστεψε. Έβγαλε τη ζώνη που φορούσε και την τέντωσε στα χέρια του, έτοιμος να τη χρησιμοποιήσει.

«Μη με χτυπήσεις, δεν έκανα τίποτα» τον ικέτεψε με βουρκωμένα μάτια. Δεν τη λυπήθηκε. Την άρπαξε απ' τα μπράτσα και τη στριφογύρισε. Με μια γρήγορη κι απότομη κίνηση, της έσκισε το φόρεμα στην πλάτη κι άρχισε τις βουρδουλιές, χωρίς έλεος, τη μια μετά την άλλη. Η Χαρά δεν άντεξε όρθια και γονάτισε. Με κάθε βουρδουλιά που έπεφτε στην πλάτη της φριχτό κάψιμο και πόνος αβάσταχτος την λύγιζαν. Όσο κι αν έσφιγγε τα δόντια ν' αντέξει, το στόμα άνοιγε και δυνατό ουρλιαχτό κι απελπισμένο έβγαине από τα σωθικά της. Λύγισε. Τα χτυπήματα την κρατούσαν κάτω κι εκείνος με λύσσα χτύπαγε, όπου έβρισκε, ξανά και ξανά, μέχρι που κάποια στιγμή, χόρτασε η ψυχή του βία και σταμάτησε. Την άρπαξε από το πάτωμα, τη σήκωσε και την έφερε κοντά του να

μπορεί να την κοιτάζει στα μάτια.

«Είσαι μια πουτάνα κι εγώ σε παντρεύτηκα! Αλλά θα σε στρώσω, πού θα πας!» της είπε με σφιγμένα δόντια. Η Χαρά ήταν σε κακό χάλι. Τα πόδια της έτρεμαν και δεν την κρατούσαν όρθια. «Κατουρήθηκες, ε;» Την κορόιδεψε. Η Χαρά δεν το είχε καταλάβει. Το κορμί της δεν υπάκουγε καμιά εντολή της πια. Την είχε εγκαταλείψει. «Πες μου την αλήθεια. Είναι αγαπητικός σου ο Θεοδόσης; Τον αγαπάς;» Το αγριεμένο του πρόσωπο ζητούσε θετική απάντηση, για να δικαιολογήσει την οργή του. Αντί για απάντηση η Χαρά έβγαλε έναν λυγμό και κούνησε αρνητικά το κεφάλι της. «Αυτός; Το ήξερες ότι είχε στείλει προξενιό για σένα, ε; Γι' αυτόν δεν ήθελες να με παντρευτείς;» Και πάλι κούνησε το κεφάλι της, αλλά από το στόμα της τώρα δεν έβγαине φωνή. «Κι όμως, εγώ άλλα έμαθα. Σε πήγαινε στο ποτάμι, περνούσατε ώρες εκεί οι δυο σας και ποιος ξέρει τι κάνατε!» Της τράβηξε με ορμή τα μαλλιά και ταρακούνησε το κεφάλι της ουρλιάζοντας «Πες μου, παλιοθήλυκο, τον αγαπάς;»

«Όχι, όχι» απάντησε ξέπνοα η Χαρά.

«Είστε εραστές;» ούρλιαξε ξανά, αλλά εκείνη δεν μπορούσε ν' αρθρώσει λέξη. Τα χέρια του, σαν τανάλιες, την έσφιγγαν, για ν' αποσπάσουν μια ομολογία, αλλά κανένα άδικο δεν έγινε, για να τ' ομολογήσει.

«Όχι, όχι» προσπαθούσε να πει αλλά η φωνή της είχε παγιδευτεί στη βραχνάδα του λαιμού.

«Κανονίσατε να βρεθείτε κρυφά πίσω απ' την πλάτη μου» συνέχισε αυτός άγρια κι απ' το στόμα του πετάχτηκαν σταγόνες λύσσας. Η Χαρά, φοβισμένη ότι θα ξεσπούσε και δεύτερο κύμα οργής εναντίον της, προσπάθησε να ξεφύγει απ' τα χέρια που την κρατούσαν αιχμάλωτη, όμως ο δάσκαλος την πρόλαβε. Μ' ένα δυνατό χαστούκι την έριξε κάτω αναίσθητη. Δεν τον ένοιαζε καθόλου που έπεσε με δύναμη στο πάτωμα, χτυπώντας το κεφάλι της, ούτε του πέρασε απ' το μυαλό να δει αν αναπνέει. Την παράτησε λες κι ήταν σκουπίδι που βαρέθηκε να το μαζέψει κι έτρεξε προς την πόρτα με φούρια. «Θα τον βρω τον πούστη!» είπε τονίζοντας τις λέξεις, ενώ στο μυαλό του τριγύριζαν σκέψεις εκδίκησης για ένα έγκλημα που ποτέ δεν είχε γίνει.

Πού πήγε και τι έκανε ο δάσκαλος εκείνο το βράδυ η Χαρά δεν το έμαθε, αλλά σαν γύρισε ξημερώματα τύφλα στο μεθύσι άρχισε να παραμιλά.

«Εμένα δε θα με προσβάλλει ένας μπάσταρδος! Δε θα ξαναρίξει τα μάτια του στη γυναίκα μου. Θα πάρει αυτό που του αξίζει. Όλοι παίρνουν αυτό που τους αξίζει». Η Χαρά μαζεμένη σε μιαν άκρη του κρεβατιού, γυρισμένη στο πλάι να μην ακουμπούν οι πληγές στο στρώμα, άκουγε την ανάσα του, μέχρι που τον πήρε βαθύς ύπνος. Με το ζόρι είχε σκαρφαλώσει εκεί νωρίτερα και τώρα τρέμοντας κατάφερε να σηκωθεί και να ξεγλιστρήσει από δίπλα του. Έπρεπε να φύγει από κει, να ζητήσει βοήθεια. Φοβόταν ότι, έτσι που ήταν μεθυσμένος, θα της έκανε χειρότερο κακό. Σκέφτηκε να πάει στο σπίτι της, να ζητήσει προστασία απ' τη μητέρα της.

Βγήκε απ' την πίσω πόρτα φορώντας το νυχτικό που είχε κολλήσει στη ματωμένη της πλάτη κι άρχισε να κατηφορίζει τον δρόμο. Έφτασε κι ετοιμάστηκε να χτυπήσει την πόρτα. Δίστασε. Τι θα της έλεγε τέτοια ώρα; Θα έπεφτε αστροπελέκι πάνω της! Θυμήθηκε την απειλή του εχθρού της. Αν μαρτυρούσε τα πάθη της στη μάνα της, τότε θα την έβρισκε πνιγμένη στο ποτάμι. Έκανε πίσω. Δεν θα της μαρτυρούσε τίποτα. Δεν έπρεπε να τη βάλει κι εκείνη σε κίνδυνο. Και πάλι, δεν μπορούσε να γυρίσει πίσω και να πλαγιάσει στο ίδιο κρεβάτι με τον βασανιστή της.

Κοίταξε τον σκοτεινό δρόμο που την καλούσε να τον ακολουθήσει και της φάνηκε λιγότερο τρομακτικός απ' το κρεβάτι που μοιραζόταν μ' εκείνον. Δε χρειάστηκε να το σκεφτεί πολύ. Ήδη τα πόδια της την οδηγούσαν στο μοναστήρι. Εκεί θα έβρισκε παρηγοριά και προστασία και ακόμα κι αν ο εχθρός της την ανακάλυπτε, δεν θα τολμούσε να τα βάλει με τις μοναχές. Στον δρόμο το σκεφτόταν. Τι κι αν παντρεύτηκε; Κι άλλες παντρεμένες είχαν εγκαταλείψει τα εγκόσμια. Γιατί όχι

κι εκείνη; Και η μια σκέψη διαδεχόταν την άλλη κι άρχισε να μιλά φωναχτά για όσα σκεφτόταν. Δυο φορές έλειψε να την ακούσουν κάποιοι χωριανοί που κυκλοφορούσαν μέσα στην άγρια νύχτα. Μέχρι να φτάσει έξω απ' τη Μονή, παραδέχτηκε στον εαυτό της ότι θα γινόταν μοναχή για όλους τους λάθος λόγους. Κοίταζε την κεντρική θύρα κι έπιασε το βαρύ ρόπτρο, για να χτυπήσει. Αλλά αμέσως σταμάτησε και το άφησε στη θέση του αθόρυβα. Τέτοια ώρα δεν έπρεπε να χτυπήσει, γιατί θα προκαλούσε αναστάτωση. Υπήρχε άλλος τρόπος να μπει μέσα, χωρίς να ενοχλήσει τις μοναχές και τον ήξερε.

Περπάτησε γύρω απ' τον ψηλό μαντρότοιχο, βρήκε μια μικρή σιδερένια πόρτα και την ξεκλείδωσε. Το κλειδί βρισκόταν κρυμμένο μέσα στην ίδια την πόρτα, σ' ένα κούφιο σημείο που έπρεπε να ψαχουλέψουν λεπτά δάχτυλα, ανάμεσα στα σκαλίσματα, στο πάνω μέρος. Μόνο όσοι γνώριζαν το κρυφό σημείο μπορούσαν να την ανοίξουν κι αυτοί δεν ήταν πολλοί. Το μυστικό της πόρτας τής το είχε εμπιστευθεί ο φύλακας άγγελός της, η μοναχή Αικατερίνη. Λες και το είχε διαισθανθεί ότι κάποτε θα ζητούσε καταφύγιο εκεί, την είχε συμβουλέψει να μπει από εκείνη τη μικρή κι ασήμαντη πόρτα. Και να που είχε έρθει ετούτη η ώρα. Μπήκε όσο πιο αθόρυβα γινόταν, αν σκεφτεί κανείς ότι η μικρή πόρτα, με το δυνατό της στρίγκλισμα από την σπάνια χρήση, θα μπορούσε να την προδώσει σε όποια μοναχή τύχαινε να βρίσκεται εκεί γύρω. Για καλή της τύχη, ψυχή δεν κυκλοφορούσε λόγω της περασμένης ώρας και παρ' όλο που οι μοναχές ξυπνούσαν πριν καν ξημερώσει, είχε μερικές ώρες ακόμα μπροστά της.

Έφτασε έξω απ' το κελί της Αικατερίνης και χτύπησε δυο φορές την πόρτα χωρίς δισταγμό. Η Αικατερίνη, αναστατωμένη απ' το αναπάντεχο ξύπνημα, δεν άργησε ν' ανοίξει. Μόλις αντίκρισε τη χτυπημένη Χαρά κατάλαβε ότι κάτι κακό είχε συμβεί.

«Σε είχα στις προσευχές μου όλες αυτές τις μέρες. Γιατί δεν ήρθες σε μένα νωρίτερα;» τη ρώτησε, ενώ τις έπλενε προσεκτικά τις πληγές. Η Χαρά έσφιγγε και πάλι τα δόντια, για ν' αντέξει.

«Δεν μπορούσα. Δεν μ' αφήνει να βγω μόνη μου».

«Και γιατί στο έκανε αυτό;» Η Αικατερίνη τελείωσε με τις πληγές στο σώμα και ξεκίνησε να σκαλίζει άλλες πληγές της Χαράς, αλλά και δικές της. «Έλα, πες μου τα όλα». Τα χείλη της Χαράς έτρεμαν, καθώς ξεκίνησε να εξιστορεί τα βάσανά της.

«Με χτύπησε, γιατί του έφταιξε ο Άρης, ο Θεοδόσης. Στην εκκλησία, το πρωί, στη λειτουργία, τον είδε λέει που με κοίταζε. Και ζήλεψε και με κατηγορήσε ότι τον κοιτούσα κι εγώ. Πιστεύει ότι κάτι συμβαίνει ανάμεσά μας. Όμως εγώ, στ' ορκίζομαι, βλέμμα δεν αντάλλαξα μαζί του. Κοιτούσα ίσια μπροστά, μόνο μπροστά». Η Αικατερίνη την πίστεψε.

«Ζήλεψε και σε χτύπησε. Σε χτύπησε πολύ. Και τώρα, πώς κατάφερες κι έφυγες μέσα στη νύχτα;» Γνώριζε καλά ότι ο δάσκαλος ήταν επικίνδυνος.

«Γύρισε τύφλα στο μεθύσι και κοιμάται. Φοβήθηκα να μείνω μαζί του κι έφυγα. Δεν είχα πού αλλού να πάω».

«Καλά έκανες κι ήρθες εδώ. Έπρεπε κάποιος να περιποιηθεί τις πληγές σου» είπε η Αικατερίνη ανακουφισμένη που η μικρή της φίλη γύρεψε καταφύγιο εκεί. Η Χαρά, όμως, δεν είχε πάει στο μοναστήρι μόνο για να γιατρέψουν τις πληγές της.

«Δεν ήρθα μόνο γι' αυτό. Ήρθα, για να μου δώσεις αυτό που μου χρωστάς. Την αλήθεια, αδερφή. Την αλήθεια που ξέρεις για τον δάσκαλο που τώρα πρέπει ν' αποκαλώ άντρα μου». Η Αικατερίνη πράγματι γνώριζε πολλά για το παρελθόν του, αυτό που ο ίδιος κρατούσε μυστικό από όλους. «Υποσχέθηκες ότι θα μου έλεγες μια μέρα» την κοίταξε παρακαλώντας να της κάνει τη χάρη να μιλήσει, ακόμα κι αν δεν το επιθυμούσε. Της είχε ξεφύγει στη Χαρά ότι τον γνώριζε από παλιά, αλλά απέφυγε να της πει την ιστορία του. «Από τα μισόλογά σου πιστεύω ότι κι εσύ έχεις την ίδια γνώμη μ' εμένα... ότι είναι κακός άνθρωπος». Η Αικατερίνη συμφώνησε. «Πέφτω στα

πόδια σου και σε παρακαλώ. Πρέπει να μάθω τι ξέρεις». Κάθε φορά που μιλούσαν για τον δάσκαλο, το ύφος της μοναχής μαρτυρούσε ότι κι εκείνη ένιωθε τον ίδιο φόβο με τη Χαρά, ίσως και περισσότερο. «Αν δεν μιλήσεις, δε θα μάθω με τι άνθρωπο έχω να κάνω. Πες μου, πώς θα προστατευτώ;» Δεν είναι ότι δεν ήθελε να μιλήσει στη Χαρά, αλλά δεν ήταν εύκολο να ξύσει τις δικές της πληγές. «Πες μου. Πόσες φορές θέλεις να περάσω το κατώφλι σου ματωμένη;» Τα τελευταία λόγια της Χαράς ήταν αυτά που έκαναν την Αικατερίνη να συμφωνήσει να πει όλα όσα γνώριζε.

«Είναι πολύ δύσκολο για μένα να μιλήσω για τον δάσκαλο. Αυτά που θα σου πω, δεν τα έχω πει ούτε στη Γερόντισσα». Η Χαρά δεν φανταζόταν πόσο θα την επηρέαζαν τα λόγια της νεαρής μοναχής.

«Μίλα μου κι εγώ ορκίζομαι ότι όσα μου πεις απόψε, ψυχή δεν θα τ' ακούσει απ' το στόμα μου». Η Αικατερίνη πήρε από το χέρι τη Χαρά και μαζί κάθισαν στο στενό κρεβάτι. Σταύρωσε τα χέρια της στην ποδιά της κι άρχισε να μιλά με φωνή τρεμάμενη.

«Έχεις δίκιο, Χαρά μου. Ο δάσκαλος είναι κακός άνθρωπος». Έκανε μια παύση πριν ξεκινήσει με τις μεγάλες αποκαλύψεις κι έκλεισε για λίγο τα μάτια της. Μουρμούρισε μια σύντομη προσευχή και τ' άνοιξε. Σε λίγο βυθίστηκε στο παρελθόν της, φέρνοντας στα χείλη της μια επώδυνη ανάμνηση. «Με βίασε, όταν ήμουν μικρή. Με βίασε δυο φορές». Αυτή η αποκάλυψη έπεσε σαν τσεκούρι πάνω στο κεφάλι της Χαράς.

«Σε βίασε;» Η Αικατερίνη έγενεψε, ναι. Με ορθάνοιχτα μάτια σαν υπνωτισμένη, συνέχισε τη θλιβερή της εξιστόρηση.

«Ήμουν μόλις έντεκα χρονών, μικρό παιδί, αθώο. Εκείνος ήταν μεγαλύτερος, ο μοσχαναθρεμένος γιος της όμορφης κόρης του καπνέμπορου Λαζάρου, το πλούσιο αγόρι του χωριού. Δεν έμοιαζε σε τίποτα με τ' άλλα. Ξεχώριζε απ' τα ρούχα τα πρωτεγουσιάνικα, απ' τους τρόπους τους ευγενικούς και παρ' όλο που ήταν κλειστός, ήταν σε όλους συμπαθής. Έλεγε κι ωραίες ιστορίες απ' τα ταξίδια που έκανε με τον παππού του στην πρωτεύουσα και στη Θεσσαλονίκη. Τα μάτια του είχαν δει πράγματα θαυμαστά, που εμείς ποτέ δεν θα βλέπαμε. Με τη μητέρα και τις αδερφές του παραθέριζε τα καλοκαίρια στον Αγίοκαμπο, κάποτε και στη Χαλκιδική. Έκανε διαφορετική ζωή απ' τη δική μας. Εγώ τον γνώριζα ελάχιστα, απ' το μοδιστράδικο της μητέρας μου. Είχε έρθει κάποιες φορές με τη μητέρα και τις αδερφές του, για να επιδιορθώσουν κάποια ρούχα». Η Χαρά άκουγε με μεγάλη προσοχή. «Αν και η οικογένεια Λαζάρου ραβόταν στα Τρίκαλα, η μητέρα του δάσκαλου προτιμούσε τη μητέρα μου για τα στριφώματα, τα κοντέματα, τα στενέματα. Συχνά, όταν τα ρούχα τους ήταν έτοιμα, τα πήγαινα εγώ στο σπίτι τους κι έπαιρνα κέρασμα και φιλοδώρημα».

Ξαφνικά η Αικατερίνη κόμπιασε. «Μια τέτοια μέρα μ' έστειλε η μάνα μου να παραδώσω κάποια δικά τους ρούχα. Μου άνοιξε εκείνος και μ' έβαλε μέσα. Τα παρέδωσα και περίμενα το κέρασμα. Κατάλαβε τι περίμενα, επειδή είχε δει απ' τις προηγούμενες φορές που είχα πάει τη μάνα του να με φιλεύει λουκούμια, αλλά η μητέρα του εκείνη τη μέρα έλειπε και τα λουκούμια κάπου τα είχε κρυμμένα. Τότε με ρώτησε αν ήθελα να με κεράσει ένα πιο ωραίο γλυκό που είχαν, γλυκό του κουταλιού. Με πήγε στην κουζίνα, μου έβαλε το γλυκό κι έπειτα με ξεγέλασε». Τα μάτια της βούρκωσαν και η φωνή της καθώς συνέχιζε να λέει την ιστορία της ράγιζε όπως ο πάγος στη λίμνη την άνοιξη. «Με ρώτησε αν ήθελα να μου δείξει τη συλλογή με βόλους που είχε στο δωμάτιό του και υποσχέθηκε να μου χαρίσει έναν, μια και ήμουν τόσο καλό κορίτσι. Συμφώνησα το δίχως άλλο. Πήγαμε στο δωμάτιό του. Πρώτα μου έδειξε τη συλλογή και έπειτα μου ζήτησε να ξαπλώσω στο κρεβάτι του. Δεν τον ρώτησα γιατί, δεν τον ρώτησα τίποτα. Δεν ήξερα απ' αυτά τα πράγματα και δεν υποψιαζόμουν τι ήθελε από μένα. Όταν πια το κατάλαβα, ήταν πολύ αργά. Με κρατούσε κάτω

με το ζόρι και πριν το καταλάβω, κατάφερε να με χαλάσει. Φώναξα για βοήθεια πολλές φορές, αλλά κανείς δε μ' άκουσε, κανείς δεν ήρθε. Με πονούσε κι εγώ έκλαιγα και τον παρακαλούσα να σταματήσει, αλλά αυτός σαν το λυσσασμένο σκύλο με κοιτούσε απειλητικά και μουρμούριζε μέσα απ' τα δόντια του ότι ήμουν μια πόρνη. Όταν πια τελείωσε το μαρτύριο, με σήκωσε, με πήγε στο μπάνιο, με 'πλυνε, με 'ντυσε, με χτένισε και μου είπε να μην πω τίποτα σε κανέναν, γιατί αν το έκανα, θα ερχόταν ακόμα και στο σπίτι μου να με βρει». Η φωνή της αυτή τη φορά έσπασε. «Φοβήθηκα και ντράπηκα τόσο πολύ, που μόλις έφτασα στο σπίτι μου ανέβασα πυρετό κι έπεσα στο κρεβάτι του θανάτα. Για μέρες κρυβόμουν στο δωμάτιό μου μέχρι που η μάνα μου, απηυδοσμένη πια με τον εγκλεισμό μου, απείλησε ότι θα με πάει στην πόλη να με δει γιατρός, αφού δε γινόμουν καλά. Ήξερε ότι το σώμα μου είχε γιατρευτεί, αλλά αγνοούσε πόσο ασθενούσε η ψυχή μου. Δεν είπα τίποτα σε κανένα. Πάντα έτρεμα μια συνάντηση μαζί του κι απέφευγα να μείνω μόνη οπουδήποτε. Μια δυο φορές που μου 'τυχε ένα κακό συναπάντημα μαζί του, τα έχασα κι έτρεξα αμέσως να κρυφτώ. Κλείστηκα κι εγώ στον εαυτό μου, άλλαξα». Τα δάκρυα της Χαράς ορμητικά ρυάκια κυλούσαν πάνω στα μάγουλά της και μούσκευαν το νυχτικό της. «Πέρασαν τα χρόνια και νόμισα ότι γλύτωσα όταν έφυγε φαντάρος. Πέρασαν κι άλλα χρόνια και δεν γύρισε. Άκουσα ότι σπούδαζε, θα γινόταν δάσκαλος. Στο μεταξύ μεγάλη συμφορά βρήκε την οικογένειά του. Η αδερφή του, η μικρότερη απ' τις δυο, πέθανε. Είπαν πως ήπιε δηλητήριο, πως αυτοκτόνησε μέσα στο ίδιο τους το σπίτι. Τότε μονάχα γύρισε εκείνος στο χωριό. Και τα πράγματα έγιναν ακόμα χειρότερα. Καυγάδες κι αλληλοσπαραγμός τάραξαν το χωριό μας, καθώς οι χωριανοί δεν επέτρεψαν την κηδεία της. Βλέπεις, διέπραξε μεγάλη αμαρτία η κοπέλα και δεν της το συγχωρούσαν. Κι ο δάσκαλος... Ο δάσκαλος δεν μπορούσε να σταθεί στα πόδια του την ημέρα της ταφής της. Μια ταφή χωρίς τρισάγιο, χωρίς συγγενείς και φίλους, παρά μόνο την οικογένεια. Έκλαιγε ο δάσκαλος με λυγμούς, σπάραζε και τρέκλιζε ανάμεσα στα μνήματα φωνάζοντας και βρίζοντας για τ' άδικο. Και στο τέλος σωριάστηκε πάνω στο μνήμα της, αληθινό ερείπιο! Ήμουν εκεί και τον είδα. Ο πατέρας μου, ο ιερέας που προσπάθησε με λόγια ακόμα και με φοβέρες να πείσει τον κόσμο ότι το κορίτσι δεν ήξερε το μέγα αμάρτημά του, τον μάζεψε νύχτα απ' το νεκροταφείο. Τον λυπήθηκα, Χαρά, τότε τον λυπήθηκα, το άξιζε δεν το άξιζε».

Τα λόγια της Αικατερίνης έκρυβαν συγχώρεση, αλλά και μια νέα αποκάλυψη που ετοιμαζόταν να βγει σαν φουσκωμένο πτώμα στην επιφάνεια της θάλασσας. Η Χαρά περίμενε ν' ακούσει κι άλλα. «Σύντομα ήρθε και δεύτερη συμφορά. Ένας ακόμα θάνατος στο σπίτι τους, ανεξήγητος κι αναπάντεχος. Δεν είχαν περάσει οι σαράντα μέρες από τον θάνατο της κόρης και βρήκαν και τη μητέρα νεκρή, στο κρεβάτι της πεθαμένης. Κοιμόταν λέγανε τις τελευταίες νύχτες εκεί κι έκλαιγε ολημερίς κι ολονυχτίς κρατώντας το μαξιλάρι της θυγατέρας της. Πέθανε στον ύπνο της έσπευσαν να πουν οι οικείοι της, από καημό που έχασε το στερνοπούλι της και που αυτό έφυγε απ' τη ζωή και δε συγχωρέθηκε. Όμως, λίγοι ήταν αυτοί που το πίστεψαν. Στο χωριό ψιθυριζόταν ότι κι εκείνη αυτοκτόνησε, με τον ίδιο τρόπο που το είχε κάνει η κόρη. Δεν το έλεγαν ανοιχτά, αλλά ο κόσμος αυτό πίστευε. Το ίδιο βράδυ κάλεσαν στο σπίτι της πεθαμένης τον πατέρα μου να τους εξομολογήσει. Όλοι εξομολογήθηκαν εκτός απ' τον δάσκαλο που κλείστηκε στο δωμάτιό του και τότε ούρλιαζε, πότε χτυπιόταν. Την επομένη δεν πήγε ούτε στην κηδεία της! Έγινε σούσουρο μεγάλο. Ο κόσμος έλεγε άσχημα πράγματα εναντίον του. Από παντού άκουγες ψιθύρους και έβλεπες μυστήρια βλέμματα. Μετά την κηδεία ο πατέρας μου ρώτησε κι έμαθε. Η μεγάλη του αδερφή τού αποκάλυψε ότι βρισκόταν σε τραγική κατάσταση, κλεισμένος στο σπίτι και μήτε μιλούσε μήτε έτρωγε μήτε κοιμόταν». Η Χαρά διαισθανόταν ότι κάτι πιο άσχημο θ' άκουγε ακόμα.

«Και μετά; Τι έγινε μετά;» Η Αικατερίνη κούνησε το κεφάλι της με λύπη.

«Μετά έγιναν τα χειρότερα. Στα σαράντα της μητέρας του, αμέσως αφού τελείωσε το

μνημόσυνο, ο δάσκαλος καυγάδισε άγρια με τον πατέρα του. Μπροστά σε συγγενείς, φίλους, χωριανούς, ακόμα και μπροστά στον πατέρα μου, ανταλλάξαν βαριές κουβέντες κι είπαν πολλά που μέχρι τότε έμεναν κρυφά. Με δυσκολία κατάφεραν να τους ηρεμήσουν μέχρι που γύρισαν όλοι στα σπίτια τους με βαριά καρδιά, όλοι εκτός απ' τον δάσκαλο. Εκείνος βρήκε καταφύγιο στην εκκλησία, όλη την υπόλοιπη μέρα και όλη τη νύχτα. Ο πατέρας μου δεν τον εγκατέλειψε εκείνες τις δύσκολες ώρες. Τον παρηγόρησε, συζήτησε και προσευχήθηκε μαζί του, αλλά δεν κατάφερε να ημερέψει το θηρίο που τον βασάνιζε. Κάποια στιγμή φαίνεται ότι ο πατέρας μου κουράστηκε κι αποκοιμήθηκε έξω απ' το ιερό. Και τότε ήταν που εμφανίστηκα εγώ».

Η Χαρά έσφιξε τα δάχτυλά της. «Ανήσυχη που ο πατέρας μου δεν επέστρεψε στο σπίτι πήγα στην εκκλησία να τον βρω. Πριν προλάβω να τον ξυπνήσω, ένιωσα ένα χέρι να με αρπάζει κι άλλο ένα χέρι να μου κλείνει το στόμα να μη φωνάζω. Τρόμαξα τόσο, που μου κόπηκε η μιλιά. Αυτός που μ' άρπαξε, ήταν ο δάσκαλος. Μου ψιθύρισε στ' αυτί να μη βγάλω άχνα. Υπάκουσα. Δεν αντιστάθηκα. Δεν ξέρω γιατί δεν αντιστάθηκα. Με πήρε μαζί του, μ' έσυρε μακριά, έξω απ' το χωριό. Όσο περπατούσαμε, μου μιλούσε και μου έλεγε λόγια που, δεν θέλω να τα θυμάμαι, κι όταν φτάσαμε σ' ένα παλιόσπιτο που δεν έμενε κανείς, μου έκανε πράξεις ακατονόμαστες, πράξεις που με μεγάλο κόπο έχω διώξει απ' τη μνήμη μου. Αυτό που θυμάμαι καλά ήταν ότι και πάλι, όταν τελείωσαν όλα, φρόντισε να τακτοποιηθώ, ώστε να μη φαίνομαι βιασμένη κι έπειτα με παράτησε στο έμπα του χωριού».

Η Χαρά της έπιασε τα χέρια κι έκλαψε πάλι μαζί της. «Έμεινα έγκυος. Όταν το κατάλαβα, ήθελα να πεθάνω απ' τη ντροπή μου, αλλά δεν το έκανα. Εμπιστεύτηκα το μυστικό μου στον μοναδικό άνθρωπο που μπορούσε να με βοηθήσει. Το είπα στον πατέρα μου. Ο καημένος! Πάλεψε πολύ με την οργή και την επιθυμία για εκδίκηση, όμως, τον βοήθησε ο Μεγαλοδύναμος, όπως κάνει για όλα τα πλάσματα που υποφέρουν. Βρήκε την καλύτερη λύση. Μ' εμπιστεύτηκε στις μοναχές του Αγίου Στεφάνου. Έμεινα εκεί μέχρι να γεννήσω και κανένας δεν το έμαθε εκτός από αυτές. Με αγκάλιασαν κι εγώ αποφάσισα να αφιερωθώ στον Χριστό». Η Χαρά σκέφτηκε το μωρό.

«Και το μωρό; Τι απέγινε;» Η Αικατερίνη σταύρωσε τα χέρια της στο στήθος κι αναστέναξε.

«Στη αρχή δεν ήθελα να ξέρω τι απέγινε. Δεν το ήθελα αυτό το μωρό, την αθώα ψυχούλα, το ανυπεράσπιστο πλάσμα που έφερα στον κόσμο. Κι εμένα, όμως, μαλάκωσε η ψυχή μου με τη βοήθειά Του και συγχώρεσα τον δάσκαλο και τον εαυτό μου. Όταν πια ήμουν έτοιμη, ρώτησα κι έμαθα. Οι μοναχές το έδωσαν σε μια καλή οικογένεια που δεν είχε δικά της παιδιά, σε μια οικογένεια που το φροντίζει και τ' αγαπά. Η κόρη μου είναι σε καλά χέρια». Η Χαρά ένωσε ανακούφιση.

«Την έχεις δει ποτέ;» Η Αικατερίνη έπαψε να κλαίει.

«Ναι, την είδα, μία και μόνη φορά. Ξέρεις, νομίζω ότι μου μοιάζει». Χαμογέλασε στη σκέψη του μικρού κοριτσιού που της έμοιαζε. «Τον περασμένο μήνα έγινε δέκα χρονών».

«Έχεις μια κόρη, λοιπόν!» είπε η Χαρά χαμηλόφωνα και για πρώτη φορά ένωσε ότι κάτι καλό βγήκε απ' αυτή τη φριχτή ιστορία. Η Αικατερίνη διάβασε την επόμενη σκέψη της Χαράς.

«Ο δάσκαλος δε το γνωρίζει. Ποτέ δεν του είπε κανείς ότι έχει μια κόρη. Και δεν πρέπει να το μάθει». Η Χαρά υποσχέθηκε ότι δεν θα του το έλεγε.

«Μην ανησυχείς. Δεν πρόκειται να πω τίποτα. Υπόσχομαι ότι θα πάρω το μυστικό σου στον τάφο μου». Η Αικατερίνη άλλαξε ξαφνικά διάθεση. Το πρόσωπό της συννέφιασε και τα δάχτυλά της άρχισαν να μετρούν το κομποσκοίνι της. Χαμήλωσε το βλέμμα της μετανιωμένη που δε μίλησε νωρίτερα.

«Συγχώρεσε με που δεν κατάφερα να εμποδίσω τον γάμο σου. Εγώ μπορεί να τον

συγχώρεσα, αλλά δεν έπρεπε να επιτρέψω να καταστρέψει και τη δική σου τη ζωή».

«Δε φταις εσύ. Πώς να τον εμποδίσεις χωρίς ν' αποκαλύψεις το μυστικό σου;»

«Νιώθω υπεύθυνη για όσα σου συμβαίνουν. Έπρεπε να μιλήσω στη μητέρα σου. Και ξέρω ότι μπορώ να το κάνω, ακόμα και τώρα. Ίσως να έχει κάποια αξία, έστω και αργά». Η Χαρά έβλεπε πόσο βασανιζόταν η Αικατερίνη.

«Όχι, δεν θα μιλήσεις. Αρκετά πέρασες εξαιτίας του. Αν μάθει ότι αποκάλυψες όλα όσα σου έκανε, θα τα βάλει μαζί σου». Όμως, την Αικατερίνη δεν την ένοιαζε.

«Ας τα βάλει» είπε με τόλμη.

«Όχι. Θα θυμώσει και θα γίνει επικίνδυνος, να είσαι σίγουρη. Καλύτερα να κρατήσεις τη σιωπή σου. Κι όσο για μένα... κι εγώ θα προσπαθήσω να μην του δίνω αφορμές». Οι δυο γυναίκες αγκαλιάστηκαν να πάρουν δύναμη η μία από την άλλη. Πέρασε το υπόλοιπο της νύχτας κι η Χαρά είχε βρει τη γαλήνη κοιμισμένη στην ποδιά της Αικατερίνης. Λίγο πριν ξημερώσει η μοναχή που δεν είχε κλείσει μάτι, ξύπνησε τη Χαρά.

«Σήκω κορίτσι μου. Πρέπει να γυρίσεις στο σπίτι σου. Σήκω μην τύχει και ξυπνήσει και δε σε βρει εκεί». Την έντυσε με ένα πολυσταύρι και την έβγαλε απ' την πόρτα που είχε μπει τη νύχτα που πέρασε. «Θα προσεύχομαι για σένα και συ θα υποσχεθείς ότι δεν θα κάνεις τίποτα που να σε βάλει σε κίνδυνο». Την έβαλε να της υποσχεθεί, όμως, καμία υπόσχεση δεν ήταν ικανή να κρατήσει ασφαλή τη Χαρά.

Όταν επέστρεψε στο σπίτι, βρήκε τον δάσκαλο να κοιμάται βαθιά. Η ώρα που θα ξυπνούσε, δεν ήταν μακριά κι η ίδια έπρεπε με κάθε τρόπο να τον αποφύγει. Ξεκίνησε να κάνει τις πρωινές δουλειές του σπιτιού κι έπειτα του καψάλισε ψωμί και του έκοψε λίγο τυρί. Την ώρα που ξύπνησε εκείνος, η Χαρά ήταν στην κουζίνα κι έπιανε προζύμι, για να ζυμώσει την επόμενη μέρα. Δεν της μίλησε. Ούτε που γύρισε να την κοιτάξει. Ήπιε αμίλητος τον καφέ του στο σαλόνι και μετά άρχισε να ψάχνει κάτι με μανία στα συρτάρια του. Σε λίγο μπήκε στην κουζίνα κάπως παραπατώντας.

«Φτιάξε μου μια κομπρέσα» τη διέταξε. Φαινόταν να έχει πονοκέφαλο. «Δεν βρήκα τις αναλγίνες στο συρτάρι μου. Εσύ τις πήρες;» είπε με μορφασμό απ' τον πόνο. Γύρισε προς το μέρος του, αποφεύγοντας να τον κοιτάξει στα μάτια.

«Όχι, δεν πήρα καμία. Την τελευταία φορά τις έβαλες στο συρτάρι της σερβάντας, πάνω πάνω» του απάντησε χωρίς κανένα συναίσθημα. Ίσως να ένιωθε ευχαρίστηση, γιατί κι εκείνος πονούσε, όπως πονούσε κι εκείνη σ' όλο της το κορμί απ' το ξύλο και τις βουρδουλιές που της έριξε, αλλά όχι. Η Χαρά δεν ένιωθε ευχαρίστηση. Πήγε στο συρτάρι της σερβάντας και τις βρήκε. Του έδωσε μια κι ένα ποτήρι νερό και κίνησε ν' απομακρυνθεί από κοντά του. Τη σταμάτησε πιάνοντας την από τον καρπό.

«Πετάξου μέχρι το σχολείο και πες στον Θεοφάνη να κρατήσει τα παιδιά μέσα στην τάξη μέχρι να πάω. Πες ότι θ' αργήσω» την παρακάλεσε. Αυτό συνήθως θα ήταν εντολή, επιτακτική και αναντίρρητη, αλλά αυτή τη φορά ίσως ο πόνος, ίσως η μεταμέλεια για το κακό που της είχε κάνει, άλλαξαν το ύφος και τον τόνο του. Η Χαρά τσακίστηκε να πάει στο σχολείο να βρει τον επιστάτη να του μεταφέρει το μήνυμα.

«Θ' αργήσει ο δάσκαλος, κυρ Θεοφάνη. Ξύπνησε με πονοκέφαλο» του είπε περιμένοντας το σχόλιό του. Ο Θεοφάνης ήταν κουτσομπόλης απ' τους λίγους.

«Μπα, πώς κι έτσι; Άρρωστος είναι;» Την κοίταξε με περιέργεια και πριν προλάβει εκείνη να του απαντήσει συνέχισε καυστικά «Κατάλαβα, κατάλαβα. Τα έτσουξε πάλι χθες βράδυ». Η Χαρά δεν το επιβεβαίωσε παρά μόνο του μετέφερε το υπόλοιπο μήνυμα κι έτρεξε πίσω στο σπίτι. Ο δάσκαλος είχε ήδη ντυθεί και κρατούσε την τσάντα του να φύγει.

«Νόμιζα ότι δεν θα πήγαινες στο σχολείο από τώρα. Είπες θ' αργήσεις» της ξέφυγε. Ο

δάσκαλος τη στραβοκοίταξε. «Κοίτα τη δουλειά σου και μη μιλάς» της απάντησε με το γνωστό αυστηρό του ύφος κι έκλεισε την πόρτα πίσω του με δύναμη.

Από την επόμενη μέρα ο δάσκαλος άλλαξε συνήθειες. Σαν να μην τον χωρούσε το σπίτι εξαφανιζόταν για πολλές ώρες, χωρίς, φυσικά, να δίνει λόγο για το πού πήγαινε και τι έκανε. Τα μεσημέρια όταν επέστρεφε από το σχολείο, έτρωγε το φαγητό του αμίλητος κι έπεφτε για ύπνο μέχρι αργά το απόγευμα, πιο αργά απ' ό τι συνήθως. Έκανε μπάνιο, ντυνόταν και μην τον είδατε. Κουβέντα δεν άλλαζε με τη Χαρά, σχεδόν δεν της μιλούσε, τόσο που ακόμα και την αγαπημένη του συνήθεια να της δίνει εντολές για το νοικοκυριό και να της μιλά απότομα, την είχε κόψει. Οι αλλαγές στις συνήθειές του δεν πέρασαν απαρατήρητες από τη γυναίκα του. Στην αρχή την παραξένεψαν, αλλά κυρίως την ευχαρίστησαν, γιατί το σπουδαιότερο ήταν ότι απέφευγε τις ερωτικές συνενυρέσεις μαζί της. Έπειτα άρχισε να πιστεύει ότι κάτι τον απασχολούσε. Φαινόταν ξεκάθαρα ότι το ενδιαφέρον του ήταν στραμμένο αλλού. Κι όσο ευχόταν να μη μάθει τι σκάρωνε, τόσο η περιέργεια την έσπρωχνε να τον παρατηρεί, μήπως κι από κάποια του κίνηση καταλάβει έστω κάτι. Ο δάσκαλος, όμως, πάντα ήταν προσεχτικός και δεν άφηνε τίποτα στην τύχη, εκτός από μια φορά μόνο.

Ένα απόγευμα από τα λίγα πια που βρισκόταν στο σπίτι να διορθώνει μια στοίβα τετράδια, χτύπησε η πόρτα. Επισκέψεις δεν δέχονταν συχνά. Ακόμα κι η μητέρα της Χαράς ερχόταν μόνο τα πρωινά, όταν ο γαμπρός της έλειπε. Η Χαρά άφησε από τα χέρια της το κέντημα και τον κοίταξε, για να πάρει την άδεια ν' ανοίξει. Της έκανε νόημα να μείνει εκεί που καθόταν και σηκώθηκε να πάει εκείνος στην πόρτα. Η Χαρά κρυφοκοίταξε να δει ποιος ήταν. Στο κατώφλι τους βρισκόταν ένας ξένος που δεν είχε ξαναδεί. Ήταν μικρόσωμος, με μεγάλο μουστάκι και ύποπτο ύφος.

«Δε σου είπα να με περιμένεις αργότερα στη ρεματιά; Τι μου ήρθες εδώ;» του είπε εκνευρισμένος ο δάσκαλος χαμηλόφωνα. Ο ξένος δεν απάντησε κάτι. Η πόρτα έκλεισε κι ο δάσκαλος επέστρεψε στα τετράδια χωρίς να δώσει καμία εξήγηση. Μισή ώρα αργότερα ετοιμάστηκε κι έφυγε. Η περιέργεια της Χαράς είχε γιγαντωθεί και στο μυαλό της σφηνώθηκε η ιδέα να τον παρακολουθήσει, να δει πού πάει και τι θα κάνει. Ο φόβος ότι μπορεί να την ανακάλυπτε, ήταν μεγάλος, αλλά όχι τόσο μεγάλος, για να τη σταματήσει. Έτσι, μόλις η πόρτα έκλεισε, εκείνη βγήκε ξωπίσω του.

Η ρεματιά ήταν μόλις πέντε λεπτά δρόμος κι είχε ήδη αρχίσει να σουρουπώνει. Στάθηκε μακριά, ώστε να μπορεί να τους βλέπει. Ευχήθηκε να μπορούσε και να τους ακούσει, αλλά δεν τόλμησε να πλησιάσει περισσότερο. Αφού αντάλλαξαν λιγοστές κουβέντες, ο δάσκαλος έβγαλε ένα μάτσο χαρτονομίσματα απ' την τσέπη, του τα έδωσε κι έφυγε. Ο ύποπτος άντρας περίμενε λίγο κι έφυγε κι αυτός προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Η Χαρά αποφάσισε ν' ακολουθήσει και πάλι τον δάσκαλο. Τον είδε να κατευθύνεται στην πλατεία, έπειτα να κάθεται σε κεντρικό τραπέζι και να παραγγέλνει να πιει. «Αφού είχε πάει στο καφενείο» σκέφτηκε «δεν θα γύριζε στο σπίτι σύντομα». Το μυαλό της έτρεξε στο σημείο που είχε γίνει η συνάντηση των δυο αντρών. «Συναντήθηκαν στα κρυφά. Τι είπαν άραγε;» αναρωτήθηκε. «Και γιατί του έδωσε αυτά τα χρήματα;» Ήταν σίγουρη ότι ο λόγος θα ήταν μια παράνομη δραστηριότητα ή κάτι άλλο, κάτι κακό. Αυτό ήταν βέβαιο, γιατί αν ήταν αθώος ο λόγος, θα του έδινε τα χρήματα στα φανερά, ήδη, από την πρώτη στιγμή που εμφανίστηκε στο σπίτι τους.

Έτρεξε πίσω στη ρεματιά και κατευθύνθηκε προς τα εκεί που είχε πάει ο άντρας. Περπάτησε αρκετή ώρα και πέρα μακριά, έξω απ' το χωριό, αλλά αυτός δεν φαινόταν πουθενά. Έφτασε κοντά στο κτήμα του Άρη Θεοδόση και του πατέρα του, όταν ξαφνικά μύρισε στον αέρα καπνό. Κοντά στο στάβλο είδε φλόγες να ξεπηδούν απ' τα ανοίγματα μιας αποθήκης. Άκουσε τ' άλογα να χλιμιντρίζουν και να χτυπούν τις οπλές τους δυνατά στο έδαφος. Σε λίγο η φωτιά θα τα

απειλούσε. Τότε είδε τον ύποπτο άντρα ν' απομακρύνεται γρήγορα απ' το σημείο της φωτιάς. Αυτός την είχε βάλει, ήταν σίγουρο.

Χωρίς να σκεφτεί τον κίνδυνο, έτρεξε στ' άλογα, να τους ανοίξει την πόρτα. Τα καημένα τρομαγμένα πετάχτηκαν έξω κι άρχισαν να καλπάζουν μακριά, έξω απ' το κτήμα. Η φωτιά είχε αρχίσει να εξαπλώνεται γρήγορα. Δεν είχε μπει μόνο στον στάβλο, αλλά και στις διπλανές αποθήκες. Μόνη της δεν μπορούσε να κάνει τίποτα, για να τη σβήσει. Απομακρύνθηκε να μην καεί και άρχισε να φωνάζει βοήθεια. Κανείς, όμως, δεν ήταν εκεί τέτοια ώρα να βοηθήσει. Έπρεπε να ειδοποιήσει με κάποιον τρόπο τους συγχωριανούς της. Τρέχοντας πίσω στο χωριό, έφτασε στην εκκλησούλα της Αγιά Παρασκευής, με την ανάσα της κομμένη και βάλθηκε να χτυπά την καμπάνα δυνατά, γρήγορα, απελπισμένα.

Σε λίγο ακούστηκαν φωνές από διάφορα σημεία. Κάποιοι είχαν ακούσει την καμπάνα. Άλλοι είχαν δει από μακριά τις φλόγες κι έτρεξαν, με όσα μέσα είχαν, για να τη σβήσουν. Μια βαρέλα γεμάτη νερό πάνω σε ένα κάρο και πίσω της άντρες, γυναίκες και παιδιά έτρεχαν όλοι προς την ίδια κατεύθυνση. Ο δρόμος προς το κτήμα του Άρη γέμισε κουρνιαχτό. Η Χαρά σταυροκοπήθηκε κι είπε μια προσευχή, για να προλάβουν να το σώσουν κι ευχήθηκε να συγχωρέσει ο Θεός τον άντρα της που ήταν σίγουρη ότι ήταν ο υπεύθυνος για τη φωτιά.

Χωρίς να σκεφτεί κάτι άλλο επέστρεψε στην πλατεία όπου αντίκρισε τον δάσκαλο ατάραχο να πίνει το τσίπουρο που είχε στο ποτήρι του όσο οι άλλοι είχαν τρέξει να σβήσουν τη φωτιά. Το έβλεπε στο πρόσωπό του, χαμογελούσε ικανοποιημένος. Ήταν αναμφίβολα ένας επικίνδυνος κι εκδικητικός άνθρωπος που απολάμβανε να προκαλεί πόνο. Ένα αναπάντητο «γιατί;» της έτρωγε τα σωθικά. «Γιατί της έλαχε ένας τέτοιος άνθρωπος; Και γιατί την κυνήγησε, τόσο να την παντρευτεί; Γιατί; Γιατί; Γιατί;».

Γύρισε στο σπίτι κουρελιασμένη κι όσο κι αν προσπάθησε να καλμάρει την ταραχή της, αυτό στάθηκε αδύνατο. Στα μάτια της είχε μείνει η εικόνα της φωτιάς και το πρόσωπό του που σπινθηροβολούσε από ικανοποίηση. Ο φόβος την είχε κυριέψει για τα καλά και την έσπρωχνε να το σκάσει ξανά. Ανέβηκε τρέχοντας στο υπνοδωμάτιο κι έβαλε σε μια μικρή βαλίτσα μερικά ρούχα. Τη στιγμή που κατέβαινε τη σκάλα, η λογική επέστρεψε στο κεφάλι της. Αν το έκανε, ξανά θα το πλήρωνε με θάνατο. Θυμήθηκε τη μέρα που την άρπαξε απ' την εκκλησία λίγο πριν τον αρραβώνα της με τον Άγγελο και ξέσπασε σε κλάματα.

Η ανάμνηση του την πονούσε πολύ. Είχε βάλει στην άκρη τον έρωτα που ένιωσε και είχε προσπαθήσει να τον ξεχάσει. Όμως, πώς να ξεχάσει την προστασία και τη φροντίδα του; Κανένας άντρας δε στάθηκε ποτέ στο πλευρό της, όπως ο Άγγελος και το ένιωθε ότι θα γινόταν ευτυχισμένη κοντά του. Μια νέα ζωή, μακριά απ' τον δάσκαλο και το κακό που σκορπούσε, ήταν αυτό που επιθυμούσε όσο τίποτα άλλο. Και θα είχε γλυτώσει, αν ο εχθρός της δεν την είχε βρει. Τι κακή τύχη της είχε γράψει η ζωή να μεγαλώσει ορφανή από πατέρα! Αν ζούσε ο πατέρας της, ήταν σίγουρη ότι δεν θα τολμούσε ο δάσκαλος, αλλά και κανένας άλλος να τη βλάψει. Παραδόθηκε στην απελπισία. Πώς θα συνέχιζε να ζει μαζί του μια καθημερινότητα γεμάτη βία, προσβολές και φόβο; Πώς θα πλάγιαζε κάθε βράδυ δίπλα του να κοιμηθεί, χωρίς να τη βασανίζουν εφιάλτες; Πώς θα ανεχόταν το άγγιγμά του κι εκείνη τη δυσάρεστη διαδικασία του συζυγικού καθήκοντος; Έκλαψε πολύ, πριν την πάρει ο ύπνος αποκαμωμένη από τη στεναχώρια. Εκείνο το βράδυ ο δάσκαλος επέστρεψε έχοντας ξαναβρεί την όρεξη για τις παλιές του συνήθειες.

Μόλις είχαν περάσει τα Χριστούγεννα και στην Πλαγιά ξέσπασε τεράστιο σκάνδαλο. Όλοι μιλούσαν για την αρραβωνιαστικιά του Άρη, τη Μαρούλα από το Ξυλοπάρικο και το αμάρτημά της. Στην αρχή ήταν μισόλογα, αλλά σιγά σιγά έγιναν κουτσομπολιά κι ακόμα κι οι άντρες στα καφενεία κουβέντιαζαν ότι είχε γκαστρωθεί, αλλά το παιδί δεν ήταν δικό του. Όπως ήταν φυσικό,

τα κουτσομπολιά έφτασαν στ' αφτιά του Άρη, ο οποίος, οργισμένος με την αρραβωνιαστικιά του, έτρεξε μια και δυο στο πατρικό της να τη βρει για να του δώσει εξηγήσεις που τον ντρόπιασε. Ουδέποτε την είχε ακουμπήσει κι αφού το παραδέχτηκε κι εκείνη μπροστά στους γονείς της, χάλασε τον αρραβώνα χωρίς δεύτερη κουβέντα. Φουρκισμένος που είχε χάσει ένα μεγάλο μέρος από το βιος του στη φωτιά, η γκαστρωμένη Μαρούλα κι ο αρραβώνας που χάλασε, ήταν η μικρότερη έγνοια του. Αυτά τα νέα τα πρόλαβε η Ζώαινα στη μητέρα της Χαράς κι εκείνη με τη σειρά της έτρεξε να τα πει στην κόρη της ένα πρωί που ο δάσκαλος έλειπε στο σχολείο.

«Ακούς εκεί πρώτα να τη χαλάσει και τώρα να χαλάει και τον αρραβώνα τους! Το παλιοτόμαρο! Να την παντρευτεί αύριο πρέπει, που τάχα το παιδί δεν είναι δικό του» είπε αγανακτισμένη η μητέρα της. Η Χαρά άκουγε, αλλά δεν μιλούσε. Τα είχε ήδη ακούσει μέσα στην εκκλησία από δυο γεροντοκόρες την ώρα της λειτουργίας. «Ευτυχώς που τον έδιωξα, τότε που ήρθε να σε ζητήσει. Ο Θεός με φύλαξε!» συνέχισε η μητέρα της. Η Χαρά χαμήλωσε τη φωτιά κάτω απ' την κατσαρόλα που μαγείρευε και την πλησίασε.

«Τι εννοείς; Δεν σε κατάλαβα. Ποιον έδιωξες;» ρώτησε έκπληκτη που δεν γνώριζε τίποτα γι' αυτό. Για την ακρίβεια της το είχε πει ο δάσκαλος εκείνη τη μαύρη Κυριακή που την έδειρε αλύπητα, αλλά δεν το είχε πιστέψει. Νόμιζε ότι το είπε πάνω στην οργή του, όχι ότι ήταν αλήθεια.

«Τον Άρη, τον έδιωξα. Τότε δεν ήμουν σίγουρη ότι έκανα το σωστό, αλλά τώρα το ξέρω». Η Χαρά έχασε τη γη κάτω απ' τα πόδια της.

«Δεν μπορεί να έκανες τέτοιο πράγμα!» Της ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι. Προτίμησε να την δώσει σ' αυτόν τον διάβολο κι όχι στον Άρη που ήταν ένα καλό παλικάρι. «Γιατί; με ποιο δικαίωμα;» Άρχισε να βηματίζει εκνευρισμένη και να τραβά τα ρούχα που φορούσε.

«Ηρέμησε κόρη μου. Δεν ήξερα ότι τον αγαπούσες».

«Όχι, μάνα. Δεν τον αγαπούσα. Έπρεπε, όμως, να μου το είχες πει». Η μητέρα της άρχισε να δικαιολογεί την πράξη της.

«Κοίτα, κόρη μου. Δεν μπορούσα να κάνω διαφορετικά. Έπρεπε να τον διώξω». Η Χαρά φούντωσε ακόμα περισσότερο.

«Γιατί έπρεπε; Εμένα γιατί δεν μου το είπες;» Η μητέρα της αποφάσισε ότι ήταν καιρός να πει στην κόρη της όλη την αλήθεια.

«Δεν στο είπα, γιατί δεν ήθελα να σου βάλω ιδέες στο κεφάλι, αλλά πρώτα γιατί με παρακάλεσαν».

«Ποιος; Ποιος σε παρακάλεσε; Μίλα!» Η Χαρά είχε χάσει την υπομονή της.

«Λίγες μέρες πριν έρθει ο ίδιος ο Άρης να με βρει, έστειλε τη Ζώαινα όπως έπρεπε να σιάξει το προξενιό. Η Ζώαινα όμως δεν ήρθε γι' αυτό. Ο Άρης ήταν ήδη λογοδοσμένος με τη Μαρούλα του Τσακώνη απ' το Ξυλοπάροικο κι ο πατέρας του την έστειλε να μου το πει. Μου μήνυσε να τον συναντήσω κρυφά να κουβεντιάσουμε».

«Ο πατέρας του!» αναφώνησε η Χαρά που θυμόταν ότι δεν την έβλεπε με καλό μάτι, όταν τριγύριζε στους στάβλους με τον γιο του.

«Ναι, ο πατέρας του. Ήξερε τον έρωτα του γιου του για σένα και ότι θα χαλούσε το προξενιό με τη Μαρούλα, αλλά βλέπεις είχε δώσει τον λόγο του στο Σπύρο τον Τσακώνη κι οι συμπεθεροι ήδη ετοιμάζαν τους αρραβώνες. Το θέλαν αυτό το συμπεθεριό, κάναν δουλειές μαζί από χρόνια. Εκείνη τη μέρα μου ζήτησε να σε απομακρύνω απ' τον γιο του. Μου είπε, μάλιστα, να τον διώξω, αν έρθει να σε ζητήσει, με παρακάλεσε γονατιστός να τον βοηθήσω να μη χαλάσει αυτό το ταίριασμα».

«Κι εσύ το δέχτηκες, έτσι απλά;»

«Τι να 'κανα, η δόλια; Τον λυπήθηκα. Αλλά, κόρη μου, σκέφτηκα, όσο καλός γαμπρός κι αν

ήταν ο Άρης, οι γονείς του ποτέ δεν θα σε έβλεπαν με καλό μάτι, γιατί η προίκα σου δε συγκρίνεται με της Μαρούλας και θα σου φέρνονταν άσχημα. Κακά τα ψέματα. Τα πεθερικά σου θα έκαναν τον γάμο αυτό δυστυχισμένο. Ήθελες να έχεις ένα δυστυχισμένο γάμο;»

Τα μάτια της Χαράς κόντευαν να πεταχτούν έξω απ' τις κόγχες. Πού να ήξερε πόσο δυστυχισμένος ήταν ο γάμος της κόρης της με τον δάσκαλο που προτίμησε να την δώσει.

«Την ίδια μέρα μου έστειλε μαντάτα κι η μάνα της Μαρούλας με τη Ζώαινα. Μου μήνυσε να σε κρατήσω μακριά απ' τον αρραβωνιαστικό της θυγατέρας της κι ότι αν δεν το έκανα, δεν θα μας άφηνε σε χλωρό κλαρί». Η Χαρά πετάχτηκε απ' την καρέκλα που είχε καθίσει πρωτύτερα.

«Τι λες, μάνα!»

«Όπως στα λέω κόρη μου. Τι να' κανα; Υπάκουσα. Ξέρεις τι στόμα έχει η Κική του Τσακώνη, γλωσσοκοπάνα! Ο Θεός να σε φυλάει!» Κι είχε δίκιο η μητέρα της Χαράς. Αυτή η Κική ήταν πρώτη κουτσομπόλα και με τα λόγια και με τα έργα της μπορούσε να ανακατέψει αντρόγυνα και να χαλάσει σπίτια. «Την επομένη, ήρθε και με βρήκε κι ο ίδιος ο Άρης. Δεν ήξερε, βέβαια, ότι πρώτα μου είχε μιλήσει ο πατέρας του. Τον άφησα να μου πει τι θέλει, μην τύχει κι υποψιαστεί. Είπε ότι σε ήθελε για γυναίκα του. Δεν την ήθελε τη Μαρούλα. Οι γονείς του αποφάσισαν χωρίς να τον ρωτήσουν και δεν θα προχωρούσε αυτόν τον αρραβώνα. Τότε τον ρώτησα κι εγώ «Τη θέλεις την κόρη μου επειδή την αγαπάς ή για να μην κάνεις αυτό που σου ζητούν οι γονιοί σου;»

«Και τι απάντησε, μάνα;» ρώτησε η Χαρά με μάτια που έλαμπαν από έξαψη.

«Από έρωτα είπε σε ήθελε για γυναίκα του, όχι από γινάτι. Και με τον πατέρα του θα τα χαλούσε, για να είναι μαζί σου». Η Χαρά έπεσε με βρόντο στην καρέκλα που καθόταν πριν λίγο κι αναστέναξε. «Είπε ότι θα σ' έκλεβε αν δεν έδινα την ευχή μου».

«Και δεν μ' έκλεβε να γλυτώσω!» σκέφτηκε η Χαρά κι ας μην έτρεφε κι εκείνη τα ίδια αισθήματα με τον Άρη. Καλύτερα να έκανε έναν γάμο χωρίς έρωτα με έναν άντρα που θα της φερόταν με σεβασμό παρά με αυτόν τον σατανά. Με τον καιρό θα μάθαινε να τον αγαπά κι εκείνη, τόσες γυναίκες άλλωστε το έκαναν. Όμως αυτές δεν ήταν παρά φευγαλέες σκέψεις, σκέψεις απόγνωσης. Η πραγματικότητα ήταν εκεί κι ήταν άσχημη σαν μια πληγή που δεν έκλεινε ποτέ.

«Κι εσύ τι του είπες τότε;»

«Μα τι να πω; Προσπάθησα να τον λογικέψω. Του είπα ότι δεν χάλανε έτσι οι αρραβώνες, ότι η οικογένειά του έδωσε τον λόγο της και δεν έπρεπε να τον πάρει πίσω. Αυτός δεν μ' άκουγε, τίποτα δεν άκουγε. Έλεγε πως θα 'ρθει ένα βράδυ να σε πάρει κρυφά. Έλεγε ότι κανείς δεν θα τον σταματήσει. Αν τον έβλεπες, θα καταλάβαινες ότι το εννοούσε. Φοβήθηκα ότι θα το έκανε και τότε του είπα κι εγώ ένα ψέμα. Του είπα τάχα ότι αγαπούσες άλλον κι ότι είχα δώσει λόγο, αλλά δεν έλεγα σε κανέναν για το ταίριασμα, μην λάχει και το γρυσουζέψω». Η Χαρά δεν πίστευε ότι η μητέρα της ήταν ικανή να πει ψέματα.

«Είπες τέτοιο πράγμα; Ψέμα, εσύ;»

«Ναι και το φέρω βαριά, να ξέρεις. Τον έδιωξα και του ζήτησα να μείνει μακριά σου. Δεν είχα άλλη επιλογή. Έπρεπε να σκεφτώ εσένα. Τι να τον κάνεις έναν άντρα που ανήκει σε άλλη; Έναν άντρα που δεν κρατεί τον λόγο του; Μη λυπάσαι, ψυχή μου. Μόνο βάσανα θα σου έφερνε αυτή η ιστορία». Η μητέρα της Χαράς ήξερε καλά τι θα πει να σε θεωρούν αντροχωρίστρα κι ανεπιθύμητη.

«Λες, ε; Βάσανα...» μονολόγησε σκεπτική η Χαρά.

«Ναι. Και είχα δίκιο. Είδες τώρα τι έπαθε η δύσμοιρη η Μαρούλα... Τι θ' απογίνει μ' αυτή την γκαστριά;» συνέχισε η μάνα της με οίκτο. «Άμυαλο το κορίτσι, δεν έπρεπε να του κάνει τα γούστα πριν το γάμο». Συνέχιζε να πιστεύει ότι ο Άρης την είχε αφήσει έγκυο και για να τιμωρήσει τους γονείς του που τον ανάγκασαν σε γάμο που δεν ήθελε, έκανε πίσω την τελευταία στιγμή.

«Τι λες, μάνα; Αν είχε κάνει τα γούστα στον γαμπρό πριν απ' τον γάμο, γιατί να χαλάσει ο αρραβώνας; Αν ήταν δικό του, γιατί να θυμώσει;» Η μητέρα της το καλοσκέφτηκε.

«Δηλαδή λες ότι άλλος ήταν αυτός που τη χάλασε;»

«Γιατί δεν το θεωρείς πιθανό; Αν ο Άρης το έκανε, δεν θα τη ρεζίλευε έτσι, ούτε θ' άφηνε το παιδί του να μεγαλώσει με το στίγμα του ξώγαμου». Η μητέρα της κούνησε το κεφάλι συμφωνώντας. Καμιά ανύπαντρη κοπέλα δεν θα ήθελε να βρεθεί στη θέση της Μαρούλας. Ανύπαντρη μητέρα σήμαινε ντροπή και το καημένο το μπάσταρδο θα κουβαλούσε αυτό το στίγμα για μια ζωή. «Δεν υπάρχει μέλλον για το κορίτσι στο χωριό. Πρέπει να φύγει γι' αλλού. Να πάει εκεί που δεν την ξέρουν. Έχω ακούσει ότι στην πρωτεύουσα μπορεί ακόμα και να βρει δουλειά και σπίτι κι ας μην έχει σύζυγο». «Καημένη Μαρούλα...» μουρμούρησε η Χαρά που σύντομα θα βρισκόταν αντιμέτωπη μαζί της.

Δεν είχε περάσει μια εβδομάδα κι ένα πρωί που ο δάσκαλος έλειπε στο σχολείο, η Χαρά δέχτηκε μια απρόσμενη επίσκεψη. Έσβησε τη φωτιά απ' την κατσαρόλα, τη στιγμή που χτύπησε η μπροστινή πόρτα. Δεν περίμενε κανέναν εκείνη την ώρα, καθώς η μητέρα της την είχε επισκεφτεί νωρίτερα. Η επισκέπτρια δεν ήταν άλλη απ' τη Μαρούλα που ντυμένη, στολισμένη και με ύφος υπεροπτικό είχε περάσει να της πει δυο κουβεντούλες.

«Καλημέρα, Μαρούλα. Πώς κι από δω;» τη ρώτησε απορώντας για τον σκοπό της επίσκεψής της. Η Μαρούλα φαινόταν κάπως ταραγμένη, αλλά αποφασισμένη να τα πει έξω απ' τα δόντια.

«Ηρθα να σε προειδοποιήσω» της απάντησε η απρόσκλητη.

«Να με προειδοποιήσεις; Για ποιο πράγμα;» τη ρώτησε η Χαρά που είχε ήδη διαισθανθεί που το πήγαινε.

«Μείνε μακριά απ' τον Άρη, αντροχωρίστρα, γιατί θα έχεις άσχημα μπλεξίματα». Χωρίς να πει άλλη κουβέντα, έφυγε με το κεφάλι ψηλά, αφήνοντας τη Χαρά εμβρόντητη απ' την προειδοποίηση και με μια πίκρα, γιατί ποτέ δε θέλησε να μπει ανάμεσα σ' αυτήν και στον Άρη. Έκλεισε την πόρτα ελπίζοντας ότι δεν θα την ξανάβλεπε στο κατώφλι της και ότι είχε ξεθυμάνει με όσα της είχε πει. Δυστυχώς, έκανε λάθος. Δεν πέρασαν πολλές μέρες κι η Μαρούλα ξαναφάνηκε. Αυτή τη φορά ήρθε ντυμένη, στολισμένη, αλλά και δακρυσμένη.

«Θέλω να σου μιλήσω» της είπε και μπήκε χωρίς να περιμένει να την προσκαλέσουν μέσα. Η Χαρά την οδήγησε απρόθυμα στο σαλόνι, έχοντας την εντύπωση ότι ήρθε να την παρακαλέσει για κάτι, αλλά και πάλι έκανε λάθος. Η Μαρούλα πέταξε το ύφος της στεναχωρημένης και ξεκίνησε να μιλά με έπαρση.

«Ξέρεις ποια είμαι εγώ. Δε γίνεται να μην ξέρεις». Η Χαρά κούνησε το κεφάλι της καταφατικά. «Ηρθα να σου πω κάποια πράγματα που δεν θα σου αρέσουν». Ο τόνος της φωνής της έλεγε στην πραγματικότητα «ήρθα για να σε εξευτελίσω».

«Ακούω» απάντησε η Χαρά ξεφυσώντας.

«Εδώ και καιρό είχα μια μεγάλη επιθυμία να σε γνωρίσω από κοντά. Ήθελα να δω τι σου βρήκε ο Άρης. Δεν σου κρύβω ότι απογοητεύτηκα. Περίμενα να γνωρίσω μια γυναίκα όχι ένα κοριτσάκι. Και δεν καταλαβαίνω τι σου βρίσκει. Ούτε όμορφη είσαι, ούτε ελεύθερη». Τα μάτια της Χαράς πετάρισαν από το ξάφνιασμα.

«Αυτά ήρθες να μου πεις;» τη ρώτησε ξαφνιασμένη. Η Μαρούλα δεν έκανε πίσω.

«Ξεμυάλισες τον Άρη. Δεν είχες κανένα δικαίωμα. Ήταν λογοδοσμένος. Δεν ξέρω τι μάγια του έκανες και ήθελε να χαλάσει τον αρραβώνα μας». Τα χέρια της έτρεμαν όσο μιλούσε. Η Χαρά πήγε να τη διακόψει, αλλά η Μαρούλα δεν την άφησε. «Μη πεις τίποτα. Σας είδαν, σας είδαν πολλές φορές καβάλα στ' άλογα να τραβάτε κατά το ποτάμι, ολομόναχοι. Γιατί πήγες μαζί του στο ποτάμι; Για να τον ξεμυαλίσεις κι άλλο; Ζήλεψα πολύ, τ' ομολογώ, αλλά δεν το είπα σε κανέναν.

Ήθελα να τον παντρευτώ, ακόμα κι αν ήξερα ότι το μυαλό του το είχε σε σένα. Έλεγα με τον καιρό πως θα τον κερδίσω. Δεν ήταν απλά ένα καπρίτσιο. Βλέπεις, τον αγαπώ από μικρό κορίτσι. Πίστευα ότι είναι δικός μου. Κι έπειτα, όταν μάθαμε ότι ήρθε στη μάνα σου να σε ζητήσει κι ότι πατά τον λόγο του, έπεσα να πεθάνω. Όμως, ο πατέρας του είπε ότι ο λόγος ισχύει και ότι ο γάμος θα γίνει. Και τότε ήταν που μάθαμε ότι εσύ παντρολογιόσουν με τον δάσκαλο. Είπα μέσα μου ότι είχα ελπίδες. Και αφού εσύ παντρεύτηκες, εκείνος γύρισε σε μένα μετανιωμένος». Η Χαρά αναρωτήθηκε πως δεν είχε καταλάβει τίποτα απ' όλα αυτά. «Παντρεύτηκες, λοιπόν κι είπα ότι ξεμπερδεψα με σένα. Αλλά μάλλον έκανα λάθος». Αυτή η εξομολόγηση κύλησε σαν τον Κεφαλοπόταμο, που τρέχει γοργά και ασταμάτητα. «Τον παρακάλεσα να μη σε σκέφτεται, να στρέφει αλλού το βλέμμα, όταν σε βλέπει, αλλά αυτός δεν το έκανε. Ακόμα και μέσα στην εκκλησία, τον βλέπουν όλοι, δεν παίρνει τα μάτια του από πάνω σου. Του είπα ότι με κάνει δυστυχισμένη. Κι εκείνος ξέρεις τι μου απάντησε; Ότι πιο δυστυχισμένος είναι εκείνος, γιατί σε έχασε για πάντα. Και ξέρεις τι μου ζήτησε; Μου ζήτησε να τον αφήσω εγώ, όχι αυτός, γιατί είναι άδικο για μένα να μείνω δίπλα σε κάποιον που αγαπά μian άλλη. Το καταλαβαίνεις; Μου ζήτησε να χαλάσω εγώ τον αρραβώνα, γιατί εσένα σκέφτεται, εσένα επιθυμεί, και τώρα και για πάντα». Η φωνή της χάθηκε μέσα στα δάκρυα που άρχισαν να κυλούν από τα μάτια της καυτά και γεμάτα παράπονο. «Να 'ξερες μόνο πόσο το πλήρωσα αυτό!» της είπε. Η Χαρά σκέφτηκε πόσο το είχε πληρώσει εκείνη, αλλά και πάλι δεν μίλησε. «Γιατί; Θέλω να μάθω γιατί; Τι έχεις εσύ παραπάνω από μένα;» Τι να απαντήσει η Χαρά; Είχε καταπιεί τη γλώσσα της μετά απ' αυτά που άκουσε. Ποτέ της δεν είχε φανταστεί ότι κάποιος ένιωθε έτσι για κείνη. «Είναι άδικο στ' αλήθεια. Εγώ πεθαίνω γι' αυτόν κι εκείνος δεν με θέλει. Και τώρα...»

Η Μαρούλα ακούμπησε μαλακά την κοιλιά της δείχνοντας ότι αυτά που λέγονται για κείνη είναι αλήθεια. «Έκανα ένα μεγάλο λάθος. Μέσα στην απελπισία μου έμπλεξα με λάθος άνθρωπο». Η Χαρά διαισθάνθηκε ότι ερχόταν η στιγμή μιας τεράστιας αποκάλυψης. «Ένα βράδυ ήρθε στο Ξυλοπάροικο ο άντρας σου στα καφενεία. Έτυχε να περνάω και τον είδα. Ήξερα ποιος είναι και ήξερε κι εκείνος ποια είμαι εγώ. Μου χαμογέλασε. Ακούς εκεί! Είχε το θράσος να μου χαμογελάσει! Ούμωσα και φαίνεται το κατάλαβε. Με ακολούθησε μέχρι το σπίτι μου κι άρχισε να με κορτάρει. Τα ίδια και την επόμενη και τη μεθεπόμενη. Ένα άλλο βράδυ έστειλε έναν μικρό να μου μηνύσει να τον συναντήσω. Δεν πήγα. Έστειλε ξανά τον μικρό, αυτή τη φορά να μου δώσει ένα βιβλίο. Μέσα είχε ένα γράμμα. Το διάβασα και το ίδιο βράδυ δέχτηκα να τον συναντήσω». Η περιέργεια της Χαράς είχε ανάψει για τα καλά. Καταλάβαινε ότι ο άντρας της είχε σχεδιάσει κάτι σε βάρος της. «Μου μίλησε όμορφα. Με συμβούλεψε τι να κάνω, για να κρατήσω τον Άρη μακριά σου. Ακόμα και τότε με κόρταρε, να ξέρεις, με κόρταρε πολύ. Τον συναντούσα συνεχόμενα για δυο εβδομάδες. Σχεδόν κάθε βράδυ έφευγα κρυφά απ' το σπίτι μου και βρισκόμουν μαζί του. Άρχισα να ενδιαφέρομαι για κείνον μέχρι που νόμισα ότι τον ερωτεύτηκα. Και μια νύχτα του δόθηκα. Του δόθηκα χωρίς να σκεφτώ τις συνέπειες». Τα μάγουλά της βάφτηκαν κατακόκκινα. Πήρε βαθιά ανάσα, για να πει αυτά που θα ακολουθούσαν. «Έμεινα έγκυος. Αυτό το παιδί που έχω στην κοιλιά μου, είναι του άντρα σου». Η Χαρά κοίταξε το σημείο που της έδειχνε η Μαρούλα στην κοιλιά της και φαντάστηκε ένα μικρό μωρό κοιμισμένο αναπαυτικά στην ασφάλεια της μήτρας. Έκαναν κι οι δυο μια μεγάλη παύση πριν πάρει το λόγο η Χαρά.

«Και τώρα τι ζητάς από μένα;» Μόλις της είχε λυθεί η απορία τι έκανε όλον αυτόν τον καιρό ο δάσκαλος, όσο έλειπε τις νύχτες. Ξαφνιαστήκε, αλλά προσπάθησε να το κρύψει.

«Άκουσες τι σου είπα; Είμαι έγκυος. Το παιδί είναι του άντρα σου». Με πειραγμένο ύφος χτύπησε το χέρι της ελαφρά πάνω στην επίπεδη ακόμα κοιλιά της, για να τονίσει αυτά που έλεγε, κι αμέσως χτύπησε το πόδι της, όπως κάνουν τα μικρά παιδιά, όταν τους χαλούν το χατίρι. Είχε

σκυλιάσει. Δεν κατάφερε να πληγώσει τη Χαρά και να πάρει την ικανοποίηση που επιθυμούσε.

«Σε άκουσα, όλα τα άκουσα. Δεν έχω κάτι να σου πω παρά μόνο ότι λυπάμαι για τον κόπο που έκανες να έρθεις μέχρι εδώ να μου πεις κάτι που ήδη γνώριζα».

«Μα πώς...» ξεκίνησε να λέει η Μαρούλα, αλλά η Χαρά τη διέκοψε.

«Λυπάμαι επίσης που έχεις μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη κι ο αρραβώνας σου διαλύθηκε. Πραγματικά λυπάμαι. Όμως, εγώ δεν βλέπω να μπορώ να σου προσφέρω κάποια βοήθεια». Το ύφος της Χαράς περισσότερο από τα ίδια τα λόγια της, ήταν που εξόργισαν την αντίζηλό της. Η αλήθεια είναι ότι δεν το γνώριζε ότι το μωρό της Μαρούλας ήταν του δάσκαλου κι ίσως θα έπρεπε να νιώθει οργή κι απογοήτευση απ' την προδοσία του, αλλά όχι, καθόλου δεν ένιωθε έτσι. Αυτό που ένιωθε ήταν λύπη και συμπόνια που άλλη μια γυναίκα έπεσε θύμα του εχθρού της. Για την απιστία δεν την ενδιέφερε διόλου. Η Μαρούλα τώρα πάσχιζε να βρει το υπεροπτικό της ύφος, που το είχε τσαλαπατήσει η Χαρά, για να τη βάλει στη θέση της.

«Απαιτώ να μου πεις τι συμβαίνει με σένα και τον αρραβωνιαστικό μου. Τι είδους σχέση έχεις με τον Άρη;» άλλαξε τη συζήτηση, για να μάθει αυτό που την έκαιγε τόσον καιρό. Ήταν αποφασισμένη να πάρει απαντήσεις, ο κόσμος να χαλάσει.

«Τίποτα δεν έχω μαζί του. Στην πραγματικότητα ποτέ δεν είχα. Κι ούτε γνώριζα κάτι απ' αυτά που μου λες». Η Μαρούλα άρχισε να χάνει την υπομονή της.

«Αυτά είναι ψέματα. Δε σε πιστεύω».

«Δικαίωμά σου» της απάντησε η Χαρά με το κεφάλι ψηλά.

«Ο Άρης το παραδέχτηκε ότι σε αγαπά και συ μου λες ότι δεν έχεις τίποτα μαζί του;»

«Αυτό ακριβώς σου λέω. Και τίποτα απ' όσα μου είπες, δεν μ' ενδιαφέρει».

«Και δεν σ' ενδιαφέρει που άντρας σου σε απάτησε; Δεν σε νοιάζει που θα γεννήσω το παιδί του;» Λίγο έλειψε να χάσει τον έλεγχο και να της αστράψει μια. Η Χαρά με απόλυτη ηρεμία και εννοώντας κάθε λέξη που είπε, ανασήκωσε τους ώμους της κι έδειξε ότι πραγματικά αδιαφορούσε. Όσο μένος κι αν είχε η Μαρούλα για κείνη, δεν την έβλεπε με τον ίδιο τρόπο.

«Αυτό εσένα πρέπει να νοιάζει, που θα είσαι μια ανύπαντρη μητέρα» της απάντησε και της έδειξε την πόρτα της εξόδου. «Είπες πολλά. Τώρα θέλω να φύγεις». Η Μαρούλα δεν περίμενε αυτή την εξέλιξη. Δεν πήρε το αίμα της πίσω, δεν κατάφερε να κάνει την αντίζηλό της κουρέλι και τώρα θα έφευγε και πάλι ηττημένη. Μόλις είχε χάσει το στοίχημα. Ένιωθε ξανά ότι την είχαν εξαπατήσει.

«Κακώς ήρθα» είπε κι έφυγε με το κεφάλι κατεβασμένο.

Στη Θεσσαλονίκη

Δυστυχώς για τη Χαρά δεν ήταν μόνο η Μαρούλα σε ενδιαφέρουσα, αλλά και η ίδια. Το κατάλαβε λίγες μέρες αργότερα. Κι όταν ξεκίνησαν οι πρώτες ναυτίες, το κατάλαβε κι εκείνος.

«Έχεις μιλήσει στη μητέρα σου;» τη ρώτησε με καχυποψία.

«Όχι. Ήθελα να σιγουρευτώ» του απάντησε. Μετά την αποκάλυψη της Μαρούλας για την πατρότητα του δικού της παιδιού και την εξομολόγηση της μοναχής Αικατερίνης για τη δική της κόρη, η Χαρά βρέθηκε να παλεύει με το πρόβλημα. Τι θα γινόταν αν έμενε κι εκείνη έγκυος; Το δικό της θα ήταν νόμιμο, αλλά να που θα ήταν κι αυτό ανεπιθύμητο. Βασανίστηκε πολύ. Δεν ήθελε ένα δικό του παιδί. Όμως, τι θα έφταιγε αυτό να μην το αγαπούν; Έμεινε αρκετές νύχτες ξάγρυπνη και κάθε φορά που ερχόταν μαζί του σε αναγκαστική επαφή, πλενόταν με τις ώρες να φύγει από πάνω της κάθε δικό του ίχνος. Δεν ήταν, όμως, τυχερή κι ο σπόρος του φυτεύτηκε στην κοιλιά της.

«Θα σε πάω σε μια κλινική. Τώρα που είναι νωρίς ακόμα». Δεν φαινόταν ούτε κι εκείνος χαρούμενος με την εξέλιξη, αλλά και πάλι τότε έδειχνε τα αισθήματά του, για να τα δείξει και τώρα; Η Χαρά συμφώνησε και την επόμενη εβδομάδα έφυγαν για την κλινική. Της είπε να πάρει μερικές αλλαξιές μαζί της και να μη μιλήσει για την εγκυμοσύνη σε κανέναν, ούτε καν στη μητέρα της. «Θα το πούμε όταν έρθει η ώρα».

Κατέβηκαν στα Τρίκαλα με ταξί που τους άφησε στον σιδηροδρομικό σταθμό. Υπήρχαν πολλοί επιβάτες εκείνη την ώρα που περίμεναν το ίδιο τρένο για την Θεσσαλονίκη. Αυτός ήταν ο προορισμός τους. Η Χαρά το άκουσε, όταν ο δάσκαλος έβγαζε τα εισιτήρια. Βγαίνοντας στην πλατφόρμα, για να περιμένουν το τρένο, δεν μπόρεσε να μην αναρωτηθεί αν θα τα είχε καταφέρει μόνη της να φτάσει μέχρι εκεί και να ταξιδέψει στην πρωτεύουσα τότε που το είχε σκάσει. Κάθισαν σ' ένα από τα λίγα παγκάκια που ήταν άδεια κι ο δάσκαλος άνοιξε την εφημερίδα που είχε αγοράσει, για να διαβάσει τα φρέσκα νέα. Η Χαρά δεν ήξερε τι έπρεπε να κάνει. Δεν είχε ταξιδέψει ποτέ και δε γνώριζε πώς θα ήταν αυτό το ταξίδι. Ούτε είχε πάει σε γιατρό μέχρι τότε κι ο φόβος την είχε κατακλύσει. Κοίταξε τον δάσκαλο που καθόταν δίπλα της, απορροφημένος στο διάβασμα της εφημερίδας του και συνειδητοποίησε πόσο μόνη ένιωθε. Δεν τολμούσε να του μιλήσει για τον φόβο που ένιωθε για το ταξίδι και για την επίσκεψη στο γιατρό, γιατί το πιο πιθανό ήταν να τον εκνευρίσει. Τη μια και μοναδική φορά που μίλησε για φόβο, επειδή δε γνώριζε τι συμβαίνει σε μια γυναίκα στην εγκυμοσύνη της, εκείνος δυσανασχέτησε και την πρόσβαλε λέγοντάς της ότι είναι μια αδύναμη, κακομαθημένη γυναικούλα, που έπρεπε να κοιτάξει γύρω της τον κόσμο που έχει πραγματικά προβλήματα και να σταματήσει ν' ασχολείται μόνο με τον εαυτό της. Έτσι προτίμησε να σωπάσει και άρχισε να παρατηρεί τον κόσμο που περίμενε το τρένο.

Την εντυπωσίασαν οι γυναίκες που στέκονταν δίπλα στους συζύγους τους κομπάζοντας και μιλούσαν με άνεση, όσο τα παιδιά τους έτρεχαν γύρω τους χαρούμενα που θα ανέβαιναν στο τρένο. Τις ζήλεψε για τον αέρα και τη χαρούμενη διάθεση που είχαν. Εκείνη δεν θα ήταν ποτέ έτσι. Ο γάμος της δεν ήταν ευτυχισμένος κι η ίδια είχε μόνο υποχρεώσεις, κανένα δικαίωμα, καμία ευχαρίστηση. Τις θλιβερές της σκέψεις διέκοψε το σφύριγμα του τρένου, που ερχόταν με ορμή και με μια παχιά στήλη καπνού να υψώνεται από πίσω του. Το μέγεθός του την τρόμαξε. Ένα ένα τα βαγόνια περνούσαν από μπροστά της, σηκώνοντας αέρα και σκόνη, μέχρι που το τρένο σταμάτησε εντελώς, αφήνοντας πίσω του τη μυρωδιά του καπνού και το βουητό των μηχανών του, που ξεκουράζονταν μέχρι να δώσει ο μηχανοδηγός την εντολή ν' αρχίσουν να δουλεύουν πάλι σε πλήρη ισχύ.

Ο δάσκαλος δίπλωσε την εφημερίδα και σηκώθηκε απότομα.

«Προχώρα» της είπε επιτακτικά. Την έσπρωξε να ανέβει τα σκαλοπάτια του τρένου κι

έπειτα την οδήγησε να καθίσουν στις θέσεις που έγραφαν τα εισιτήριά τους. Για καλή της τύχη την έβαλε να καθίσει δίπλα στο παράθυρο. «Κάτσε εκεί να παίρνεις αέρα». Την ίδια στιγμή αγριοκοίταξε έναν νεαρό που κάθισε στην απέναντι πλευρά και πρόλαβε μια θέση, για να βρεθεί αντικριστά με τη Χαρά. Η εφημερίδα του άνοιξε και πάλι και τον απορρόφησε εντελώς, αφήνοντάς την ήσυχη στις σκέψεις της.

Το παράθυρο του τρένου ήταν μια πραγματική αποκάλυψη. Οι εικόνες διαδέχονταν η μία την άλλη γοργά, αλλά η Χαρά προλάβαινε να θαυμάσει τον νέο κόσμο που ξεδιπλωνόταν μπροστά της. Η φύση στο ξύπνημά της απ' το χειμερινό ύπνο ήταν όμορφη, όλο φρεσκάδα και ζωηρά χρώματα. Ο φόβος παραμερίστηκε για λίγο και για πρώτη φορά, μετά από πολλούς μήνες, μια λάμψη χαράς στόλισε τα μάτια της.

Το τρένο σταμάτησε σε αμέτρητους σταθμούς, επιβάτες ανέβηκαν και κατέβηκαν, αποσκευές φορτώθηκαν και ξεφορτώθηκαν, άνθρωποι αποχαιρετιστήκαν στις αποβάθρες και μαντίλια ανέμισαν στον αέρα. Κάποια στιγμή μετά από ώρες ακούστηκε ο ελεγκτής να φωνάζει δυνατά και με καμάρι, «Θεσσαλονίκη». Η καρδιά της Χαράς άρχισε να χτυπά με αλλιώτικο ρυθμό, καθώς σκέφτηκε τον Άγγελο που ζούσε εκεί κι ας ήξερε ότι δεν υπήρχε πιθανότητα να τον συναντήσει. Ούτε τη διεύθυνσή του γνώριζε, ούτε ο δάσκαλος θα την άφηνε ποτέ απ' τα μάτια του. Η μόνη παρηγοριά της ήταν ότι θα βρισκόταν στην ίδια πόλη μ' εκείνον. Καθώς το τρένο πλησίαζε τον σταθμό, τα σπίτια γίνονταν όλο και περισσότερα, όλο και μεγαλύτερα, όλο και ψηλότερα. Είχε ακούσει τι είναι οι πολυκατοικίες, αλλά δεν είχε φανταστεί ότι ήταν τόσες πολλές ούτε ότι στους δρόμους κυκλοφορούσαν τόσα αυτοκίνητα και τόσοι άνθρωποι. Ένας απροσδιόριστος καινούριος φόβος προστέθηκε σ' αυτούς που είχε και πολλά ερωτήματα άρχισαν να ταλαιπωρούν το μυαλό της. «Που πάνε όλα αυτά τα αυτοκίνητα έτσι γρήγορα; Κι οι άνθρωποι; Πώς ζουν τόσοι άνθρωποι στοιβαγμένοι σε σπιτάκια ο ένας πάνω στον άλλο; Άραγε γνωρίζονται μεταξύ τους; Και πού πάνε πέρα δώθε βιαστικά;». Πολλές οι απορίες της, αλλά δεν τολμούσε να ρωτήσει τον δάσκαλο. «Σχολείο δεν πήγες; Αγράμματα είσαι;» θα της έλεγε, όπως της είχε πει εκείνη τη φορά, που του έκανε την κουτή ερώτηση γιατί οι άνθρωποι φεύγουν απ' το χωριό και πηγαίνουν να ζήσουν στην πόλη.

Το τρένο σταμάτησε κι ο δάσκαλος σηκώθηκε απ' τη θέση του μ' ένα αδικαιολόγητο κέφι. Της ανακοίνωσε ότι θα έμεναν σε ξενοδοχείο και τη βοήθησε να κατέβει απ' το τρένο. Έπειτα βγήκαν από τον σταθμό μαζί μ' ένα μπουλούκι από ταξιδιώτες και βρέθηκαν στην κίνηση του δρόμου εκεί, όπου θα έβρισκαν ταξί. Είχε σχεδόν βραδιάσει και τα φώτα στις βιτρίνες άρχιζαν να ανάβουν το ένα μετά τ' άλλο. Πολλά τα φώτα κι οι άνθρωποι αντί να λιγοστεύουν στους δρόμους, πηγαίνοντας για ξεκούραση από μια κοπιαστική μέρα στα σπίτια τους, κατευθύνονταν στην παραλιακή για τη νυχτερινή διασκέδαση, που η Θεσσαλονίκη πρόσφερε απλόχερα σε όλους, ντόπιους και επισκέπτες. Το ταξί που τους πήρε προχωρούσε γρήγορα, σχεδόν γλιστρούσε πάνω στην άσφαλτο, όταν μπροστά τους πρόβαλε η θάλασσα.

Τα μάτια της Χαράς άνοιξαν θεόρατα απ' την έκπληξη. Τι θέαμα μοναδικό ήταν η θάλασσα, ένα ανήσυχο χαλί στα πόδια της πόλης, απέραντο, σε χρώμα βαθύ μπλε με ασημί τελείωμα και στο βάθος με χρώματα του ήλιου ξεχασμένα πάνω της! Την κοιτούσε μαγεμένη και δεν ήθελε να κλείσει τα βλέφαρα, μην τύχει και χάσουν τα μάτια της έστω και λίγη από την τόση ομορφιά.

Σε λίγο έφτασαν στο ξενοδοχείο. Περνώντας τη γυάλινη είσοδο με τη στριφογυριστή πόρτα, θαύμασε τη μεγάλη σάλα που την έλεγαν υποδοχή κι έμεινε με το στόμα ανοιχτό βλέποντας τους δυο μεγάλους κρεμαστούς πολυελαίους, που στραφτάλιζαν διαχέοντας το φως τους στον χώρο. Δεν είχε ξαναδεί τέτοια πολυτέλεια. Κοίταξε τα μαρμάρινα πατώματα που πατούσε κι έσκυψε λίγο να καθρεφτιστεί πάνω τους, χαμογελώντας από ευχαρίστηση. Ο δάσκαλος, που δεν τον εντυπωσίαζε

κάτι απ' όλα αυτά, αφού τα είχε ξαναδεί κι άλλες φορές, τη σκούντηξε να μη χαζεύει και την τράβηξε να προχωρήσει παραμέσα. Πλησίασαν έναν κύριο που στεκόταν όρθιος πίσω από έναν μακρύ ξύλινο πάγκο και τον καλησπέρισαν. Με έκπληξη η Χαρά τον άκουσε να μιλά στον δάσκαλο με μεγάλη οικειότητα, λες και γνωρίζονταν καλά. Αντάλλαξαν συνωμοτικά κάποιες πληροφορίες, αστειεύτηκαν και γέλασαν με κάτι που μόνο οι δυο τους κατάλαβαν κι έπειτα ο κύριος της υποδοχής ζήτησε από έναν νεαρό που στεκόταν παραδίπλα να τους οδηγήσει σ' ένα απ' τα δωμάτια του τρίτου ορόφου. Ο ανελκυστήρας της φάνηκε τρομακτικός, όπως ανέβαινε γρήγορα κι όταν σταμάτησε στον τρίτο όροφο κάπως απότομα, της έφερε μια στιγμιαία ζάλη. Περπάτησαν αρκετά κατά μήκος ενός διαδρόμου, έπειτα έστριψαν σ' έναν άλλο, περπάτησαν κάμποσα μέτρα, έπειτα έστριψαν ξανά σ' ακόμα έναν κι έφτασαν τελικά έξω απ' την πόρτα τουωματίου τους. Συνειδητοποίησε ότι αν ήθελε να φύγει κάποιος από εκεί, σίγουρα δεν θα θυμόταν από πού είχε έρθει. Ο δάσκαλος έδωσε στο νεαρό ένα φιλοδώρημα και μια εντολή, να τους χτυπήσει την πόρτα χωρίς το πρωί, για να ξυπνήσουν κι έπειτα άνοιξε την πόρτα.

Η Χαρά κοίταξε γύρω της ενθουσιασμένη. Το δωμάτιο ήταν ευρύχωρο με ωραία ξύλινα έπιπλα, δυο μονά κρεβάτια, μια πολυθρόνα, δυο καρέκλες κι έναν κομό με στρογγυλό καθρέφτη από πάνω. Υπήρχε κι ένα μπαλκόνι που έβλεπε στην παραλιακή, όπου που μπορούσες να καθίσεις, αν δεν φοβόσουν τα ύψη. Της άρεσε η θέα, το δωμάτιο, το ξενοδοχείο, όλα της άρεσαν! Πριν προλάβουν, όμως, ν' αφήσουν κάτω τα πράγματά τους, ο δάσκαλος άρχισε να δίνει εντολές.

«Άσε τη βαλίτσα και μπες στο μπάνιο να πλυθείς. Θα παραγγείλω να σου φέρουν κάτι ελαφρύ να φας και μετά θα πέσεις για ύπνο αμέσως. Πρέπει να είσαι ξεκούραστη γι' αύριο». Αυτά ήταν όσα περισσότερα της είχε πει όλη την ημέρα που πέρασε. Η Χαρά υπάκουσε. Πώς να έφερνε αντίρρηση άλλωστε; Αφού έκανε ένα ζεστό μπάνιο κι έφαγε λίγη χλιαρή κοτόσουπα που της έφεραν, ξάπλωσε στο κρεβάτι. Ήταν κουρασμένη απ' το ταξίδι, αλλά δεν ήθελε να κοιμηθεί όπως την είχε προστάξει ο δάσκαλος. Το μυαλό της ήταν ανήσυχο. Οι εικόνες που είχε δει εκείνη την ημέρα, ήταν πολλές και της είχαν προκαλέσει μεγάλο ενδιαφέρον. Έκλεισε σφιχτά τα μάτια της, να τις ξαναθυμηθεί. Με κλειστά μάτια, ίσως, τελικά να κατάφερνε ν' αποκοιμηθεί ή τουλάχιστον αυτό θα νόμιζε εκείνος που δεν τον ένοιαζε πραγματικά η ξεκούρασή της ούτε καμιά αγωνία είχε για τη συνάντηση με τον γιατρό την επόμενη μέρα.

Είχε ήδη κάνει το ζεστό του μπάνιο, όσο εκείνη έτρωγε, είχε φορέσει τα καλά του, είχε βάλει τη βαριά του κολόνια κι ετοιμαζόταν να βγει χωρίς να της πει ούτε πού θα πήγαινε ούτε πότε θα επέστρεφε. Ήταν κάτι που το συνήθιζε, αλλά τούτη τη φορά την άφηνε μόνη σ' ένα δωμάτιο ξένο, σε μια πόλη ξένη, όπου κανείς δεν τη γνώριζε και κανέναν δεν γνώριζε κι εκείνη, εκτός από τον Άγγελο βέβαια. Αυτόν ιδέα δεν είχε πού και πώς να ψάξει, αν της είχε μείνει έστω και μια υποψία τόλμης να επιχειρήσει κάτι τόσο επικίνδυνο.

Η πόρτα έκλεισε κι η Χαρά έμεινε μέσα στο σκοτάδι ν' αναρωτιέται τι ακριβώς ζούσε. Ήταν θεατής στη δική της ζωή και το χειρότερο, ήταν θεατής σ' ένα έργο που δεν της άρεσε. Δεν ήθελε να κλάψει. Ένα μόνο ήθελε, έναν άνθρωπο να την αγαπά, έναν φίλο αληθινό να της πει ότι θα είναι δίπλα της. Προσπάθησε να κοιμηθεί να πάνγει να σκέφτεται. Σίγουρα ο ύπνος θα ήταν λυτρωτικός, αν ερχόταν, αλλά οι σκέψεις τον έδιωχναν μακριά και παρά την εξάντληση και τους πρησμένους αστραγάλους της, σηκώθηκε απ' το κρεβάτι και βγήκε στο μπαλκόνι με το νυχτικό.

Ο κρύος αέρας που τρύπησε τα ρουθούνια της κι έφτασε μέχρι την καρδιά της, την αναζωογόνησε. Για μια στιγμή έριξε τα μάτια της κάτω στον δρόμο, αλλά αμέσως τα έκλεισε και, καθώς δεν είχε ξαναβρεθεί ποτέ τόσο ψηλά, τρόμαξε κι απομακρύνθηκε απ' τα κάγκελα που τη χώριζαν απ' το κενό. Έστρεψε το βλέμμα της στα φώτα που τρεμόπαιζαν μακριά, εκεί που ήταν τα νυχτερινά μαγαζιά της παραλίας, εκεί που ο δάσκαλος θα πήγαινε να βρει την ερωμένη του. Είχε

καταλάβει απ' τη συνωμοτική κουβέντα που κρυφάκουσε με τον κύριο της υποδοχής ότι ο δάσκαλος θα έβγαине να διασκεδάσει με παρέα, που τον περίμενε σ' ένα νυχτερινό κέντρο. Άκουσε τον κύριο να βεβαιώνει ότι ένα δώρο είχε παραδοθεί μια μέρα πριν σε μια κυρία, που τ' όνομα της επανέλαβε κι ο δάσκαλος σχεδόν με θαυμασμό. Δεν της φάνηκε διόλου περίεργο που είχε κρυφά σχέδια από κείνη. «Τι κρυφά;» διόρθωσε τη σκέψη της. Αν τα σχέδιά του ήταν κρυφά, θα φρόντιζε να είναι πιο διακριτικός. Είχε ερωμένη, λοιπόν, εκεί, στη Θεσσαλονίκη και μάλλον θα περνούσε μαζί της τη νύχτα. «Κι αν δεν ξαναγυρίσει;» της πέρασε από το μυαλό. Δεν θα ήταν κακό ίσως, αλλά αν δεν γύριζε ούτε το πρωί, τότε εκείνη τι θα έκανε; Άρχισε να κάνει σενάρια για το τι θα έκανε, αλλά κανένα δεν της άρεσε. Τελικά η κούραση τη νίκησε. Το πήρε απόφαση και ξάπλωσε, αφήνοντας τον ύπνο να τη σώσει απ' τις σκέψεις που τόσο βασάνιζαν το μυαλό της.

Την ώρα που χάραιζε άκουσε την πόρτα του δωματίου ν' ανοίγει και να ξανακλείνει. Μέσα στον ύπνο της είδε τον δάσκαλο να μπαίνει αθόρυβα, να ξεντώνεται και να ξαπλώνει ανάσκελα στο διπλανό κρεβάτι. Τα χνώτα του μύριζαν κρασί και τα ρούχα του που τα πέταξε στο πάτωμα, ήταν ιδρωμένα και βρωμούσαν τσιγάρο. Προσποιήθηκε την κοιμισμένη κι ευχήθηκε να μην την ακουμπήσει. Ευτυχώς δεν το έκανε και πριν περάσουν λίγα λεπτά, άκουσε το ροχαλητό του. Ανακουφισμένη ξανακοιμήθηκε κι εκείνη. Τρεις ώρες αργότερα κάποιος απ' το προσωπικό του ξενοδοχείου χτύπησε την πόρτα, όπως ακριβώς το είχαν συμφωνήσει. Πρώτος σηκώθηκε ο δάσκαλος παρά τη νυχτερινή του κραιπάλη και μάλιστα, ξύπνησε άγαρμπα τη Χαρά, να σηκωθεί γρήγορα να ετοιμαστεί, μην τύχει κι αργήσουν να φτάσουν στην κλινική. Γρήγορα γρήγορα ετοιμάστηκαν και βγήκαν στο δρόμο.

Η πρωινή δροσιά δεν ήταν καλοδεχούμενη απ' τη Χαρά που άρχισε να τρέμει και να ζαρώνει κάτω από τα ανοιξιάτικα ρούχα της. Ένα ταξί τους περίμενε να τους πάει στο κέντρο της πόλης. Βρέθηκαν έξω απ' την κλινική μέσα σε λίγα λεπτά, έξω ακριβώς απ' την είσοδο μιας μεγάλης πολυκατοικίας με πέντε ορόφους και πολλά διαμερίσματα. Εκεί, στον πρώτο όροφο, σε δυο ενωμένα διαμερίσματα βρισκόταν η κλινική του Θ. Παπασταύρου. Ο δάσκαλος χτύπησε το κουδούνι και γρήγορα μια αγέλαστη κοπέλα με λευκή ρόμπα κι ένα παράξενο λευκό καπελάκι στην κορυφή του κεφαλιού της άνοιξε την πόρτα. Τους έβαλε μέσα, τους ρώτησε αν ήταν το ραντεβού των εννέα και αμέσως τους οδήγησε σ' ένα σαλονάκι να περιμένουν μέχρι η ίδια να τους φωνάξει.

Η καρδιά της Χαράς χτυπούσε σαν τρελή και με κόπο προσπαθούσε να την τιθαसेύσει, ώστε να δείχνει κι η ίδια ήρεμη. Απ' τη στιγμή που είχαν μπει στην κλινική, η φωνή στο κεφάλι της επέμενε ότι έπρεπε να κάνει μεταβολή και να φύγει. Δεν ήξερε τι ήταν τούτος ο ανεξήγητος φόβος. Είχε πάει εκεί για ένα θέμα ευλογημένο, για να εξετάσει ο γιατρός τη νέα ζωή που μόλις είχε ξεκινήσει στα σπλάχνα της. Γιατί ένιωθε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά; Άρχισε να μουρμουρίζει μια προσευχή στην Παναγία. Λίγο θάρρος ήθελε και δύναμη. Πέρασαν πέντε λεπτά κι η κοπέλα με τα λευκά τούς συνόδεψε μέχρι το γραφείο του γιατρού. Κοντοστάθηκε απ' έξω και μισάνοιξε την πόρτα.

«Ο γιατρός θέλει να δει μόνο την κοπέλα. Εσείς να περιμένετε στο σαλόνι» είπε στον δάσκαλο κοφτά και του έκλεισε το μάτι, με τρόπο που η Χαρά δεν αντιλήφθηκε. Αυτός δεν έφερε καμιά αντίρρηση. Αντιθέτως, όταν άνοιξε η πόρτα του γραφείου διάπλατα να περάσει μέσα η Χαρά, την έσπρωξε ελαφρά προς τα μέσα και μουρμούρισε «Άντε να τελειώνουμε». Έπειτα εξαφανίστηκε.

Η Χαρά δεν ήθελε να μπει μέσα μόνη, αλλά για ακόμα μια φορά δεν είχε άλλη επιλογή. Πλησίασε διστακτικά το γραφείο που καθόταν ένας μεσόκοπος κύριος με άσπρη ιατρική μπλούζα και χοντρά χέρια. Τον καλημέρισε με τρεμάμενη φωνή κι εκείνος βλοσυρός είπε «καλημέρα» μέσα απ' τα δόντια του. Σηκώθηκε απ' τη θέση του και την οδήγησε πίσω από ένα παραβάν, εκεί που ήταν το εξεταστήριο. Την πρόσταξε να βγάλει τα ρούχα της και ξεκίνησε ν' απολυμαίνει τα χέρια

του.

«Όλα τα ρούχα να βγάλεις. Τι μου έμεινες με το βρακί;» της είπε απότομα, σαν την είδε να στέκεται μισόγυμνη. «Άσε τις ντροπές κοπέλα μου. Όταν άνοιγες τα πόδια σου και γκαστρώθηκες, τότε δεν ντρεπόσουν;» Η Χαρά ένιωσε σαν να της είχε ρίξει ένα χαστούκι. Έσφιξε τα δόντια και προσπάθησε να ξεπεράσει και την προσβολή και την ντροπή που ένιωσε και κάθισε με τα πόδια της ορθάνοιχτα σ' εκείνη την άβολη πολυθρόνα, που της υπέδειξε αυτός ο φριχτός άνθρωπος. Ο γιατρός της έπιασε τις γάμπες, της άνοιξε τα πόδια ακόμα περισσότερο κι έβαλε ανάμεσά τους ένα μεγάλο φως. Δεν την ρώτησε τίποτα άλλο παρά μόνο αν έχει άδειο στομάχι. Την ψαχούλεψε για λίγο από κάτω με τα χοντροδάχτυλά του και της είπε να μην κουνιέται. Δύσκολο, πολύ δύσκολο έτσι που την μεταχειριζόταν. Έσφιξε πάλι τα δόντια της και συνεργάστηκε.

«Έτσι είναι αυτά τα πράγματα. Οι γυναίκες περνούν αυτές τις δυσκολίες για τα παιδιά τους» παρηγόρησε τον εαυτό της η Χαρά, που είχε αρχίσει να συμφιλιώνεται με την ιδέα ότι θα γινόταν μητέρα, έστω κι αν ήταν το παιδί του πιο κακού ανθρώπου που είχε γνωρίσει. Μόλις τελείωσε την εξέταση ο γιατρός, βγήκε έξω χωρίς να της πει άλλη κουβέντα. Σε λίγο μια άλλη νεαρή με λευκή στολή μπήκε και της έφερε μια ρόμπα.

«Πάμε να σ' ετοιμάσω» της είπε. «Μη φοβάσαι, σε λίγο θα τελειώσουν όλα». Δεν της εξήγησαν τίποτα, δεν μίλησε με τον δάσκαλο, δεν πρόλαβε να φέρει καμία αντίρρηση. Πριν το καταλάβει, την είχαν ξαπλώσει σ' ένα ψηλό κρεβάτι, με πολλές λάμπες από πάνω. Της άνοιξαν και πάλι τα πόδια και χωρίς να τη ρωτήσουν, της τρύπησαν το χέρι με μια βελόνα κι είδε να της ρίχνουν στις φλέβες της ένα φάρμακο.

«Τι είναι αυτό;» πρόλαβε να ρωτήσει, πριν της βάλουν στο πρόσωπο μια πλαστική μάσκα και την πάρει ο ύπνος.

Δεν κατάλαβε πού βρισκόταν, τι ώρα ήταν ούτε τι της είχε συμβεί, όταν ξύπνησε ολομόναχη σ' ένα δωμάτιο με χαμηλό φωτισμό. Απ' τις κατεβασμένες γρίλιες στο παράθυρο καταλάβαινε ότι έξω ήταν ακόμα μέρα. Ανοιγόκλεισε τα μάτια και κατάλαβε ότι κάτι της είχαν κάνει, που της έφερε ζαλάδα και ναυτία. Γύρισε στο πλάι κι έκανε εμετό στο πάτωμα. Ξαφνικά άρχισε να θυμάται.

«Τι μου κάνετε εκεί μέσα;» ρώτησε τη νοσοκόμα που έμπαινε εκείνη τη στιγμή στο δωμάτιο. Η νοσοκόμα τής έβαλε ένα θερμόμετρο και γκρίνιαζε κοιτώντας τον εμετό. Φώναξε μια μεσόκοπη καθαρίστρια, να καθαρίσει κι εξαφανίστηκε. Η γυναίκα που εμφανίστηκε κρατώντας πανιά, λεκάνες και καθαριστικά, την κοίταξε με συμπόνια και της χαμογέλασε ζεστά.

«Καλή ανάρρωση» της ευχήθηκε μ' αληθινό ενδιαφέρον και πρόσθεσε να είναι η πρώτη και τελευταία φορά που θα ερχόταν εκεί. Η Χαρά την κοιτούσε χωρίς να καταλαβαίνει. «Λέω, να είσαι πιο προσεκτική από δω και πέρα με τους αγαπητικούς. Οι άντρες τη δουλειά τους θέλουν να κάνουν και δε σκοτίζονται που θα σπείρουν τον σπόρο τους. Κρίμα να ξαναπεράσεις αυτό το βάσανο. Πρωτάρα φαίνεσαι». Η Χαρά είχε μπερδευτεί. Κίνησε να σηκωθεί, αλλά η ζαλάδα την έριξε πάλι στο κρεβάτι.

«Τι μου έκαναν;» Η γυναίκα την κοίταζε σαν να μην καταλαβαίνει.

«Τι εννοείς;» Η Χαρά με κόπο προσπάθησε να ανασηκωθεί πάλι. «Κάτι μου έκαναν. Τι μου έκαναν;» Η καθαρίστρια τη βοήθησε να καθίσει σε καλύτερη θέση στο κρεβάτι, έσκυψε από πάνω της και της χάιδεψε τα μαλλιά.

«Τι σου έκαναν, μάτια μου; Δεν ξέρεις;» Τα μάτια της Χαράς εκλιπαρούσαν την αλήθεια. Κούνησε το κεφάλι της αρνητικά. «Έκτρωση» είπε απορώντας που η νεαρή δεν γνώριζε γιατί ήταν εκεί.

«Τι είναι αυτό; τι σημαίνει; Εξήγησε!» την πρόσταξε η Χαρά που πρώτη φορά άκουγε τη

λέξη αυτή.

«Λες αλήθεια ότι δεν ξέρεις; Είχες μωρό στην κοιλιά και τώρα... πάει πια, δεν υπάρχει». Αυτή η απάντηση καρφώθηκε σαν πυρωμένη λεπίδα στην καρδιά της.

«Το μωρό μου; Τι εννοείς ότι δεν υπάρχει;» φώναξε η Χαρά με όση φωνή μπορούσε να βγάλει απ' το λαιμό της.

«Ότι δεν υπάρχει. Ήρθες να το ξεφορτωθείς και το ξεφορτώθηκες. Δεν υπάρχει πια» απάντησε η γυναίκα με απόλυτα φυσικό τρόπο. Πιο σκληρά λόγια δεν είχε ακούσει ξανά η Χαρά.

«Γιατί; Γιατί το μωρό μου;» Τώρα ήταν η σειρά της γυναίκας να τα χάσει. Αυτό το κορίτσι φαινόταν τόσο σαστισμένο λες και πραγματικά δε γνώριζε τι ήταν η έκτρωση.

«Αυτό δεν ήθελες; Γι' αυτό δεν ήρθες εδώ;» τη ρώτησε αρχίζοντας να καταλαβαίνει ότι μάλλον δεν είχε έρθει με τη θέλησή της.

«Όχι, όχι» συνέχισε σπαραχτικά η Χαρά. «Όχι, το θέλω το μωρό μου. Γιατί μου το πήραν; Με ποιο δικαίωμα;» Η γυναίκα έχασε τα λόγια της. Τι να έλεγε; «Πες μου! Με ποιο δικαίωμα; Ποιος είπε να το κάνουν αυτό;» Τα μάτια της ήταν κατακόκκινα κι απ' τα χείλη της που έτρεμαν, οι λέξεις έβγαιναν λαβωμένες.

«Ο μορφονιός που σ' έφερε, αυτός το ζήτησε» της αποκάλυψε. Ποτέ ως τώρα δεν είχε δει στην κλινική κάποια που να μη γνωρίζει γιατί ήταν εκεί. Όσα χρόνια εργαζόταν εκεί, είχε δει γυναίκες να κλαίνε μετά την έκτρωση, άλλες από στεναχώρια, άλλες από τύψεις, άλλες ακόμα κι από ανακούφιση, αλλά όλες γνώριζαν τι τους είχε συμβεί. Η Χαρά είχε γουρλώσει τα μάτια της αδυνατώντας να το πιστέψει. Η γυναίκα τη λυπήθηκε και της έπιασε τα χέρια με συμπόνια. «Εδώ που ήρθες αυτό κάνουν οι γυναίκες, ξεφορτώνονται τα μωρά που δεν θέλουν». Η λέξη «ξεφορτώνονται» ακούστηκε βαριά, αλλά το εννοούσε.

«Μα εγώ το ήθελα! Το ήθελα!» Μ' ένα βουβό κλάμα σπάραξε στην αγκαλιά της άγνωστης γυναίκας που τα είχε πια ολοκληρωτικά χαμένα.

«Μα αν το ήθελες, κοπέλα μου, γιατί ήρθες εδώ;» τη ρώτησε με απορία.

«Δεν ήρθα. Με φέρανε, με ξεγέλασαν» κατάφερε να πει πνιγμένη στο κλάμα.

«Ποιος σε ξεγέλασε;» ρώτησε με δυσπιστία η γυναίκα.

«Αυτός. Αυτός που είπες. Ο μορφονιός, ο άντρας μου» είπε η Χαρά σφίγγοντας τα δάχτυλά της στο σεντόνι, όπως θα τα έσφιγγε πάνω στο λαιμό του.

Λίγες ώρες αργότερα βρισκόταν και πάλι στο ξενοδοχείο μόνη και χαμένη στη θλίψη της. Ο δάσκαλος είχε έρθει στην κλινική μετά από ώρες, αργά το απόγευμα. Πλήρωσε κι ευχαρίστησε τον γιατρό που τα τακτοποίησε όλα και την πήρε να φύγουν χωρίς να της δώσει καμιά εξήγηση. Η Χαρά όλες αυτές τις ώρες είχε κλάψει πολύ, αλλά ο πόνος δεν έλεγε να περάσει κι ο θυμός να ξεθυμάνει. Ακόμα τον ένιωθε σαν μικροσκοπικές φυσαλίδες που ταξίδευαν στο σώμα της μέσα στις διαδρομές που ακολουθούσε το αίμα. Δεν ήταν μια απλή εξαπάτηση, μια προδοσία από ένα δειλό ανθρωπάκι. Ήταν η δολοφονία του παιδιού της, που το είχε αγαπήσει ακόμα και σαν ιδέα. Το βασανιστικό «γιατί» θα έμενε, όμως, αναπάντητο για πολύ ακόμα. «Να φάει και να κοιμηθεί» έδωσε εντολή ο γιατρός. «Πρέπει να δυναμώσει. Έχασε πολύ αίμα» τον άκουσε να λέει στον δάσκαλο. Όμως η Χαρά αρνήθηκε. Πώς μπορούσε να φάει; Πώς μπορούσε να πλυθεί, να κοιμηθεί, να συνεχίσει τη ζωή της; Αμίλητη κι ανόρεχτη για το οτιδήποτε κλείστηκε στον εαυτό της.

Δεν έφυγαν απ' τη Θεσσαλονίκη ούτε την επόμενη ούτε την παραπάνω ημέρα. Έμειναν τρεις μέρες και τρεις νύχτες ακόμα, με πρόσχημα κάποια κληρονομικά θέματα που είχε να τακτοποιήσει εκείνος και φυσικά, τη δική της ανάρρωση. Και παρόλο που το σώμα της ανάρρωσε γρήγορα, βαθιά πληγή είχε ανοίξει στην ψυχή της. Τις περισσότερες ώρες που ήταν μόνη της

κοιτούσε τη θάλασσα και τις λίγες ώρες που ο δάσκαλος ήταν στο δωμάτιο, εκείνη ξάπλωνε στο κρεβάτι κι έκανε ότι κοιμόταν. Δεν άντεχε την παρουσία του. Τον αποστρεφόταν. Κι ούτε τον ρώτησε πού χανόταν με τις ώρες, με ποιες παρέες ήταν ή γιατί την άφηνε μόνη. Ήταν καλύτερα έτσι. Κι εκείνος φυσικά δεν μπήκε στον κόπο να της εξηγήσει γιατί την πήγε σ' αυτή την κλινική και την ξεγέλασε έτσι ή γιατί έπρεπε να «ξεφορτωθούν» το παιδί τους και σε τι είχε φταίξει αυτό το αθώο πλάσμα.

Το τελευταίο βράδυ, όταν αυτός είχε φύγει πάλι, η Χαρά βρήκε το κουράγιο και βγήκε στο μπαλκόνι. Κοίταξε τη Θεσσαλονίκη από ψηλά και σκέφτηκε ότι εκεί έξω ήταν ένας ολόκληρος κόσμος, που δεν γνώριζε και δεν θα γνώριζε ποτέ, γιατί ήταν φυλακισμένη. Παντρεμένη μ' ένα τέρας, εγκλωβισμένη σε μια ζωή χωρίς κανένα σκοπό, χωρίς καμιά αξία, δεν ήξερε πώς να συνεχίσει. Ίσως αν έπεφτε από κει πάνω να σκοτωνόταν και τότε να ήταν ελεύθερη. Δεν ήταν, όμως, η ελευθερία αυτό που ζητούσε πια. Σκεφτόταν αυτό το μωράκι που δεν πρόλαβε να μεγαλώσει και να το νιώσει στην κοιλιά της, όπως είχε ακούσει τη μητέρα της να περιγράφει την πιο γλυκιά εμπειρία της μητρότητας. Το μεγάλο «γιατί» που τη βασάνιζε, φοβόταν να το ξεστομίσει. Από εφιάλτη ξύπνησε μέσα στη νύχτα και η απελπισία την έσπρωξε να βγει ξανά στο μπαλκόνι, τούτη τη φορά να κοιτάζει κάτω βλέποντας τον εαυτό της ξαπλωμένο εκεί, μέσα στα αίματα, ελεύθερο απ' τη μιζέρια αυτής της ζωής. Σκέφτηκε τη μάνα της. Εκείνη δεν είχε ιδέα τι περνούσε ούτε που φανταζόταν τι της είχε συμβεί. Και, μήπως άμα το μάθαινε, θα μπορούσε να τη βοηθήσει; Δεν θα μπορούσε. Κανείς δεν είχε τη δύναμη να τα βάλει με τον εχθρό της.

Η επιστροφή στο χωριό της φάνηκε μεγαλύτερη. Ο δάσκαλος δεν είχε αλλάξει στάση απέναντί της. Λιγοστές οι κουβέντες του, σε αυστηρό τόνο και βλέμμα, για να της υπενθυμίζει τι περιμένει από εκείνη. Και πάλι δεν της έδωσε καμιά εξήγηση κι όταν έφτασαν στο χωριό, της ξεκαθάρισε ότι δεν ήθελε καμιά αναφορά σ' αυτό το ταξίδι και ειδικά για την ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, όπως την χαρακτήρισε. Δεν παρέλειψε φυσικά να της υπενθυμίσει ότι σε λίγες μέρες θα έπρεπε να είναι πάλι έτοιμη για τα συζυγικά της καθήκοντα. Η Χαρά έκανε μαύρες σκέψεις. Είχε χάσει τελείως την όρεξή της και δεν ήθελε να δει κανέναν ούτε τη μάνα της. Λίγες μέρες μετά, κατέφυγε στην εκκλησία. Ο ιερέας τη συμβούλεψε να εξομολογηθεί, αλλά εκείνη αρνήθηκε.

«Γιατί αρνείσαι την εξομολόγηση; Τέτοια είναι τα κρίματά σου, που δεν λέγονται;» Οι ενοχές την είχαν κατακλύσει.

«Δεν μπορώ. Θέλω μόνο να μου δώσεις την ευλογία σου. Τη χρειάζομαι, θα μου δώσει δύναμη να συνεχίσω».

«Κόρη μου, την ευλογία του Θεού την έχεις. Μα πες μου τι σε βαραίνει. Θα ξαλαφρώσεις».

«Θα έρθω άλλη φορά» του είπε βιαστικά κι έφυγε σαν κυνηγημένη. Οι μαύρες σκέψεις έρχονταν κι έφευγαν, αλλά αυτό που έμενε, εκτός από τον φόβο, ήταν μια παράξενη αίσθηση ότι την είχε εγκαταλείψει ο Θεός. Την επόμενη ημέρα ο δάσκαλος το έμαθε. Γυρνώντας απ' το σχολείο τη βούτηξε απ' τα μαλλιά μπαίνοντας στο σπίτι.

«Δεν σου είπα να μη μιλήσεις γι' αυτό το θέμα σε κανέναν; Τι θέλεις τώρα, να μας πιάσει στο στόμα του όλο το χωριό;» Η Χαρά ήταν σίγουρη ότι δεν ήταν ο ιερέας που είχε μιλήσει στον δάσκαλο για την επίσκεψή της στην εκκλησία. Η κουμπάρα, η γυναίκα του προέδρου, την είδε την ώρα που έφευγε και τη σταμάτησε να τη ρωτήσει τάχα για την υγεία της, καθώς, όπως της είπε, φαινόταν σε κακά χάλια.

«Μια χαρά είμαι» απάντησε εκείνη και προσπάθησε να την αποφύγει, αλλά η κουμπάρα επέμενε να τη ρωτά τι της συνέβαινε.

«Δεν έχω τίποτα σας λέω» της ξαναείπε και κατάπιε τους λυγμούς, που λίγο ακόμα και θα ξεπηδούσαν από μέσα της. Όμως, αυτή η γυναίκα σαν τη βδέλλα κόλλησε πάνω της και την πήρε

το κατόπι, με σκοπό να την ξεψαχνίσει.

«Να πας να δεις έναν γιατρό. Έχεις αδυνατίσει. Και το χρώμα σου, παιδάκι μου, είναι άσπρο σαν της κιμωλίας». Η Χαρά βιαζόταν να γυρίσει σπίτι και δεν είχε όρεξη για κουβέντα. Περπατούσε γρήγορα, την άκουγε και δεν μιλούσε. «Βρε, μην είσαι σ' ενδιαφέρουσα και μας το κρύβεις;» της πέταξε, στο τέλος, λαχανιασμένη στην προσπάθεια να την προφτάσει. Αυτό το σχόλιο έκανε τη Χαρά να σταματήσει, δίνοντας έτσι στη διώκτριά της την ευκαιρία να πει κι άλλα. «Αυτό είναι, έτσι; Γκαστρωμένη είσαι του λόγου σου και δεν το μαρτυράς!». Η κουμπάρα την άρπαξε απ' το μπράτσο και τη γύρισε προς το μέρος της, με τα μάτια της ν' αστράφτουν από την αποκάλυψη.

«Σας παρακαλώ. Αυτά δεν είναι θέματα που τα συζητά κανείς στον δρόμο» της απάντησε η Χαρά, επιστρατεύοντας όση υπομονή κι ευγένεια είχαν απομείνει μέσα της. Η άλλη, όμως, δεν ησύχαζε με τίποτα.

«Έτσι εξηγείται η απουσία σας την περασμένη εβδομάδα. Πήγατε στο γιατρό, ε; Πόσων εβδομάδων είσαι; Και τι σου είπε να προσέξεις, για να μην σου αποπέσει; Δεν μπορεί! Δεν θ' άλλαξαν τόσο τα πράγματα απ' τη δική μας εποχή που κάναμε παιδιά με τη μαμή!». Η Χαρά δεν μπορούσε να την ακούει άλλο κι έβαλε τα χέρια στ' αφτιά μέχρι που έφτασε τελικά στο σπίτι και πριν προλάβει ν' ακούσει περισσότερα, την αποχαιρέτησε βιαστικά και μπήκε μέσα. Σαν θυμήθηκε το νεκρό μωρό της, την πήραν τα κλάματα, βουβά και βαθιά, κατευθείαν απ' τα σωθικά της. Τώρα που ο δάσκαλος τη χαστούκιζε δυνατά, δάκρυ δεν κύλησε απ' τα μάτια της. Την έσπρωξε, βρίζοντάς τη χυδαία που τάχα αποκάλυψε την εγκυμοσύνη στη γυναίκα του προέδρου. Και πάλι η Χαρά έπνιξε τον λυγμό της.

«Ηρθε ο πρόεδρος στο καφενείο και μπροστά σε όλους μου έδωσε συχαρίκια! Μου είπε που συναντηθήκατε με τη γυναίκα του και της είπες πως πήγαμε να δούμε γιατρό, γιατί έχεις μωρό στην κοιλιά. Της είπες για την εγκυμοσύνη, ενώ εγώ σου το απαγόρευσα!» Η Χαρά πισωπάτησε να αποφύγει το επόμενο χαστούκι, αλλά δεν τα κατάφερε. Μ' αναποκοκκινισμένο πρόσωπο, έμεινε να τον κοιτάζει, άφωνη κι απρόθυμη να υπερασπιστεί τον εαυτό της. Ήξερε ότι έπρεπε να σωπάσει. Μια κουβέντα να έλεγε και θα τον εξαργίωνε περισσότερο.

«Ευτυχώς τα μπάλωσα. Του είπα ότι δεν θα έχουμε γεννητούρια κι ότι απλώς έχεις κακό στομάχι. Το πίστεψε». Αλίμονο που δεν θα τον πίστευε! Ο δάσκαλος ήταν εξαιρετικός με τις κουβέντες. «Βάλε μου να φάω και μετά πήγαινε κι ετοιμάσου» της είπε, χωρίς να την κοιτά. Αυτή η δεύτερη εντολή σήμαινε μόνο ένα πράγμα. Την ώρα που μπήκε μέσα της, ο πόνος τη διέλυσε. Κάθε του κίνηση και κάθε βογκητό ήταν υπενθύμιση πως δεν τον ένοιαζε άλλο παρά μόνο η δική του ευχαρίστηση. Κι όπως το συνήθιζε κατά τη διάρκεια της πράξης, της έλεγε προστυχιές που την εξευτέλιζαν, τη μηδένιζαν. Αμέσως μόλις εκείνος κοιμήθηκε, η Χαρά έτρεξε γρήγορα στο μπάνιο να πλυθεί, να τον διώξει από πάνω της.

Με τη βοήθεια του νερού, τον ξέπλυνε απ' το σώμα της και κατάφερε να καθαρίσει και το μυαλό της. Έκλεισε τα μάτια της κι άφησε το νερό να κυλά με ορμή, να στριφογυρίζει και να κάνει δίνες. Μπροστά της φάνηκε η δριστέλα στο Γοργογύρι, με το ευχάριστο βουητό της, με τα μελιά μάτια του Άγγελου να την κοιτούν με αγνή, αληθινή αγάπη. Πόσο λαχταρούσε να δει ξανά αυτά τα μάτια! Πόσο ήθελε ν' ακούσει, έστω και μια φορά ακόμα, τη φωνή του να λέει τ' όνομα της, το όνομα που σκαρφίστηκε εκείνος, για να την περιγράψει σαν την ωραία Ελένη. Όμως, αυτά δεν ήταν παρά ένα όνειρο. Από εκείνο το πρωί της Παναγίας δεν είχε κανένα νέο του, καμιά είδηση για κείνον. Αραγε την είχε ξεχάσει;

Η εκδίκηση

Οι εβδομάδες που ακολούθησαν μέχρι το Πάσχα, κυλούσαν τότε με ηρεμία, τότε με ταραχές, καθώς ο δάσκαλος έβρισκε συχνά λόγους, για να της κακοφέρεται. Έψαχνε αφορμές να την τιμωρήσει σαν να της χρωστούσε εκδίκηση για κάποιο μεγάλο κακό που του είχε κάνει. Κι αν δεν τις έβρισκε, τις δημιουργούσε. Κι αν ποτέ μέχρι τότε δεν της επέτρεπε να κυκλοφορεί μόνη έξω απ' το σπίτι βράδυ, αποφάσισε να το αλλάξει ξαφνικά, στέλνοντάς της στην αγορά για ψώνια δυο συνεχόμενα βράδια.

«Να πας στον μπακάλη να ψωνίσεις μερικά πράγματα. Μη νομίζεις ότι θα σε αφήνω να ξεπορτίζεις όποτε σου καπνίσει, αλλά έχω πολλή δουλειά και δεν προφταίνω» της είπε δείχνοντας τα τετράδια των μαθητών του πάνω στο τραπέζι. Στην πραγματικότητα ήθελε να την κατασκοπεύσει, να δει πόσο υπάκουη και πιστή ήταν στις οδηγίες του. Το πρώτο βράδυ δεν βρήκε λόγο να τη μαλώσει. Πήγε ψώνισε, δεν μίλησε σε κανέναν, δεν κοίταξε κανέναν κι επέστρεψε γρήγορα στο σπίτι. Ωστόσο, το δεύτερο βράδυ, στάθηκε τυχερός. Καθώς η Χαρά επέστρεφε απ' τα μαγαζιά, με αυστηρές οδηγίες να μην καθυστερήσει ούτε λεπτό, έπεσε τυχαία πάνω στον Άρη που εκείνη την ώρα πήγαινε στο καφενείο. Με την πρώτη ματιά που ανταλλάξαν, την έπιασε μεγάλη ταραχή. Ακόμα είχε τα σημάδια στην πλάτη της εξαιτίας του θαυμασμού του. Χαμήλωσε τα μάτια της και προσπάθησε να αλλάξει δρόμο, για να τον αποφύγει. Όμως, εκείνος δεν είχε σκοπό να την αφήσει να φύγει χωρίς πρώτα να της μιλήσει. Με δυο δρασκελιές βρέθηκε μπροστά της και χαμογελώντας ντροπαλά της έπιασε την κουβέντα. «Κάποτε ήμαστε φίλοι, θυμάσαι; Τώρα δε μου μιλάς;» ήταν τα πρώτα του λόγια. Η Χαρά σάστισε. Αν και δεν μοιραζόταν τα ίδια αισθήματα με τα δικά του, ένιωθε αμηχανία κάθε φορά που βρισκόταν μαζί του. Δεν του χάρισε το δικό της χαμόγελο, αλλά του απάντησε.

«Δεν σου μιλώ, γιατί τώρα είμαι παντρεμένη» είπε με μια προσποιημένη σιγουριά. Αυτό που ήθελε να του πει πραγματικά ήταν «Δεν σου μιλώ, γιατί είμαι καταραμένη» κι ότι, αν συνέχιζαν ν' ανταλλάζουν κουβέντες, θα ήταν επικίνδυνο και για τους δυο.

«Τον αγαπάς;» τη ρώτησε άξαφνα. Η ερώτηση του εκτός από ανάρμοστη για τη λιγοστή οικειότητα που όφειλαν να έχουν, ήταν και εξαιρετικά δύσκολη να απαντηθεί, δίχως να του πει ψέματα.

«Τι λόγια ειν' αυτά;» του απάντησε προσπαθώντας να κερδίσει χρόνο.

«Πες μου. Τον αγαπάς; Καίγομαι να μάθω» επέμενε εκείνος.

«Είναι ο άντρας μου κι οφείλω να τον σέβομαι» απάντησε η Χαρά, κρατώντας με αξιοπρέπεια τη στάση που όφειλε να έχει ως τίμια, παντρεμένη γυναίκα, ακριβώς όπως τη δίδαξε η μάνα της. Τα χείλη της, ωστόσο, τα παίδευε μια άλλη απάντηση. Αυτό που συγκράτησε με κόπο να μην πει ήταν ότι τον μισούσε, ότι τον φοβόταν, γιατί ήταν ο διάβολος μεταμφιεσμένος σε δάσκαλο, ότι τον σιχαινόταν. Για μια στιγμή μονάχα ύψωσε τα μάτια της πάνω του. Θαύμασε το ψηλό παράστημα και το καθαίο του πρόσωπο που άστραφτε από καλοσύνη κι ειλικρίνεια. Εκεί μπροστά της στεκόταν και περίμενε μια της λέξη, ένα της νεύμα, για να τη λατρέψει ακόμα περισσότερο.

«Τα μάτια σου, όμως, λένε άλλα» της είπε ο Άρης σκύβοντας να τα συναντήσει. «Τον σέβεσαι, δεν τον αγαπάς. Μπορεί και να τον φοβάσαι...». Η Χαρά δεν τον άφησε να συνεχίσει. Τα λόγια του είχαν αρχίσει να γίνονται επικίνδυνα και χωρίς να το θέλει, την επηρέασαν.

«Σώπα. Δεν είναι λόγια αυτά να λες. Με προσβάλεις!». Χαμήλωσε τα μάτια της όχι από την προσβολή, προσβολή δεν υπήρξε, αλλά από θλίψη. Ο Άρης είχε καταλάβει αυτό που οι άλλοι γύρω της δεν έβλεπαν ή δεν ήθελαν να δουν. Ναι, τον φοβόταν τον δάσκαλο, που σαν τον βούρκο την τραβούσε στο βαθύ σκοτάδι, να μη μπορεί να δει, να μη μπορεί να νιώσει, να μη μπορεί να πάρει

ανάσα.

«Θέλω να σου πω... για μένα, για τη Μαρούλα» άλλαξε κουβέντα ο Άρης. Δεν έβλεπε την ώρα να μοιραστεί μαζί της τα νέα, ότι χάλασε τον αρραβώνα του ως αποτέλεσμα της απιστίας και της εγκυμοσύνης της αρραβωνιαστικιάς του. Μην τύχει και νομίσει εκείνη ότι τη χώρισε, επειδή αυτός ήταν το παλιότόμαρο που δεν κρατά τον λόγο του. «Θα τα' μαθες ότι χάλασα τον αρραβώνα μου με τη Μαρούλα» της είπε έτοιμος ν' αποκαλύψει τις πομπές της. Δεν πρόλαβε. Η Χαρά τον κεραυνοβόλησε με το βλέμμα της.

«Το έμαθα, αλλά εσύ γιατί το διαλαλείς;» Το αυστηρό της βλέμμα δεν τον πτόησε.

«Δεν το διαλαλώ. Το λέω σε σένα, γιατί ειδικά εσύ πρέπει να το ξέρεις. Δεν την ήθελα τη Μαρούλα για γυναίκα μου». Η Χαρά δεν τόλμησε να ρωτήσει για ποιον λόγο ειδικά εκείνη έπρεπε να ξέρει. Αν ρωτούσε, θα της έλεγε κι άλλα, λόγια που θα τα μετάνιωνε πικρά κι εκείνος κι εκείνη.

«Πρέπει να φύγω» του είπε κι άρχισε να περπατά βιαστικά. Ο Άρης από πίσω της έτρεχε να προλάβει να της πει όσα ήθελε, πριν εκείνη εξαφανιστεί.

«Στάσου. Πρέπει να μάθεις την αλήθεια» της φώναξε, αλλά η Χαρά δεν ήθελε ν' ακούσει. Κάποιος θα τους έβλεπε ή θα τους άκουγε κι έπειτα απ' το σκάνδαλο με τη Μαρούλα, τα κουτσομπολιά θα άναβαν φωτιές στο σπίτι της.

«Γυρίζω στο σπίτι μου. Πάψε να με ακολουθείς». Ο Άρης δεν το έβαζε κάτω, είχε σκοπό να κάνει την εξομολόγησή του.

«Όταν έμαθα ότι παντρεύτηκες, κόντεψα να πεθάνω». Η Χαρά αισθάνθηκε αμέσως τον κίνδυνο.

«Πάψε! Τρελάθηκες; Μη συνεχίσεις άλλο».

«Δε με νοιάζει που τον παντρεύτηκες. Να μάθω αν τον αγαπάς θέλω. Καίγομαι σου λέω». Παράξενο ρήμα χρησιμοποίησε ο καημένος. Και πού να 'ξερε ότι κυριολεκτικά είχε καεί εξαιτίας της.

«Δεν τον αγαπώ» απάντησε, πνίγοντας τη φωνή της, μην τύχει κι ακουστεί από κανέναν.

«Το 'χα καταλάβει!» φώναξε αυτός πανηγυρικά, δίχως να νοιάζεται ποιος μπορεί να τον ακούσει. Η Χαρά δεν τον άφησε να χαρεί περισσότερο.

«Δεν έχει καμία σημασία. Κανέναν δεν αγαπώ κι ούτε ποτέ θ' αγαπήσω». Για μια στιγμή πέρασαν σαν εικόνα απ' το μυαλό της εκείνα τα μελιά μάτια, αλλά τα έδιωξε γρήγορα.

«Μην το λες αυτό. Είσαι πολύ μικρή, για να λες τέτοια κουβέντα. Κανείς δεν ξέρει τι θα του φέρει το μέλλον». Τα λόγια του έκρυβαν μια ελπίδα, αλλά, στ' αλήθεια, ο άμοιρος δεν φανταζόταν πόσα δεινά θα τον ακολουθούσαν.

«Φύγε και μη με πλησιάζεις ποτέ ξανά. Κινδυνεύεις κι εσύ κι εγώ. Φύγε!». Αν και απλώς το φοβόταν, χωρίς να ξέρει τι σκάρωνε ο δάσκαλος, ο κίνδυνος πράγματι παραμόνευε. Όση ώρα ο ανυποψίαστος ο Άρης έτρεχε πίσω απ' τη Χαρά, ο δάσκαλος παραμόνευε σαν την οχιά να πλησιάσει το θύμα του και να ρίξει τη φαρμακερή του δαγκωνιά.

«Δεν φοβάμαι!» της φώναξε ο Άρης, καθώς εκείνη είχε αρχίσει ν' απομακρύνεται.

Όταν η Χαρά επέστρεψε στο σπίτι, δεν βρήκε εκεί τον εχθρό της. Ανακουφισμένη που δεν θα χρειαζόταν να εξηγήσει τ' αναποκοκκινισμένα της μάγουλα, τακτοποίησε τα ψώνια κι έβαλε να ζεστάνει το φαγητό. Σύντομα εκείνος θα επέστρεφε κι έπρεπε να βρει το τραπέζι στρωμένο. Η ίδια δεν είχε όρεξη και θα καθόταν αναγκαστικά στο ίδιο τραπέζι μαζί του, ν' ανακατεύει το περιεχόμενο του πιάτου της, μέχρι να τελειώσει εκείνος το δικό του και να σηκωθεί, χωρίς να κοιτάξει αν η γυναίκα του έβαλε μια μπουκιά στο στόμα της. Ευτυχώς, ο δάσκαλος άργησε πολύ να γυρίσει. Δεν επέστρεψε παρά μόνο, όταν η Χαρά είχε ήδη αποκοιμηθεί και δεν τον κατάλαβε που

ξάπλωσε δίπλα της. Κάποια στιγμή την ώρα που χάραζε, την ξύπνησε τη στιγμή που της σήκωνε το νυχτικό κι επιχειρούσε να μπει μέσα της. Ακόμα και κοιμισμένη, αυτός θα την ξυπνούσε, για να κάνει το κέφι του, χωρίς να τη ρωτήσει, χωρίς να την προετοιμάσει, έτσι απλά γιατί το κορμί της ήταν ιδιοκτησία του. Την επομένη το πρωί ο δάσκαλος ξύπνησε με ασυνήθιστα κέφια. Τόσο ασυνήθιστα ήταν, που της έκανε ακόμα και μια αυθόρμητη φιλοφρόνηση.

«Να φοράς πιο συχνά χρώματα, όλο μαύρα και μαύρα, μαυρίσαμε εδώ μέσα» τον άκουσε να λέει τη στιγμή που εκείνη ντυνόταν. Είχε φορέσει μετά από πολύ καιρό ένα ανοιξιάτικο πράσινο φόρεμα. Την αναπάντεχη φιλοφρόνηση συνόδεψε μια εντελώς αναπάντεχη χειρονομία, που έκανε για πρώτη και τελευταία φορά. Ρουφώντας την τελευταία γουλιά του καφέ του, σηκώθηκε απ' το τραπέζι και της χάιδεψε το κεφάλι, όπως χαϊδεύει ένας πατέρας το κεφάλι του παιδιού του ή ένας μεγαλύτερος αδερφός τη μικρή αδερφή. Η Χαρά δεν τόλμησε να τραβηχτεί. Τέτοιες χειρονομίες από μέρους του και τέτοια κέφια ήταν σπάνια, σπανιότατα. «Αύριο που είναι Σάββατο θα κατέβω στα Τρίκαλα. Θα φέρω ψάρια για την Κυριακή. Να καλέσουμε και τη μητέρα σου» της ανακοίνωσε την ώρα που έβγαине απ' την πόρτα. Αυτή η ξαφνική αλλαγή, τα κέφια και η τρυφερότητα ήταν εντελώς ξένα προς τον χαρακτήρα του.

«Να δεις, που κάτι κακό ετοιμάζει. Δεν γίνεται να του ξεφεύγει λαθραία αυτή η χαρά» σκεφτόταν η Χαρά, όσο έπλενε και συγύριζε. Τον είχε καταλάβει, έπειτα από τόσους μήνες. Τον παρατηρούσε καθημερινά, σιωπηλά, διακριτικά κι είχε διαπιστώσει πως οτιδήποτε έκανε ήταν από πριν μελετημένο και καλά οργανωμένο. Απ' τη γιορτή που ετοίμαζε με τα παιδιά στο σχολείο και τον πανηγυρικό λόγο που θα έβγαζε στην πλατεία του χωριού, έως το τι θα φορούσε στην εκκλησία την Κυριακή και τι θα ψώνιζε στον μπακάλη για το εβδομαδιαίο μαγείρεμα, όλα ήταν αποτέλεσμα σκέψης και οργάνωσης. Δεν άφηνε τίποτα στην τύχη και τηρούσε πιστά το πρόγραμμα και τις συνήθειές του. Δεν του άρεσε τίποτα αυθόρμητο και σιχαινόταν τις αλλαγές. Γι' αυτό η ξαφνική του τρυφερότητα την έκανε ν' αναρωτιέται αν κάτι είχε στο μυαλό του, που την αφορούσε.

Αυτά σκεφτόταν, όταν χτύπησε η εξώπορτα. Ήταν πολύ νωρίς για επισκέψεις και άνοιξε επιφυλακτικά. Η μητέρα της μπήκε με φόρα, φανερά ανήσυχη και στεναχωρημένη.

«Τι έπαθες μάνα; Γιατί ήρθες πρωί πρωί; Τι συμβαίνει;»

Η μητέρα της κοίταξε τριγύρω να σιγουρευτεί ότι ήταν μόνες.

«Κακά μαντάτα σου φέρνω, κόρη μου. Κακά, πολύ κακά!» Η Χαρά σαν να το περίμενε κούνησε το κεφάλι της, για να βεβαιώσει το κακό που περίμενε.

«Ελα, κάθισε. Να σου ψήσω ένα καφέ;» Την πήγε στην κουζίνα και την έβαλε να καθίσει.

«Ναι, να μου ψήσεις έναν, μπας και πάνε τα φαρμάκια κάτω και σου πω τι κακό βρήκε το χωριό μας». Η Χαρά δεν ρώτησε τίποτα μέχρι που έψησε δυο καφεδάκια και κάθισε να τα πούνε μάνα και κόρη.

«Πες μου τώρα τα κακά μαντάτα» της είπε σίγουρη ότι αυτά που θ' άκουγε την αφορούσαν.

«Τι να σου πω, παιδάκι μου. Σε λίγο δεν θα είμαστε ασφαλείς ούτε στο χωριό μας ούτε στο σπίτι μας» ξεκίνησε να λέει η μητέρα της. «Κακοί άνθρωποι σου λένε υπάρχουν παντού, αλλά εδώ, στα μέρη μας, δεν ξανακούστηκε να έκανε ποτέ κανένας τέτοιο έγκλημα» συνέχισε κουνώντας ταυτόχρονα το κεφάλι της πέρα δώθε, για να δείξει ότι μεγάλο κακό είχε συμβεί.

«Για ποιο έγκλημα μιλάς; Λέγε, μάνα, μη με σκας». Η μητέρα της πήρε βαθιά ανάσα και της αποκάλυψε ότι πριν μια ώρα είχαν βρει τον Άρη του Θεοδόση σ' ένα χαντάκι με νερό, σχεδόν πνιγμένο και βαριά χτυπημένο.

«Ολονυχτίς τον έψαχνε ο πατέρας του κι έβαλε κι άλλους να τον ψάχνουν σαν ξημέρωσε, αλλά ο Άρης πουθενά, άφαντος. Και τον εβρήκαν, μόλις χάραξε, σ' εκείνο το χαντάκι έξω απ' το χωριό. Ήταν σε μαύρα χάλια ο δόλιος. Στην αρχή τον είπανε νεκρό, αλλά, όταν τον έβγαλαν από

μέσα, είδαν ότι ανασαίνει και τον φόρτωσαν ταχιά στ' αγροτικό του Φάνη του καφετζή να τον επάνε στο νοσοκομείο, στα Τρίκαλα. «Τη βγάζει, δε τη βγάζει λένε». Στο άκουσμα αυτής της φριχτής είδησης, η Χαρά ένιωσε να μουδιάζει το πρόσωπό της και να ανατριχιάζει όλο της το κορμί. Ήταν φριχτό και αναπάντεχο.

«Μάνα τι λες;» Δεν ήθελε να το πιστέψει.

«Αυτό που σου λέω, κόρη μου, τη βγάζει, δεν τη βγάζει».

«Και ξέρουν ποιος το κανε;» Η μητέρα της κούνησε το κεφάλι ανήξερη. Κανένας δεν ήξερε, ούτε ποιος ήταν ο δράστης ούτε γιατί το έκανε. Εκτός ίσως από τη Χαρά που υποψιαζόταν τον δάσκαλο.

«Αναστατωθήκαμε όλοι. Τέτοιο κακό, πρώτη φορά... Κάποιος τον ήθελε νεκρό» είπε με βεβαιότητα. «Υποσχέσου, κόρη μου, ποτέ μη βγεις μονάχη το βράδυ. Πάντα με τον άντρα σου να περπατάς, αυτός θα σε προσέχει» της είπε η μητέρα της, λίγο πριν φύγει για την εκκλησία που θα προσεύχονταν όλοι εκείνο το πρωί για τον Άρη, που χαροπάλευε. Η Χαρά συγκρατήθηκε με κόπο να μη της φωνάξει ότι αυτός ήταν που έκανε το κακό, ο διάβολος που ξεγελούσε τους πάντες εκτός από εκείνη.

Όταν έκλεισε την πόρτα κι έμεινε μόνη της, άνοιξε το στόμα της διάπλατα και ούρλιαξε βουβά. Αυτά που μόλις είχε ακούσει τη λύγισαν. Τώρα πια δεν είχε αμφιβολία ότι ο άντρας που την είχε υπό την προστασία του, ήταν το πιο επικίνδυνο πρόσωπο του χωριού, ικανός για το χειρότερο, ακόμα και για φόνο. Η καθημερινή βία που ασκούσε πάνω της, ήταν ο τρόπος του να της επιβληθεί και να την ελέγχει, όμως, δεν σταματούσε μόνο σε αυτήν. Είχε βάλει φωτιά στο αγρόκτημα του Άρη κι είχε ατιμάσει την αρραβωνιαστικιά του κι αφού την παραπλάνησε και της έσπειρε ένα παιδί, την παράτησε χωρίς να δώσει καμιά εξήγηση. Κι αφού αυτός ο άνθρωπος μπόρεσε να σκοτώσει το δικό του το παιδί, ποια άλλη απόδειξη χρειαζόταν; Ο καημένος ο Άρης και πάλι άδικα πλήρωσε το τίμημα κι αυτή τη φορά ήταν πολύ ακριβό. Πρέπει να τους είχε δει το προηγούμενο βράδυ να μιλούν κι από τη ζήλια του τον εκδικήθηκε.

Η Χαρά ήθελε αποδείξεις κι ας έτρεμε στη σκέψη ότι θα έβγαινε αληθινή. Έτρεξε να βρει τα ρούχα που φορούσε ο δάσκαλος το προηγούμενο βράδυ. Τα βρήκε υγρά και λασπωμένα. Στο πουκάμισο κάποιες πιτσιλιές έμοιαζαν με αίμα, το αίμα του Άρη ίσως. Δεν πρέπει να ήταν σύμπτωση. Από φόβο τα άφησε όπως τα βρήκε στο πάτωμα, όπως ακριβώς τα είχε αφήσει εκείνος. Αν τα έπαιρνε να τα πλύνει, όπως όφειλε; Τα πήρε πάλι στα χέρια, αλλά ο φόβος τη σταμάτησε ξανά. Δεν ήξερε τι να κάνει. Κι αν θύμωνε μαζί της που τα έπλυνε; Μπορεί βέβαια και να θύμωνε, αν δεν το έκανε. Αποφάσισε τελικά να τα πλύνει και να μη βγάλει μιλιά, όπως θα έκανε και με όλα τα βρώμικα ρούχα του άλλωστε. Έβαλε να ζεστάνει νερό για την μπουγάδα. Όσο περίμενε το νερό να ζεματίσει, άρχισε να προσεύχεται για την υγεία του Άρη. Έπειτα ξεκίνησε να πλένει με το καυτό νερό να της καίει τα δάχτυλα κι εκείνη να μη νιώθει τίποτα. Όσο έτριβε τα υφάσματα, σκεφτόταν τα παλιά, από τότε που ήταν μικρή στο σχολείο μέχρι που γράφτηκε στη σχολή υφαντουργίας. Κάποια στιγμή οι αναμνήσεις της έφτασαν και στην πρώτη φορά που συνάντησε τον δάσκαλο, τότε ακριβώς που ξεκίνησε το μαρτύριό της.

Ήταν στα τέλη του Σεπτεμβρίου, δυόμιση χρόνια πριν, όταν, με το που ξεκίνησε το σχολείο, αρρώστησε ο δάσκαλος του δημοτικού κι έφεραν τον νέο δάσκαλο να τον αντικαταστήσει. Δεν έτυχε να τον δει, γιατί εκείνη εργαζόταν και μάθαινε την τέχνη του αργαλειού ώρες πολλές, αλλά ένα απόγευμα, από εκείνα που ήταν ακόμα ζεστά και που η νύχτα αργούσε, η Χαρά βρισκόταν στην πλατεία κι έπαιζε πινακωτή με τα μικρότερα παιδιά του χωριού. Στα ξαφνικά ένα από τ' αγόρια που έπαιζε μπίλιες παραπέρα, την φώναξε, για να της πει ότι ο κύριος που καθόταν μόνος του στον καφεéné του Ζάχου, ο νέος δάσκαλος, ήθελε να της μιλήσει και την προσκαλούσε να της προσφέρει

μια πορτοκαλάδα. Πρώτη φορά που την προσκαλούσαν και πρώτη φορά που άκουγε για τον νέο δάσκαλο, σταμάτησε το παιχνίδι μόνο για μια στιγμή. Κοίταξε τον νεαρό που της χαμογέλασε με νόημα κι αφού κατάλαβε ότι δεν τον γνώριζε, τον αγνόησε και συνέχισε το παιχνίδι. Για δεύτερη φορά ένα άλλο αγόρι την πλησίασε και της είπε ότι ο δάσκαλος την περίμενε, αλλά και πάλι η Χαρά δεν έδωσε σημασία. Δεν πέρασε πολλή ώρα και την πλησίασε ο ίδιος ο δάσκαλος. Στάθηκε δίπλα της τη στιγμή που βρισκόταν ακίνητη και της είπε ν' αφήσει τα παιχνίδια με τα παιδιά και να πάει να καθίσει μαζί του. Σχεδόν τη διέταξε. Η Χαρά παραξενεύτηκε.

«Σ' εμένα μιλάς;» τον ρώτησε κοιτάζοντάς τον από πάνω μέχρι κάτω. Εκείνος δεν φάνηκε να ενοχλείται από τη στάση της και συνέχισε.

«Έλα μαζί μου, που θέλω να σου μιλήσω» της είπε. Η Χαρά τον κοίταξε καλύτερα. Τι ήθελε αυτός ο άντρας από μια μικρή κοπέλα σαν εκείνη; Δεν ήταν ένα αγόρι της ηλικίας της ήταν τουλάχιστον δέκα χρόνια πιο μεγάλος.

«Δεν σε καταλαβαίνω. Τι θες από εμένα;» τον ρώτησε με θάρρος.

«Ηρθα, για να σε γνωρίσω».

«Εμένα; Γιατί;» τον ρώτησε με ειλικρινή απορία.

«Γιατί θα γίνεις γυναίκα μου» της απάντησε αυτός με σιγουριά. Το γάργαρα γέλιο της δεν φάνηκε να τον σταματά απ' τα παράλογα που της έλεγε. «Θα σε περιμένω στο καφεενείο. Έλα» συνέχισε να της λέει επιτακτικά, όμως εκείνη τον αγνόησε και συνέχισε το παιχνίδι της. Τότε, φυσικά, δεν θα μπορούσε να φανταστεί τις σκοτεινές του σκέψεις. Μόνο όταν επέστρεφε στο σπίτι της εκείνο το βράδυ αργά και τον είδε να την ακολουθεί, άρχισε ν' ανησυχεί.

Την επόμενη μέρα τον είδε πάλι μπροστά της κι έπειτα την ακολούθησε ξανά, το ίδιο βράδυ, το επόμενο, το μεθεπόμενο, πολλές φορές ακόμα και ποτέ δεν της μιλούσε, απλώς την κοιτούσε επίμονα και περπατούσε πίσω της καταφέρνοντας έτσι να την τρομοκρατεί. Επί βδομάδες τον συναντούσε παντού, μέρα και νύχτα στον δρόμο, στην αγορά, στη γειτονιά της, να περιπλανιέται έξω απ' το σπίτι της, ακόμα και στην εκκλησία τις Κυριακές τον έβλεπε να την ψάχνει εκεί που από νωρίς κρυβόταν, στο γυναικωνίτη. Δεν μπορούσε να κυκλοφορήσει μόνη της πια.

Κάποτε τα είπε όλα στη μητέρα της πιστεύοντας ότι εκείνη με κάποιον τρόπο θα τη γλύτωνε, αλλά αυτό δεν συνέβη. Αντί να το πάρει στα σοβαρά και να του ζητήσει τον λόγο, η μητέρα της γέλασε στο άκουσμα ότι ο δάσκαλος ακολουθεί την κόρη της όπου πάει κι ότι την πλησίασε μάλιστα με σκοπό να της πει ότι θα την παντρευτεί. Θεώρησε μάλιστα ότι η κόρη της ήταν αυτή που είχε ερωτευτεί τον δάσκαλο και τα φούσκωνε στο μυαλό της. Όμως η Χαρά καθόλου δεν τα φούσκωνε. Ήταν σίγουρη ότι ο δάσκαλος δεν είχε καλό σκοπό και σύντομα θα τον φανέρωνε. Κι έτσι έγινε.

Ήταν λίγο μετά τα Χριστούγεννα, ένα κρύο βράδυ του Γενάρη, που η Χαρά άργησε να τελειώσει τη δουλειά της στο υφαντουργείο και επέστρεφε χωρίς τη συνοδεία των φίλων της, όταν τον είδε να την περιμένει καθισμένος στο πεζούλι του σπιτιού της. Μόλις τον κατάλαβε, αντί να το βάλει στα πόδια, μαρμάρωσε στη θέση της σαν άγαλμα. Ούτε λόγος να φωνάξει για βοήθεια, πόσο μάλλον να περάσει από μπροστά του, για να φτάσει στην πόρτα. Κι εκεί που κατάλαβε ότι όσα έβλεπε γύρω της άρχιζαν να γυρίζουν και το κεφάλι της να βουίζει, τον είδε να την πλησιάζει και να την αρπάζει απ' τη μέση, πριν σωριαστεί στο πλακόστρωτο. Βαστώντας τη σιγά σιγά κατάφερε να την ακουμπήσει στο πεζούλι, που καθόταν πριν λίγο εκείνος.

«Τέτοια ώρα δεν πρέπει να κυκλοφορείς μόνη σου» ήταν το πρώτο που της είπε. Δεν είχε καταλάβει τι της είχε συμβεί. Τα γόνατά της δεν την στήριζαν κι απ' το κρύο έτρεμαν. «Πρέπει να σε πάω μέσα... να ξαπλώσεις» της είπε, ενώ την κρατούσε ακόμα στα χέρια του. Τον κοίταζε ζαλισμένη και για λίγο ένιωσε τη ζέστη που αναδύοταν απ' το σώμα του ευχάριστη. Μόλις, όμως,

κατάλαβε πού βρισκόταν αμέσως τραβήχτηκε απότομα μακριά του, να μην την ακουμπά. Και παρά την απότομη στάση της, ο δάσκαλος δεν πτοήθηκε. «Πάψε πια να κάνεις σαν παιδί. Τι πράγματά είναι αυτά;» της είπε γελώντας. Το πρόσωπό της Χαράς ήταν κάτασπρο πανί, ενώ τα χείλια της είχαν το χρώμα του δαμάσκηνου. Σηκώθηκε με ασταθή βήματα και βιάστηκε να τρέξει στην πόρτα, αλλά ακόμα κι αν δεν παραπατούσε σ' αυτά τα λίγα μέτρα, εκείνος ήταν το λιοντάρι κι εκείνη ένα ταπεινό ελάφι. Την άρπαξε απ' τους ώμους και τη στρίμωξε στον τοίχο. Και πάλι δεν μπόρεσε να φωνάξει, ακόμα και η γρήγορη ανάσα της σταμάτησε απότομα. Αλλά και η δική του ανάσα ήταν κοφτή κι έπεφτε πάνω στα μαλλιά της, με τρόπο που έδειχνε την αναστάτωσή του. «Δεν θα σε πειράξω. Όμως, μη με κάνεις να θυμώνω...» της είπε και τη χάιδεψε στο πρόσωπο. Τα λόγια του ήταν απειλή και το άγγιγμά του καθόλου αθώο. Πέρασαν ελάχιστα λεπτά σιωπής, αλλά η ένταση ανάμεσά τους αντί να κοπάζει είχε αρχίσει να κλιμακώνεται. Ο δάσκαλος, που απολάμβανε τον ρόλο του θηρευτή, έκανε ακόμα ένα βήμα μπρος. Τώρα το σώμα του την ανάγκαζε να μένει ακίνητη πάνω στον τοίχο και ν' ανασαίνει αργά, πολύ αργά. «Είπα, δεν θα σε πειράξω. Να σου μιλήσω θέλω» τον άκουσε να λέει. Η εγγύτητα του σώματός του ήταν αφόρητη. «Θα με ακούσεις;» τη ρώτησε με ένα ίχνος ευγένειας στον τόνο του, σηκώνοντας ταυτόχρονα το σαγόνι της, για να τον κοιτάξει στα μάτια. Δεν μπορούσε παρά να του γνέψει θετικά, έστω και τρομοκρατημένη όπως ήταν. «Θα περάσει αυτό το καλοκαίρι κι ο επόμενος χειμώνας. Μετά θα γίνεις γυναίκα μου».

Έτσι ακριβώς της είπε κι έτσι ακριβώς έγινε και παρόλο που τα κορίτσια στους αργαλειούς έλεγαν ότι του πήγαιναν τα προξενιά το ένα πίσω απ' τ' άλλο, αυτός τα έδιωχνε με πρόσχημα ότι δεν είχε αποφασίσει ακόμα για γάμο. Η Χαρά δεν μπορούσε να καταλάβει τη στάση του. Γιατί επέμενε τόσο να παντρευτεί εκείνη κι όχι κάποια άλλη; Τόσες κοπέλες είχαν σειρά για γάμο και μερικές είχαν και προίκα ζηλευτή. Γιατί ήθελε την ορφανή από πατέρα, τη δίχως δεύτερο βρακί να φορέσει που λένε; Η απορία της δεν έμελλε να λυθεί, αλλά τουλάχιστον από εκείνο το βράδυ κι έπειτα έπαψε να την ακολουθεί. Για αρκετό καιρό η Χαρά βρήκε την ηρεμία της κι άρχισε να πιστεύει ότι ο δάσκαλος την είχε ξεχάσει. Μέχρι που το καλοκαίρι που πέρασε, ήρθε το δικό του προξενιό να την ταραξεί, τόσο πολύ μάλιστα, ώστε να την τρέψει σε φυγή.

Ποτέ δεν της είπε ότι την αγαπούσε, ποτέ δεν της εξήγησε τι ήταν αυτό που τον έκανε να τη θέλει για γυναίκα του. Ήταν μια παράλογη εμμονή, ένα άλυτο μυστήριο αυτός ο γάμος κι όσο εκείνη προσπαθούσε να τον αποφύγει, τόσο αυτός επέμενε, μέχρι που τελικά τα κατάφερε. Και τώρα, εξαιτίας της ένας άνθρωπος κινδύνευε να πεθάνει. Ένιωθε υπεύθυνη για τα δεινά του Άρη κι οι τύψεις έπεφταν συνεχόμενα και βασανιστικά σαν βαριοπούλα στο στήθος της. Έπρεπε να μιλήσει σε κάποιον γι' αυτό, αλλά σε ποιον; Κι αν μιλούσε, μήπως δεν θα έβαζε έτσι σε κίνδυνο τη μητέρα της; Οι ενοχές κι ο φόβος τής έκλειναν ερμητικά το στόμα. Ήταν συντετριμμένη. Το συνετό ήταν να μη μιλήσει και να συνεχίσει να πηγαίνει με τα νερά του. Φοβόταν ότι θα τη βασανίσει, ότι θα την σκοτώσει τελικά και κανένας δε θα μπορούσε να το αποτρέψει. Έτσι ήταν αυτός ο γάμος, βασισμένος στον φόβο, στην απέχθεια και στη μυστικότητα. Δεν υπήρχε χώρος γι' ανθρωπιά. Καμιά ελευθερία, καμιά αυτονομία. Μερικές φορές απέφευγε και τη σκέψη της, μην τύχει και την προδώσει μπροστά του, ότι άλλα ένιωθε κι άλλα έλεγε. Όλα τα έκανε με προσποίηση. Έσφιγγε τα δόντια και υπέμενε.

Όταν το μεσημέρι ο δάσκαλος με θριαμβευτικό ύφος επέστρεψε στο σπίτι, έφερε μαζί με τα ψώνια και μερικά λουλούδια για το βάζο.

«Αυτά τα έφερα για σένα» τον άκουσε να λέει, χωρίς να κρύβει τη χαρά του. «Σου αξίζουν, που είσαι τίμιο κορίτσι» συνέχισε να λέει και την ακούμπησε στον ώμο σε ένδειξη σεβασμού. Το μήνυμα ήταν ξεκάθαρο. Η ικανοποίηση για το κακό που προξένησε, ήταν ό,τι για τον πεινασμένο ένα λουκούλλειο γεύμα. Η ευχαρίστηση από το έγκλημα που διέπραξε, ήταν το σπουδαιότερο

τρόπαιο. Κερδισμένος και σίγουρος ότι είχε τακτοποιήσει τα προσωπικά του θέματα με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, κοιμήθηκε γαλήνια το μεσημέρι μετά το φαγητό. Η Χαρά, όμως, δεν είχε όρεξη να φάει κι όταν αναγκαστικά ξάπλωσε δίπλα του, προσπάθησε πολύ να μείνει ακίνητη. Αφού βεβαιώθηκε ότι κοιμόταν βαθιά, σηκώθηκε και πήγε στην κουζίνα. Χωρίς να ξέρει τι κάνει πήρε το μαχαίρι το μικρό, το πιο καλά ακονισμένο κι άρχισε να χαράζει λεπτές γραμμές πάνω στα χέρια της. Δεν ένιωσε τον πόνο απ'το κόψιμο, μόνο το ζεστό αίμα που κύλησε και τη μυρωδιά του που της έφερε στο νου τις πιτσιλιές απ' το αίμα του Άρη στο πουκάμισο του εχθρού της. Πόση στεναχώρια ένιωθε για τον δύσμοιρο τον Άρη. Η φιλία τους σχεδόν του κόστισε τη ζωή. Άραγε να ήταν ακόμα ζωντανός; Έπρεπε με κάποιον τρόπο να μάθει νέα του. Πέταξε το μαχαίρι, έπλυνε τα χαρακωμένα χέρια της και τα έκρυσε κάτω απ' τα μανίκια του φουστανιού της, μην τύχει και τα δει ο δάσκαλος. Σε λίγο θα σηκωνόταν κι εκείνη έπρεπε να ρίξει κι άλλα ξύλα στη φωτιά και να του ψήσει το καφεδάκι του. Γρήγορα - γρήγορα τα έκανε όλα και σε λίγο καθόταν κι η ίδια με το κέντημά της δίπλα στον εχθρό της, που ρουφούσε κι απολάμβανε τον καφέ του.

«Τα 'μαθες; Λένε ότι χτύπησαν τον Θεοδόση, τον γιο, όχι τον πατέρα». Την κοίταξε να δει την αντίδρασή της. Η Χαρά ήξερε τον τρόπο να ξεφύγει. Έπρεπε να του πει ότι το είχε μάθει, αλλά και πάλι δεν ήταν βέβαιο ότι δεν θα προσπαθούσε να την παγιδέψει, για να έχει λόγο να τα βάλει μαζί της.

«Μου το ανέφερε η μητέρα μου. Δεν ρώτησα περισσότερα». Του είπε αυτό που ήθελε ν' ακούσει.

«Κάποιος τον τσάκισε στο ξύλο και τον άφησε να πεθάνει. Σ' ένα χαντάκι είπαν ότι τον βρήκαν τουμπανιασμένο απ' το νερό και παγωμένο ως το κόκαλο». Η Χαρά δεν πήρε τα μάτια της απ' το εργόχειρό της και δεν σχολίασε τίποτα. Μάλλον δεν τον ενδιέφερε πραγματικά να την παγιδέψει. Απλά ήθελε να κομπάσει για τα κατορθώματά του. «Ποιος ξέρει τι διαφορές είχε και με ποιον. Βρε, πώς τον κατάντησαν έτσι!» σχολίασε περιχαρής. Όχι, δεν έκρυβε τη χαρά του. Τουναντίον, ήθελε να τη μοιραστεί, καθώς ήταν μεγάλο κατόρθωμα αυτό που είχε κάνει. Και με τον τρόπο του της το φανέρωνε, της έλεγε ξεκάθαρα ότι τον είχε τιμωρήσει. «Στεναχωρήθηκες; Φίλος σου ήταν θαρρώ» της είπε καυστικά βλέποντας τη σκόπιμη αδιαφορία της. Είχε αρχίσει πάλι το παιχνίδι της γάτας με το ποντίκι. Η Χαρά προσπαθούσε να μένει ανέκφραστη, να τον ακούει αμίλητη. «Σου μιλάω! Στεναχωρήθηκες;» της φώναξε εκνευρισμένος που δεν του απαντούσε.

«Ναι» τόλμησε να πει, «όπως θα στεναχωριόμουν για όλον τον κόσμο». Ο δάσκαλος ξαφνικά πετάχτηκε απ' τη θέση του και την πλησίασε σε απόσταση αναπνοής. Τη γύρισε προς το μέρος του και με δάχτυλα που άνοιζαν σαν τανάλιες, την έσφιξε στους αγκώνες. Η έκφρασή του σκληρή και το στόμα του σχεδόν δεν άνοιξε, μασώντας μια - μια τις λέξεις που ξεστόμιζε.

«Θα στεναχωριόσουν και για μένα;» Η Χαρά σάστισε. Σαν το ψάρι που το κρατάς απ' την ουρά, ήθελε να ξεγλιστρήσει, αλλιώς το ξύλο δεν το γλύτωνε.

«Ναι, και για σένα» είπε ψέματα. Ο δάσκαλος την έσφιξε κι άλλο και μετά την άφησε να χαλαρώσει στην καρέκλα που καθόταν.

«Συνήθως είσαι καλή στα ψέματα, αλλά σήμερα, όχι» της πέταξε κατάμουτρα, άρπαξε το σακάκι του κι εξαφανίστηκε. Η Χαρά δεν είχε καμιά αμφιβολία. Δικό του ήταν το σχέδιο να τη στείλει χθες το βράδυ στην αγορά. Το είχε κάνει σκόπιμα, γιατί εκείνη την ώρα ήξερε ότι ο Άρης πήγαινε στο καφενείο κι ήταν σίγουρος ότι θα τον συναντήσει. Το σχέδιο ήταν απλό, να βρει την αφορμή που έψαχνε, για να βλάψει τον Άρη. «Γιατί;» αναρωτιόταν όλη νύχτα, «Από φθόνο και κακία; Από εκδίκηση για προσβολή της τιμής του ή για λόγο που μόνο εκείνος γνώριζε;».

Η Βάγια

Ξημέρωσε Κυριακή των Βαΐων, μια ηλιόλουστη Κυριακή, με τους πιστούς από νωρίς στην εκκλησία, έτοιμους να υποδεχτούν με χαρά τον Χριστό κρατώντας βάγια στα χέρια. Η Χαρά, όμως, δεν ήταν ιδιαίτερα χαρούμενη. Κρυμμένη στον γυναικωνίτη, παρακολουθούσε από ψηλά τον άντρα της που τις τελευταίες ημέρες κάτι τον απασχολούσε. Παρόλο που ήταν μέρα γιορτινή κι οι μαθητές του κάθονταν ήσυχα κοντά του, ακούγοντας τα λόγια του ιερέα μετά τη θεία λειτουργία, ο ίδιος δεν πήρε τον λόγο, όπως συνήθιζε, να τους πει δυο κουβέντες. Το είχε παρατηρήσει την τελευταία εβδομάδα ότι ήταν κακόκεφος, ασυνήθιστα αφηρημένος και περισσότερο μυστικοπαθής απ' όσο συνήθως. Την ανησυχούσε η στάση του, αλλά δεν είχε το θάρρος ν' ανοίξει κουβέντα γι' αυτό το ζήτημα. Αλλά και να το έκανε, μήπως θα της έλεγε τα σχέδιά του; Όλα τα έκανε κρυφά και ύποπτα.

Ένα πρωί, αντί να πάει στο σχολείο, κατέβηκε στα Τρίκαλα χωρίς να πει τον λόγο ή ποιον πάει να συναντήσει, γεγονός που η Χαρά έμαθε τυχαία, όταν η μητέρα της τον είδε να βγαίνει απ' το ταξί που τον έφερε το μεσημέρι πίσω στο χωριό. Φυσικά δεν τόλμησε να τον ρωτήσει κι ούτε κι αυτός ανέφερε κάτι. Κι ήταν κι η συχνή αλληλογραφία τελευταία, τα γράμματα που έγραφε και τα κλείδωνε στο συρτάρι της ντουλάπας του μέχρι να τα δώσει στον ταχυδρόμο. Σε μια προσπάθεια να μάθει κάτι γι' αυτά τα γράμματα, παραφύλαξε μια μέρα και σταμάτησε τον ταχυδρόμο που περνούσε από κει. Τον ρώτησε αν είχε έρθει κάποιο γράμμα για τον άντρα της, δήθεν ότι ήξερε ότι κάτι σημαντικό περίμενε. Ο ταχυδρόμος, όμως, μιλημένος μάλλον απ' τον δάσκαλο, της απάντησε ότι αν ερχόταν γράμμα, θα το άφηνε στην αγορά για κείνον, όπως άφηνε κι όλα τα άλλα γράμματα. Έτσι η Χαρά δεν έμαθε με ποιον αλληλογραφούσε ο δάσκαλος κι ούτε μπόρεσε να μάθει κάτι για την επίσκεψή του στα Τρίκαλα.

«Τι συμβαίνει με τον άντρα σου κόρη μου;» τη ρώτησε η μητέρα της, όταν τελείωσε η λειτουργία διαβάζοντας τις σκέψεις της. Εκτός απ' τη Χαρά κι εκείνη είχε καταλάβει ότι κάτι απασχολούσε τελευταία τον γαμπρό της. Η Χαρά δεν είχε αποφασίσει αν έπρεπε να της μιλήσει, γι' αυτό και της απάντησε αόριστα ότι δεν είχε καταλάβει να τον απασχολεί κάτι.

«Κι εσένα; Τι σε βασανίζει, κόρη μου;» τη ρώτησε, καθώς επέστρεφαν οι δυο τους απ' την εκκλησία. Η Χαρά δεν είχε σκοπό να μιλήσει στη μητέρα της για όσα τη βασάνιζαν. Της το είχε απαγορεύσει ο δάσκαλος, αλλά κι η ίδια δεν το έβρισκε καλή ιδέα να την ανησυχήσει περισσότερο.

«Τίποτα δε με βασανίζει. Πώς σου ήρθε αυτό; Βιάσου να πάμε σπίτι να τηγανίσουμε τον μπακαλιάρο. Θα γυρίσει ο δάσκαλος απ' το καφενείο και το φαΐ δεν θα είναι έτοιμο!» Ακόμα κι αν δεν ήταν το ένστικτο της μητέρας που διαισθανόταν ότι κάτι δεν πήγαινε καλά, η Χαρά φαινόταν πολύ αλλαγμένη τον τελευταίο καιρό. Είχε χάσει τη ζωντάνια της, τη φρεσκάδα της ηλικίας της κι έμοιαζε σαν λουλούδι που μαράζωσε στο βάζο. Επέμενε να μάθει.

«Κόρη μου, από καιρό θέλω να σε ρωτήσω. Είσαι ευτυχισμένη στον γάμο σου;» Η Χαρά ακούγοντας αυτή την ερώτηση σάστισε και δεν ήξερε πως ν' απαντήσει. Να πει πάλι ψέματα ή να της αποκαλύψει τη φριχτή πραγματικότητα που ζούσε; Και μήπως θ' άντεχε η μητέρα της την αλήθεια; Επέλεξε λοιπόν και πάλι τη σιωπή, μα τα κατεβασμένα μούτρα της μαρτυρούσαν ότι ευτυχισμένη δεν ήταν. «Τι σε στεναχωρεί; Πες μου, παιδί μου. Μίλα στη μάνα σου». Η Χαρά είχε θυμό κι απογοήτευση μεγάλη, αφού η μητέρα της ήταν αυτή που επέμενε σ' αυτόν το γάμο και τώρα έπρεπε να της δώσει κι εξηγήσεις για τα βάσανά της.

«Δεν τ' αφήνουμε αυτά; Δεν έχω όρεξη» της απάντησε η Χαρά, χωρίς να κρύψει τη δυσαρέσκειά της. Η μητέρα της δεν είχε σκοπό να τ' αφήσει.

«Νομίζω ότι ξέρω τι χρειάζεται, για να σου φτιάξει το κέφι». Περίμενε λίγο, πριν

ξεστομίσει την επόμενη κουβέντα, που έμελλε να φέρει αναστάτωση στην κόρη της. «Ένα παιδί, αυτό χρειάζεστε. Πρέπει να κάνετε ένα παιδί. Αυτό θα συμπληρώσει την ευτυχία σας». Η Χαρά την κοίταξε σαν πληγωμένο ζώο.

«Μάνα, έκαψε το λάδι, βιάσου, αργήσαμε» προσπάθησε ν' αλλάξει κουβέντα, σκουπίζοντας την ίδια στιγμή τα βουρκωμένα της μάτια. Δεν φανταζόταν η δόλια μάνα ότι αυτά τα λόγια ήταν μαχαιριές στην καρδιά της κόρης της.

«Μη γυρίζεις την κουβέντα κι ακουσέ με. Θ' αλλάξει η ζωή σας. Να δεις, τι χαρά θα σας φέρει. Ένα παιδί είν' ευλογία...». Την αγκάλιασε τρυφερά και στα μάτια της τρεμούλιασαν δάκρυα συγκίνησης για το εγγονάκι που θα ερχόταν και θα έφερνε την ευτυχία στο σπίτι της κόρης και του γαμπρού της. «Κι απορώ πώς δεν βάλατε εμπρός ακόμα; Ο γαμπρός μου μού δήλωσε την ίδια μέρα του γάμου σας ότι θα κάνετε πολλά παιδιά. Άντε, ντε, βάλτε μπρος! Σήμερα, όχι αύριο, απ' αύριο νηστεία και προσευχή...». Η καημένη ονειρευόταν μια όμορφη οικογένεια για τη μονάκριβή της, δεν φανταζόταν ότι λέγοντας αυτά τα λόγια της γύριζε το μαχαίρι στην πληγή. Κι ήταν το τραύμα της Χαράς ακόμα ανοιχτό κι ο πόνος από την απώλεια του μωρού κι οι τύψεις κι η αμαρτία που άθελά της διέπραξε, που την έριξαν στην απελπισία. Δεν άντεξε. Έριξε στην κατσαρόλα με το χοχλαστό νερό μια χεριά χόρτα κι έκλεισε τα μάτια της σφιχτά. «Πόσο άλλο, Θεέ μου, ν' αντέξω!» ούρλιαξε η φωνή στο κεφάλι της. «Ας σταματήσουν αυτά τα λόγια!» ικέτευσε βουβά, αλλά η μητέρα της, που ιδέα δεν είχε πόσο βασάνιζε την κόρη της, συνέχισε, λέγοντας πόσο ευτυχισμένη έγινε η ίδια, όταν την πρωτοπήρε στην αγκαλιά της, ένα μικρό τοσοδούλικο μωρό σε μια λευκή κουβέρτα, η ωραιότερη στιγμή της ζωής της.

«Γιατί;» ούρλιαξε η Χαρά απροειδοποίητα. «Γιατί μου τα λες αυτά; Γιατί;» Κι ήταν τέτοια η ένταση σ' αυτό το «γιατί», που η γυναίκα τα 'χασε. Δεν περίμενε ότι τα λόγια της θα προκαλούσαν τέτοια αναστάτωση.

«Τι έπαθες, κόρη μου. Τι κακό έχουν αυτά που σου λέω;» Προσπάθησε να την ηρεμήσει, να της εξηγήσει. «Στα λέω, γιατί σε βλέπω θλιμμένη. Άκουσε με που σου λέω. Ένα παιδί θα σας δώσει χαρά. Θα γεμίσει το σπιτικό σας. Έτσι θα φτιάξουν όλα. Έτσι, θα ευτυχήσεις, παιδί μου». Βλέποντας, όμως, τα μάτια της κόρης της να γεμίζουν δάκρυα, σταμάτησε να μιλά. Και τότε ήρθε το ξέσπασμα της Χαράς, όμοιο με πελώριο κύμα, που αναποδογυρίζει τις βάρκες στ' απάνεμα λιμάνια.

«Ποιος σου είπε ότι θέλω ένα παιδί; Ποιος σου είπε ότι θέλω να ευτυχίσω; Ποιος σου είπε ότι θέλω να συνεχίσω να ζω έτσι, μ' αυτόν που μου διάλεξες για άντρα; Μήπως ξέρεις τι θέλω; Δεν ξέρεις τίποτα! Δεν θέλω τίποτα! Να εξαφανιστώ θέλω!» και, χωρίς άλλη κουβέντα, πέταξε στο πάτωμα την ποδιά που φορούσε κι εξαφανίστηκε στο δωμάτιό της, αφήνοντας τη μητέρα της σύζυλη ν' αναρωτιέται τι ακριβώς είχε μόλις συμβεί.

Όταν ο δάσκαλος επέστρεψε στο σπίτι, βρήκε την πεθερά του να τον περιμένει μόνη στο στρωμένο τραπέζι.

«Η Χαρά;» τη ρώτησε βλέποντας ότι η γυναίκα του δεν τον περίμενε μαζί της.

«Πρέπει να μιλήσουμε, γιε μου» του απάντησε σκεπτική εκείνη και τον προσκάλεσε να καθίσει κοντά της.

«Πες μου, συνέβη κάτι στη Χαρά;» τη ρώτησε δείχνοντας αναστατωμένος. Τον καθησύχασε λέγοντάς του ότι ήταν μια ξαφνική αδιαθεσία, όχι κάτι σοβαρό και γι' αυτό ανέβηκε στο δωμάτιό τους. «Να πάω να τη δω, τότε» συνέχισε ο δάσκαλος δείχνοντας ανησυχία κι ενδιαφέρον κι έκανε ν' ανέβει τη σκάλα να πάει να τη βρει. Ήταν τόσο σπουδαίος στην προσποίηση, που την έπεισε δίχως άλλο.

«Άστη τώρα, ξεκουράζεται. Μετά να πας, μετά. Πρώτα πες μου, όμως, τι συμβαίνει με την

κόρη μου». Ο δάσκαλος ξαφνιάστηκε προς στιγμή νομίζοντας ότι η Χαρά μπορεί και να είχε μιλήσει στη μητέρα της για όσα είχαν συμβεί ανάμεσά τους, αλλά γρήγορα κατάλαβε ότι εκείνη δεν γνώριζε τίποτα.

«Δεν ξέρω τι εννοείς. Καλά ήταν το πρωί. Έγινε κάτι όσο έλειπα;» Η μητέρα της το αρνήθηκε.

«Βλέπω, παιδί μου, ότι η κόρη μου τελευταία είναι στεναχωρημένη και νομίζω ότι ξέρω γιατί, αλλά να...είναι ένα θέμα λεπτό, ένα θέμα...που δεν το συζητά κανείς εύκολα». Ο δάσκαλος την προέτρεψε να του μιλήσει ανοιχτά. Η αλήθεια είναι ότι τα τελευταία λόγια της του είχαν εξάψει την περιέργεια.

«Τι υποψιάζεσαι ότι της συμβαίνει;» Στα μάγουλά της ένα ξαφνικό φούντωμα του έδειξαν ότι το θέμα ήταν από αυτά που φέρνουν σε άβολη θέση μια γυναίκα.

«Ξέρω, ότι αυτό που θα πω είναι προσωπικό κι ένα ανδρόγυνο συζητά τέτοια θέματα δίχως μεσάζοντες, αλλά, να, η κόρη μου δεν έχει εμπειρία σε τέτοια πράγματα». Κόμπιασε και ήπια μια γουλιά νερό, να πάει ο κόμπος κάτω. Ο δάσκαλος είχε αρχίσει να υποψιάζεται τι θα άκουγε και της έπιασε το χέρι, με σκοπό να της δώσει θάρρος. Μα τι διασκέδαση του πρόσφερε, δίχως η ίδια να το φαντάζεται! Την προέτρεψε να του πει, χωρίς ντροπή, ακριβώς ποια πράγματα εννοούσε και περίμενε τα επόμενα λόγια της, όπως περιμένει ο πεινασμένος το ζεστό καρβέλι, για να γεμίσει το στομάχι του και να το κάνει να γουργουρίσει από ευχαρίστηση. «Δεν έχει εμπειρία απ' την προσωπική επαφή, νεαρή κι άπειρη, όπως είναι, καταλαβαίνεις. Και...να, υποψιάζομαι ότι θα ήθελε να κάνετε ένα παιδί, αλλά ντρέπεται να σου το ζητήσει. Κι αφού μόλις το φθινόπωρο παντρευτήκατε, δεν είναι λογικό να ντρέπεται ακόμα;» Ο δάσκαλος συμφώνησε και με πολύ κόπο συγκράτησε το αιχμηρό του χαμόγελο τη στιγμή που τη ρωτούσε αν η ίδια η Χαρά της είχε μιλήσει για το παιδί που ήθελε.

«Όχι, όχι. Μη νομίζεις κι εμένα την ίδια, που 'μαι μάννα της, με ντρέπεται και λόγια τέτοια τα κρατά κρυφά μέσα της. Αλλά επειδή την ξέρω καλά, αυτό πιστεύω ότι θα τη έκανε χαρούμενη. Και πάλι, συγχώρα με, που μιλώ εγώ για κείνη. Εσύ ξέρεις, φυσικά, τι να της πεις και τι να κάνεις».

«Ναι, είναι ντροπαλή» συμφώνησε εκείνος, χωρίς να κρύψει την ικανοποίησή του για την κοροϊδία σε βάρος της «Αλλά όπως είπες, εγώ ξέρω. Ξέρω ακριβώς τι να κάνω. Μην ανησυχείς, θα το φροντίσω» της είπε καθησυχάζοντάς την. Μόλις του είχε δώσει την έμπνευση για ένα ακόμα σατανικό σχέδιο. «Πήγαινε εσύ να την φωνάξεις να κατέβει. Όταν μάθει ότι ήρθα θα κατέβει αμέσως, είμαι σίγουρος». Τα μάτια του φαινονταν μάτια γελαστά, μάτια με καλοσύνη και σε όποιον δεν γνώριζε, φαινονταν μάτια που ανήκαν σε άντρα ευτυχισμένο. Όμως αυτά τα μάτια δεν γελούσαν από ευτυχία, αλλά από ικανοποίηση, γιατί η πλεκτάνη που είχε στήσει, ήταν πετυχημένη.

Το ίδιο βράδυ, αφού έμειναν μόνοι, την ανάγκασε να έρθουν σε επαφή, δυο, τρεις φορές και δεν της επέτρεψε να πάει στο μπάνιο να πλυθεί. Σχεδόν τη μάλωσε που πήγε να σηκωθεί κι εκείνη που δεν ήξερε τι να σκεφτεί, του είπε ότι ήταν ανάγκη να πάει προς νερού της.

«Τράβα, λοιπόν. Μόνο να μην πλυθείς, δεν θέλουμε να πάει χαμένη η προσπάθεια». Η Χαρά δεν άργησε να συνδέσει τα λόγια της μητέρας της, νωρίτερα το πρωί, με τα βραδινά καμώματα του δάσκαλου. Όμως, τι σήμαιναν όλα αυτά; Αφού αυτός δεν ήθελε παιδιά, πώς τώρα άλλαξε γνώμη;

«Αφού το λες, δεν θα το κάνω» είπε διστακτικά και τον κοίταξε, προσπαθώντας να διαβάσει τουλάχιστον τη διάθεσή του, αφού τις σκέψεις του τις σκέπαζε καλά με μαύρο πέπλο. Κι εκεί που δεν το περίμενε, τον άκουσε να της λέει αυτό που σκεφτόταν.

«Η μάννα σου είπε ότι ένα παιδί θα σε κάνει ευτυχισμένη. Μη σου στερήσω αυτή την ευτυχία». Σηκώθηκε απότομα απ' το κρεβάτι, ντύθηκε κι έφυγε μέσα στη νύχτα. Η Χαρά είχε

διακρίνει στον τόνο της φωνής του, εκτός από κακία και κάτι σαν στεναχώρια. Όσο το σκεφτόταν, κατέληγε στο συμπέρασμα ότι ήταν θυμωμένος, όπως πάντα, αλλά για πρώτη φορά ήταν και πληγωμένος. Για ώρες, αυτές οι σκέψεις την κράτησαν ξύπνια, αλλά κάποια στιγμή, πριν παραδοθεί στον γλυκό ύπνο, τον άκουσε που επέστρεψε. Το πάτημα του ήταν ελαφρύ κι αθόρυβο, σημάδι ότι δεν ήθελε να την ξυπνήσει κι έτσι αθόρυβα ξάπλωσε δίπλα της κρατώντας μια απόσταση. Ο ύπνος δεν άργησε να έρθει και για εκείνον.

Κι η Χαρά κοιμήθηκε βαθιά. Όταν άνοιξε τα μάτια της, το επόμενο πρωί, Μεγάλη Δευτέρα που είχε ξημερώσει, δεν τον βρήκε δίπλα της κι επειδή εκείνος σηκωνόταν νωρίς κάποιες φορές, νωρίτερα κι από την ίδια, δεν έδωσε σημασία. Κατέβηκε στην κουζίνα, ξεκίνησε τις πρωινές της δουλειές και περνώντας οι ώρες, άρχιζε να αναρωτιέται πού να είχε πάει. Στο σχολείο δεν θα ήταν, αφού ήταν κλειστό για τις διακοπές. Δεν της είχε πει ότι θα έφευγε, αν κι ήταν η συνηθισμένη του συμπεριφορά να εξαφανίζεται, όμως σαν πέρασε το μεσημέρι, ήρθε το απόγευμα κι έπειτα το βράδυ κι ο δάσκαλος ακόμα ήταν άφαντος, άρχισαν να την ζώνουν τα φίδια. Ήταν πραγματικά παράξενο που δεν είχε γυρίσει έπειτα από τόσες ώρες. Ένας άνθρωπος που δεν είχε αγροτικές εργασίες να τον κρατούν στο χωράφι ολημερίς ή που δεν είχε ενδιαφέρον για το κυνήγι, δεν θα έλειπε απ' το σπίτι του. Το επόμενο πρωί, όταν είδε να λείπουν κάποιες αλλαξιές του απ' τη ντουλάπα, σκέφτηκε ότι θα είχε πάει κάπου μακριά, πιο μακριά κι απ' τα Τρίκαλα.

Το ίδιο πρωί αποφάσισε να επισκεφτεί τη μητέρα της. Την έτρωγε να μάθει τι συζήτησαν γαμπρός και πεθερά στο τραπέζι της Κυριακής, μήπως αυτό είχε καμιά σχέση με τη φυγή του, αλλά η μητέρα της δεν άνοιξε κουβέντα. Αντιθέτως η κουβέντα που της άνοιξε, ήταν γιατί δεν την είδε με το σύζυγό της στην εκκλησία στη λειτουργία.

«Πώς και δεν σας είδα χθες στην εκκλησία; Δεν ήρθατε;» Η Χαρά ξεφούρνισε μια ανόητη δικαιολογία και πολύ το μετάνιωσε που είπε ένα ψέμα, Μεγάλη Εβδομάδα που ήταν.

«Με πόνεσε η κοιλιά μου κι έμεινα σπίτι. Θα έρθω, όμως, απόψε». Σκέφτηκε να μην αποκαλύψει στη μάνα της ότι ο δάσκαλος είχε φύγει. Μπορεί κι εκείνη τη στιγμή που μιλούσαν, να είχε επιστρέψει.

«Τα έμαθες;» ήταν η επόμενη ερώτηση της μητέρας της, η οποία πάντα ξεκινούσε έτσι, όταν ήθελε να μοιραστεί με την κόρη της τα κοινωνικά.

«Τι να μάθω, δηλαδή;» ρώτησε κάπως αδιάφορα η Χαρά.

«Τα νέα είναι καλά για το παλικάρι του Θεοδόση. Ο Άρης, είπανε, τη γλύτωσε, ξεγέλασε το θάνατο!» Το νέο της έφερε μεγάλη χαρά κι ανακούφιση.

«Ποιος το είπε; Πού το άκουσες;» ρώτησε χωρίς να μπει στον κόπο να κρύψει το ενδιαφέρον της.

«Στο χωριό είπανε ότι τον μετέφεραν στην Αθήνα σ' ένα από αυτά τα μεγάλα νοσοκομεία και φέρανε και γιατρό απ' το εξωτερικό, απ' την Αγγλία, θαρρώ. Είπανε ότι δεν κινδυνεύει πια. Αλλά, να, το μυαλό του θα πάρει καιρό να ξεθολώσει. Και τα πόδια του... θα πάρει καιρό να τον ξαναστεριώσουνε». Αυτή η είδηση ήταν ότι χρειαζόταν, για να ξαναβρεί η Χαρά το κέφι της. «Ο Θεός είναι μεγάλος! Τον φύλαξε. Τώρα μένει να μάθουμε ποιος ήταν που τον χτύπησε. Η αστυνομία, λένε, θα κάνει έρευνες» σχολίασε θριαμβευτικά η μητέρα της.

«Τώρα θα κάνει έρευνες η αστυνομία;» αναρωτήθηκε φωναχτά η Χαρά. «Τώρα, πάει, πέταξε το πουλάκι» πρόσθεσε. Πόσο ήθελε να πει την αλήθεια. Ίσως αν αποκάλυπτε αυτό που ήξερε για τον δάσκαλο και την ανάμειξή του στην απόπειρα δολοφονίας του Άρη, η αστυνομία να τον έπιανε και να τον έβαζε φυλακή. Έτσι θα γλύτωνε κι εκείνη μια για πάντα απ' αυτόν. Θα ήταν, όμως, μια για πάντα; Η γλώσσα της μπερδεύτηκε με τις σκέψεις και τελικά έκανε πίσω. Δεν είπε τίποτα για όσα ήξερε κι άλλωστε η μητέρα της δεν θα πίστευε καμιά κατηγορία για τον γαμπρό της.

Φεύγοντας πέρασε από την αγορά να κάνει μερικά ψώνια. Στο μπακάλικο συνάντησε τη γυναίκα του προέδρου και την κόρη της, τη Χρυσούλα, που μόλις την είδαν, έτρεξαν σαν τις σουσουράδες να της μιλήσουν.

«Μαύρα μάτια κάναμε να σε δούμε, καημένη! Κλεισμένη σε κρατά ο κουμπάρος στο σπίτι; Ποτέ δεν βγαίνεις;» τη ρώτησε η κουμπάρα που είχε όρεξη να την πικάρει. Η Χαρά την κοίταξε κι αναρωτήθηκε πώς γίνεται ένας άνθρωπος να τα καταφέρνει τόσο καλά να καλύπτει με δεξιοτεχνία τη πονηρή του φύση. Και μια κι η ίδια δεν είχε ταλέντο στις απαντήσεις, αρκέστηκε να χαμογελάσει σεμνά. «Επειδή τον κουμπάρο δεν τον είδαμε να το πούμε σ' εκείνον πρώτα, σου το λέμε εσένα. Σας προσκαλούμε την Κυριακή να κάνουμε Πάσχα στο σπίτι μας. Έχουμε καλέσει όλο το χωριό! Μην αρνηθείς, να ξέρεις, αν δεν έρθετε θα προσβληθούμε». Ο επίμονος τρόπος της κουμπάρας δεν της άρεσε καθόλου, αλλά, καθώς είχε βρει κι άλλες φορές δικαιολογία ν' αποφύγει τις επισκέψεις, αυτή τη φορά μάλλον έπρεπε να δεχτεί.

«Θα το πω εγώ στον άντρα μου και θα χαρούμε να έρθουμε» απάντησε, ενώ από μέσα της ευχόταν να μπορέσει να το αποφύγει.

«Ευκαιρία να γνωριστούμε καλύτερα και να γίνουμε φίλες» της είπε στο τέλος η Χρυσούλα, που στο κουτσομπολιό ήταν αξεπέραστη, αφήνοντας να εννοηθεί ότι η ευκαιρία θα ήταν δική της να ρωτήσει με αδιακρισία όλα όσα θα ικανοποιούσαν την περιέργειά της. Η Χαρά τους χαμογέλασε ευγενικά και έκανε στροφή να φύγει. Δεν είχε προλάβει ν' απομακρυνθεί, όταν τις άκουσε να σχολιάζουν πόσο ψηλομύτα ήταν και πόση υποκρισία είχαν τα λόγια της. Κούνησε το κεφάλι της συμφωνώντας μαζί τους, ειδικά για το δεύτερο.

Η Μεγάλη εβδομάδα έφτασε σχεδόν στο τέλος της κι ο δάσκαλος ήταν ακόμα εξαφανισμένος. Το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου η Χαρά, που είχε απολαύσει την ησυχία της όλες αυτές τις μέρες, αμαρτάνοντας βέβαια με τη σκέψη ότι μπορεί και να είχε απαλλαγεί από δαύτον, αναγκάστηκε να μιλήσει για την απουσία του στη μητέρα της.

«Καλά παιδάκι μου, έχεις χάσει τα λογικά σου; Λείπει ο άνθρωπος απ' το σπίτι του τόσες μέρες και συ δεν τον αναζητήσεις;» Άρχισε να σταυροκοπιέται και να τα βάζει μαζί της που δεν ενδιαφέρθηκε να τον βρει. Η Χαρά ήταν ψύχραιμη.

«Και πού, δηλαδή, έπρεπε να τον ψάξω; Μήπως έχει τίποτα συγγενείς να πάω να τους ρωτήσω; Εγώ δεν ξέρω κανέναν». Η Χαρά είχε δίκιο. Ακόμα και στον γάμο τους κανέναν απ' την πλευρά του, μήτε συγγενής μήτε φίλος απ' τα παλιά ήρθε. Οι μόνοι φίλοι του ήταν ο πρόεδρος του χωριού που έγινε και κουμπάρος κι ένας γιατρός, συνταξιούχος, με τον οποίο έπινε καφέ μέρα παρά μέρα στην πλατεία. Με όλους τους άλλους χωριανούς είχε καλές, αλλά τυπικές σχέσεις, τίποτα παραπάνω.

«Να πάμε να ρωτήσουμε τον Φώτη τον γιατρό. Αυτός είναι φίλος του, μπορεί κάτι να του είπε». Η Χαρά ντρεπόταν να παραδεχτεί ότι δεν ενδιαφέρθηκε να τον αναζητήσει.

«Εγώ δεν πάω. Ντρέπομαι, τι να του πω;» Η μητέρα της κούνησε το κεφάλι της δεξιά κι αριστερά αποδοκιμάζοντας τη στάση της κόρης της.

«Εμ! Έτσι όπως τα έκανες, καλά κάνεις και ντρέπεσαι. Λείπει ο άνθρωπος πέντε μέρες και συ δεν είπες τίποτα. Να του έτυχε κάτι, δηλαδή, να το 'χεις βάρος στη συνείδησή σου!» Το χαμόγελο που γλύκανε την όψη της Χαράς ήταν προκλητικό. Το μόνο που δεν θα είχε βάρος στη συνείδησή της, ήταν αυτό. «Θα πάω εγώ. Τέτοια ώρα θα είναι ακόμα στο καφενείο. Περίμενέ με εδώ. Μην κάνεις ρούπι, κήκες!» την προειδοποίησε κι έφυγε φουρκισμένη. Και πράγματι σε λίγο επέστρεψε έχοντας μάθει νέα. «Βρήκα τον γιατρό. Εκείνος ήξερε ότι ο άντρας σου λείπει ταξίδι. Πάει, λέει, να φέρει την αδερφή του απ' την Αθήνα. Την αδερφή του, άκουσες; Το ήξερες εσύ ότι ο άντρας σου έχει αδερφή;» Η μητέρα της Χαράς ήταν κατάπληκτη, αλλά το ίδιο κι η Χαρά.

«Δεν το ήξερα, από πού να το ξέρω;» προσποιήθηκε την ανήξερη η Χαρά. Ήξερε, κι άλλα πολλά ήξερε, αλλά δεν την ενδιέφερε πραγματικά να μάθει περισσότερα.

«Θα τη φέρει να μείνει μαζί σας. Το άκουσες;» Η Χαρά δεν φανταζόταν αν αυτό ήταν καλό ή κακό.

«Το άκουσα. Ας κάνει ό,τι θέλει. Μήπως με ρωτά ποτέ για τίποτα;» σχολίασε, καθώς σκεφτόταν ότι η γνώμη της απλά δεν είχε σημασία ούτε βέβαια και καμιά της επιθυμία.

«Μπορεί να είναι καλή, να γίνετε και φίλες. Θα έχεις και μια παρέα, μέχρι να κάνετε παιδάκι και να μεγαλώσει η οικογένειά σας». Η μητέρα της επέστρεφε στο θέμα που η Χαρά δεν ήθελε να συζητήσει.

«Μάνα, φεύγω. Έχω δουλειές στο σπίτι. Αν έχουμε και καλεσμένη, πρέπει να ετοιμάσω το δωμάτιο που θα την φιλοξενήσει». Έφυγε και στον δρόμο σκεφτόταν ότι η μοναχή Αικατερίνη θα ήξερε περισσότερα γι' αυτή την αδερφή. Αντί για το σπίτι τράβηξε για το μοναστήρι.

Η Αικατερίνη ήταν στο κελί της, όταν άκουσε να της χτυπούν την πόρτα. «Έχεις επισκέψεις» της είπε η νεαρή δόκιμη, αυτή που είχε δει ο Άγγελος τότε στον κήπο, που έψαχνε την Ελένη του. Άνοιξε την πόρτα της διάπλατα και καλοδέχτηκε τη φίλη της. Κάθισαν μαζί περίπου μια ώρα και κουβέντιασαν. Η Χαρά την έπεισε να της μιλήσει για την αδερφή του δασκάλου που τη γνώριζε από τότε που πήγαιναν σχολείο.

«Είναι η πρώτη απ' τις δυο αδερφές του, νομίζω ένα ή δυο χρόνια μικρότερη από κείνον. Από μικρή που τη θυμάμαι, ήταν τολμηρή, αλλά και γλωσσού. Ήταν, όμως, και πολύ έξυπνη, άριστη μαθήτρια μάλιστα. Το πιστεύεις; Κατάφερε να μπει ως και στο Πανεπιστήμιο! Στην Ανωτάτη Εμπορική, αν θυμάμαι καλά. Είχε τσαγανό, χωρίς αμφιβολία».

«Και που ήταν μέχρι τώρα; Γιατί ποτέ δεν την είδαμε;» Η Αικατερίνη δεν ήξερε.

«Εριξε μαύρη πέτρα πίσω της, όταν χάθηκαν η αδερφή κι η μάνα της. Με τον αδερφό της χάλασαν οι σχέσεις, ο πατέρας ήταν άφαντος, έτσι πήρε κι εκείνη των ομματιών της και ποιος ξέρει για πού τράβηξε». Η Χαρά ήθελε να μάθει κι άλλα. Αυτή τη φορά ρωτούσε για τον πατέρα τους. «Αμαρτία, Χαρά μου, το κουτσομπολιό, το ξέρεις. Παρασύρθηκα! Μη με βάζεις να λέω τέτοια». Όμως εκείνη δεν το έβαζε κάτω.

«Αδερφή μου, εσύ κρατάς πολύτιμα στοιχεία στα ντουλάπια του μυαλού σου. Βοήθεια ζητώ. Να μάθω θέλω, να ξέρω τι με περιμένει. Σε παρακαλώ, εσύ πάντα με βοηθάς, εσύ είσαι το στήριγμά μου, πέφτω στα πόδια σου, αποκάλυψε μου όσα ξέρεις κι εγώ το στόμα μου δεν θα τ' ανοίξω να μαρτυρήσω τι μου εμπιστεύτηκες». Η μοναχή δεν μπορούσε ν' αρνηθεί τη βοήθειά της και παρά την αμαρτία που φορτωνόταν, δέχτηκε να μιλήσει και πάλι.

«Λοιπόν, ο πατέρας τους είχε εγκαταλείψει, πριν καιρό, γιατί αγαπούσε από χρόνια μιαν άλλη. Κι ενώ ήταν ακόμα παντρεμένος, έκανε οικογένεια και με την άλλη γυναίκα. Αυτό πλήγωσε πολύ τη γυναίκα του και τα παιδιά του. Τους πλήγωσε τόσο πολύ, που γι' αυτό λένε ότι έγινε αυτό που έγινε. Και όλοι τον κατηγορήσαν για τον θάνατο της κόρης και της γυναίκας του κι ο δάσκαλος κι η αδερφή του τον αρνήθηκαν και ποτέ δεν του το συγχώρεσαν. Η οικογένεια διαλύθηκε!» Η Χαρά άκουγε την ιστορία με φοβερό ενδιαφέρον. Η Αικατερίνη είχε δίκιο. Η οικογένεια του δασκάλου είχε εντελώς διαλυθεί.

«Πώς μπόρεσε ο πατέρας του να φερθεί έτσι στην οικογένειά του; Πρέπει να ήταν πολύ εγωιστής και κακός αυτός ο άνθρωπος! Καλά έκαναν και τον αρνήθηκαν!» αναφώνησε η Χαρά που δεν είχε γνωρίσει πατέρα, για να ξέρει πόσο πλήγωσε εκείνος τα παιδιά και τη γυναίκα του, αλλά θυμόταν τη μητέρα της να λέει συχνά πόσο άκαρδα της φέρθηκε ο πατέρας του παιδιού της. Μια φορά, μάλιστα, μεγάλη σαν ήταν η Χαρά, της είπε ότι την πρόδωσε με τον χειρότερο τρόπο, πριν πεθάνει, αλλά δεν είπε με ποιον τρόπο. «Αυτός θα φταίει που έγινε τέτοιος άνθρωπος ο δάσκαλος»

διαπίστωσε περιμένοντας επιβεβαίωση απ' την Αικατερίνη. Κι ίσως αυτό να εξηγούσε τη βάνουση συμπεριφορά του, όμως, η μοναχή είχε κι άλλη εξήγηση.

«Δεν πιστεύω ότι φταίει μόνο ο πατέρας του. Ο δάσκαλος ήταν σκληρός από μικρό παιδί. Το κακό που έκανε, ξεκίνησε πολύ πριν τους εγκαταλείψει. Όχι, δεν ήταν κακός άνθρωπος ο πατέρας του, επιπόλαιος ήταν κι έκανε λάθη που στοίχησαν στην οικογένειά του. Αμάρτησε βαριά που τους εγκατέλειψε. Στην ταφή της κόρης του έκλαψε πολύ και ήταν πραγματικά απαρηγόρητος και μόνος. Ούτε που τόλμησε να επισκεφτεί το σπίτι του. Του το είχαν απαγορέψει. Στην κηδεία της γυναίκας του δεν τον είδε κανείς».

«Και τώρα που είναι;» ρώτησε η Χαρά με κομμένη την ανάσα.

«Δεν ζει εδώ και χρόνια. Πέθανε λίγους μήνες μετά τη γυναίκα του».

«Κι η νέα του οικογένεια τι απέγινε;» Η Αικατερίνη δεν γνώριζε πολλά.

«Κανείς δεν έμαθε σίγουρα. Το μόνο που ξέρω, είναι ότι ποτέ δεν παντρεύτηκε αυτή τη γυναίκα και το παιδί που έκανε μαζί της ήταν νόθος». Η Αικατερίνη έκανε μια μεγάλη παύση, έκανε τον σταυρό της κι έπειτα έκανε μια ακόμα αποκάλυψη. «Η μικρότερη αδερφή του δασκάλου, ήταν δυστυχισμένο πλάσμα. Πριν την αυτοκτονία είχε κάνει κι άλλες φορές κακό στον εαυτό της. Τότε δεν τους είχε εγκαταλείψει ακόμα ο πατέρας της. Δεν ξέρω για ποιον λόγο, αλλά βασάνιζε το σώμα της. Τη βοήθησα μια φορά να πάει κρυφά στην εκκλησία, που ήθελε να εξομολογηθεί. Φτάνει, όμως! Δεν πρέπει να πω περισσότερα.» Η Χαρά κατάλαβε ότι η Αικατερίνη είχε ξεπεράσει τα όρια για χάρη της. «Να προσέχεις! Δεν είναι όλα όπως φαίνονται» την προειδοποίησε κι έφυγε να πάει να προσευχηθεί για τις ψυχές που χάθηκαν, αυτές που βασανίστηκαν κι όσες συνέχιζαν να βασανίζονται απ' αυτήν την ιστορία.

Φεύγοντας απ' το μοναστήρι η Χαρά είχε περισσότερα ερωτηματικά από πριν. Επέστρεψε στο σπίτι με το κεφάλι κατεβασμένο και μ' έναν φόβο για το πώς θα ήταν αυτή η αδερφή, που δεν την είχε γνωρίσει ποτέ και που ποτέ πριν δεν είχε αναφέρει ο δάσκαλος. Γιατί ερχόταν και πού ήταν τόσον καιρός; Τι σκοπούς είχε και πώς θα της φερόταν; Και το ίδιο βράδυ τη γνώρισε. Το όνομά της ήταν Βάγια και έμοιαζε πολύ με τον δάσκαλο. Τα δικά της μάτια, όμως, είχαν βλέμμα αγνό. Έφτασαν λίγη ώρα μετά την Ανάσταση προτιμώντας να μπουν απ' την πίσω πόρτα, για ν' αποφύγουν την αδιάκριτη γειτονιά που επέστρεφε από την αναστάσιμη ακολουθία. Εκείνος κουβαλούσε δυο βαλίτσες με όλα τα υπάρχοντα της αδερφής του, ενώ εκείνη κρατούσε μόνον ένα κουτί με γλυκά. Μπήκε πρώτη μέσα με πρωτευουσιάνικο αέρα, μοντέρνο ντύσιμο, τα μαλλιά της σε αλογοουρά κι ένα τσιγάρο στο στόμα.

«Ανάθεμα σε που βρήκες ένα χωριό στην άκρη του κόσμου να φτιάξεις τη ζωή σου!» Η Χαρά, που εκείνη την ώρα καθόταν δίπλα στο τζάκι κι αναρωτιόταν αν είχε κάνει καλά που δεν πήγε στην εκκλησία, πετάχτηκε ξαφνικά επάνω κι άνοιξε όλα τα φώτα να τους υποδεχτεί. Για μια στιγμή δεν μίλησε κανένας, απλά κοιτούσαν ο ένας τον άλλο, μέχρι κάποιος να κάνει την πρώτη κίνηση. Και την έκανε η Βάγια, που κατά βάθος είχε περισσότερη περιέργεια να γνωρίσει την γυναίκα του αδερφού της. Εντυπωσιάστηκε απ' την ομορφιά και τα νιάτα του κοριτσιού και την πλησίασε χωρίς δισταγμό, για να την αγκαλιάσει. «Χριστός Ανέστη! Είμαι η Βάγια, η αδερφή του άντρα σου. Από δω και πέρα και δική σου αδερφή. Δεν με περιμένες, είμαι σίγουρη!» είπε χαριτωμένα. Η Χαρά ευχήθηκε και στους δύο και τους καλωσόρισε. «Ηθελα πολύ να σε γνωρίσω από κοντά. Ο αδερφός μου δεν μου είπε τίποτα για σένα». Η Χαρά την βρήκε πολύ ενδιαφέρουσα. Και όσο περιεργαζόταν με ενδιαφέρον η μια την άλλη, τόσο ο δάσκαλος δυσφορούσε.

«Φτάνει πια με τις γνωριμίες. Χαρά, βάλε μας να φάμε. Πεινάω σαν λύκος. Κι η Βάγια πεινάει, αλλά προτιμά το κουβεντολόι». Για κάποιον μυστήριο λόγο η παρουσία της αδερφής του του δημιουργούσε εκνευρισμό. Η Βάγια, όμως, φαινόταν χαρούμενη.

«Μικρή είναι. Δεν την περίμενα τόσο νέα» σχολίασε ρίχνοντας του μια αποδοκιμαστική ματιά, που δεν της είχε πει τίποτα για κείνη μέχρι τότε. «Πόσων χρονών είσαι Χαρούλα, Χαρούλα δεν σε είπαμε;» Η Χαρά έγνεψε καταφατικά.

«Δεκαεφτά» είπε ντροπαλά. Η Βάγια τής χαμογέλασε, της χάιδεψε το μάγουλο και τη φίλησε τρυφερά.

«Χαρά τη λένε, όχι Χαρούλα» βιάστηκε να πει ο δάσκαλος, που έβρισκε αχρείαστες αυτές τις οικειότητες. «Χαρά, στρώσε τραπέζι» τη διέταξε. «Μαγείρεψες, δεν πιστεύω να μη μαγείρεψες;» Η Βάγια τον κοίταξε με το ίδιο αποδοκιμαστικό βλέμμα που κοιτούσε κι εκείνος τη Χαρά. Δε χρειάστηκε να πει κουβέντα, για να τον κάνει να σταματήσει τις διαταγές. Το έκανε με το βλέμμα της.

«Δεκαεφτά και παντρεύτηκες; Δύσμοιρο πλάσμα!» σχολίασε με συμπόνια. Ήξερε ότι η μοίρα των κοριτσιών στα χωριά ήταν να παντρευτούν σε νεαρή ηλικία και να αφιερωθούν στην οικογένειά τους. Η Χαρά δεν τόλμησε να πει αυτό που σκέφτηκε για τον γάμο της. «Λοιπόν, Χαρά, θα μείνω για λίγο μαζί σας. Και πριν με βαρεθείτε, θα ξεκουμπιστώ και μπορεί να μη με ξαναδείτε και ποτέ». Ο δάσκαλος που δεν σκόπευε να δώσει εξηγήσεις στη γυναίκα του για την επίσκεψη της αδερφής του εκνευρίστηκε περισσότερο.

«Δεν τ' αφήνεις αυτά; Δεν θα της δώσεις κι αναφορά τι θα κάνεις. Χαρά, πήγαινε στην κουζίνα σου, τώρα». Η Χαρά υπάκουσε. Όταν τ' αδέρφια έμειναν μόνα άρχισαν να κουβεντιάζουν χαμηλόφωνα.

«Δεν θέλω να ξανακάνεις τέτοια κουβέντα στη γυναίκα μου» της είπε εκνευρισμένος «και να μου φέρεσαι με περισσότερο σεβασμό μπροστά της». Η αδερφή του ξέσπασε σε γέλια.

«Παντρεύτηκες μια που έχει τα μισά σου χρόνια. Γιατί; Είναι όμορφη, αλλά γιατί τόσο νέα; Α, ναι! Ξέχασα. Σε βολεύει να έχεις κοντά σου ένα άβουλο πλάσμα, για να μπορείς να το ελέγχεις». Του ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι, αλλά συγκρατήθηκε και δεν την έβρισε, γιατί δεν ήθελε ν' ακούσει κάτι η Χαρά που θα την έβαζε σε υποψίες για την κακή σχέση του με τη Βάγια.

«Σταμάτα. Δεν ξέρεις τι λες. Η Χαρά είναι ιδανική σύζυγος». Η Βάγια συνέχισε να τον κουρδίζει.

«Καλή, υπάκουη, καταπιεσμένη, σίγουρα ιδανική σύζυγος. Είμαι σίγουρη ότι την σέβεσαι κι αυτήν, όπως σεβάστηκες κι όποια γυναίκα είχε την ατυχία να βρεθεί δίπλα σου». Η κουβέντα σοβάρεψε απότομα και τα δυο αδέρφια κοιτάχτηκαν με μίσος. Λίγο πριν τον αλληλοσπαραγμό, μπήκε η Χαρά φέρνοντας το τραπεζομάντιλο και τα πιάτα. Αμέσως πήραν μια ανάσα και άλλαξαν ύφος. Η Βάγια έσπευσε να τη βοηθήσει με το στρώσιμο του τραπέζιού. Μόλις ξαναέφυγε η Χαρά για την κουζίνα ο δάσκαλος πήρε τη σκυτάλη των ερωτήσεων.

«Τι ζητάς από μένα; Γιατί επέμενες να έρθω να σε πάρω και να σε φέρω εδώ;» Η Βάγια αναστέναξε.

«Όπως εσύ δεν μου λες τι κάνεις στη ζωή σου, έτσι κι εγώ δεν είμαι υποχρεωμένη να το κάνω. Θα σου πω μόνο ότι δεν με κυνηγά ο νόμος, οπότε μπορείς να κοιμάσαι ήσυχος».

«Τι έκανες και πρέπει να κρυφτείς εδώ;» Ο δάσκαλος ήταν βέβαιος ότι από κάποιον προσπαθούσε να κρυφτεί.

«Δεν έκανα κάτι κακό». Πάλι διέκοψαν, μόλις μπήκε η Χαρά φέρνοντας τις πιατέλες με το ζεστό φαγητό. «Άφησε με, να χαρείς. Με πιλατεύεις να σου πω τόσες μέρες, αλλά δεν θέλω να σου πω. Αν σε αφορούσε, να είσαι σίγουρος ότι θα σου το έλεγα» του είπε συνωμοτικά, αφού είχε εξαφανιστεί η Χαρά πάλι στην κουζίνα. Ο δάσκαλος δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένος απ' τη στάση της.

«Θα μου πεις. Έννοια σου και θα μου πεις» της είπε με σιγουριά. Η Χαρά έφερε και τα

τελευταία και κάθισαν στο τραπέζι. Προσευχήθηκαν κι έβαλαν κρασί στα ποτήρια τους. Μ' ένα επιφώνημα θαυμασμού η Βάγια την επαίνεσε για τα σπουδαία εδέσματα που είχε ετοιμάσει.

«Πω, πω! Είσαι σπουδαία μαγείρισσα. Όλα αυτά τα έκανες για μας;» Ο δάσκαλος, που δεν είχε πει ότι θα έφερνε την αδερφή του, έδειξε την ικανοποίησή του πιστεύοντας ότι είχε μαγειρέψει ένα εορταστικό γεύμα για κείνον. Αφού έφαγαν, η Χαρά μάζεψε το τραπέζι και ανέβηκε να ετοιμάσει την κρεβατοκάμαρα, που θα φιλοξενούσε τη Βάγια. Ο δάσκαλος περίμενε να φύγει, για να προειδοποιήσει την αδερφή του να προσέξει τη συμπεριφορά της, όσο θα έμενε μαζί τους.

«Θα μείνεις εδώ για όσο είναι απαραίτητο, αλλά έχε το νου σου. Δεν μπορείς να κάνεις ό,τι σου κατέβει στο κεφάλι. Εδώ δεν είναι Αθήνα. Εδώ γνωριζόμαστε όλοι μεταξύ μας. Κι εγώ έχω ένα όνομα. Δεν θα μου σπιλώσεις την υπόληψη με τα καμώματά σου». Η Βάγια ξέσπασε σε γέλια.

«Μην ανησυχείς, αδερφέ μου, και δεν έχω σκοπό να κυκλοφορήσω στο χωριουδάκι σας. Και πού να πάω δηλαδή; Απορώ πώς ζείτε εδώ πάνω. Για σένα, βέβαια, που σου αρέσει ο μοναχισμός, δεν έχω αμφιβολία» του πέταξε τονίζοντας τη λέξη «μοναχισμός».

«Δεν θα' ναι τυχαίο» σκέφτηκε η Χαρά που στεκόταν πίσω απ' την πόρτα κι άκουγε τη συζήτηση. Ο δάσκαλος της είπε να σωπάσει, αλλά η Βάγια συνέχισε με σοβαρό ύφος.

«Υπόσχομαι να καθίσω φρόνιμα. Δεν θα σε ντροπιάσω». Ο δάσκαλος δεν ησύχαζε.

«Και με τη γυναίκα μου δεν θέλω πολλές κουβέντες μεταξύ σας. Δεν χρειάζεται να ξέρει για σένα».

«Για μένα; Τι κακό έχω κάνει που δεν πρέπει να ξέρει;»

«Για τον τρόπο που ζεις μιλάω, τους αγαπητικούς, τα ταξίδια, τις διασκεδάσεις». Η Βάγια χαμογέλασε με ικανοποίηση για τον τρόπο που ζούσε.

«Ενώ για σένα ξέρει; Φαντάζομαι ότι δεν της έχεις πει τίποτα για τον δικό σου έντιμο βίο. Ειλικρινά τη λυπάμαι. Ένα προβατάκι στη σφαγή!» το ύφος περισσότερο απ' τα λεγόμενά της τον εκνεύριζε τόσο, που σηκώθηκε απ' το τραπέζι και πέταξε την καρέκλα στο πάτωμα. Έπειτα την πλησίασε και την άρπαξε απ' το χέρι.

«Αν συνεχίσεις έτσι, θα σε κατεβάσω πρωί πρωί στα Τρίκαλα, να φύγεις πάλι για Αθήνα. Δεν έχω πια καμία υποχρέωση να σε βοηθήσω, αν θυμάσαι αυτά τελείωσαν τότε». Η Βάγια σηκώθηκε όρθια και τίναξε το χέρι της να το ελευθερώσει.

«Το θυμάμαι. Δεν έχεις υποχρέωση πια να με βοηθήσεις, αλλά κι εγώ δεν έχω πια υποχρέωση να σε υπακούω. Είμαι αυτόνομη εδώ και χρόνια. Δεν σε έχω ανάγκη».

«Να, που τώρα με έχεις. Λέγε, γιατί με κάλεσες στην Αθήνα να έρθω να σε πάρω. Άφησα τα πάντα κι έτρεξα.» Ήταν η σειρά της Βάγιας να γίνει έξω φρενών.

«Δεν έτρεξες. Τόσα γράμματα σου έστειλα κι απάντηση καμία. Και ξαφνικά αποφάσισες να έρθεις να με πάρεις. Τι άλλαξε, λοιπόν; Θυμήθηκες επιτέλους ότι έχεις μια αδερφή;» Ο δάσκαλος μαλάκωσε και άλλαξε ύφος.

«Πάντα θυμόμουν ότι είχα μια αδερφή και διάβαζα τα γράμματά σου. Μάθαινα ότι τα κατάφερνες πολύ καλά».

«Αλλά δεν μπήκες ποτέ στον κόπο να απαντήσεις».

«Τώρα που είδα ότι πραγματικά με χρειάζονται, απάντησα. Και ήρθα. Δεν αξίζω μια εξήγηση;» «Δεν την αξίζεις».

«Έχεις δίκιο, δεν την αξίζω. Πες μου, όμως, αλλιώς δεν ξέρω αν μπορώ να σε βοηθήσω».

«Με βοηθάς ήδη. Έπρεπε να φύγω, για ν' αποφύγω ένα μεγάλο λάθος». Η περιέργεια του αδερφού της κορυφώθηκε.

«Λέγε!»

«Τι να σου πω; Αρραβωνιάστηκα! Ουφ! Αυτό είναι το τόσο τρομερό που έκανα» του πέταξε

και περίμενε την αντίδρασή του. Ο δάσκαλος έμεινε με το στόμα ανοιχτό.

«Αρραβωνιάστηκες κι έπρεπε να φύγεις; Αυτό είναι το πιο τρελό πράγμα που έχω ακούσει».

«Δεν είναι τρελό. Σοφό είναι. Εγώ δεν είμαι για γάμους κι οικογένεια. Συμφώνησα σ' αυτό τον αρραβώνα σε μια στιγμή αδυναμίας. Και... ο μνηστήρας μου... είναι ένας καλός άνθρωπος, άλλα άτυχος που αγάπησε εμένα. Θέλει να γίνω γυναίκα του, να κάνω τα παιδιά του. Ούτε γυναίκα του μπορώ να γίνω ούτε και να γεννήσω τα παιδιά του. Ορκίστηκα ότι δεν θα κάνω παιδιά για τους λόγους που ξέρουμε κι οι δύο». Ο δάσκαλος της έγνεψε να σωπάσει, μόλις άκουσε τα τελευταία της λόγια, από φόβο ότι η γυναίκα του μπορεί να εμφανιζόταν από στιγμή σε στιγμή και να τ' άκουγε όλα.

«Καλά έκανες τότε κι έφυγες» της είπε χαμηλόφωνα, «αλλά δεν θέλω να συνεχίσουμε την κουβέντα. Δεν έχω πει τίποτα στη Χαρά... ξέρεις για το θέμα. Ας το αφήσουμε για το καλό όλων». Η Βάγια συμφώνησε χωρίς να υποψιάζεται ότι έκανε μεγάλη χάρη στον αδερφό της να κρατήσει καλά φυλαγμένα όλα του τα μυστικά.

Πάνω στην ώρα αποφάσισε κι η Χαρά να κάνει την εμφάνισή της, πριν την υποπτευθούν ότι το δωμάτιο το είχε ετοιμάσει ήδη απ' το απόγευμα και ότι τους κρυφάκουγε τόσην ώρα που μιλούσαν. Όσα είχε ακούσει ήταν αποκαλυπτικά και την είχαν βάλει σε σκέψεις. Η σχέση των δυο τους ήταν βασισμένη σε μυστικά και συμφωνίες. Για τον δάσκαλο το περίμενε, αλλά για τη Βάγια δεν ήξερε τι να υποθέσει. Ωστόσο δεν μπόρεσε να μη θαυμάσει τον δυναμισμό της και θεώρησε ότι έπρεπε να τη γνωρίσει καλύτερα. Σιωπηλά οδήγησε τη Βάγια στην κρεβατοκάμαρά της κι έπειτα κατέβηκε στην κουζίνα να πλύνει τα πιάτα. Εκεί την περίμενε ο δάσκαλος.

«Τι έκανες όλες αυτές τις μέρες που έλειπα;» τη ρώτησε με καχυποψία. Απ' το μυαλό του περνούσαν πολλές κακές σκέψεις.

«Ανησύχησα που έφυγες. Δεν ήξερα πού πήγες» του είπε ψέματα, για να τον ικανοποιήσει. Κατά ένα περίεργο τρόπο την πίστεψε. «Μόνο τη μητέρα μου είδα. Πήγαμε μαζί στην εκκλησία τη Μεγάλη Τρίτη και τη Μεγάλη Παρασκευή και γύρισα αμέσως πίσω στο σπίτι. Απόψε δεν πήγα». Ο δάσκαλος φαινόταν ικανοποιημένος.

«Απόψε δεν πήγες που είναι μεγάλη γιορτή;» της είπε προσπαθώντας να την παγιδέψει, για ν' ακούσει κάτι που θα τον έκανε να την υποψιαστεί.

«Σκέφτηκα ότι δεν ήταν σωστό να πάω χωρίς τον άντρα μου. Περίμενα ότι ίσως απόψε θα ερχόσουν». Είχε προετοιμάσει τις απαντήσεις της καλά.

«Πάω να ξαπλώσω, είμαι κουρασμένος» της είπε κι έφυγε αφήνοντας την ν' ανασάνει ελεύθερα.

Την επόμενη ξημέρωσε Πάσχα. Ο δάσκαλος κι η Χαρά ήταν καλεσμένοι στου προέδρου.

«Η Βάγια δεν θα έρθει μαζί μας;» ρώτησε η Χαρά την ώρα που φορούσαν τα γιορτινά τους.

«Όχι, θα μείνει σπίτι. Έχει ανάγκη από ξεκούραση.» Ήταν φανερό ότι δεν ήθελε να τη γνωρίσουν οι συγχωριανοί του.

Όταν έφτασαν, τους περίμεναν οι οικοδεσπότες με ανυπομονησία. Είχε ήδη μαζευτεί πολύς κόσμος κι έρχονταν κι άλλοι μέχρι, που στο σπίτι του προέδρου είχε μαζευτεί σχεδόν όλο το χωριό. Και καθώς η ηλιόλουστη μέρα ευνοούσε την παραμονή στην αυλή και το γύρισμα της σούβλας, οι περισσότεροι είχαν σχηματίσει μικρές παρέες, λιάζονταν και συζητούσαν. Το πρώτο θέμα που κυριαρχούσε σ' αυτές τις συζητήσεις, ήταν η ερήμωση των χωριών απ' τους κατοίκους που αναζητούσαν ένα καλύτερο μέλλον στις μεγάλες πόλεις. Έπειτα τη σκυτάλη έπαιρνε η συζήτηση για την πολιτική σκηνή που άλλαζε διαρκώς πρόσωπα και για τις ξενόφερτες παρουσίες, που άλλοι υποστήριζαν ότι ήταν αναγκαίες, για να ανανεώνεται η πολιτική ζωή του τόπου με νέες

προοδευτικότερες ιδέες κι άλλοι ότι ήταν απαράδεκτο οι έμπειροι πολιτικοί να εμπιστεύονται τα θέματα της πατρίδας σε ξένους. Υπήρχαν βέβαια και τα κουτσομπολιά που άλλοτε ψιθυριστά κι άλλοτε ανοιχτά ζώηρευαν τις συζητήσεις ανδρών και γυναικών, που έπιναν κρασί και τσιμπολογούσαν νοστιμιές απ' τις πιατέλες που βρίσκονταν στη σειρά πάνω στα τραπέζια. Ακόμα κι εκείνους τους ίδιους, τον δάσκαλο και τη Χαρά έπιασαν στο στόμα τους κάποιοι, στους οποίους δεν πέρασε απαρατήρητη η απουσία τους απ' την εκκλησία όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα.

Ειδικά η Χρυσούλα, απ' τη στιγμή που έφτασε το ζευγάρι στο σπίτι της, ήθελε με κάθε τρόπο να μάθει τι είχε συμβεί. Ήταν βέβαιη ότι κάτι έτρεχε κι η ελπίδα της ήταν μια και μοναδική, να καταφέρει να χωθεί ανάμεσά τους. Για αρκετή ώρα είχε κολλήσει δίπλα στον δάσκαλο κι έδειχνε με κάθε τρόπο πόσο πολύ απολάμβανε την παρέα του. Όσο περιποιητική ήταν μ' εκείνον, τόσο αγνοούσε επιδεικτικά τη Χαρά και δεν έχανε ευκαιρία να της δείχνει πόσο παρακατιανή τη θεωρούσε. Η Χαρά πάλι παρακολουθούσε τις κινήσεις της και το έβρισκε διασκεδαστικό να τη βλέπει να ξελιγώνεται δίπλα του. Ο δάσκαλος ούτε που την πρόσεχε. Η κακορίζικη δεν είχε μια στάλα ομορφιά πάνω της ούτε κι εξυπνάδα. Η κουτοπονηριά, βέβαια, της περίσσευε και κάποια στιγμή που ο δάσκαλος βρέθηκε απασχολημένος σε μια αντρική κουβέντα, που εκείνη δεν μπορούσε να παρακολουθήσει, εντόπισε τη Χαρά να κάθεται μόνη σε μian άκρη του κήπου. Ήταν μια καλή ευκαιρία να την πλησιάσει, με σκοπό να μάθει αν συμβαίνει κάτι, ικανοποιώντας την περιέργειά της και την ανάγκη της να κακολογήσει κάποιον.

Κάθισε ακριβώς δίπλα της, σ' ένα μεγάλο κούτσουρο απ' αυτά που βάζουν στους κήπους αντί για καθίσματα, την κοίταξε μ' ενδιαφέρον και πήρε στα δάχτυλα μια τούφα απ' τα μακριά μαλλιά της. Άρχισε να τη γυροφέρνει στα δάχτυλά της και να την περιεργάζεται, λες κι ήταν το πιο φυσιολογικό πράγμα του κόσμου να γυροφέρνεις στα δάχτυλά σου τα μαλλιά κάποιου, με τον οποίο δεν έχεις καμία οικειότητα. Ξεκίνησε να μιλά κρυφογελώντας.

«Θα σου δώσω μια συμβουλή. Τώρα που παντρεύτηκες, πρέπει να κόψεις τα μαλλιά σου». Η Χαρά δεν απάντησε, αλλά την κοίταξε με απορία. «Οι παντρεμένες δεν πρέπει να μοιάζουν με μας τις ελεύθερες». Χωρίς να περιμένει απάντηση, άλλαξε κουβέντα. «Και για πες μου, βρε Χαρά, πώς περνάς τον χρόνο σου τόσες ώρες μόνη σου στο σπίτι; Όλο δουλειές, δουλειές; Δε σε βλέπω πια στο ταπητουργείο, ούτε στην αγορά, πουθενά. Δεν κυκλοφορείς καθόλου;» Η Χαρά απάντησε ότι η φροντίδα του σπιτιού την κρατά πολύ απασχολημένη. «Φαντάζομαι τι χαρά θα κάνεις, όταν ο άντρας σου γυρίζει στο σπίτι. Δεν θα παίρνεις τα χέρια σου από πάνω του». Γέλασε ανόητα. «Δεν θα βλέπεις την ώρα να ξαπλώσεις μαζί του στο κρεβάτι. Πω, πω! Τέτοιος άντρας! Φαντάζομαι ότι σε κάνει ευτυχισμένη στο κρεβάτι τις νύχτες!»

«Πολύ φαντάζεσαι!» είπε ενοχλημένη η Χαρά και σηκώθηκε να φύγει. Την έβρισκε αδιάκριτη, ρηχή και προσβλητική. Η Χρυσούλα, όμως, δεν είχε σκοπό να την αφήσει να φύγει έτσι, χωρίς να μάθει κάτι που ν' αξίζει. «Κάτσε, κάτσε πού πας; Μια ανοησία είπα, μην αρπάζεσαι». Την ξανακάθισε κάτω με τρόπο και συνέχισε χωρίς ντροπή. «Λοιπόν, για πες μου. Πώς και δεν κάνετε ακόμα παιδί; Δεν θέλετε;» Παρά την αδιακρισία της Χρυσούλας, που δεν φρόντιζε με κανέναν τρόπο να κρύψει, η Χαρά άρχισε να καταλαβαίνει ότι αυτό το θέμα πρέπει να το συζητούν εδώ και καιρό όλοι οι κουτσομπόληδες του χωριού.

«Δεν βιαζόμαστε» της απάντησε έχοντας αποφασίσει ότι η νέα της πανοπλία θα είναι η απάθεια.

«Είστε παντρεμένοι απ' το καλοκαίρι και δεν βιάζεστε; Άλλοι ακόμα δεν παντρεύτηκαν κι έτοιμο το έχουν το κουτσούβελο» σχολίασε πικρόχολα. Τώρα φαινόταν ότι θα πήγαινε και σ' ένα άλλο θέμα που θα ενοχλούσε τη Χαρά. «Για τον Άρη και τη Μαρούλα μιλάω. Λένε ότι το παιδί δεν ήταν αλλουνού τελικά, αλλά εγώ δεν το πιστεύω. Κι αυτή η σιγανοπαπαδιά δεν μιλούσε τόσο

καιρό κι άφηνε να λένε εις βάρος της. Είναι να το πιστέψεις τώρα αυτό;» Η Χαρά κοιτούσε πέρα μακριά. Το βλέμμα της ξεκουραζόταν πάνω στην πεδιάδα που έβλεπε από ψηλά. «Κι ακόμα λένε ότι τέτοια είναι η αγάπη της για κείνον, που λεπτό δεν έχει φύγει απ' το πλάι του. Ζει κι αυτή στο νοσοκομείο κι ας είναι σε ενδιαφέρουσα. Άκουσα ότι όταν ο Άρης άνοιξε τα μάτια του, τα είχε εντελώς χαμένα και δεν θυμόταν κανέναν άλλον εξόν από εκείνη. Κι άκου κι αυτό! Ο αρραβώνας τους έγινε μέσα στο νοσοκομείο. Πότε παντρεύονται δεν έμαθα ακόμα, αλλά θα μάθω, μη σκοτίζεσαι, θα μάθω και θα στο πω. Για φαντάσου να περιμένουν λίγο ακόμα και να έχουν τα γεννητούρια πριν το γάμο. Πού ξανακούστηκε να γεννηθεί το παιδί, πριν το γάμο!» Το στόμα της σαν πολυβόλο δεν σταματούσε τις ριπές και θα έλεγε κι άλλα, αν δεν εμφανιζόταν η μητέρα της να τη φωνάζει να πάει κι εκείνη στην κουζίνα να βοηθήσει. «Θεέ μου! Τι ανυπόφορη!» σκέφτηκε η Χαρά. Η πολυλογία της κουραστική, αλλά αποκάλυψε νέα στοιχεία, στοιχεία ευοίωνα. Χαμογέλασε πλατιά. Ο δάσκαλος όσο κακό κι αν έκανε, δεν κατάφερε τελικά να καταστρέψει τον Άρη. Αυτή ήταν μια εξαιρετικά καλή είδηση.

Αφού το πασχάλινό τραπέζι άδειασε και το γλέντι έφτασε στο τέλος του, όλοι επέστρεψαν στα σπίτια τους. Ο δάσκαλος φαινόταν να έχει περάσει καλά. Ελαφρώς μεθυσμένος απ' το κρασί που είχε πιει, αγκάλιασε τη Χαρά με το που μπήκαν στο σπίτι. «Πάμε να ξαπλώσουμε. Έχω όρεξη» της είπε. Δεν τη διέταξε, όπως άλλες φορές. Η Χαρά υπάκουσε όπως πάντα, χωρίς να φέρει αντίρρηση και ξάπλωσε μαζί του. Κατά τη διάρκεια της ερωτικής πράξης, σκεφτόταν τα λόγια της Χρυσούλας. Αν την έκανε ευτυχισμένη ο δάσκαλος στο κρεβάτι; Δεν υπήρχε πιο ταπεινωτική στιγμή από εκείνη που ξάπλωνε ολόγυμνη στο κρεβάτι, άνοιγε τα πόδια της και τον δεχόταν μέσα της, νιώθοντας πολλές φορές φριχτό πόνο, μόνο και μόνο για να ευχαριστηθεί εκείνος. Ένα βάσανο ήταν η ερωτική πράξη και το χειρότερο ήταν τα λόγια του, τα πρόστυχα λόγια που της έλεγε. Σφάλιζε τα μάτια και τα χείλη της και υπέμενε το ορμητικό κορμί του, που βογκούσε δυνατά από πάνω της. Και γιατί την έλεγαν «ερωτική» την πράξη; Ο έρωτας είναι όμορφος κι ευχάριστος στο νου και στο σώμα, δεν είναι πόνος και βάσανο. Δύσκολο να το χωνέψει, όμως οι σκέψεις αυτές την κράτησαν απασχολημένη και λίγα λεπτά μετά την κορύφωσή του, ο δάσκαλος ξεράθηκε στον ύπνο. Σηκώθηκε πατώντας στα ακροδάχτυλα της και κατέβηκε κάτω. Σκέφτηκε ότι είχαν αφήσει την Βάγια μόνη της όλη την ημέρα και τώρα θα είχαν την ευκαιρία να βρεθούν και λίγο μόνες. Την βρήκε στην κουζίνα να φτιάχνει καφέ και να καπνίζει.

«Θες ένα;» της πρόσφερε ένα τσιγάρο και λίγο καφέ απ' αυτόν που μόλις είχε ψήσει. Η Χαρά αρνήθηκε και τα δυο. «Λοιπόν, θα μου κάνεις παρέα αυτές τις μέρες που θα είμαι εδώ;» τη ρώτησε η Βάγια και της χάρισε ένα κεφάτο χαμόγελο.

«Με πολλή χαρά. Θέλω να γνωριστούμε» άκουσε τον εαυτό της να λέει με σιγουριά. Ήθελε να γνωρίσει την αδερφή του εχθρού της, όχι από περιέργεια, αλλά επειδή την έβρισκε ενδιαφέρουσα και συμπαθητική.

«Κοίτα, δεν είμαι καμιά αχάριστη. Εσένα πρέπει κανονικά να ευχαριστήσω για τη φιλοξενία. Ο αδερφός μου δεν χαίρεται και πολύ που είμαι εδώ. Κι εγώ δεν πετάω τη σκούφια μου που λένε, αλλά έχω ξεμείνει από επιλογές». Μιλούσε με ειλικρίνεια και κυρίως χωρίς φόβο κι αυτό ήταν που εντυπωσίαζε περισσότερο τη Χαρά.

«Ίσως μπορέσουμε να γίνουμε φίλες» της είπε με ελπίδα ότι και η Βάγια θα το ήθελε.

«Και γιατί όχι; Βέβαια, αυτό δεν θ' αρέσει στον αδερφό μου, αλλά ποιος θα μας εμποδίζει; Έλα, κάθισε μαζί μου να τα πούμε». Η Χαρά αισθάνθηκε ότι μπορούσε να μιλήσει ελεύθερα. Θέλησε να μάθει για τη ζωή της Βάγιας στην Αθήνα, για τις σπουδές, για τη δουλειά της. Όταν, όμως, έφτασε η ώρα να μιλήσει η ίδια για τη δική της ζωή, κόμπιασε.

«Σ' έχει αιχμάλωτη του; Δεν πιστεύω να τον αγαπάς;» τη ρώτησε η Βάγια μεταξύ αστείου

και σοβαρού. Η Χαρά βρέθηκε σε δύσκολη θέση για δεύτερη φορά την ίδια μέρα, όμως τώρα είχε απέναντί της έναν άνθρωπο που φαινόταν να έχει καλές προθέσεις και το ένστικτό της έλεγε ότι μπορούσε να την εμπιστευτεί. «Αιχμάλωτη, ναι, αυτή είναι η σωστή λέξη» σκέφτηκε, αλλά δεν το ξεστόμισε.

«Δεν παντρεύτηκα με τη θέλησή μου» παραδέχτηκε κι έσκυψε το κεφάλι της, καθώς η περηφάνια την είχε εγκαταλείψει προ πολλού.

«Σου φέρεται άσχημα;» Η Χαρά δεν σήκωσε το κεφάλι. «Τον φοβάσαι;» συνέχισε τις ερωτήσεις, αν και το έβλεπε ότι η μικρή που καθόταν απέναντί της, έτρεμε ήδη σαν το φύλο. Η Χαρά επιβεβαίωσε μ' ένα νεύμα του κεφαλιού. Για λίγο έμειναν βουβές, αλλά μόνο για λίγο. Η Βάγια ήθελε να μάθει περισσότερα. «Ο αδερφός μου παίρνει πάντα αυτό που θέλει, χωρίς να υπολογίζει τους άλλους» μονολόγησε και ρούφηξε πρώτα τον καφέ κι έπειτα το τσιγάρο της. Ήξερε περισσότερα απ' αυτά που θα μπορούσε να της πει, αλλά δεν ήθελε να τη φοβίσει περισσότερο. «Και αφού δεν ήθελες να παντρευτείς, γιατί δέχτηκες;» Η ερώτηση ήταν περιττή. Είχε ήδη καταλάβει ότι θα είχε επιλέξει διαφορετικά, αν υπολόγιζαν τη γνώμη της.

«Εσύ; Δεν παντρεύτηκες ποτέ;» ρώτησε αυτή τη φορά η Χαρά.

«Θεέ μου, ευτυχώς όχι!» αναφώνησε η Βάγια και με τα δάχτυλά της ανακάτεψε λίγο τα μαλλιά της. «Και ποιος θα μ' άντεχε, βέβαια!» Γέλασαν κι οι δύο. «Μου αρέσει η ελευθερία μου. Θέλω να ορίζω εγώ τον εαυτό μου, να μην έχω κανέναν πάνω απ' το κεφάλι μου, όπως λένε. Αυτό, όπως καταλαβαίνεις, για μια γυναίκα έχει βαρύ τίμημα... μοναξιά. Στους άντρες δεν αρέσει που θέλω ανεξαρτησία». Τα βλέφαρά της ανοιγόκλεισαν λίγο πιο αργά.

«Δεν φοβάσαι;» Η Βάγια την κοίταξε με σοβαρό πρόσωπο.

«Αν φοβάμαι... να σου πω... μάλλον, όχι. Ίσως αργότερα, όταν θα έχω μεγαλώσει πολύ κι η μοναξιά θα είναι αφόρητη. Τότε μπορεί και να φοβηθώ». Η Χαρά δεν χόρταινε τη συζήτηση τους.

«Νιώθεις ευτυχισμένη;» Η Βάγια χαμογέλασε κι έγειρε το κεφάλι της προς τα πίσω.

«Ευτυχισμένη; Δεν έχω ιδέα τι είναι ευτυχία. Και να σου πω ένα μυστικό; Δεν την κυνηγώ. Η ζωή μου είναι αυτή που είναι κι όταν κάτι σ' αυτή δεν μ' αρέσει, το αλλάζω, δουλειά είναι αυτή, σύντροφος;» Η Χαρά τα άκουγε εκστασιασμένη. Ήθελε ακριβώς τα ίδια πράγματα μ' αυτή τη γυναίκα. «Από νωρίς κατάλαβα ότι δεν μου αρέσουν οι υποχρεώσεις της οικογένειας. Και τώρα τελευταία κατάλαβα ότι σήμερα θέλω να είμαι εδώ κι αύριο αλλού».

«Και το κατάφερες;»

«Αν το κατάφερνα, θα ήμουν εδώ τώρα;» γέλασε με τη δύσκολη κατάσταση στην οποία είχε περιέλθει. «Κι εσύ μικρή αιχμάλωτη, ποια είσαι; Πες μου για σένα». Η Χαρά δεν πρόλαβε να πει τίποτα. Άκουσαν το τρίζιμο της σκάλα που κατέβαινε ο δάσκαλος και η κουβέντα έμεινε στη μέση. Μόλις τις είδε καθισμένες στην κουζίνα κατσούφιασε. Δεν έπρεπε να γίνονται συζητήσεις μεταξύ τους. Κάποια πράγματα έπρεπε να μείνουν ανείπωτα. «Λοιπόν, πώς περνάτε τα απογεύματά σας εδώ;» άλλαξε συζήτηση η Βάγια με την ελπίδα ότι θα έκαναν κάτι ενδιαφέρον. Η Χαρά έσπευσε να φτιάξει τον καφέ του.

«Πάμε στον κήπο να περιποιηθούμε τα λουλούδια. Αν δεν θυμάσαι πως γίνεται, έλα να σου δείξω, αλλιώς πάρε κανένα βιβλίο απ' τη βιβλιοθήκη. Εμείς αυτά κάνουμε εδώ» απάντησε ο δάσκαλος μουντρωμένος. Η Βάγια τον ακολούθησε απρόθυμα. Είχαν περάσει χρόνια από τότε που η κηπουρική ήταν στις ενασχολήσεις της, ωστόσο, όταν βρέθηκε έξω άλλαξε γνώμη. Ο κήπος ήταν γεμάτος ζωντανά χρώματα και γλυκές μυρωδιές. Στον αέρα, ένας βελούδινος ήχος, το βουητό απ' τα έντομα που πηγαиноέρχονταν πάνω απ' τα κεφάλια τους, θύμιζε πως η ζωή ξανάρχιζε την άνοιξη. Κι έπειτα ένιωσε το ελαφρύ αεράκι, ευχάριστο πάνω στο δέρμα, δροσιστικό κι αναζωογονητικό, ό,τι έπρεπε, για να την ξυπνήσει απ' το λήθαργο της διακριτικότητας. «Πώς σου φαίνεται;» τη

ρώτησε ο δάσκαλος για τον κήπο του.

«Πολύ ωραίος. Εύγε! Στους κήπους τα πηγαίνεις τέλεια!» Δεν ήταν έπαινος αυτός, αλλά πρόκληση. Ο δάσκαλος, συνηθισμένος στα υπονοούμενα της αδερφής του, την αγνόησε. Σε λίγο βγήκε κι η Χαρά κρατώντας τον δίσκο με τον καφέ του. «Ελα, Χαρά μου, κάθισε κι εσύ μαζί μας, είναι όμορφα εδώ» την προσκάλεσε η Βάγια και τράβηξε μια καρέκλα που βρισκόταν δίπλα της. Δεν πρόλαβε να καθίσει κι ο δάσκαλος που δεν την ήθελε εκεί, της έκανε νόημα να φύγει.

«Έχει πολλές δουλειές. Δεν θα γίνουν μόνες τους».

«Μα, μέρα που είναι σήμερα, πρέπει κι εκείνη να ξεκουραστεί» αντέτεινε η Βάγια. Η Χαρά κοντοστάθηκε.

«Αρκετά ξεκουράστηκε το πρωί στην επίσκεψη». Δεν χρειάστηκε να πει άλλη κουβέντα κι η Χαρά εξαφανίστηκε.

Σχεδόν όλο το απόγευμα δεν την είδαν ούτε την άκουσαν. Αθόρυβα μαγείρεψε κι έπλυνε κάποια λιγοστά πιάτα, αθόρυβα βρέθηκε στο σαλόνι, για να στρώσει το τραπέζι για το βραδινό κι εντελώς αθόρυβα δείπνησε μαζί τους. Η Βάγια την παρακολουθούσε διακριτικά. Αόρατη, αμίλητη, υπομονετική κι υποταγμένη στον αδερφό της, κυκλοφορούσε μέσα στο σπίτι όπως ο αέρας από δωμάτιο σε δωμάτιο. Η Χαρά τον έτρεμε κι εκείνος έπαιρνε μεγάλη ικανοποίηση απ' την εξουσία που της ασκούσε. Δεν υπήρχαν ευγενικά συναισθήματα ανάμεσά τους. Στην επιφάνεια διέκρινε μια τυπική επικοινωνία ανάμεσα σε δυο ανθρώπους που μοιράζονταν κοινή καθημερινότητα, αλλά κάτω από αυτή την επιφάνεια σερνόταν κάτι σκοτεινό. Δυο δυστυχισμένες ψυχές, σαν τα φαντάσματα που δεν είχαν ανάπαυση, δύο άψυχα κορμιά, χωρίς κοινό σκοπό, χωρίς ούτε ένα όνειρο, ζούσαν μαζί κι υπέφεραν. Λυπόταν για τη νέα κοπέλα που είχε συνδέσει τη ζωή της με τον αδερφό της, που ήταν ξεκάθαρο ότι δεν την αγαπούσε. Λυπόταν και για τον αδερφό της, που ο κακός του χαρακτήρας συνέχιζε να τον βασανίζει ακόμα. Φοβόταν ότι αυτή η συμβίωση ήταν επικίνδυνη.

«Τι συμβαίνει με σένα και τη γυναίκα σου; Είναι τόσο ντροπαλή ή εσύ την έχεις τρομοκρατήσει κι είναι κλεισμένη μέσα;» τον ρώτησε το επόμενο απόγευμα, που έπιναν τον καφέ τους πάλι στον κήπο κι η Χαρά δεν ξεμύτισε απ' την κουζίνα. Ο δάσκαλος αγνόησε την ερώτηση και μουρμούρισε ότι οι μέρες των διακοπών περνούσαν γρήγορα. «Ούτε στον κήπο δε βγαίνει το κακόμοιρο το κορίτσι. Πιστεύεις ότι αν την κρατάς κλεισμένη στο σπίτι, θα έχεις το κεφάλι σου ήσυχο;» Και πάλι δεν της έδωσε καμία απάντηση. Πήρε το σκαλιστήρι του κι άρχισε να σκαλίζει το χώμα γύρω απ' τις τριανταφυλλιές. Όμως, εκείνη δεν το έβαζε κάτω. «Σου αρέσει που είναι δυστυχισμένη; Γιατί εγώ ευτυχισμένη δεν την βλέπω». Αυτή τη φορά η απάντηση ήρθε κι ειπώθηκε ορθά κοφτά.

«Ναι, μ' αρέσει». Η Βάγια δεν ησύχαζε.

«Ούτε κι εσύ είσαι ευτυχισμένος. Μου λες γιατί την παντρεύτηκες;» Σταμάτησε και την κοίταξε απορημένος.

«Τι ερωτήσεις είν' αυτές; Σε πήρε ο πόνος να με δεις ευτυχισμένο;» Τον πλησίασε με σκοπό να του μιλήσει πιο τρυφερά.

«Ναι, αν θες να μάθεις, θα ήθελα να σε δω ευτυχισμένο. Μετά από τόσα χρόνια είχα την ελπίδα ότι θα είχες μαλακώσει κι ότι θα είχες αλλάξει στάση».

«Ν' αλλάξω στάση; Θ' αστειεύεσαι! Τι έχει η στάση μου να την αλλάξω δηλαδή;» Η Βάγια αναστέναξε.

«Είσαι σκληρός, αδερφέ μου. Είσαι σκληρός μ' αυτούς που σ' αγαπούν και τους διώχνεις από κοντά σου». Ο δάσκαλος νευρίασε.

«Τι κουταμάρες μου λες!;»

«Καθόλου κουταμάρες. Έμαθα ότι παντρεύτηκες και με πόνεσε που δεν το έμαθα από σένα, που δεν με κάλεσες στη χαρά σου. Όμως παραμέρισα τη στεναχώρια μου και σου έγραψα τις ευχές μου. Αλλά εσύ καμιά απάντηση, τίποτα». Ο δάσκαλος συνέχιζε να σκαλίζει χωρίς να την κοιτά. «Η αδερφή σου είμαι, μοναδικός συγγενής πια. Άλλον στον κόσμο δεν έχεις. Είπα, για να παντρεύτηκε έτσι ξαφνικά, φαίνεται την αγάπησε και την πήρε δίχως δεύτερη σκέψη κι απ' τον ενθουσιασμό του δεν με σκέφτηκε. Και χάρηκα, αδερφέ μου, στ' αλήθεια χάρηκα». Γύρισε και την κοίταξε με ύφος που της έλεγε ότι δεν πίστευε ούτε λέξη απ' όσα του έλεγε. Ήταν σίγουρος ότι περισσότερο θύμωσε παρά στεναχωρήθηκε με τη στάση του. Σηκώθηκε πάνω και την κοίταξε με αμφισβήτηση.

«Έλα τώρα! Σταμάτα το μελόδραμα κι άκου να μαθαίνεις. Οι άνθρωποι δεν παντρεύονται από αγάπη. Ο γάμος είναι μια συμφωνία, μια εμπορική συμφωνία. Σαν αυτή που έκανε ο πατέρας μας. Άλλη αγάπησε κι άλλη παντρεύτηκε».

«Και είδες πόση δυστυχία έφερε σε όλους εμάς» τον προειδοποίησε η Βάγια.

«Στα λόγια μου έρχεσαι» είπε εκείνος δικαιωμένος.

«Κι εσύ, δηλαδή, τώρα τι κάνεις; Ακολουθείς το δικό του παράδειγμα;» Την κοίταξε αινιγματικά.

«Εγώ δεν αγαπώ άλλη. Δεν πρόκειται να την προδώσω». Η Βάγια τον στρίμωξε για μια στιγμή.

«Την αγαπάς, λες; Αυτό λες;» Όμως, ο δάσκαλος ξεγλίστρησε.

«Δεν την αγαπώ. Όχι όπως το εννοείς εσύ».

«Ε, τότε πώς;» επέμεινε εκείνη.

«Βαρέθηκα αυτή τη συζήτηση. Άλλαξε θέμα»

«Όχι, αν δεν μου πεις γιατί την παντρεύτηκες».

«Γιατί επιμένεις; Τι σημασία έχει;»

«Έχει. Θέλω να μου πεις. Γιατί την παντρεύτηκες;»

«Γιατί ήθελα να την τιμωρήσω» της απάντησε ψυχρά και της έδωσε στο χέρι το σκαλιστήρι που κρατούσε. «Συνέχισε εσύ. Εγώ θα πιά τον καφέ μου στο καφενείο». Την παράτησε στον κήπο με τόσα ερωτηματικά, όσα ήταν και τα τριαντάφυλλά του. Δεν υπήρχε λογική εξήγηση σ' αυτό που της είπε κι όσο κι αν το έφερνε στο μυαλό της, δεν μπορούσε να καταλάβει τι είδους τιμωρία εννοούσε, εκτός από την προφανή, την επιβολή της θέλησής του. Διαισθανόταν ότι κάποιο μυστήριο κρυβόταν στην απόφασή του να εγκατασταθεί σ' ένα χωριό τόσο ασήμαντο κι απομακρυσμένο, ενώ είχε τη ευκαιρία να συνεχίσει κι άλλο τις σπουδές του στη Θεσσαλονίκη. Δεν του έλειπαν τα χρήματα και σίγουρα δεν ήταν ο μισθός του δασκάλου που τον δελέασε. Κάτι άλλο κρυβόταν. Κι αυτός ο γάμος τι ήταν; Κι άλλο ένα μυστήριο. Κι αν απαντήσεις από τον αδερφό της δεν θα έπαιρνε, ίσως η Χαρά να ήταν η ίδια η απάντηση. Πήγε να την βρει και να την βγάλει απ' το λαγούμι της. Κάπου στην κουζίνα ή στο πλυσταριό θα ήταν, να μαγειρεύει ή να πλένει για τον άρχοντα του σπιτιού. Και είχε δίκιο. Την βρήκε σκυμμένη σε μια ξύλινη σκάφη να ζυμώνει. Τα λεπτά της χέρια μπορεί να μην είχαν όση δύναμη χρειαζόταν, για να ζυμωθεί καλά το ψωμί, όμως δούλευαν σκληρά και επίμονα.

«Τι κάνεις, εδώ;» τη ρώτησε παρόλο που έβλεπε ακριβώς τι έκανε, έτσι μόνο, για να ξεκινήσει την κουβέντα. Η Χαρά της χαμογέλασε φυσώντας ταυτόχρονα ένα τσουλούφι που κρεμόταν ακριβώς μπροστά στα μάτια της. Παράξενο της φάνηκε. Αυτό, το ίδιο χαμόγελο και το φύσημα των μαλλιών, το είχε ξαναδεί σ' ένα αγαπημένο της πρόσωπο. Κοίταξε τη Χαρά πιο προσεκτικά. Κάπως έμοιαζε μ' εκείνη, την πολυαγαπημένη της αδερφή και δεν ήξερε αν ήταν η ηλικία ή κάποια χαρακτηριστικά του προσώπου που της τη θύμισαν.

«Πρώτη φορά ζυμώνω και θα φουρνίσω τέτοια μέρα και μάλιστα τέτοια ώρα». Φαινόταν

ανήσυχη.

«Και τι πειράζει;» τη ρώτησε η Βάγια χωρίς να σκεφτεί ότι ήταν μέρα γιορτινή κι οι νοικοκυρές ούτε ζύμωναν ούτε έπλεναν. Η Χαρά χαμογέλασε πάλι ντροπαλά. Ενοχές, ένιωθε ενοχές, σκέφτηκε βλέποντας την να παλεύει για να παρασκευάσει τον άρτο τον επιούσιο.

«Μην ανησυχείς, δεν θα το μάθει κανείς» της είπε και αποφάσισε ν' αφήσει τις ερωτήσεις για τις οποίες γύρευε απάντηση για μια άλλη στιγμή. «Καιρός είναι να κάνω κι εγώ κάτι χρήσιμο».

Την επόμενη ημέρα, όταν ο δάσκαλος βγήκε για ψώνια, η Βάγια βρήκε ευκαιρία να πλησιάσει τη Χαρά.

«Έχεις λίγο χρόνο; Θέλω κάτι να σου δείξω». Ανέβηκαν στο υπνοδωμάτιό της κι άνοιξαν τις βαλίτσες της. Η Χαρά εντυπωσιάστηκε από τα όμορφα ρούχα της Βάγιας. «Ελα, δοκίμασε όποιο φόρεμα σου αρέσει. Να, αυτά είναι καινούρια. Θα ήθελα να σου κάνω ένα δώρο. Τι λες;» Η Χαρά τσίμπησε το δόλωμα. Της άρεσε ένα κίτρινο καλοκαιρινό φόρεμα, που άφηνε ακάλυπτους τους ώμους κι η φούστα του ήταν λίγο πάνω απ' το γόνατο. «Δοκίμασε το, νομίζω ότι σου κάνει» την παρότρυνε η Βάγια «Ελα, μην ντρέπεσαι». Η Χαρά το κρατούσε στα χέρια της με θαυμασμό, αλλά δίσταζε να το δοκιμάσει.

«Είναι...υπέροχο, αλλά να... δεν είναι για μένα» κόμπιασε.

«Ανοησίες!» φώναξε η Βάγια. Τη βοήθησε να ξεντυθεί και να το φορέσει. «Ελα, να το δεις στον καθρέφτη» της είπε μ' ενθουσιασμό. «Σου πάει τρέλα! Κοίτα, αν το στενέψουμε λίγο στη μέση, θα καθίσει ακόμα καλύτερα». Τα μάτια της Χαράς έλαμψαν κι η Βάγια το παρατήρησε. «Αν φουσκώσουμε λίγο τα μαλλιά σου και τα πιάσουμε στο πλάι». Της έφτιαξε κάπως πρόχειρα τα μαλλιά και της έβαλε λίγο κοκκινάδι στα μάγουλα και στα χείλη. «Μια κούκλα είσαι!» αναφώνησε ενθουσιασμένη. «Όταν σε δει ο αδερφός μου, θα του αρέσεις πολύ». Η Χαρά κούνησε το κεφάλι της με δυσπιστία. «Δεν θα του αρέσω. Τίποτα σε μένα δεν του αρέσει» σκέφτηκε.

«Φοβάμαι ότι θα το βρει πολύ τολμηρό. Δεν του αρέσουν τα τολμηρά» είπε προφητικά. Τα δάχτυλά της έτρεξαν πάνω στο ύφασμα κι ένα ρίγος, απ' τη βάση του λαιμού της μέχρι τα γόνατα, την έκανε να σφίχτει. Την τελευταία φορά που φόρεσε ένα όμορφο φόρεμα, το πλήρωσε ακριβά. Όταν πίσω της άκουσε το τρίξιμο της σκάλας, την έπιασε πανικός. Δεν προλάβαινε να το βγάλει από πάνω της κι όπως θα έκανε ένα παιδί, κρύφτηκε πίσω απ' αυτόν που θα μπορούσε να τη γλυτώσει. Η Βάγια δεν περίμενε μια τέτοια αντίδραση ούτε φυσικά και την αντίδραση του αδερφού της, που είχε προλάβει να τη δει κι όρμησε έξαλλος μέσα στο δωμάτιο παραμερίζοντας την αδερφή του και βουτώντας τη Χαρά απ' τα μαλλιά. Την έσυρε μπροστά του βρίζοντας και της άστραψε δυο δυνατά χαστούκια που την έριξαν στο πάτωμα.

«Δεν έχεις κανένα δικαίωμα. Δεν θα σου επιτρέψω να την κάνεις πουτάνα!» στράφηκε στην έκπληκτη αδερφή του, που κοιτούσε με συμπόνια το χτυπημένο κορίτσι. «Μείνε εδώ και θα τα πούμε μετά οι δυο μας» της φώναξε, όσο τραβολογούσε τη Χαρά προς το δωμάτιό τους.

«Φτου σου, παλιοβρώμα!» Τα μάτια του πέταγαν σπίθες οργής. «Που θα μου γίνεις εσύ του δρόμου. Θα σε τσακίσω!» Έκλεισε την πόρτα πίσω τους και την κλείδωσε. Της τράβηξε με μανία το φόρεμα από πάνω και το κατέβασε μέχρι κάτω με μια και μόνο κίνηση. Τη ξεγύμνωσε κι άρχισε να τη χτυπά όπου έβρισκε. Οι ήχοι απ' τα χτυπήματα που άκουγε η Βάγια, την τρομοκράτησαν. Απελπισμένη χτυπούσε την πόρτα, του φώναζε να την αφήσει, να μην τη χτυπά, αλλά εκείνος βρισκόταν σε παροξυσμό και δεν άκουγε τίποτα. Η Χαρά, όσο κι αν προσπαθούσε να προφυλαχτεί απ' τα χτυπήματα, δεν τα κατάφερνε. Για άλλη μια φορά βίωνε αναίτια βία κι εξευτελισμό και αισθανόταν ότι δεν άξιζε, ότι ήταν ένα τίποτα, ότι εκείνη έφταιζε με την ανούσια ύπαρξή της σ' αυτόν τον κόσμο και ίσως της άξιζε το ξύλο. Ο δάσκαλος χτυπούσε ξανά και ξανά, παντοδύναμος και λυσσασμένος για μια εκδίκηση δίχως αιτία. Τέτοια ήταν η λύσσα του, που για να εμποδίσει το

χέρι που της έσφιγγε τον λαιμό απ' το να την πνίξει, το δάγκωσε, μέχρι ο ίδιος να μην αντέχει άλλο τον πόνο. Κάποια σκέψη τον σταμάτησε πριν κάνει το κακό. Λίγο πριν την αφήσει να πέσει αναίσθητη σαν αχυρένιο ανδρείκελο μπροστά στο κρεβάτι, τη φίλησε στο στόμα και της ζήτησε να τον συγχωρέσει. Έπειτα την άφησε να πέσει και πήγε να ξεκλειδώσει την πόρτα.

Αμέσως βρέθηκε αντιμέτωπος με την αδερφή του που όρμησε μέσα στο δωμάτιο, για να βρει τη Χαρά ματωμένη κι άψυχη στο πάτωμα.

«Τη σκότωσες; Πες μου τη σκότωσες;» ούρλιαξε κατατρομαγμένη εκείνη. Τα χέρια της έτρεμαν, καθώς της παραμέριζε τα μαλλιά, για να δει το πρόσωπό της. «Αναπνέει! Θεέ μου, αναπνέει!» φώναξε ανακουφισμένη και γύρισε στον δάσκαλο που τις κοιτούσε και τις δύο με απάθεια, για να τον ρωτήσει, «Γιατί; Τι σου έφταιξε; Γιατί;» Αντί γι' απάντηση της γύρισε την πλάτη κι εξαφανίστηκε γρήγορα. Η Βάγια, καταβάλλοντας μεγάλη προσπάθεια, κατάφερε να την ανεβάσει στο κρεβάτι κι αμέσως έτρεξε να φέρει μια βρεγμένη πετσέτα και νερό. Της σκούπισε τα χείλη και τη μύτη απ' όπου κυλούσε αίμα και κάνοντας αέρα προσπάθησε τη συνεφέρει. «Χαρά, ξύπνα σε παρακαλώ. Ξύπνα!» Της φιλούσε τα χέρια και παρακαλούσε τον Θεό να μην πεθάνει. «Το τέρας! Τι σου έκανε! Το τέρας!» Τα βλέφαρα της είχαν φουσκώσει και σαν μικρές χαραμάδες τα μάτια της άνοιξαν με δυσκολία. «Δόξα τω Θεώ! Κοίταξε με, με βλέπεις;» τη ρώτησε με αγωνία, αλλά το καημένο το κορίτσι δεν ανταποκρινόταν. «Χαρά, η Βάγια είμαι. Με βλέπεις;» την ξαναρώτησε. Κούνησε το κεφάλι με κόπο. Πέρασε αρκετή ώρα μέχρι ν' αρχίσει να συνέρχεται κι όταν αυτό έγινε, το κεφάλι της πονούσε φριχτά.

«Εφυγε;» μπόρεσε να ψιθυρίσει με τρόπο ελπίζοντας ότι δεν κινδυνεύει πια.

«Εφυγε. Εγώ είμαι εδώ, μη φοβάσαι» τη βεβαίωσε η Βάγια που φοβόταν κι η ίδια μην τυχόν και επιστρέψει. Σκεφτόταν και μουρμούριζε ότι εκείνη έφταιγε που δεν την προστάτεψε, όπως δεν είχε προστατέψει την αδερφή της απ' την αρρώστια που σάλεψε μέρα με τη μέρα το μυαλό της. Δεν ήταν μόνο η απέραντη θλίψη που αισθανόταν η Βάγια, ήταν κι οι ενοχές που ο αδερφός της είχε κάνει τέτοιο κακό σ' έναν ανυπεράσπιστο άνθρωπο, στη γυναίκα που στεκόταν στο πλευρό του. Γιατί να της φερθεί τόσο απάνθρωπα; Δεν μπορούσε να σκεφτεί έναν λόγο που αυτό το κορίτσι θα μπορούσε να του έχει κάνει οτιδήποτε, για ν' αξίζει αυτή τη βαναυσότητα. Έμεινε στο πλευρό της, περιποιήθηκε τις πληγές της και την κανάκεψε, όσο μπορούσε, μέχρι που την Χαρά την πήρε ο ύπνος.

Έπειτα κατέβηκε να περιμένει τον αδερφό της να γυρίσει. Σκεφτόταν τα λόγια που θα του έλεγε, τις ερωτήσεις που θα του έκανε, για να δει τι ήταν αυτό που τον έφτασε σ' αυτό το σημείο, αλλά τίποτα απ' όσα θα της έλεγε, δεν θα δικαιολογούσαν τις ειδεχθείς πράξεις του. Όσο τον περίμενε ήταν σε αναβρασμό. Πότε ανέβαινε στο δωμάτιο της Χαράς να δει πώς ήταν και κατέβαινε με πιο βαριά καρδιά από πριν, πότε έβγαινε στον κήπο, πότε κάπνιζε και ξεφυσούσε. Ο φόβος για τα χειρότερα είχε φωλιάσει μέσα της. Πέρασαν κάμποσες ώρες όταν πια επέστρεψε εκείνος. Το πρόσωπό του είχε μια νεκρική όψη και φαινόταν ταλαιπωρημένος, αλλά δεν φαινόταν μετανιωμένος. Δεν της άφησε περιθώριο να του μιλήσει.

«Μην αρχίσεις καμία κουβέντα. Στο δηλώνω ότι δεν πρόκειται να μιλήσω μαζί σου για ό,τι έγινε. Και κοίταξε να φύγεις το συντομότερο δυνατό, αύριο ή μεθαύριο. Θα σου δώσω αρκετά χρήματα και θα εξαφανιστείς». Το ύφος του έλεγε ότι δεν σήκωνε πολλά-πολλά.

«Δεν θα φύγω, αν πρώτα δεν σιγουρευτώ ότι αυτό που έγινε σήμερα δεν θα ξαναγίνει». Ο θυμός του δεν είχε καταλαγιάσει. Χτύπησε με δύναμη το χέρι στο τραπέζι.

«Εσύ φταις. Μας αναστάτωσες. Αν δεν φύγεις κι αν αυτή συνεχίσει να φέρεται έτσι, να είσαι σίγουρη ότι θα ξαναγίνει».

«Δεν μπορεί να το λες αυτό. Δεν μπορείς να είσαι τόσο άκαρδος! Δεν ρώτησες καν πώς

είναι. Δεν σε νοιάζει;»

«Δεν, δεν, δεν... Φτάνει πια! Αν με νοιάζει ή όχι είναι δικός μου λογαριασμός. Μην ανακατεύεσαι. Αύριο το πρωί θα έρθεις μαζί μου. Θα πάμε στην τράπεζα, θα πάρεις ένα ποσό και δεν θα μας ξαναενοχλήσεις».

«Και στη μάνα της τι θα πεις; Στον κόσμο; Αν κάποιος τη δει σ' αυτά τα χάλια θα καταλάβει ότι τη χτύπησες».

«Δεν αφορά κανέναν. Είναι γυναίκα μου και την κάνω ό,τι θέλω, κατάλαβες;»

«Ακούς τι λες; Είναι άνθρωπος, δεν είναι αντικείμενο!» Ο δάσκαλος γέλασε αυτή τη φορά.

«Άνθρωπος, ε; Έτσι λες; Αυτή είναι κακή σπορά, όπως είσαι κι εσύ, όπως είμαι κι εγώ. Κακή σπορά, κατάλαβες; Και τώρα τράβα πάνω κι άσε με στην ησυχία μου». Η Βάγια τα είχε πραγματικά χαμένα. Σκεφτόταν τα λόγια του, αλλά δεν έβγαζαν κανένα νόημα. Για ποια κακή σπορά μιλούσε; Η σκληρή συμπεριφορά του απέναντι στις γυναίκες τής ήταν γνωστή, αλλά αυτή τη φορά είχε ξεπεράσει κάθε προηγούμενη. Ήταν εγωιστής κι υπερόπτης, απότομος, αναίσθητος και κάποιες φορές εκδικητικός, αλλά πώς ήταν δυνατόν να είναι τέτοιο κτήνος! Δεν το χωρούσε το μυαλό της.

Την επομένη αναγκάστηκε να πάει μόνος του στην τράπεζα. Η Βάγια παρά τις αντιρρήσεις του έμεινε να φροντίσει τη Χαρά. Το σώμα της πονούσε, μα περισσότερο την είχε εγκαταλείψει η δύναμη. Κατέβηκε τις σκάλες, σκαλοπάτι-σκαλοπάτι, με τη βοήθεια της Βάγιας, παραπατώντας μέχρι το μπάνιο. Το πρόσωπό της δεν θύμιζε πια ένα φρέσκο, νεανικό πρόσωπο. Παραμορφωμένο απ' το πρήξιμο και σκοτεινό από τις μελανιές και τον φόβο ήταν ένα θλιβερό θέαμα, που η Βάγια θα θυμόταν για καιρό και θα τη βασάνιζε. Την πήγε στην κουζίνα και της έδωσε να πει γάλα και να φάει ψωμί με μέλι. Με κόπο μασούσε το ψωμί και με δυσκολία ρουφούσε το γάλα. Η Βάγια την κοιτούσε και προσπαθούσε να συγκρατήσει τα δάκρυα απ' τα μάτια της, μην την στεναχωρήσει κι άλλο.

«Στέρεψα από λόγια κι η συγγνώμη μου είναι μικρή. Πώς να πάρω πίσω αυτό που έγινε; Πώς να σε αποζημιώσω γι' αυτό που σου έκανε ο αδερφός μου;» της είπε την επόμενη μέρα, σαν έφτασε η ώρα ν' αποχωριστούν. Αγκαλιάστηκαν και κοιτάχτηκαν στα μάτια, δίνοντας υπόσχεση ότι δεν θα ξεχνούσαν η μία την άλλη. Η ψυχή της Βάγιας, ανταριασμένη, έτρεμε που θ' άφηνε αυτό το ανυπεράσπιστο κορίτσι στα χέρια του. «Με διώχνει, αλλά θα επιστρέψω για σένα. Θα μαθαίνω νέα σου. Θα βρω τρόπο να σε πάρω από κοντά του» της υποσχέθηκε, όμως η Χαρά δεν την πίστεψε.

«Δεν μπορείς. Κανένας δεν μπορεί να με σώσει. Μόνο όταν με σκοτώσει, θα ικανοποιηθεί κι εγώ θα γλυτώσω απ' τα βάσανά μου».

«Μη το λες αυτό. Αν δεν αλλάξει, τότε μπορείς να ζητήσεις διαζύγιο, έχω ακούσει ότι γίνεται. Θα σε βοηθήσω».

«Δεν χρειάζεται να μπλέξεις κι εσύ. Φύγε και μην κοιτάξεις πίσω, άσε με εμένα» ήταν τα τελευταία λόγια της Χαράς στην αδερφή του εχθρού της, που σαν φύλακας άγγελος θέλησε να την προστατέψει. Όταν η Βάγια έφυγε, στο σπίτι του δάσκαλου έπεσε νεκρική σιγή. Η Χαρά έσερνε τα βήματά της από δωμάτιο σε δωμάτιο και δεν είχε όρεξη για τίποτα. Έκανε τις δουλειές όπως κάθε μέρα κι απ' το στόμα της δεν έβγαине καμία λέξη.

Την πρώτη μέρα που έλειψε ο δάσκαλος στη δουλειά, την επισκέφτηκε η μητέρα της. Τα σημάδια της κακοποίησης στο πρόσωπό της κόρης της ήταν φρέσκα και μαρτυρούσαν τι πέρασε στα χέρια του άντρα της. Όμως κανένα σχόλιο δεν έγινε γι' αυτά, καμία ερώτηση για το πώς εμφανίστηκαν, λες κι ήταν φυσικό να συμβούν. Έμεινε για λίγο μαζί της και φαινόταν ότι καθόταν σ' αναμμένα κάρβουνα συζητώντας της για τη διαμονή της στο μοναστήρι και πόσο γαλήνεψε η ψυχή της εκεί τις άγιες ημέρες της Μεγάλης εβδομάδας και την ημέρα του Πάσχα. Η Χαρά λυπόταν

βαθιά που η μητέρα της δεν της χάιδεψε το πρόσωπο, όπως θα έκανε πριν λίγο καιρό, αν τύχαινε κι εμφανιζόταν μια μελανιά ή γρατσουνιά απ' τα ξέφρενα παιχνίδια με τα παιδιά του χωριού. Η μόνη ένδειξη συμπόνιας από κείνη ήταν το σφίξιμό του χεριού της την ώρα που τη χαιρετούσε στην πόρτα, σαν να της έλεγε δεν είσαι η μόνη, σκύψε το κεφάλι και κάνε υπομονή, λευτεριά δεν υπάρχει. Δυστυχώς είχε δίκιο.

Η ζωή της δεν ήταν στα δικά της χέρια, δεν την όριζε κι ούτε θα έπαιρνε ποτέ δικές της αποφάσεις. Οι σκέψεις, που μόνο αυτές ήταν πραγματικά δικές της, συχνά σώπαιναν απ' την αδυναμία της ν' αντιδράσει. Κάποτε γελούσε. Καμιά φορά τραγουδούσε και σφύριζε σαν αγοροκόριτσο στο σπίτι, στον δρόμο, στην πλατεία. Τώρα μετρούσε τους χτύπους της καμπάνας και περπατούσε πένθιμα μέσα στο σπίτι.

Στο ξωκλήσι της Αγίας Ειρήνης

Έφτασε Πρωτομαγιά και μικροί και μεγάλοι βγήκαν στο χωριό να φτιάξουν στεφάνια, για να στολίσουν τα σπίτια και τα μαγαζιά τους με τα χρώματα και τις ευωδιές της άνοιξης. Το χωριό της Χαράς, με τα ολάνθιστα λουλούδια στις αυλές και τα καταπράσινα έλατα, έσφυζε από ζωή. Η μέρα είχε πια μεγαλώσει κι ο καιρός είχε γλυκάνει πολύ. Εκείνο το μεσημέρι ο δάσκαλος μπήκε στο σπίτι φέρνοντας μια αγκαλιά λουλούδια, που του είχαν χαρίσει οι μαθητές του κι ένα σπουδαίο νέο. Θα λειτουργούσε ξανά το ξωκλήσι της Αγίας Ειρήνης την παραμονή της γιορτής της και θα γινόταν μεγάλο πανηγύρι. Αυτό το ξωκλήσι είχε να λειτουργήσει πολλά χρόνια, καθώς είχε πέσει μέρος της σκεπής του και παρέμενε κλειστό, αλλά εκείνη τη χρονιά με μια γενναία δωρεά που πρόσφερε ένας ξενιτεμένος χωριανός στην Αμερική, κατάφεραν να επισκευάσουν τις φθορές της. Εκτός απ' την ομορφιά του, ενδιαφέρον είχε κι η ιστορία του.

Το είχαν φτιάξει οι κάτοικοι του χωριού πριν από εκατό περίπου χρόνια, κουβαλώντας πέτρες απ' το ποτάμι ως ένδειξη συμφιλίωσης, έπειτα από μια έντονη διαμάχη που είχε ξεσπάσει ανάμεσα σε κάποιες οικογένειες. Σ' εκείνη τη διαμάχη όσοι χωριανοί είχαν πάρει το μέρος της μιας ή της άλλης οικογένειας, είχαν γίνει αυτόματα εχθροί με τους υπόλοιπους και δεν ήταν λίγες οι φορές που είχαν πιαστεί στα χέρια ακόμα και για ασήμαντη αφορμή. Σκοτωμοί δεν υπήρξαν, αλλά οι εμπλεκόμενοι, εκτός από συγκρούσεις σώμα με σώμα, εκτόξευαν καθημερινά κατάρες, απειλές και βωμολοχίες προς πάσα κατεύθυνση σαν βέλη σε πεδίο μάχης. Αφορμή να φιλιώσουν οι οικογένειες στάθηκε ένα όραμα που είδαν ένα βράδυ δυο ξενομερίτες απ' την Ήπειρο που είχαν έρθει, για να επισκευάσουν ένα πέτρινο γεφύρι στην περιοχή και τους φιλοξενούσε ο παπάς του χωριού. Εκείνη τη νύχτα, είπαν, εμφανίστηκε μπροστά τους η Αγία Ειρήνη και τους ορμήνευσε να μην αφήσουν τους διαβάτες να περάσουν το γεφύρι μέχρι όλοι οι χολωμένοι να συγχωρέσουν τις αμαρτίες αυτών που τους αδίκησαν. Αλλιώς οι διαβάτες θα κινδύνευαν να πέσουν και το γεφύρι θα ξαναγκρεμιζόταν. Το επόμενο πρωί σαν ακούστηκε στο καφενείο αυτή η ιστορία, όλοι θορυβήθηκαν. Άρπαξε τότε ο παπάς την ευκαιρία και κάλεσε τους χωριανούς να τους μιλήσει. Αποτέλεσμα ήταν να τα βρουν οι οικογένειες και μάλιστα να επισφραγίσουν την ειρήνη ανάμεσά τους μ' έναν γάμο. Έτσι, μονιασμένοι κι αγαπημένοι έχτισαν και το ξωκλήσι. Ήταν περήφανοι για την κατασκευή του, αλλά κι ευλογημένοι από την Αγία που στάλαξε αγάπη στις καρδιές και σοφία στα μυαλά τους.

«Θα γίνει πανηγύρι» της ανακοίνωσε ο δάσκαλος εκείνο το μεσημέρι σαν απόφαgan. Η Χαρά, που είχε να βγει απ' το σπίτι εβδομάδες και δεν είχε ανταμώσει με κανέναν εκτός απ' τη μάνα της, ένιωθε για πρώτη φορά, έπειτα από καιρό, λίγο ενθουσιασμό. «Θα πάμε, αν θέλεις» της πρότεινε κάπως αδιάφορα, έχοντας, ωστόσο, στραμμένη την προσοχή του στο πρόσωπό της, μην τύχει και δει χαρά στα μάτια της. Εκείνη, όμως, ήξερε καλά πια να κρύβεται και δεν προδόθηκε.

«Να πάμε» είπε και σηκώθηκε να μαζέψει το τραπέζι.

«Θα πάμε αλλά πρόσεχε το φέρσιμό σου. Δεν θέλω να δώσεις δικαιώματα να μας συζητούν. Και σου λυπάμαι λίγο. Έχεις αφήσει τον εαυτό σου εντελώς». Η Χαρά απέφυγε να κοιταχτεί στον καθρέφτη τελευταία. Δεν ήταν τα σημάδια που δεν ήθελε να δει. Τον εαυτό της φοβόταν ν' αντικρίσει. Αυτά πρέπει να είχαν προ πολλού εξαφανιστεί, αλλά και να υπήρχαν ακόμα, κανένας δεν θα ρωτούσε από πού προέκυψαν. Όλοι γνώριζαν ότι αυτά συμβαίνουν. Άλλωστε δεν ήταν και τόσο ασυνήθιστο θέαμα. Η βαθιά θλίψη που της βάραινε τα βήματα και την κρατούσε κλεισμένη στο σπίτι, ήταν η αιτία που είχε χάσει το ενδιαφέρον της για οτιδήποτε αφορούσε τον έξω κόσμο. Και τώρα αυτό το νέο ήταν μια αχτίδα φωτός. Θα ήταν όμορφα στο ξωκλήσι και θα παρακαλούσε την Αγία Ειρήνη να μαλακώσει την καρδιά του άντρα της. Αυτά σκεφτόταν, για να πείσει τον εαυτό

της, όταν κοιτάχτηκε στον καθρέφτη. Πράγματι τα σημάδια στο πρόσωπο είχαν φύγει, αλλά η όψη της δεν ήταν αυτή που ήξερε. Ο δάσκαλος τη φώναξε να του φέρει γλυκό του κουταλιού, που της είχε ζητήσει να φτιάξει.

«Καλό είναι, τρώγεται. Κοίτα να φτιάξεις κάτι για το πανηγύρι. Όλες οι γυναίκες θα μαγειρέψουν. Και κοίτα να είναι κάτι καλό. Θέλω να πουν όλοι ότι είσαι καλή μαγείρισσα». Τη Χαρά δεν την ενδιέφερε αν θα την πουν καλή μαγείρισσα, δεν είχε όρεξη να φτιάξει τίποτα, ούτε να ευχαριστήσει κανέναν, αλλά αφού τη διέταζε εκείνος, δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς. Το δίχως άλλο ο δάσκαλος ήταν αυτός που όριζε τη συμπεριφορά της και στο σπίτι τους, αλλά και στον έξω κόσμο.

Ξημέρωσε η παραμονή της Αγίας Ειρήνης κι όλοι κίνησαν από νωρίς το πρωί για το εκκλησάκι, άλλοι με τα πόδια, άλλοι καβάλα στ' άλογο. Ο δάσκαλος είχε ξυπνήσει με καλή διάθεση. Ετοίμασε το δικό του άλογο, βοήθησε τη Χαρά ν' ανέβει πάνω και περήφανα διέσχισε μαζί της το χωριό μέχρι που βγήκε στο μονοπάτι, που οδηγούσε στο εκκλησάκι. Η Χαρά ήταν ακόμα μουδιασμένη απ' τον εγκλεισμό της κι η φύση, τόσο προκλητικά όμορφη την άνοιξη, της χάρισε λίγη αισιοδοξία. Στη διαδρομή το μυαλό της έπαιζε παιχνίδια. «Μετά το χειμώνα, έρχεται η άνοιξη. Μετά τον θάνατο η ανάσταση...» Θυμήθηκε την τελευταία φορά που επέστρεφε μαζί του απ' το Γοργογύρι. Τότε εκείνος χτυπούσε το άλογο να τρέξει γρήγορα και την κρατούσε σφιχτά πάνω του, όχι από αγάπη, αλλά από γινάτι. Τώρα το καβαλούσε αργά και με καμάρι, σίγουρος ότι εκείνη ήταν δική του, ότι θα τον υπάκουγε ό,τι κι αν της έλεγε. «Φαντάσου να τον έσπρωχνα από τ' άλογο κι εκείνο να τον ποδοπατούσε. Μπορεί και να τον σκότωνε. Και τότε δεν θα χρειαζόταν να το σκάσω. Θα ήμουν ελεύθερη. Θα ήμουν ελεύθερη να πάω όπου θέλω, να πάω στο Γοργογύρι, στη Θεσσαλονίκη. Φαντάσου να ξαναέβλεπα τον Άγγελο». Η στιγμιαία σκέψη του Άγγελου έκανε την καρδιά της να χτυπήσει γρήγορα. Αυτό ήταν που προκαλούσε ο έρωτας, αναζωογόνηση της ψυχής και του σώματος και για τη Χαρά αυτή ήρθε μόνο με μια σκέψη. Ήθελε να συνεχίσει να τον σκέφτεται, να κρατήσει αυτή τη ζωντάνια όσο γίνεται, τη γλυκιά αίσθηση ότι κάποιος που αγαπάς, σε περιμένει. Μέχρι να φτάσουν, κράτησε τα μάτια της κλειστά. Ευχήθηκε να την αξιώσει η Αγία να τον ξαναδεί. Πόσο ήθελε να τον ξαναδεί.

Σε λίγο τ' άλογο κι οι αναβάτες του πέρασαν τον περίβολο της μικρής εκκλησιάς που είχε τα παράθυρα ανοιχτά και τη θύρα της γεμάτη λουλούδια. Υπήρχε λίγος κόσμος εδώ κι εκεί, ντυμένος με τα γιορτινά του, που περίμενε να έρθει όλο το χωριό, για να ξεκινήσει η λειτουργία. Είχε έρθει ακόμα κι ένας ιερέας απ' το διπλανό χωριό, για να λειτουργήσουν μαζί με τον πατέρα Αθανάσιο, αλλά και μια τετραμελής ορχήστρα με κλαρίνα και ταμπούρλα για το πανηγύρι.

«Μην απομακρυνθείς» την προειδοποίησε ο δάσκαλος, τη στιγμή που την κατέβαζε απ' τ' άλογο λες κι ήταν μικρό παιδί αφηρημένο κι απρόσεκτο, που θα χανόταν μέσα στο άγνωστο πλήθος. Από μακριά είδαν τη μητέρα της να έρχεται με τα πόδια. «Έρχεται η μάνα σου. Μην το κουνήσεις από δω. Μείνε μαζί της, μέχρι να επιστρέψω. Θα μπορούμε στην εκκλησία μαζί». Τον περίμενε υπομονετικά να τελειώσει τις χαιρετούρες με τον ιερέα και τον πρόεδρο και σ' όλη τη λειτουργία στεκόταν δίπλα του σοβαρή κι αμίλητη. Όσο εκείνη προσευχόταν, ο δάσκαλος, αγέρωχος, κοιτούσε προς τα εμπρός, αλλά κάπου κάπου της έριχνε ματιές να δει προς τα που κοιτάζει εκείνη. Δεν υπήρχε ο Άρης ή κάποιος άλλος εκεί κοντά που θα μπορούσε να της καταλογίσει πονηρά βλέμματα, οπότε δεν είχε λόγο ν' ανησυχεί. Την συνόδευσε να ασπαστεί την εικόνα της Αγίας κι αφού τελείωσε η λειτουργία, βγήκαν απ' το εκκλησάκι αγκαζέ. Μόνο όταν ήρθαν οι κουμπάρες και την ζήτησαν, για να βοηθήσει κι εκείνη με τα εορταστικά εδέσματα, την άφησε από κοντά του.

«Σας χάζενα απ' την ώρα που ήρθατε. Τι ταιριαστό ζευγάρι, αχώριστοι και τόσο

ερωτευμένοι! Στιγμή δεν σ' αφήνει απ' τα μάτια του ο άντρας σου. Και την εικόνα ακόμα μαζί τη φιλήσατε!» άρχισε να φλυαρεί η κουμπάρα. «Ωστε κάποιος το πρόσεξε» σκέφτηκε η Χαρά. «Να, έναν τέτοιο άντρα ήθελα κι εγώ για τη Χρυσούλα μου. Όμορφο, αγαπητό, πιστό κι ολότελα δοσμένο στην κόρη μου» της είπε με ξελιγωμένο βλέμμα. «Χάρισμά της ο δάσκαλος» θα ξεστόμιζε η Χαρά, αν μπορούσε, αλλά όπως το συνήθιζε πια, συγκρατήθηκε, κούνησε το κεφάλι συμφωνώντας και της ευχήθηκε να τον βρει σύντομα. «Αχ, μακάρι!» ευχήθηκε η κουμπάρα και την τράβηξε προς το μέρος που είχαν στηθεί τα τραπέζια. «Κι εσύ, όμως, δίπλα του, κερδί αναμμένο! Μάτια έχεις μόνο για τον άντρα σου, να λέμε την αλήθεια» είπε με προσποιητή σοβαρότητα και συνέχισε με διάθεση κουτσομπολιού. «Όλοι αναρωτιόμαστε αν τελικά υπήρξε προξενιό ανάμεσά σας ή έρωτας. Νομίζουμε ότι ήταν έρωτας, δυνατός και μυστικός. Τόσα προξενιά του πήγαν του δάσκαλου κι αυτός τα έδωσε όλα, γιατί ήθελε μόνο σένα, αυτό μας είπε η Ζώαινα.». Περίμενε κάποια απάντηση που να της ικανοποιήσει την περιέργεια ή έστω κάποια αντίδραση, να έχει να εξιστορεί στις άλλες περιέργες, που πέθαιναν να μάθουν λεπτομέρειες γι' αυτή την ιστορία, που αποτελούσε ακόμα μυστήριο. Η Χαρά δεν ανταποκρίθηκε ούτε με λέξεις ούτε με έκφραση στο πρόσωπο. Η σιωπή της εκνεύρισε την κουμπάρα που βλέποντας ότι δεν υπήρχε ανταπόκριση στη συζήτηση που πήγαινε ν' ανοίξει, την τράβηξε απότομα να προχωρήσουν. «Έλα τώρα, πάμε, έχουμε πολλή δουλειά. Πρέπει να σερβίρουμε κόσμο». Κι ήταν πολύς ο κόσμος που είχε έρθει για το πανηγύρι, ακόμα και άγνωστος απ' τα γύρω χωριά. Ο χώρος που ήταν στρωμένος με τραπέζια και καρέκλες, άρχισε να γεμίζει, η ορχήστρα πήρε θέση και ξεκίνησε να παίζει κι οι γυναίκες πίσω από μια σειρά τραπεζιών είχαν ξεκινήσει να σερβίρουν όλα όσα είχαν ετοιμάσει. «Εσύ στον χαλβά» της είπαν της Χαράς και την έβαλαν να σταθεί προς το τέλος της σειράς.

Ο ήλιος είχε ήδη φτάσει στη μέση και το πανηγύρι βρισκόταν στην αποκορύφωση του κεφιού. Άντρες, γυναίκες και παιδιά χόρευαν σε κύκλους, κάποιοι έτρωγαν μέχρι σκασμού κι οι γυναίκες που σέρβιραν, είχαν πλέον μπροστά τους άδειες πιατέλες και ταψιά. Η Χαρά τακτοποιούσε σε μια πιατέλα τα τελευταία κομμάτια που είχε, όταν αντιλήφθηκε κάποιον να στέκεται εμπρός της και να περιμένει να τον σερβίρει. Σηκώνοντας τα μάτια της απ' το πιάτο που γέμιζε, τον είδε. Ο άντρας που στεκόταν μπροστά της ήταν ο Άγγελος! Θα μπορούσε να είναι όραμα, σαν αυτά που βλέπουν οι πιστοί μετά από μέρες προσευχής, μα δεν ήταν! Ολοζώντανος, στεκόταν εκεί, ποιος ξέρει από πού είχε έρθει. Κοιτάχτηκαν δίχως να πουν λέξη, αλλά τα μάτια τους ήδη μιλούσαν κι έλεγαν πολλά. Ένα ελαφρύ τρέμουλο, ικανό να φέρει αναστάτωση, αναποδογύρισε τον χαλβά. Το πιάτο δεν είχε καμία πιθανότητα να φτάσει γεμάτο στα χέρια του. Ο χαλβάς έπεσε και κύλησε στο έδαφος, να γίνει βορά στα μυρμήγκια.

«Βρε, Χαρά, πάλι καλά που δεν τον λέρωσες τον άνθρωπο! Βάλε άλλο κομμάτι, μεγαλύτερο» άκουσε την κουμπάρα από δίπλα να της λέει. «Ξένος άνθρωπος στο χωριό μας και να μην τον φιλέψουμε όπως του πρέπει! Πώς σε λένε, παλικάρι μου;» τον ρώτησε εκείνη όσο η Χαρά ζητούσε συγνώμη για την απροσεξία της και γέμιζε ξανά το πιάτο. Ο Άγγελος άργησε λίγο ν' απαντήσει, γιατί ακόμα κοιτούσε την απρόσεκτη που σέρβιρε τον χαλβά. Τους χαμογέλασε.

«Χαρά, λοιπόν!» είπε με έμφαση στο όνομα.

«Ναι, Χαρά τη λένε. Ορίστε, μεγάλο κομμάτι κι αυτή τη φορά στο πιάτο» είπε η κουμπάρα παίρνοντάς το απ' τα χέρια της.

«Αν δεν σε πειράζει, νομίζω ότι το Ελένη σου ταιριάζει περισσότερο» είπε εκείνος στη Χαρά με νόημα. Το δικό της χαμόγελο ήταν δώρο, ένα ακριβοθώρητο δώρο που εκείνη τη στιγμή ο Άγγελος ποθούσε, όσο τίποτα άλλο. Η Χαρά, όμως, κάτω απ' το άγρυπνο μάτι της κουμπάρας, κατέβασε τα μάτια και προσποιήθηκε ότι τακτοποιούσε τα υπόλοιπα κομμάτια στο ταψί. Η κουμπάρα τον καλοκοίταξε.

«Μια στιγμή, μια στιγμή, εσύ δεν είσαι ο ανεπιθύμητος της Ζωρζέτ, της Αθηναίας απ' το Γοργογύρι;» τον ρώτησε διακόπτοντας τη στιγμή. Ο Άγγελος έγνεψε μηχανικά. «Πω πω! Τι λες! Είμαι ξαδέρφη της, τριτοξαδέρφη, δηλαδή, αλλά κάνουμε για σόι. Σε θυμάμαι! Μια φορά που είχα έρθει επίσκεψη στο σπίτι της, αχ, κάτσε να δεις, τότε ήταν, πριν τρία χρόνια θαρρώ. Τέλος πάντων. Είχες περάσει για λίγο απ' το σπίτι της και πιάσαμε κουβέντα. Ήμουν με την κόρη μου τη Χρυσούλα. Τι σύμπτωση! Μη μου πεις ότι δεν με θυμάσαι;» Ο Άγγελος δεν την θυμόταν. «Δεν πειράζει. Θα σου γνωρίσω τη Χρυσούλα μου. Τότε ήταν μικρή. Τώρα είναι κορίτσι της παντρειάς» του είπε και βγαίνοντας πίσω απ' τον πάγκο που στεκόταν, τον πήρε αγκαζέ μακριά απ' τη Χαρά. Χωρίς να χάσει χρόνο τον έσυρε να τον γνωρίσει στον άντρα της, «τον πρόεδρο της Πλαγιάς και διοργανωτή του πανηγυριού» όπως του τόνισε κι έπειτα τη θυγατέρα της που έφερνε τον χορό. Η Χαρά τον έβλεπε ν' απομακρύνεται και σκεφτόταν ότι δεν πρόλαβε να του μιλήσει. «Τώρα ξέρει πώς με λένε και ποιο είναι το χωριό μου. Άραγε μ' έψαξε ποτέ;» Η αμφιβολία δεν μπορούσε να επισκιάσει τη χαρά της που αν ήταν δυνατό να αποτυπωθεί με ήχο, θα ήταν τόσο δυνατή, όσο η βοή απ' το νερό στη δριστέλα. Είχε επιτέλους μια ελπίδα. Μπορεί να τον συναντούσε ξανά, να του μιλούσε ξανά, να τον φιλούσε ξανά. Κι επάνω που είχε ξεχάσει πώς είναι ο έρωτας και πίστευε ότι τον είχε εγκαταλείψει για πάντα, η Αγία Ειρήνη έκανε ένα μικρό θαύμα για κείνη, της τον έφερε όπως της το είχε ζητήσει. Με το κεφάλι της χαμηλωμένο, αλλά τα μάτια καρφωμένα πάνω του, δεν χόρταινε να τον κοιτά.

Ομιλητικός κι εγκάρδιος με τους ανθρώπους που του σύστηνε η κουμπάρα, ο Άγγελος φαινόταν ν' απολαμβάνει την προσοχή που του έδειχναν και τις νέες γνωριμίες, αλλά στην πραγματικότητα βρισκόταν σε σιωπηρή αναταραχή. Δεν είχε πάει τυχαία στο πανηγύρι της Αγίας Ειρήνης. Όλους αυτούς τους μήνες έψαχνε να βρει την Ελένη και τελικά τα κατάφερε. Ένα τυχαίο γεγονός, μια ιστορία που του εμπιστεύτηκε μια συγγενισιά του για μια νεαρή κοπέλα από ένα χωριό των Τρικάλων, που ο άντρας της την πήγε να κάνει έκτρωση στην κλινική παρά τη θέλησή της, ήταν αυτό που τον οδήγησε να βρει την Ελένη. Σ' αυτή τη συγγενισιά του, που ήταν η καθαρίστρια της κλινικής, η Ελένη, που τελικά την έλεγαν Χαρά, εξομολογήθηκε εκείνο το απόγευμα τη θλιβερή ιστορία της. Δεν πίστευε στ' αφτιά της η γυναίκα την εξομολόγηση του νεαρού κοριτσιού και την εμπιστεύτηκε στον Άγγελο, που ως γιατρός και συντοπίτης της ίσως μάθαινε, αν όλα αυτά συνέβαιναν στ' αλήθεια. Κι ο Άγγελος δεν έμεινε με σταυρωμένα χέρια, παρόλο που έμαθε ότι η Ελένη ήταν πια μια παντρεμένη γυναίκα κι έπρεπε να μείνει μακριά της. Επισκέφτηκε το χωριό της και διακριτικά προσπάθησε να μάθει περισσότερα γι' αυτήν. Δεν ήταν μόνο τα λόγια της συγγενισιάς του που τον έκαναν να πιστεύει ότι κάτι δεν πήγαινε καλά στη ζωή της Ελένης. Ήταν κι όσα είχε ζήσει ο ίδιος μαζί της, ο τρόπος που τη γνώρισε, τα μυστικά που έκρυβε. Η επιθυμία του να την ξαναδεί και το μυστήριο γύρω απ' τη ζωή της τον ώθησαν να πάρει τη μεγάλη απόφαση. Θα πήγαινε στο χωριό να τη βρει και να μάθει τι πραγματικά συμβαίνει. Η γνωριμία του εκείνη τη γιορτινή μέρα με την κουμπάρα της Χαράς ήταν η μεγάλη ευκαιρία του. Η κόρη της που τον γυρόφερνε να γνωριστούν καλύτερα, του αποκάλυψε πολλά για τον δάσκαλο και την ακατάδεκτη γυναίκα του κι η πρόσκληση της οικογένειάς της στο τραπέζι τους έμελλε να του δώσει ακόμα περισσότερες απαντήσεις.

Κάθισε δίπλα στον πρόεδρο και τον δάσκαλο. Απέναντί του ήρθαν να καθίσουν η Χρυσούλα, η μητέρα της και τελευταία η Χαρά. Προσπάθησε ν' αποφύγει τις έντονες ματιές, παρόλο που τον έκαιγε να κοιτάξει το αγαπημένο πρόσωπο που δεν μπορούσε να ξεχάσει όλον αυτόν τον καιρό, γιατί ήταν επικίνδυνο να προκαλέσει μεγάλη αναστάτωση. Και την προκάλεσε, ακόμα κι αν κανένας, εκτός από την ίδια τη Χαρά και τον δάσκαλο, δεν το κατάλαβε.

Η Χαρά κάθισε διστακτικά στο τραπέζι κρατώντας απόσταση απ' όλους. Βρισκόταν σε

κατάσταση αναταραχής, όπως κι ο Άγγελος. Το βλέμμα της συναντήθηκε με του δάσκαλου πολλές φορές, όμως, το δικό του δεν πρόδιδε ότι ήταν θυμωμένος με την παρουσία του νεαρού γιατρού που λίγους μήνες πριν, θα ήθελε να τον είχε πνίξει στο ποτάμι. Βρέθηκε ξαφνικά παγιδευμένη και το μυαλό της ένα κουβάρι. Παρακολουθούσε κάπως αδιάφορα τις συζητήσεις των συνδαιτυμόνων της, αλλά στην πραγματικότητα όλες οι αισθήσεις της ήταν σε εγρήγορση. Όσο ο Άγγελος συζητούσε με τον πρόεδρο για το Κέντρο Υγείας που είχαν υποσχεθεί να γίνει στο Γοργογύρι, ο δάσκαλος τον άκουγε με προσοχή. Έπειτα η κουβέντα γύρισε στη Θεσσαλονίκη, μετά ξανά στην πολιτική κι έπειτα στον ίδιο τον Άγγελο και στα μελλοντικά του σχέδια. Η κουμπάρα τον ρώτησε ευθέως, καθώς το θέμα την ενδιέφερε προσωπικά.

«Κοντεύεις δηλαδή ν' αποκατασταθείς επαγγελματικά... ο γάμος, λοιπόν, είναι στα σχέδιά σου;» Η Χαρά ένιωσε την ανάσα της να κόβεται, όταν τον άκουσε να λέει ότι φυσικά σκεφτόταν τον γάμο, αλλά ακόμα δεν είχε γνωρίσει την κατάλληλη.

«Νομίζω ότι δεν σου έκαναν το σωστό προξενιό, γι' αυτό δεν την βρήκες ακόμα. Μην ανησυχείς, θ' αναλάβω εγώ να σου βρω τη νύφη που σου ταιριάζει» του είπε με γαλίφικο ύφος, κοιτώντας την ίδια στιγμή την κόρη της, που φαινόταν να τον ορέγεται. Για πρώτη φορά η πολυλογία αυτής της μικρής κουτσομπόλας είχε καταλαγιάσει, γεγονός που μαρτυρούσε ότι το ενδιαφέρον της για κείνον ήταν ανώτερο απ' την περιέργειά της. Το γλέντι συνεχιζόταν και κάποιοι συγχωριανοί άρχισαν να ξεσηκώνουν τους νέους που δεν είχαν χορέψει. Στον χορό βρέθηκαν να χορεύουν η Χρυσούλα κι ο Άγγελος. Για εκείνον που ήταν ξένος, δεν ήταν υποχρεωτικό, αλλά η κουμπάρα επέμενε και για να μη της χαλάσει το χατίρι, ακολούθησε. Όταν πια επέστρεψε στο τραπέζι, η Χαρά και ο δάσκαλος είχαν φύγει.

«Φτάνει, ως εδώ με τους αγαπητικούς σου» της είπε μέσα απ' τα δόντια του, όταν ο Άγγελος σηκώθηκε να χορέψει. Ανακοίνωσε στους κουμπάρους του ότι η Χαρά επιθυμούσε να επιστρέψει στο σπίτι λόγω ξαφνικής αδιαθεσίας και με υποκριτική τρυφερότητα την πήρε να φύγουν. Όταν, όμως, βρέθηκαν μακριά απ' τον κόσμο, την άρπαξε άγρια απ' το χέρι και την έσυρε μέχρι το άλογο. Η Χαρά το περίμενε. Το περίμενε ότι θα την τιμωρούσε σκληρά, αλλά ο μεγαλύτερος φόβος της ήταν ότι ο Άγγελος μπορεί να είχε την κακή κατάληξη του Άρη. Έπρεπε να τον προειδοποιήσει, αλλά τρόπος δεν υπήρχε. Έφτασαν γρήγορα στο σπίτι. Την πήγε κατευθείαν στην αποθήκη. Την έσπρωξε μέσα βρίζοντάς την, όπως πάντα, με τους χειρότερους χαρακτηρισμούς κι έβγαλε πάλι τη ζώνη, για να της μείνει αξέχαστη εκείνη η μέρα, όπως της είπε. Δέκα βουρδουλιές στην πλάτη και την πέταξε ματωμένη στο υγρό και βρώμικο πάτωμα.

«Θα μείνεις εδώ απόψε για τιμωρία. Που κουβάλησες τον αγαπητικό σου στο πανηγύρι μας! Πώς τόλμησες; Απορώ με το θράσος σου. Πώς τον ειδοποίησες να έρθει σήμερα εδώ; Λέγε, πώς το κανες!» ούρλιαξε και τα μάτια του κόντευαν να βγουν απ' τις κόγχες. Η Χαρά δεν έβγαζε μιλιά. Προσπαθούσε να ελέγξει τα αναφιλητά της, για να μην του δώσει λαβή να την χτυπήσει περισσότερο. Το είχε καταλάβει ότι, όσο εκείνη έκλαιγε ή έδειχνε ότι πονούσε, τόσο εκείνος συνέχιζε να τη χτυπά. Λες κι ο ήχος του πόνου τού προκαλούσε μεγάλη ηδονή. «Δεν μιλάς, ε; Δεν σ' έχω τιμωρήσει αρκετά φαίνεται, γι' αυτό» της είπε και ξεκρέμασε το κλειδί απ' τον τοίχο, για να την κλειδώσει μέσα. «Θα μου το πληρώσεις, έννοια σου. Αλλά πρώτα θα μου το πληρώσει αυτός!» φώναξε να τον ακούσει.

Μόλις έφυγε η Χαρά σηκώθηκε κι έτρεξε στην πόρτα. Όταν πια άκουσε το άλογο να καλπάζει μακριά, άφησε τον εαυτό της να κλάψει. Την είχε τσακίσει για μια ακόμη φορά και τώρα που γνώριζε ότι πάντα πραγματοποιεί τις απειλές του, έτρεμε για το τι θα συμβεί στον Άγγελο. Τα πόδια της δεν την κρατούσαν κι έπεσε πάλι στο πάτωμα. Έκλαψε κι αναρωτήθηκε εκατό φορές γιατί τη βασάνιζε έτσι. «Γιατί; Γιατί Θεέ μου; Τι του έχω κάνει; Αξίζω αυτή τη συμπεριφορά;» Το

μυαλό της γύριζε ξανά και ξανά στην επιμονή του να την παντρευτεί. Δεν την αγαπούσε, δεν τους είχαν κανονίσει προξενίο άλλοι. Αυτός ήταν που τη διάλεξε, την κυνήγησε, την ανάγκασε να τον πάρει. «Γιατί;» Γιατί εκείνη και όχι κάποια άλλη; Αυτό το ερώτημα τη βασάνιζε και ίσως περισσότερο το γιατί δεν ήθελε παιδιά. Βασανιζόταν με φριχτές σκέψεις μέχρι που την πήρε ο ύπνος, χωρίς να το καταλάβει. Όταν πια ξύπνησε, είχε νυχτώσει. Η πλάτη της έκαιγε και πονούσε φριχτά. Έκανε μια προσπάθεια να σηκωθεί απ' το πάτωμα, αλλά τα πόδια της δεν την κρατούσαν. Σύρθηκε μέχρι την πόρτα και κοίταξε από μια μικρή χαραμάδα στον κήπο. Όλα ήταν ήσυχα. «Δεν έχει γυρίσει ακόμα» σκέφτηκε με ανακούφιση. «Άραγε πού είχε πάει ο δάσκαλος με τ' άλογο; Να πήγε πίσω στο ξωκλήσι; Μήπως είχε βρει τον Άγγελο κι είχαν καυγαδίσει;» Δεν μπορούσε τις σκέψεις, δεν άντεχε άλλο να σκέφτεται. Κατάφερε να σηκωθεί στα πόδια της. Άρχισε να χτυπά την πόρτα. «Άνοιξέ μου. Θέλω να βγω» φώναξε με τη λιγοστή δύναμη που είχαν τα πνευμόνια της. Το φώναζε πολλές φορές και χτύπησε την πόρτα άλλες τόσες, αλλά ήξερε ότι κανένας δεν θα ερχόταν.

Την επομένη το πρωί ο δάσκαλος άνοιξε την πόρτα. Την βρήκε κουλουριασμένη στο πάτωμα να κοιμάται αποκαμωμένη.

«Ελπίζω να απόλαυσες το βράδυ σου στην έπαυλη» την ειρωνεύτηκε. «Εμπρός, έλα στο σπίτι και δεν θέλω μούτρα σήμερα» τη διέταξε και τη σήκωσε επάνω. Το κάψιμο στην πλάτη δεν ήταν το μόνο που την πονούσε. Με πολύ κόπο έσυρε τα βήματά της να πάει να πλυθεί κι έπειτα στην κουζίνα να μαγειρέψει. Ένιωθε εξάντληση. Το μεσημέρι έφαγαν αμίλητοι κι αφού μάζεψε το τραπέζι τού ζήτησε την άδεια να πάει να ξαπλώσει. «Πήγαινε. Θα τα πούμε το βράδυ» της είπε εννοώντας ότι επιθυμούσε ερωτική συνέντευση. Όταν ξύπνησε το απόγευμα, δεν τον βρήκε στο σπίτι. Απ' την ώρα που είχαν καθίσει για μεσημεριανό, κοιτούσε αμίλητος το πιάτο του και φαινόταν ότι σκεφτόταν διάφορα, που δεν θα συζητούσε μαζί της. Συνήθως, όταν ήταν τόσο σκεπτικός, κάτι σκάρωνε και αν κάτι είχε μάθει γι' αυτόν έπειτα από όσα είχε κάνει στον Άρη, ήταν ότι η μανία του για εκδίκηση δεν σταματούσε μέχρι να γίνει μεγάλο κακό. Μαύρες σκέψεις τής θόλωναν το μυαλό και ενοχές την έσπρωχναν να κάνει κακό στον εαυτό της. Ένιωθε υπεύθυνη για τον κίνδυνο που απειλούσε τον Άγγελο και δεν μπορούσε να φανταστεί ούτε έναν τρόπο πώς θα μπορούσε να τον ειδοποιήσει να προφυλαχτεί. Το τι είχε συμβεί, αφ' ότου την άρπαξε ο δάσκαλος απ' το πανηγύρι, δεν το ήξερε κι η άγνοια την έφερε στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Έκλαψε γοερά και καταράστηκε την κακή της τύχη. Έπειτα προσευχήθηκε και υποσχέθηκε στον Θεό ότι θα είναι δυνατή και θα διώχνει τις σκέψεις που της έστελνε ο διάβολος, έκλαψε ξανά απελπισμένη και ζήτησε συγχώρεση μέχρι, που στο τέλος σηκώθηκε και πήγε μπροστά στον καθρέφτη. «Άλλαξε! Κάνε επιτέλους κάτι εκτός απ' το να κρύβεσαι» προέτρεψε τον εαυτό της. Έτσι, έπειτα από ώρες που ακροβατούσε ανάμεσα στην αυτολύπηση και την ανάκτηση δυνάμεων, είδε καθαρά ότι έπρεπε ν' αλλάξει και θα τα έδινε όλα για όλα.

Το πρώτο που θα έκανε, ήταν να μάθει τι είχε συμβεί με τον Άγγελο και τον δάσκαλο. Σίγουρα η κουμπάρα θα γνώριζε, αλλά έπρεπε να βρει τρόπο να τη ρωτήσει, χωρίς να κινήσει υποψίες. Άφησε να περάσουν μερικές μέρες και άρχισε δειλά δειλά να κυκλοφορεί στο χωριό, όταν, βέβαια, ο δάσκαλος βρισκόταν στο σχολείο, έχοντας την ελπίδα ότι θα συναντήσει την κουμπάρα. Κι ένα πρωινό πηγαίνοντας στην αγορά την είδε από μακριά και τη φώναξε. Για πρώτη φορά η Χαρά ήταν εκείνη που τη χαιρέτησε εγκάρδια κι έδειξε κάποιον ενθουσιασμό απ' τη συνάντησή τους. Μέχρι να φτάσουν στην αγορά, είχε μάθει τα πάντα για όλα όσα είχαν γίνει μετά το πανηγύρι στο σπίτι του προέδρου με εκλεκτό καλεσμένο τον Άγγελο.

«Πού χάθηκαν; Απ' το πανηγύρι έχω να σε δω. Κι εκείνο το απόγευμα... Πώς εξαφανίστηκες έτσι!» Η Χαρά είχε προετοιμάσει μια καλή δικαιολογία, αλλά η κουμπάρα την

πρόλαβε. «Μας είπε ο άντρας σου για την ξαφνική αδιαθεσία σου. Το στομάχι σου πάλι, ε; Δεν πιστεύω να έχεις κάτι σοβαρό;» Το ενδιαφέρον της ήταν τόσο αληθινό, όσο και μια κάλπικη λίρα, όμως, επειδή πέθαινε να μάθει τι είχε συμβεί, έντυσε την περιέργειά της με το ένδυμα της συμπάθειας και το πρόσωπό της με μιαν έκφραση συμπόνιας. Η Χαρά δεν το έχασε και, καθώς είχε αρχίσει να καταλαβαίνει πώς παίζεται το παιχνίδι της, απάντησε με την αντίστοιχη έκφραση.

«Αχ, ναι, το στομάχι μου. Έχω πολύ ευαίσθητο στομάχι. Έπρεπε να γυρίσω σπίτι, ήθελα μόνο να ξαπλώσω. Είπα, όμως, στον άντρα μου να επιστρέψει στο πανηγύρι. Δεν ήταν σωστό να χάσει το γλέντι εξαιτίας μου». Με μαεστρία κοίταξε να οδηγήσει την κουβέντα εκεί που ήθελε και το πέτυχε. Η κουμπάρα δεν χρειάστηκε πολύ ενθάρρυνση, για ν' αρχίσει να εξιστορεί με λεπτομέρειες όσα η Χαρά δεν είδε και δεν άκουσε.

«Καλά το λες. Γύρισε γρήγορα. Σου είπε ότι τον καλέσαμε στο σπίτι μας, δεν στο είπε;»

«Ναι, πώς, πώς» απάντησε ψέματα η Χαρά που έδειξε να ενδιαφέρεται να μάθει περισσότερα.

«Περάσαμε ωραία. Είχαμε καλέσει και τον νεαρό, εκείνον που παραλίγο να μη φάει χαλβά απ' τα χέρια σου, τον Άγγελο, τον ανεψιό της ξαδέρφης μου απ' το Γοργογύρι». Αυτό περίμενε ν' ακούσει η Χαρά.

«Μπα, πώς κι έτσι;»

«Τι πως κι έτσι, Χαρά μου; Νέος και ωραίος, σωστό παλικάρι! Θα γίνει γιατρός. Δεν καταλαβαίνεις; Έχω κόρη της παντρειάς» Η Χαρά, όσο κι αν ήθελε να κρύψει την απογοήτευσή της, δεν τα κατάφερε κι η κουμπάρα που ήξερε το παιχνίδι καλύτερα, συνέχισε. «Και να δεις πώς έδειξε αμέσως τη συμπάθειά του για τη Χρυσούλα μου! Στιγμή δεν έφυγε απ' το πλάι της. Όλο περίπατο οι δυο τους και κουβέντα. Ο πατέρας της μάλιστα απόρησε τι κουβέντιαζαν τόσες ώρες. Αχ, είμαι σίγουρη ότι του άρεσε η θυγατέρα μου. Και πόσο τους καμάρωνα τον έναν δίπλα στον άλλον. Θα ήταν ωραίο ζευγάρι οι δυο τους, δεν νομίζεις;» Η Χαρά συμφώνησε με δυσκολία. Η ζήλια την είχε τσίμπησε ύπουλα. Όσο εκείνη βρισκόταν κλειδωμένη στην αποθήκη, ο Άγγελος φλέρταρε με την ανόητη Χρυσούλα. «Εδωσε υπόσχεση. Θα έρθει καλεσμένος μας το καλοκαίρι, αφού τελειώσει τις εξετάσεις του, να μας επισκεφτεί ξανά».

«Πολύ ωραία όλα αυτά κουμπάρα. Τώρα με συγχωρείς, πρέπει να φύγω. Άργησα με το μαγείρεμα σήμερα» της είπε κι έφυγε βιαστικά, μην μπορώντας να κρύψει άλλο τα αισθήματα που είχαν σαρώσει στο πέρασμά τους κάθε ίχνος λογικής.

Γύρισε στο σπίτι θυμωμένη. Σκεφτόταν πολλά και όλα ήταν μπερδεμένα μέσα στο κεφάλι της. Ο Άγγελος κι ο δάσκαλος καλεσμένοι στο ίδιο σπίτι. Να μίλησαν; Τι να είπαν άραγε μεταξύ τους; Ο Άγγελος μιλούσε πολλή ώρα με τη Χρυσούλα. Τι να έλεγαν οι δυο τους; Θυμήθηκε το βλέμμα της κουμπάρας. Ήταν ξεκάθαρο. Ο Άγγελος ήταν ένας ωραίος νέος, γιατί να μην γίνει προξενιό με την κόρη της; Η Χαρά δεν το ήθελε αυτό. Ήταν ερωτευμένη μαζί του, το ήξερε όλο αυτό το διάστημα που υπέφερε παντρεμένη μ' έναν άντρα που τον φοβόταν αντί να τον αγαπά. Κι εκείνος; Να υπήρξε ποτέ ερωτευμένος μαζί της; Θυμήθηκε που της έλεγε, πριν λίγο καιρό ότι ήθελε να την παντρευτεί. Τώρα που θα είχε μάθει ότι δεν ήταν ελεύθερη, δεν θ' αποφάσιζε να φτιάξει τη ζωή του με μιαν άλλη; Έπρεπε να το δεχτεί, να πάψει να ελπίζει. Ήταν αδύνατο να είναι ξανά μαζί του, εκείνη δεν μπορούσε. Το σκεφτόταν ξανά και ξανά. Δεν ήταν πια η ίδια ανέμελη κοπέλα που είχε τα δικά της όνειρα και την ελπίδα ότι θα ζούσε, όπως εκείνη θα αποφάσιζε. Το γνώριζε καλά, το έβλεπε παντού γύρω της ότι οι γυναίκες δεν είχαν δική τους ζωή. Καταδικασμένες να μοιράζονται τη ζωή τους με κάποιον άντρα που σπάνια είχαν την ευκαιρία να διαλέξουν. Καταδικασμένες να δέχονται ό,τι τους συμβεί στον έγγαμο βίο αγόγγυστα. Καταδικασμένες να μένουν σε έναν γάμο φριχτό και να μην μπορούν να τον διαλύσουν, ακόμα κι αν απειλούσαν η ζωή

τους. Υπήρχαν κι αυτές οι λίγες, που είχαν τύχη καλή και άντρες που τους έδειχναν τουλάχιστον σεβασμό, αν όχι τρυφερότητα κι αγάπη. Θυμήθηκε τη Βάγια και βούρκωσε. Της είχε φερθεί με καλοσύνη, με αγάπη σχεδόν, λες και ήταν αδερφή. Η Βάγια δεν ήταν σαν τις άλλες. «Λίγα απ' αυτά που έκανε εκείνη, να μπορούσα κι εγώ...» σκέφτηκε η Χαρά. Το τίμημα αυτής της ζωής μπορεί να ήταν βαρύ αλλά η ελευθερία ήταν ανεκτίμητη.

Αμαρτίες γονέων

Πλησίαζε το τέλος του καλοκαιριού, ενός μαρτυρικού καλοκαιριού με ατελείωτες μέρες και αξιμέρωτες νύχτες και κανένα νέο για τον Άγγελο δεν είχε η Χαρά. Λίγο μετά τον Δεκαπενταύγουστο κατάλαβε ότι ήταν πάλι έγκυος. Αποφάσισε να κρύψει την εγκυμοσύνη αυτή τη φορά, μήπως έτσι και το γλύτωνε. Το ήθελε το παιδί, ακόμα κι αν ήταν ένα δικό του παιδί, εκείνη θα το αγαπούσε. Αν κατάφερνε να έρθει στον κόσμο, αν γεννιόταν και το γνώριζε, ίσως κι εκείνος να το αγαπούσε. Ίσως και να τον μαλάκωνε. Τότε ίσως κι εκείνη να είχε λόγο να υπομένει την κακή του μεταχείριση. Για καλή της τύχη αυτή η εγκυμοσύνη ήταν διαφορετική απ' την προηγούμενη. Οι πρώτες εβδομάδες πέρασαν χωρίς κανένα σύμπτωμα που να μαρτυρά την κατάστασή της κι ο δάσκαλος δεν είχε υποψιαστεί το παραμικρό. Όσπου ένα βράδυ, την έπιασε να χαϊδεύει την κοιλιά της, που είχε αρχίσει να φουσκώνει. Αμέσως μόλις την είδε, λες και τον τσίμπησε σφήκα φαρμακερή, άρχισε να ουρλιάζει και να την ταρακουνά απαιτώντας εξηγήσεις.

«Πες μου, είναι αυτό που κατάλαβα; Είσαι πάλι έγκυος;» Η Χαρά είχε ορκιστεί ότι θα το προστάτευε και του είπε ψέματα ότι τάχα σκεφτόταν το παιδί που έχασε.

«Να μην το σκέφτεσαι. Ένα παιδί μόνο μπελάδες θα σου έφερνε».

«Δεν θα με πείραζε» τόλμησε να πει, αλλά το μετάνιωσε αμέσως, μόλις είδε την έκφρασή του.

«Εμένα θα με πείραζε. Δεν χρειαζόμαστε ένα παιδί». Της γύρισε την πλάτη.

«Μα γιατί;» συνέχισε με θάρρος που το αντλούσε απ' την ύπαρξη του μωρού που είχε στα σπλάχνα της.

«Ένα παιδί χρειάζεται φροντίδα, είναι βάρος κι εσύ είσαι άμαθη από σκληρή δουλειά» της είπε αυστηρά, αλλά η Χαρά δεν το έβαλε κάτω.

«Θα μάθω, θα τα καταφέρω, τ' ορκίζομαι» του είπε, ικετεύοντάς τον να της δώσει την ευκαιρία να γίνει μάνα, όμως εκείνος ήταν ανένδοτος.

«Με άκουσες. Δεν θέλω άλλη συζήτηση» της το ξέκοψε απότομα. Φόρεσε το σακάκι του να βγει πάλι. Πριν περάσει την πόρτα, την κοίταξε με το γνωστό του ύφος και στενεύοντας τα μάτια την προειδοποίησε ότι αν τύχαινε ξανά να μείνει έγκυος, θα έπρεπε να τον ειδοποιήσει έγκαιρα να πάνε στην κλινική. Στο άκουσμα της κλινικής, η Χαρά ένιωσε πανικό. «Είδες που είσαι φοβιτσιάρα; Και θες να γίνεις και μάνα!» την ειρωνεύτηκε κλείνοντας πίσω του την πόρτα.

Η Χαρά ξέσπασε σε κλάματα. Τι θα έκανε; Δεν ήθελε να ξαναπάει εκεί, στο μέρος που ξεφορτώνονται μωρά. Έπρεπε πάση θυσία να το κρατήσει ζωντανό. Όμως την ανησυχούσε πολύ κι η στάση του. Ποιος ήταν ο λόγος που δεν ήθελε να κάνουν παιδί; Αυτός δεν ήταν κι ο σκοπός του γάμου; Και πώς ένας άνθρωπος που τιμά τις παραδόσεις, απαρνιόταν ένα παιδί από τη νόμιμη γυναίκα του, αλλά δεν τον πείραζε που είχε παιδιά νόθα; Εκείνη τη νύχτα έμεινε ξάγρυπνη να συλλογίζεται τι θα ήταν καλύτερο να πράξει. Για τίποτα δεν ήταν σίγουρη κι ο φόβος έμοιαζε με γιγάντια σκιά πάνω από το κρεβάτι της. Ίσως η μοναχή Αικατερίνη να ήξερε τι να τη συμβουλέψει. Εκείνη το γέννησε το παιδί της και μπορεί να μην το μεγάλωνε η ίδια, αλλά ήξερε ότι ήταν καλά. Έτσι το επόμενο πρωί είπε στον δάσκαλο ότι ήθελε να πάει στο μοναστήρι.

«Τι θες να κάνεις πάλι εκεί;» τη ρώτησε με καχυποψία.

«Θέλω να επισκεφτώ τη θεία μου. Είχαμε πει με τη μητέρα μου μετά της Παναγίας να πάμε να τη δούμε και πέρασαν οι μέρες κι ακόμα δεν πήγαμε. Αν θες πάμε μαζί» του είπε, γνωρίζοντας ότι ακόμα κι αν την συνόδευε μέχρι εκεί, θα την περίμενε απέξω.

«Να πας με τη μητέρα σου. Έχω δουλειές να κάνω» της απάντησε και την άφησε στην ησυχία της. Πράγματι σε λίγο βρισκόταν μαζί με τη μητέρα της στο μοναστήρι. Οι μοναχές τις

καλωσόρισαν, όπως έκαναν πάντα και λίγο αφ' ότου μίλησε με τη θεία της, η Χαρά έτρεξε να βρει την Αικατερίνη.

«Τι συμβαίνει; Φαίνεσαι αναστατωμένη» της είπε εκείνη, μόλις κάθισαν κάπου απόμερα οι δυο τους. Η Χαρά της τα είπε όλα με λεπτομέρειες. Αφού τα άκουσε με προσοχή, η Αικατερίνη κούνησε το κεφάλι της στεναχωρημένη.

«Μόνο ο Θεός μπορεί να σε βοηθήσει. Θέλεις τη συμβουλή μου, αλλά τι να σε συμβουλέψω που δεν θα στοιχήσει τη ζωή του παιδιού σου ή τη δική σου;» Η Χαρά ήξερε ότι σε λίγο καιρό δεν θα μπορούσε πια να του το κρύψει, αλλά κι αν επιχειρούσε να το σκάσει δεν θα τα κατάφερνε να απομακρυνθεί πολύ.

«Κι αν μείνω εδώ; Αν ζητήσω απ' την Ηγουμένη να με κρατήσει στο μοναστήρι, να με προφυλάξει; Θα ζητήσω να γίνω μοναχή, σαν εσένα». Η Αικατερίνη της έπιασε τα χέρια με τρυφερότητα.

«Είσαι παντρεμένη γυναίκα, με άντρα και σπίτι, δεν έχει λόγο να σου παράσχει προστασία. Τι θα της πεις;»

«Την αλήθεια, τα πάντα. Εκείνη θα καταλάβει και θα με βοηθήσει».

«Ακόμα και να της τα πεις όλα, πώς θα σε κρατήσει εδώ παρά τη θέλησή του; Αυτό θα φέρει προβλήματα στο μοναστήρι. Όλοι εκεί έξω θα πάρουν το μέρος του, όλοι θα μισήσουν εσένα και θα στραφούν εναντίον της, που σε βοήθησε να τον εγκαταλείψεις». Η Χαρά δεν το ήθελε αυτό. «Πρέπει πρώτα να σιγουρευτείς ότι υπάρχει παιδί μέσα στην κοιλιά σου κι έπειτα να πέσεις στα γόνατα, να τον παρακαλέσεις. Δεν μπορεί να είναι τόσο άκαρδος». Κι, όμως, η καρδιά του δεν είχε χώρο για αγάπη. Δεν θα λύγιζε με παρακάλια. Η Χαρά ήταν σίγουρη ότι αυτά δεν θα βοηθούσαν. Έφυγε από το μοναστήρι με το κεφάλι σκυμμένο. Τώρα πια είχε μείνει στα χέρια του Θεού.

Την επόμενη μέρα έφτασε στο χωριό ένα γράμμα για τη Χαρά. Πρώτη φορά το όνομά της ήταν γραμμένο σε φάκελο. Τα μάτια της έλαμψαν, μόλις τον πήρε. Ξεκίνησε να το περιεργάζεται με ενδιαφέρον. Πάνω αριστερά διάβασε το όνομα της Βάγιας κι από κάτω η διεύθυνσή της. Το βλέμμα της προχώρησε γρήγορα στα στοιχεία του παραλήπτη, αλλά κάτι της φάνηκε παράξενο και ξαναγύρισε στα στοιχεία της Βάγιας. Το επώνυμο που ήταν γραμμένο δίπλα στο όνομα της Βάγιας, δεν ήταν αυτό που θα περίμενε να είναι, δηλαδή το επώνυμο του δάσκαλου, του αδερφού της. Θα έπρεπε να τη λένε Βάγια Αναγνωστοπούλου. Αντί γι' αυτό διάβασε Βάγια Βασιλάκη.

«Παράξενο! Πολύ παράξενο!» μονολόγησε. «Βάγια Βασιλάκη», όπως Χαρά Βασιλάκη, που ήταν το δικό της, το πατρικό. Δεν έβγαζε νόημα. Η ίδια είχε πάρει το όνομα του δάσκαλου, αμέσως μετά τον γάμο τους. Τώρα πια ήταν η Χαρά Αναγνωστοπούλου. Αυτό έγραφε και στον φάκελο. Μήπως αυτό ήταν; Μήπως παντρεύτηκε και δεν το έμαθαν και πήρε κι εκείνη το όνομα του άντρα της; «Να δεις αυτό θα έγινε και μου το γράφει μέσα» σκέφτηκε, αν κι αυτή η εξήγηση φαινόταν εντελώς απίθανη, γνωρίζοντας καλά τη στάση της Βάγιας απέναντι στον γάμο. Έπρεπε να το διαβάσει αμέσως, αλλά όχι εκεί, μην τύχει και τη δει κανείς και προ πάντων να μην το μάθει εκείνος. Έφτασε λαχανιασμένη στο σπίτι και κλείδωσε την πόρτα από μέσα με τον σύρτη. Πήρε βαθιά ανάσα και άνοιξε τον φάκελο με προσοχή.

Αγαπημένη μου, Χαρά, αδερφή μου,

επίτρεπέ μου να σε προσφωνώ αδερφή, γιατί έτσι σε νιώθω. Από την ημέρα που έφυγα από το χωριό, πολλά έχουν συμβεί στη ζωή μου, μα δεν θα σου τα γράψω εδώ. Δεν έχουν πια σημασία. Έμεινα για λίγο στη Λάρισα, αλλά εκεί δεν στέριωσα. Με τη βοήθεια ενός φίλου έφυγα για τη Θεσσαλονίκη. Τώρα είμαι εδώ κι είμαι πολύ καλά. Έχω βρει δουλειά και σπίτι και θα μείνω για όσο μου αρέσει. Με τον αδερφό μου δεν έχω επικοινωνήσει καθόλου. Μετά από όσα σου έκανε, δεν ξέρω τι να σκεφτώ.

Δεν τον αναγνωρίζω πια. Λυπάμαι πολύ για όλα. Ήθελα να το ξέρεις. Δεν σε έχω ξεχάσει, Χαρά μου, θέλω να μου γράψεις κι εσύ, να μάθω τα νέα σου.

*Με αγάπη,
η αδερφή σου Βάγια.*

Η Χαρά κρατούσε με κόπο τα δάκρυά της. Η Βάγια την έλεγε αδερφή της, την υπολόγιζε σαν αδερφή. Έπρεπε να της γράψει, να της πει όλα όσα της συνέβαιναν. Ίσως εκείνη τη βοηθούσε με το μωρό, ίσως εκείνη να μπορούσε να τον πείσει. Το γράμμα της Βάγιας της έδωσε ελπίδα. Χωρίς ανάσα κάθισε και της τα έγραψε όλα, ακόμα και για την προηγούμενη εγκυμοσύνη που την ανάγκασαν να τερματίσει και για τη νέα που θα είχε την ίδια κατάληξη, μόλις το μάθαινε ο αδερφός της. Βρήκε έναν φάκελο στα συρτάρια του δάσκαλου και το έβαλε μέσα. Έπειτα το φύλαξε προσεκτικά και την επομένη το πρωί έτρεξε κρυφά στο μοναστήρι, να βρει την Αικατερίνη.

«Βοήθησε με. Δεν έχω ιδέα πώς στέλνουν ένα γράμμα» της είπε και της έδωσε στο χέρι το γράμμα που είχε λάβει από τη Βάγια και τον φάκελο με το δικό της. Η Αικατερίνη πήρε το φάκελο να της δείξει πώς τον γράφουν.

«Να, κοίτα! Εδώ γράφεις το όνομα του παραλήπτη, της Βάγιας δηλαδή και κάτω γράφεις το δικό σου». Τα μάτια της Χαράς άστραψαν. Η Αικατερίνη θα της έδινε την απάντηση που γύρευε.

«Κοίτα! Κοίτα ποιο είναι το επώνυμο της Βάγιας. Εσύ που ξέρεις, γιατί τη Βάγια τη λένε Βασιλάκη, όπως κι εμένα; Γιατί δεν έχει το ίδιο επώνυμο μ' αυτό του αδερφού της;» Η Αικατερίνη άνοιξε διάπλατα τα μάτια της και στα δάχτυλά της που κρατούσαν τον φάκελο, φάνηκε η ταραχή. Για μια στιγμή δεν πήρε ανάσα κι έμεινε να κοιτά τα στοιχεία της Βάγιας και της Χαράς, δίχως να δίνει κάποια λογική εξήγηση. Κάτι πήγε να μουρμουρίσει, αλλά τελικά δεν έβγαλε λέξη. Την κοίταξε μια φορά κατάματα κι έπειτα έστρεψε το βλέμμα της πάλι στον φάκελο.

«Δε γνωρίζω. Ίσως...» ξεκίνησε να λέει, αλλά σταμάτησε απότομα αυτό που πήγαινε να πει, πριν προχωρήσει σε μεγαλύτερη αμαρτία από εκείνη που μόλις είχε διαπράξει. Το ψέμα είχε σκαλώσει στα χείλια της, αλλά δεν επρόκειτο να γίνει μεγαλύτερο. Είχε δώσει έναν όρκο, έναν όρκο στη ζωή του παιδιού της ότι δεν θα αποκάλυπτε όσα γνώριζε. Και γνώριζε πολλά, αλλά είχε αναγκαστεί να υπακούσει αυτόν που την όρκισε, τον εχθρό της Χαράς, αλλά και της ίδιας, να κλείσει το στόμα της για πάντα. Και το έκανε, για να προστατέψει το κοριτσάκι της και τη γαλήνη του, αλλιώς ο εχθρός της απειλούσε να πάει να το βρει. Η καρδιά της είχε πια μαυρίσει απ' τις ενοχές και την προδοσία στη φίλη της, αλλά ο όρκος δεν έπρεπε να πατηθεί. Δάγκωσε τη γλώσσα της που ήθελε να φωνάξει την αλήθεια και κατέβασε τα ένοχα μάτια της στο έδαφος. «Δε γνωρίζω» επανέλαβε και πήρε τον καινούριο φάκελο να γράψει τα στοιχεία που χρειαζόταν, για να πάει στον προορισμό του. «Μην ανησυχείς. Ο ταχυδρόμος περνά απ' το μοναστήρι κάθε Τρίτη. Θα του το δώσω εγώ η ίδια» τη διαβεβαίωσε κι η Χαρά έμεινε ήσυχη.

Πέρασαν μέρες, σχεδόν δυο εβδομάδες, όταν έφτασαν στον φούρνο ξανά δυο γράμματα από τη Βάγια. Αυτή τη φορά ο ένας από τους δύο παραλήπτες ήταν ο αδερφός της, ο Πέτρος Βασιλάκης. Ο ταχυδρόμος δεν ήξερε αν έπρεπε να το αφήσει κι αυτό, αλλά ο φούρναρης του είπε ότι καμιά φορά γίνονται λάθη. «Αν δεν το πάρει κανείς μέχρι την άλλη βδομάδα, γύρισέ το πίσω» του είπε κι εκείνος το άφησε. Όταν πήγε στον φούρνο, η Χαρά πληροφορήθηκε για το γράμμα της και για το άλλο με το λάθος όνομα.

«Σκέφτηκα ότι ήταν τ' αντρός σου και το κράτησα. Καλά έκανα;» τη ρώτησε με περιέργεια κι έτοιμος να μάθει για το «παράξενο του πράγματος», όπως το χαρακτήρισε. Η Χαρά έκρυψε το ξάφνιασμά της και το πήρε γρήγορα γρήγορα κι έφυγε χωρίς να δώσει άλλη εξήγηση παρ' ότι το επώνυμο γράφτηκε έτσι κατά λάθος. Μέχρι να φτάσει στο σπίτι, το μυαλό της προσπαθούσε να

βάλει τις σκέψεις της σε τάξη. Τι παιχνίδια ήταν αυτά που είχε ξεκινήσει η Βάγια με τα ονόματα; Τι εξήγηση υπήρχε που η ίδια δεν μπορούσε να δώσει; Ο δάσκαλος σίγουρα είχε απαντήσεις, αλλά ποιος τολμούσε να τον ρωτήσει; Έφτασε στο σπίτι και πάνω που ετοιμαζόταν να διαβάσει το δικό της, μπήκε στο σπίτι ο δάσκαλος απροειδοποίητα. Τον είχε δει ο φούρναρης και του είχε προλάβει για το γράμμα με το λάθος επώνυμο, που είχε δώσει στη γυναίκα του και που μάλλον προοριζόταν για κείνον. Για κακή της τύχη δεν πρόφτασε να το κρύψει.

«Έμαθα ότι ήρθε ένα γράμμα για μένα και το πήρες εσύ. Από πότε παίρνεις την αλληλογραφία μου;» τη ρώτησε πλησιάζοντάς την απειλητικά. Της άρπαξε το γράμμα που ήταν έτοιμη να διαβάσει και της έριξε ένα χαστούκι. «Δικό μου είναι αυτό!» είπε η Χαρά και τα μάτια της πλημμύρησαν δάκρυα. Ο δάσκαλος διάβασε τις πρώτες γραμμές και κατάλαβε. Το τσαλάκωσε αμέσως και το έβαλε στην τσέπη του. «Το άλλο...δώσε μου το άλλο» της φώναξε και την ταρακούνησε να βιαστεί να του το δώσει. Το είχε ακόμα στην τσέπη της και το έβγαλε διστακτικά γνωρίζοντας ότι θα την ξαναχτυπήσει. Όμως δεν το έκανε. Κοίταζε τα στοιχεία πάνω στο φάκελο και έπειτα γύρισε στη Χαρά. «Τσακίσου από δω, παλιοθήλυκο. Ξαφανίσου από μπροστά μου!» Την έσπρωξε να πάει προς τη σκάλα και άρχισε να βρίζει την αδερφή του που πάλι ανακατευόταν στις δικές του υποθέσεις. Η Χαρά ανέβηκε τα σκαλοπάτια κλαίγοντας. Δεν πρόλαβε να διαβάσει τι της έγραφε η Βάγια και αλλοίμονό της, αν έγραφε κάτι για την εγκυμοσύνη.

Δυστυχώς οι φόβοι της επαληθεύτηκαν. Το ίδιο απόγευμα βρέθηκε αντιμέτωπη με τον δάσκαλο που τα ήξερε όλα κι είχε ήδη πάρει τις αποφάσεις του.

«Γιατί μου το έκρυψες;» τη ρώτησε τη στιγμή που έμπαινε στην κουζίνα. Τα γόνατά της λύγισαν.

«Τι σου έκρυψα;» απάντησε εκείνη με ερώτηση, προσπαθώντας να κερδίσει λίγο χρόνο. Όμως ο δάσκαλος ήταν έτοιμος να παίξει μαζί της το σατανικό του παιχνίδι. Σαν το αρπακτικό που πλησιάζει το θήραμα με τη σιγουριά ότι δεν θα του ξεφύγει, την πλησίασε και τη βούτηξε απ' τα μαλλιά, όπως το συνήθιζε, όταν ήθελε να της τονίσει πόσο μπορούσε να την εξουσιάζει. Κόλλησε το πρόσωπό του στο δικό της και με χαιρέκακο ύφος τής μίλησε ψιθυριστά στ' αυτή της.

«Είσαι γελασμένη αν νομίζεις ότι θα το κρατήσεις. Δεν το θέλω το παιδί. Στο ξεκαθάρισα. Θα πάμε να το ρίξεις». Η Χαρά τον παρακάλεσε

«Όχι, σε παρακαλώ». Την έσφιξε πάνω του και έβαλε το πρόσωπό του μέσα στα μαλλιά της.

«Πόσο καιρό το ξέρεις;» Με το ελεύθερο χέρι του και σχεδόν με τρυφερότητα την έπιασε στην κοιλιά που είχε φουσκώσει. Η Χαρά δεν ήταν έτοιμη να παραδώσει τα όπλα. Θα του έλεγε ψέματα.

«Δεν είναι πολύς καιρός. Λίγες μέρες μόνο. Και δεν είμαι σίγουρη, μπορεί να κάνω λάθος». Προσπάθησε να τραβηχτεί από πάνω του και να διώξει το χέρι του που χάιδευε το σημείο που ήταν το μωρό μέσα στην κοιλιά της, αλλά αυτός την τράβηξε δυνατά πίσω.

«Παιδί δικό μου δεν θα βγει απ' αυτή την κοιλιά. Αυτό το παιδί δεν θα το γεννήσεις». Τα λόγια του ήταν απόλυτα, χωρίς συναίσθημα.

«Γιατί; Εξήγησέ μου. Γιατί πρέπει να γίνει έτσι;» τον ρώτησε η Χαρά απελπισμένη, αλλά απάντηση γι' αυτό δεν πήρε.

«Σκάσε και μην ξαναρωτήσεις, γιατί δεν το 'χω σε τίποτα να σε πνίξω με τα ίδια μου τα χέρια». Η Χαρά ήξερε καλά ότι δεν αστειευόταν. «Άντε! Σύρε και μάζεψε δυο ρούχα δικά σου και δυο δικά μου και φεύγουμε για Θεσσαλονίκη». Η Χαρά λύγισε. Άρχισε να τον παρακαλεί κλαίγοντας. Έπεσε στα πόδια του, αλλά αυτός δεν άλλαζε γνώμη. Τη βούτηξε και την έσυρε στη σκάλα. «Μπρος» της φώναξε σπρώχνοντάς την ν' ανέβει πάνω. Ετοίμασε εκείνος τα πράγματα και

βγήκε για λίγο. Όταν επέστρεψε, ένα ταξί τούς περίμενε απ' έξω και τους κατέβασε στα Τρίκαλα. Τη στιγμή που έμπαιναν μέσα τής είπε «Ούτε κι εσύ θα το ήθελες αυτό το παιδί, αν ήξερες τι είναι. Έχεις ακούσει αυτό που λένε, *αμαρτίες γονέων;*»

Μέρος 3ο

Θύμα και θύτης

Τα παρακάλια μου δεν τον συγκίνησαν. Το παιδί είπε δεν έπρεπε να γεννηθεί. Η στάση του σκληρή, αλλά η άρνηση για οποιαδήποτε εξήγηση ακόμα πιο σκληρή. Τόλμησα να φωνάξω, δεν ξέρω, Θεέ μου, πού βρήκα τη δύναμη και να του πω ότι το παιδί το ήθελα και ότι δεν θα τον ακολουθούσα στη Θεσσαλονίκη. Όπως το συνήθιζε, άπλωσε το χέρι του πάνω μου και φοβέρισε ότι θα σκοτώσει κι εμένα. «Σκότωσε με» του είπα «δεν είναι ζωή αυτή που ζω». Γέλασε με το ξέσπασμά μου κι έπειτα με πλησίασε απειλητικά και μου είπε να διαλέξω ή να το ξεφορτωθώ, ενώ ήταν ακόμα αγέννητο ή θα το ξεφορτωνόταν εκείνος, όταν θα το έφερνα στον κόσμο. Έλεγε αλήθεια, το έβλεπα στα μάτια του και τ' άκουγα στη φωνή του.

Στο τρένο μ' έβαλε με το ζόρι και σ' όλη τη διαδρομή δεν κουνήθηκε από δίπλα μου, μην τύχει και το σκάσω. Φτάσαμε κι άρχισα να ξαναζώ τον εφιάλτη, μόνο που αυτή τη φορά ήξερα τι θα συμβεί. Πήγαμε στην κλινική την ίδια μέρα να με δει ο γιατρός, πριν το χειρουργείο.

«Δύσκολη κατάσταση σε τόσο προχωρημένη εγκυμοσύνη. Τι μου την έφερες;» γκρίνιαζε εκείνος στον δάσκαλο. Ήμουν ήδη στον τέταρτο μήνα. Ο δάσκαλος δεν το πολυσκέφτηκε. Θα παίρναμε το ρίσκο. Δεν με ρώτησαν, δεν μου απηύθυναν καν τον λόγο. Το μόνο που μου είπαν, ήταν ότι έπρεπε να βρούμε έναν αιμοδότη σε περίπτωση που χρειαζόταν. Στο άκουσμα αυτής της φράσης πανικοβλήθηκα. Ο δάσκαλος με αγριοκοίταζε.

«Θα δώσω εγώ αίμα, αν χρειαστεί» δήλωσε στον γιατρό και με πήρε και φύγαμε. Δεν ήθελα το αίμα του. Το σιχαινόμουν. Να τρέχει δικό του αίμα στις φλέβες μου; Στο ξενοδοχείο έκλαιγα ασταμάτητα. Φοβόμουν, φοβόμουν πολύ. Ήξερα ότι το παιδί μου από αύριο δεν θα υπήρχε κι ευχόμουν κι εγώ να έπαυα να υπάρχω, να γίνει κάτι και να χαθώ μαζί του. Όμως αυτός σαν κρύα μαρμαρίνη κολώνα δεν λύγισε ούτε όταν του είπα ότι αν σκοτώσουν το παιδί μου, θα πέσω κι εγώ απ' το μπαλκόνι να σκοτωθώ.

«Τίποτα δεν θα κάνεις. Δεν έχεις το θάρρος. Εσύ, γυναίκα πράμα είσαι δειλή, δειλή και άμυαλη» μου είπε ρίχνοντάς μου ένα φοβερό βλέμμα, επειδή τόλμησα να ξεστομίσω τέτοια κουβέντα. Την επομένη το πρωί, ξύπνησα πριν από εκείνον. Όλη τη νύχτα τριγυρνούσε στο κεφάλι μου μια ιδέα. Θα το έσκαγα απ' το ξενοδοχείο και θα πήγαινα να βρω τη Βάγια. Ήξερα τη διεύθυνσή της, την είχα μάθει απέξω. Σηκώθηκα στις μύτες των ποδιών μου, ντύθηκα μέσα στο σκοτάδι κι έφτασα στην πόρτα. Κρατούσα την ανάσα μου και άκουγα την καρδιά μου που χτυπούσε σαν τις οπλές τ' αλόγου στο καλντερίμι. Γύρισα και τον κοίταξα που κοιμόταν ατάραχος. Το πρόσωπό του είχε μια γαλήνια έκφραση, θα έλεγε κανείς ότι έβλεπε το καλύτερο όνειρο. Για μια ακόμα φορά αναρωτήθηκα από τι υλικό ήταν φτιαγμένος. Άνοιξα την πόρτα ίσα να χωράω και βγήκα στον διάδρομο. Θυμόμουν ότι ήμασταν στον τελευταίο όροφο και ξεκίνησα να κατεβαίνω απ' τις σκάλες προσπαθώντας να μην ακουστούν τα βήματά μου. Έφτασα στην κεντρική είσοδο χωρίς ευτυχώς να συναντήσω κανέναν κι είδα ότι ο κύριος που μας είχε δώσει το κλειδί του δωματίου, έλειπε απ' τη θέση του. Ήταν η καλύτερη ευκαιρία που θα μπορούσα να έχω.

Βγήκα έξω και θυμάμαι τον δροσερό αέρα να με ξυπνά. Κοίταξα γύρω μου ν' αποφασίσω κατά πού να πάω. Ένα ταξί, έπρεπε να βρω ένα ταξί. «Από πού έρχονται τα ταξί;» αναρωτήθηκα με αγωνία. Ο δρόμος έξω απ' το ξενοδοχείο ήταν έρημος εκείνη την ώρα. «Ίσως αν πήγαινα σε κάποιον πιο κεντρικό δρόμο, να περνούσε κάποιος». Όμως δεν ήξερα προς τα πού να πάω. Δεν έπρεπε να περιμένω, ο δρόμος ήταν μακρύς κι έπρεπε να βιαστώ. Ας περπατούσα κι όπου μ' έβγαζε. Τη στιγμή που έπαιρνα απόφαση ποια κατεύθυνση ν' ακολουθήσω, ένιωσα ένα χέρι να με τραβά προς τα πίσω, ακριβώς με τον ίδιο τρόπο που με είχε τραβήξει τότε στην εκκλησία στο Γοργογύρι, ανήμερα της Παναγίας. Γύρισα τρομαγμένη και τον κοίταξα. Το χαστούκι που έφαγα μ'

έριξε κάτω.

«Είσαι αχάριστη» τον άκουσα να λέει ανάμεσα σε βρισιές και αναθέματα. Μ' άρπαξε απ' τα μαλλιά με μανία, όπως το συνήθιζε και με σήκωσε στον αέρα. Με ανάγκασε να τον ακολουθήσω πίσω στο ξενοδοχείο και μόλις μπήκαμε στο δωμάτιο άρχισε να μου ρίχνει βροχή τα χαστούκια. Δεν φώναξα. Έπνιξα τον πόνο μου και υπέμεινα το ξύλο λέγοντας κάθε φορά που το χέρι του έπεφτε με δύναμη πάνω μου, ότι αυτή θα ήταν η τελευταία. Και πράγματι, κάποια στιγμή κουράστηκε ή μπορεί να πόνεσε κι ο ίδιος και σταμάτησε. Με οδήγησε στο μπάνιο και με διέταξε να πλυθώ με παγωμένο νερό. «Αυτό θα σε συνεφέρει» μου είπε εκδικητικά. Δεν τόλμησα να παρακούσω. Σαν χιλιάδες μικρές βελόνες το κρύο νερό μούδιασε ολόκληρο το σώμα μου, αλλά όχι και τον πόνο μου. Έκλαιγα κι έπνιγα τα λόγια που ανάβλυζαν από μέσα μου, κατευθείαν απ' την ψυχή μου. «Γιατί; Γιατί με μισεί τόσο αυτός ο άνθρωπος; Γιατί με βασανίζει;» Πού να ξερα τότε... Πώς θα μπορούσα να υποψιαστώ τον λόγο;

Στην κλινική φτάσαμε με καθυστέρηση. Ο δάσκαλος ήταν εκνευρισμένος κι έβριζε μέσα από τα δόντια του, ενώ εγώ έτρεμα σαν δαρμένο σκυλί. Περπατούσα με σκυμμένο κεφάλι και τα πόδια μου λύγιζαν σε κάθε βήμα. Από τη στιγμή που πέρασα την πόρτα, κατάλαβα ότι ποτέ δεν θα ήμουν ξανά η ίδια. Με παρέδωσε στη νοσοκόμα, όπως θα παρέδιδε έναν άτακτο μαθητή στη μητέρα του και τον άκουσα να λέει ότι θα έρθει να με πάρει σε δυο ώρες το πολύ. Προτίμησε να το σκάσει ο δειλός, να με εγκαταλείψει χωρίς συμπόνια και να με κοιτάζει με περιφρόνηση, που εγώ έφταιγα που έμεινα έγκυος. Η διαδικασία ήταν γνωστή. Ήρθε ο γιατρός μετά τη νοσοκόμα που με ετοίμασε και πίσω του μια άλλη με λευκά ρούχα. Αυτή, με βλοσυρό ύφος, πήρε μια βελόνα και μου τρύπησε το χέρι ρίχνοντας στις φλέβες μου φαρμάκι, για να κοιμηθώ. Δεν μπορούσα να συγκρατήσω τα δάκρυά μου. Την παρακαλούσα να με αφήσει να φύγω. Της έλεγα ότι δεν ήθελα να κάνουμε την επέμβαση, αλλά εκείνη μου έδωσε τα χέρια στο κρεβάτι. Την άκουσα να με βρίζει κι εκείνη, όπως ακριβώς το είχε κάνει νωρίτερα ο δάσκαλος κι αμέσως μου έβαλε τη μάσκα στο πρόσωπο. Όταν ξύπνησα, πολλές ώρες αργότερα, δίπλα στο κρεβάτι μου στεκόταν η Βάγια.

Το πρόσωπο της ήταν σφιγμένο και τα χέρια της έπαιζαν ένα μαντήλι νευρικά. Την κοίταξα και βυθίστηκα ξανά. Δεν ξέρω πόσες ώρες πέρασαν, αλλά κάποτε ένιωσα ένα χέρι να μου χαϊδεύει το μέτωπο και να με φωνάζει

«Ελένη, με ακούς; Ελένη... ». Δεν ήθελα να ξυπνήσω, αλλά η φωνή που με καλούσε ήταν ευχάριστη. Άνοιξα τα μάτια μια δυο φορές μέχρι που η εικόνα έγινε ξεκάθαρη. Αυτός που στεκόταν από πάνω μου και προσπαθούσε να με ξυπνήσει, ήταν ένας άγγελος, ο δικός μου Άγγελος.

«Χαρά την λένε, όχι Ελένη» άκουσα την Βάγια να του λέει απ' την πόρτα και συνέχισε προς το μέρος του. «Την γνωρίζετε;» Ο Άγγελος έγνεψε αρνητικά.

«Όχι, μάλλον μου είπαν λάθος όνομα οι νοσοκόμες» δικαιολογήθηκε. Ένιωθα το στόμα μου στεγνό και τα βλέφαρά μου να καίνε. Κάθε αναπνοή που έβγαине απ' το στήθος μου κι ένας πόνος.

«Ξύπνησες. Ευτυχώς ξύπνησες» είπε η Βάγια και πλησίασε περισσότερο. «Τρόμαξα κορίτσι μου. Νόμιζα ότι θα πέθαινες!» μου είπε με βουρκωμένα μάτια. Εγώ δεν είχα καταλάβει ακόμα που βρισκόμουν και κοίταξα γύρω. Ο Άγγελος καθόταν στο κρεβάτι μου και δίπλα του στεκόταν εκείνη. Τους κοίταξα και τους δυο με ανακούφιση. Επιτέλους, δυο αγαπημένα πρόσωπα που είχα τόσο ανάγκη να δω.

«Πού είμαι;» ρώτησα με απορία, καθώς η τελευταία μου ανάμνηση ήταν σ' εκείνη τη φριχτή κλινική.

«Στο νοσοκομείο» μου απάντησε ο Άγγελος και μου φάνηκε ότι διέκρινα κάτι που δεν μου άρεσε στο ύφος του. Αλλά και το πρόσωπό του είχε μια αλλιώτικη έκφραση, σαν να ήταν δικαστής κι η σοβαρότητα της θέσης του τον έκανε να φέρεται απόμακρα κι ουδέτερα. «Σας αφήνω για λίγο

κι επιστρέφω να πάρω το ιστορικό της» είπε κι εξαφανίστηκε. Η Βάγια είχε ήδη καθίσει δίπλα μου και μου κρατούσε το χέρι.

«Δεν πρόλαβα. Συγχώρα με, που δεν πρόλαβα να τον σταματήσω» μου είπε και τα χείλη της έτρεμαν.

«Πού είναι;» τη ρώτησα κοιτώντας την πόρτα με φόβο ότι από στιγμή σε στιγμή θα εμφανιστεί ο δάσκαλος.

«Τον έδωξα, όταν ήρθα. Σε έφερε απ' την κλινική και ήσουν σε κακά χάλια. Κινδύνεψες να πεθάνεις».

«Κινδύνεψα...» Καλύτερα να είχα πεθάνει, να γλύτωνα το μαρτύριο της ενοχής, το μαρτύριο της άδειας ζωής και τα βάσανα που θα μου έφερνε το μέλλον. Την άκουγα βουβή.

«Το μωρό...» δεν ολοκλήρωσε την κουβέντα της και την έπιασαν πάλι τα κλάματα. «Το μωρό είχε μεγαλώσει και δεν έπρεπε... δεν έπρεπε». Έσφιξα τα μάτια να συγκρατήσω τα δάκρυα. Δεν ήμουν τόσο δυνατή ν' αντέξω τέτοιο πόνο. «Δεν ξέρω πως αλλά οι γιατροί έκαναν ένα θαύμα και τα κατάφεραν να σταματήσουν την αιμορραγία. Ήρθες μισοπεθαμένη». Γύρισα το κεφάλι μου απ' την άλλη μεριά και τα δάκρυά μου άρχισαν να μουσκεύουν το μαξιλάρι. Η Βάγια έκλαιγε κι εκείνη, αλλά μου κρατούσε και το χέρι, μου χάιδευε τα μαλλιά, μου έδινε κουράγιο. Πάνω στην ώρα έκανε την εμφάνισή του ο Άγγελος και πίσω του μια νοσοκόμα. Ψιθύρισε στη Βάγια ν' ακολουθήσει τη νοσοκόμα έξω και ξεκίνησε να μου κάνει ερωτήσεις κοιτώντας με κατευθείαν στα μάτια. Ήξερε ήδη από πού είχα έρθει και τι είχα κάνει, ωστόσο, ήθελε να μάθει αν έπαιρνα φάρμακα κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, πόσων εβδομάδων ήμουν κι αν είχα προβλήματα υγείας, ό,τι ακριβώς θα ρωτούσε οποιονδήποτε ασθενή. Όταν τελείωσε με τις ερωτήσεις, έκανε μια μεγάλη παύση. Γύρισε το πρόσωπό του προς το παράθυρο κι έμοιαζε να έχει χαθεί σε σκέψεις που δεν θα μοιραζόταν μαζί μου. Ζύγισε τα λόγια του, προετοιμαζόταν να με ρωτήσει αυτό που τον έτρωγε και ν' ακούσει την απάντηση που δεν θα του άρεσε.

«Γιατί; Γιατί το έκανες;» μου είπε γυρνώντας απότομα προς το μέρος μου. Με κατηγορούσε με το βλέμμα του, με τα χέρια του που έσφιξαν το σεντόνι, με τον ήχο της φωνής του. Έκλεισα τα μάτια μου και προσπάθησα να συγκρατηθώ. Θεέ μου, πόσο δύσκολο ήταν ν' αντέξω τη δική του επικριτική στάση. Δεν μπορούσα να υπερασπιστώ τον εαυτό μου, δεν είχα φωνή. Αλλά και να είχα, τι θα έλεγα; Πως στάθηκα δειλή και δεν τους εμπόδισα; Πως έπρεπε να ξεπεράσω τον φόβο για τον δυνάστη μου και δεν τον ξεπέρασα για χάρη του παιδιού μου; Πως δεν έγινα μητέρα, γιατί ήμουν ανάξια για ένα τέτοιο μεγάλο δώρο. Εγώ έφταιγα που δεν τους εμπόδισα. Εγώ που δεν χάθηκα μαζί του. Τίποτα δεν απάντησα. Άλαλη και πάλι μπροστά του, μόνο που αυτή τη φορά ήμουν ένοχη. Ο Άγγελος με κοιτούσε περιμένοντας μια απάντηση κι ήξερα ότι εκείνη τη στιγμή μ' έβλεπε σαν να ήμουν ένα τιποτένιο ανθρωπάκι, ένα ανθρωπάκι για λύπηση. Κι είχα δίκιο. Τα λόγια του μου έριξαν το τελειωτικό χτύπημα.

«Νόμιζα ότι ήσουν καλός άνθρωπος, μια έντιμη γυναίκα με αγάπη στην καρδιά της. Αλλά έκανα μεγάλο λάθος». Το ύφος μου πρέπει να τον παραξένεψε. Δεν είχα ιδέα για τι μου μιλούσε. «Μην παραξενεύεσαι. Μου τα είπε όλα ο άντρας σου. Και για την απιστία σου και για το μωρό που έριξες κρυφά. Πώς μπόρεσες; Αλήθεια, πώς μπόρεσες;» Τα χτυπήματα του εχθρού μου τελικά δεν ήταν τα πιο δυνατά. Αυτό που δοκίμαζα εκείνη τη στιγμή ήταν δυνατότερο. «Εύχομαι τώρα που θα γίνεις καλά να σκεφτείς τις πράξεις σου και να γίνεις σωστή σύζυγος για τον άντρα σου. Λυπάμαι μόνο που δεν θα καταφέρεις να του χαρίσεις άλλο παιδί». Η απογοήτευση που ήταν γραμμένη σε όλο του το πρόσωπο κι η ραγισμένη του φωνή μ' έριξαν στην άβυσσο. Κοιτώντας τον να φεύγει με το κεφάλι σκυμμένο, μ' έπιασε το παράπονο. Δεν ήθελα να γίνει έτσι. Δεν ήθελα αυτή τη ζωή.

Οι επόμενες μέρες κύλησαν θλιβερά, αλλά ήσυχα. Η Βάγια ήταν συνέχεια στο πλευρό μου

κι ο δάσκαλος άφαντος. Τον Άγγελο δεν τον είδα παρά δυο φορές ακόμα, καθώς με ανέλαβε ένας άλλος γιατρός, ένας μεσόκοπος άντρας με μελιστάλαχτο ύφος που θύμιζε την Ηγουμένη κάθε φορά που με ορμήνευε για το καλό μου.

«Γλυκό μου κορίτσι, θέλω τώρα που θα φύγεις από δώ να προσέχεις πολύ τον εαυτό σου. Μου είπαν ότι δεν τρώς. Αν δεν τρώς πώς θα γίνεις γρήγορα καλά;» Του υποσχέθηκα ψέματα ότι θα προσέχω κι ότι θα τρώω. Λίγο αργότερα την ίδια μέρα πήρα εξιτήριο. Έξω από το νοσοκομείο μάς περίμενε ο δάσκαλος μέσα σ' ένα ταξί.

Δεν ρώτησε τίποτα ούτε μπήκε στον κόπο να με βοηθήσει να μπω στο αυτοκίνητο έτσι ανήμπορη που ήμουν ακόμα. Η Βάγια με φίλησε και την ώρα που με αποχαιρετούσε, μου είπε ότι θα ερχόταν στο χωριό με την πρώτη ευκαιρία και θα έμενε μαζί μου για μερικές μέρες. Την αποχωρίστηκα με δυσκολία όπως αποχωρίζεται το πρωτάκι τη μαμά του την πρώτη μέρα του σχολείου. Έπρεπε να την αφήσω πίσω και ν' ακολουθήσω τον δάσκαλο στο ταξίδι του γυρισμού, που μου φάνηκε ατελείωτο. Μέσα στο τρένο δεν ανταλλάξαμε ούτε μια κουβέντα. Ακόμα και το βλέμμα μας στρέφαμε αλλού, μην τύχει και πέσει του ενός πάνω στου άλλου. Δεν ήθελα να τον βλέπω ούτε να τον ακούω κι ευτυχώς που για μια φορά σεβάστηκε την επιθυμία μου και μου έκανε τη χάρη. Κάποτε φτάσαμε στο χωριό κατάκοποι και ταλαιπωρημένοι. Ήταν περασμένες δώδεκα το βράδυ κι έξω δεν κυκλοφορούσε ούτε γάτα. Το σπίτι ήταν παγωμένο και μύριζε κατάθλιψη. Με δυσκολία ανέβηκα τις σκάλες για την κρεβατοκάμαρα. Ξάπλωσα στο κρεβάτι μόνη κι εξαντλημένη ψυχικά και σωματικά. Πριν προλάβει ν' ακουμπήσει το κεφάλι μου στο μαξιλάρι μ' είχε πάρει ο ύπνος.

Την επομένη το πρωί ξύπνησα αργά και βρήκα στην κουζίνα τη μητέρα μου να με περιμένει. Την είχε ειδοποιήσει ο ίδιος ο δάσκαλος, να έρθει να με φροντίσει. Εκείνη με καλημέρισε, με φίλησε στοργικά κι απέφυγε να με ρωτήσει τι μου είχε συμβεί. Δεν ξέρω γιατί δεν με ρώτησε τίποτα. Ίσως και να της αρκούσαν αυτά που της είχε πει εκείνος και δεν ήθελε να ανοίξει κουβέντα για ένα τόσο δυσάρεστο θέμα. Μου έβαλε να φάω μια δυναμωτική σούπα που μου είχε μαγειρέψει κι αφού έφαγα με ξανάβαλε στο κρεβάτι. Νόμιζα ότι είχα ανάγκη την αγκαλιά της, αλλά όχι, τίποτα δεν είχα ανάγκη. Η λέξη «τίποτα» είχε καρφωθεί στον νου μου μ' ένα μεγάλο σκουριασμένο καρφί και κρεμόταν όπως κρέμεται ένα παλιόρουχο στον τοίχο, που κανένας δεν θέλει να φορέσει πια. Είχα στερέψει από αισθήματα κι όμορφες σκέψεις.

Πέρασαν πολλές εβδομάδες με μοναξιά και απραξία, κλεισμένη στο σπίτι του βασανιστή μου δίχως επισκέπτες δίχως αγάπη δίχως ελπίδα. Η νέα μου καθημερινή συνήθεια ήταν να περιφέρομαι άσκοπα στο σπίτι, όταν ο εχθρός μου έλειπε απλά και μόνο, για ν' ακούω το σύρσιμο απ' τις παντόφλες μου στο ξύλινο πάτωμα. Δεν ήθελα να βλέπω κανέναν και πολύ περισσότερο να μιλώ σε κανέναν. Είχα αλλάξει. Εγώ δεν ήμουν πια εγώ. Δεν υπήρχα, με είχα εξαφανίσει από παντού. Ήρθαν τα Χριστούγεννα χωρίς να το πάρω είδηση κι η Βάγια μάς επισκέφτηκε με δώρα και αισιοδοξία. Λίγο φως, λίγη χαρά στάλαξαν στην καρδιά μου, αλλά κράτησε μόνο για λίγο. Μόλις τελείωσαν οι γιορτές κι έφυγε εκείνη, ξαναγύρισε στο σπίτι η καταχνιά. Έπειτα ήρθε ο χειμώνας, βαρύς, πολύ βαρύς, αλλά εγώ δεν ένιωθα το κρύο. Δεν μπορούσε να συναγωνιστεί την παγωνιά που υπήρχε μέσα μου. Ούτε ο βοριάς που λυσσομανούσε πάνω στα παράθυρα τις νύχτες, μπορούσε να με τρομάξει, γιατί δεν ένιωθα, απλά δεν ένιωθα. Τίποτα δεν ήταν ικανό να μου ξυπνήσει ένα συναίσθημα. Αμίλητη υπηρέτρια όλη την ημέρα, αμίλητη υπηρέτρια και τη νύχτα άνοιγα τα πόδια, να κάνει ο δάσκαλος τη δουλειά του καρφώνοντας το βλέμμα μου στο ταβάνι και μετρώντας τις σανίδες μία μία χωρίς να βγάζω μιλιά. Αυτός ήταν ευτυχισμένος. Μ' είχε τσακίσει, μ' είχε υποτάξει κι έδειχνε την ικανοποίησή του κάθε μέρα για το πώς είχα εξελιχθεί. Πέρασε ο χειμώνας κι έπειτα η άνοιξη, μέχρι που ήρθε το καλοκαίρι.

Δεύτερο καλοκαίρι μαζί του στο σπίτι φυλακή. Κι αφού τα σχολεία είχαν κλείσει, είχε περισσότερο χρόνο να με παρατηρεί και να μου υποδεικνύει το κάθε τι πώς ήθελε να το κάνω. Τις ώρες που διάβαζε τα βιβλία του ή βρισκόταν στο καφενείο, μπορούσα κι εγώ να ανασάνω ελεύθερο αέρα και να κλείσω τα μάτια, πριν χαθώ στις σκέψεις μου. Μέχρι που στα μέσα Ιουλίου παρατήρησα ότι είχε αρχίσει να χάνεται απ' το σπίτι για ώρες πολλές. Κατέβαινε στα Τρίκαλα συχνά, σχεδόν κάθε Σαββατοκύριακο. Έφευγε από Παρασκευή το μεσημέρι και επέστρεφε την Κυριακή το βράδυ, φυσικά χωρίς ποτέ να μου δίνει λογαριασμό. Σίγουρα με κάποια τα είχε μπλέξει και ποιος ξέρει από ποιον κρυβόταν. «Καλύτερα» σκεφτόμουν, ήταν ένα δώρο για μένα γιατί έτσι μ' άφηνε στην ησυχία μου. Ένα από κείνα τα Σάββατα που έλειπε στα Τρίκαλα, αισθάνθηκα την επιθυμία να πάω στο μοναστήρι.

Δεν αποκάλυψα στη μάνα μου τον σκοπό της επίσκεψής μου, μόνο της είπα να με συνοδεύει μην τυχόν και με δει κανένα μάτι και το μάθει ο δάσκαλος κι αλλοίμονό μου. Βρήκα την Γερόντισσα στον κήπο και μόλις την είδα να μου χαμογελά, κατάλαβα ότι με περίμενε εδώ και καιρό.

«Κόπιασε, Χαρά μου, κόπιασε κι ήξερα πως θα' ρθεις» μου είπε με μια ορθάνοιχτη αγκαλιά να με καλεί κοντά της. Μιλήσαμε ώρα πολύ, αλλά δεν κατάφερα να ξαλαφρώσω την καρδιά μου. Σαν να ήξερε την αντάρα που είχα στην ψυχή μου, με συμβούλεψε να εξομολογηθώ. Είχα μείνει μακριά από τον Θεό για πολύ, απομακρύνθηκα και γέμισα σκοτάδι.

«Με βαραίνουν πολλά και κάνω σκέψεις παράλογες και ζοφερές» της αποκάλυψα. Είδα να φεύγει η γαλήνια έκφραση απ' το πρόσωπό της και τα μάτια της να υγραίνουν.

«Μείνε κοντά στον Θεό, προσευχήσου» με προέτρεψε.

Την επόμενη μέρα ξημέρωσε Κυριακή και πήγα από νωρίς στην εκκλησία. Κρύφτηκα στο γυναικωνίτη και προσευχήθηκα πολύ. Παρακάλεσα την Παναγία να έχει κοντά της τα παιδιά που δεν γέννησα και να τα φροντίζει. Στο μυαλό μου είχα μόνο τα παιδιά κι η σκέψη πως η Παναγία θα τα φρόντιζε, ήταν μεγάλη ανακούφιση. Και τι δεν θα' δινά, να ζούσαν τα παιδάκια μου, να τα φροντίζω, να τα αγαπάω με όλη μου την καρδιά, να μην τους λείπει τίποτα. Απ' τα μάτια μου έτρεχαν δάκρυα που δεν μπορούσα να συγκρατήσω. Σκέφτηκα τη μοναξιά μου, την άσκοπη ζωή μου, το δίχως ελπίδα μέλλον μου. Χωρίς παιδιά, χωρίς έναν άντρα να τον αγαπώ και να με αγαπά, χωρίς ένα όνειρο πώς θα ζούσα; Δεν μου είχε απομείνει τίποτα. Μέσα στην απελπισία μου δεν είχα καταλάβει ότι η εκκλησία είχε γεμίσει. Κοίταξα γύρω μου κι είδα πλάτες γυρισμένες, πλάτες ανθρώπων που δεν έδιναν δεκάρα για τα δικά μου βάσανα, για τις δικές μου λύπες. Είχαν δικές τους και προσεύχονταν. Κοιτούσα χωρίς να καταλαβαίνω ποιους έβλεπα, ώσπου μια νέα, όμορφη γυναίκα που κρατούσε ένα παιδί στην αγκαλιά μου τράβηξε την προσοχή. Το παιδάκι γαντζωμένο στην αγκαλιά της μητέρας του κοιτούσε γύρω του με νυσταλέα περιέργεια. Μέχρι που το βλέμμα του σταμάτησε πάνω μου. Μου χαμογέλασε. Τι πιο ευχάριστο απ' το χαμόγελο ενός μικρού παιδιού. Του χαμογέλασα κι εγώ. «Όμοιο σε ηλικία με το δικό μου το παιδί, αν είχε γεννηθεί» σκέφτηκα για το πρώτο μου που δεν έμαθα ποτέ αν ήταν κορίτσι ή αγόρι. Κατάπια έναν λυγμό που ανέβηκε απροειδοποίητα απ' το στήθος στον λαιμό μου και του έγνεψα. Μου έγνεψε κι εκείνο με τα δυο χεράκια, χαριτωμένο κι αθώο. Η μητέρα του κατάλαβε και γύρισε να δει ποιον χαιρετά ο γιος της και τότε την είδα. Ήταν η Μαρούλα αυτή που κρατούσε το παιδί κι εκείνο ήταν ο γιος του άντρα μου. Ξαφνιαστήκα, Με έλουσε κρύος ιδρώτας. Η Μαρούλα είχε γυρίσει στο χωριό. Ήταν εκεί μπροστά μου με το παιδί της που το χαιρόταν ολοζώντανο. Δεν άντεξα και το έβαλα στα πόδια.

Άρχισα να τρέχω, γρήγορα μέχρι που βγήκε η ψυχή μου. Έφτασα μακριά, έξω απ' το χωριό. Οι σκέψεις με πονούσαν, με έδερναν αλύπητα. Το δικό της το παιδί ζούσε, δεν το είχε πειράξει κανείς. Τα δικά μου ήταν νεκρά, αγέννητα και πεταμένα ποιος ξέρει πού. «Γιατί;» Ούρλιαζα ξανά

και ξανά. «Γιατί; Ποιος θα μου απαντήσει το γιατί;» Έπεσα, χτύπησα, σηκώθηκα και ξανάπεσα στο έδαφος. Ο πόνος ήταν αφόρητος, το μυαλό μου δεν μπορούσε να σκεφτεί καθαρά. Ήθελα να τον σκοτώσω, εκεί, εκείνη τη στιγμή ήθελα να γίνω φόνισσα, να σκοτώσω αυτόν που έπαιζε τον Θεό κι αποφάσιζε ποια παιδιά θα θανατωθούν και ποια παιδιά θα γεννηθούν, αυτόν που σκότωσε τα δικά μου τα παιδιά. Όσα δάκρυα έχυσα εκείνη την ημέρα, δεν τα έχυσα σ' ολόκληρη τη ζωή μου. Δεν ήθελα να επιστρέψω στο σπίτι. Ίσως αυτή τη φορά αν το έσκαγα να ήμουν πιο τυχερή. Θα πήγαινα να κλειστώ στο μοναστήρι. Κανείς δεν θα μπορούσε να με πάρει από κει. Όμως εγώ είχα την επιθυμία να τον σκοτώσω, να τον εξαφανίσω και να ελευθερωθώ, πώς θα πλησίαζα τον Θεό αν η ψυχή μου ήθελε εκδίκηση; Όχι, ποτέ, δεν είχα θέση στο μοναστήρι, δίπλα στις μοναχές, κάτω απ' τη σκέπη του Θεού. Γύρισα νύχτα στο σπίτι. Ο δάσκαλος με περίμενε στην πόρτα κι ήταν φανερά θυμωμένος που δεν με βρήκε εκεί όταν γύρισε.

«Που ήσουν μέχρι τέτοια ώρα;» με ρώτησε την ώρα που έκλεινα την πόρτα πίσω μου. Δεν του απάντησα. «Σε ρωτάω που ήσουν» επέμενε.

«Εγώ δεν σε ρώτησα που ήσουν» του αντιγύρισα. Το χαστούκι που έφαγα, ήταν αναμενόμενο. Συνέχισα να προχωρώ προς την κουζίνα. Με ακολούθησε και με σταμάτησε πριν μπω μέσα.

«Δεν κατάλαβες καλά. Όταν σε ρωτώ κάτι, θα μου απαντάς. Πού ήσουν μέχρι τέτοια ώρα;» Τα μάτια του πέταγαν φωτιές. Τα χείλη του ήταν σφιγμένα, όπως κάθε φορά που τον εξόργιζα κι οι λέξεις του απειλητικές είχαν σκοπό να με τρομοκρατήσουν. Δεν απάντησα. Μ' άρπαξε απ' το μπράτσο.

«Μη με ακουμπάς, με βρομίζεις» του είπα και προχώρησα ελευθερώνοντας το μπράτσο μου. Ήξερα πως τα λόγια μου θα τον έβγαζαν εκτός εαυτού.

«Τι σε κάνω;» ρώτησε με έκπληξη. Όσο έβλεπε ότι δεν του απαντώ, τόσο οργιζόταν περισσότερο. «Τελευταία φορά που σε ρωτώ. Πού ήσουν;»

«Στην εκκλησία» του απάντησα.

«Τέτοια ώρα; Την αλήθεια, Χαρά, λέγε».

«Στην εκκλησία ήμουν κι εκεί είδα το παιδί σου». Στην αρχή με κοίταξε με ύφος άγνοιας, όμως, γρήγορα κατάλαβε για ποιο παιδί μιλούσα και γέλασε χαιρέκακα. Τον κοίταξα με αγανάκτηση. Τέτοιος ήταν, απολάμβανε τον πόνο του άλλου.

«Δεν περίμενα ότι θα είχε το θάρρος να εμφανίσει το παιδί μου ανοιχτά, μπροστά σε όλο το χωριό. Μπράβο θάρρος η Μαρούλα!» Ήταν ένας μικρός θρίαμβος για κείνον κι ένας σταυρός για μένα.

«Γιατί το δικό της το παιδί ζει και τα δικά μου όχι;» τον ρώτησα κοιτώντας τον στα μάτια γυρεύοντας για μια φορά ειλικρινή απάντηση. Όμως αυτός, αγέρωχος και δυνατός με κοίταξε στα ίσια. Δεν υπήρχαν τύψεις που θα τον έκαναν ν' αποφύγει το βλέμμα μου. Απάντηση δεν πήρα και συνέχισα. «Γιατί ένα παιδί εκτός γάμου κι όχι αυτά που θα αποκτούσες με μένα που παντρευτήκες; Τι κακό έκαναν αυτά κι έπρεπε να πεθάνουν;» Φαίνεται είχε απάντηση και την κρατούσε πολύ καιρό μέχρι να βρει την κατάλληλη στιγμή να μου την πετάξει κατάμουτρα.

«Γιατί αυτά θα ήταν καταραμένα» είπε τονίζοντας τη λέξη «καταραμένα». Δεν το περίμενα, με ξάφνιασε.

«Καταραμένα; Λες αυτά τα παιδιά καταραμένα; Ποια παιδιά μπορεί να είναι καταραμένα;» τον ρώτησα με αγανάκτηση. Και τότε δεν δίστασε να με αποτελειώσει.

«Τα παιδιά που γεννιούνται από αδερφό κι αδερφή δεν μπορεί παρά να είναι καταραμένα». Τον κοίταξα με δυσπιστία. Τι εννοούσε; Μιλούσε για παιδιά που γεννιούνται απ' αδερφό κι αδερφή. Τι ήταν πάλι αυτό; Για ποιους μιλούσε; «Τα δικά σου τα παιδιά, Χαρά, δεν έπρεπε να γεννηθούν,

γιατί εγώ κι εσύ είμαστε αδέρφια». Το είπε με σιγουριά, με θάρρος, δίχως ντροπή, δίχως μετάνοια. «Είμαστε αδέρφια απ' τον ίδιο πατέρα» συνέχισε ανελέητα, όσο εγώ προσπαθούσα να καταπιώ αυτό που άκουσα. «Είσαι αδερφή μου». Στο άκουσμα του τελευταίου μου ήρθε στο μυαλό η Βάγια.

«Λες ψέματα, δε σε πιστεύω» φώναξα απελπισμένα. Αντί να το παραδεχτεί αυτός έβαλε τα γέλια.

«Σ' αρέσει, δεν σ' αρέσει, είμαστε αδέρφια».

Νόμιζα μέχρι τότε ότι είχα ζήσει ό,τι χειρότερο μου επεφύλασσε η μοίρα μ' αυτόν τον άνθρωπο που παντρεύτηκα αλλά είχα κάνει λάθος. Βουβή μπροστά σ' αυτή την αποκάλυψη που με χτύπησε σαν κεραυνός, έκλεισα τα μάτια, για να διώξω από μπροστά μου την εικόνα αυτού του άντρα που με αποκαλούσε αδερφή του. Άρχισα να ψελλίζω ακατάληπτες κουβέντες. Ο δάσκαλος δεν έκρυβε τη χαρά του για την ταραχή που μου προκάλεσε. Αντιθέτως χαμογελούσε επιδεικτικά και μου επαναλάμβανε τη φράση «είσαι αδερφή μου», «τ' ακούς; Είσαι αδερφή μου» ξανά και ξανά. Έκλεισα τ' αυτιά μου και κρατούσα ακόμα τα μάτια μου κλειστά σε μια απελπισμένη προσπάθεια να διώξω τον εφιάλτη.

«Όχι» ούρλιαξα δυνατά «δεν σε πιστεύω. Λες ψέματα». Το γέλιο του κόπηκε ξαφνικά.

«Δεν το φανταζόσουν ποτέ αυτό, σωστά;» Με πλησίασε αρκετά, για να φοβηθώ και να κάνω πίσω. «Αδέρφια, Χαρά, αδέρφια» τόνισε τις λέξεις. «Αυτός ο καταραμένος ο πατέρας μας παράτησε τη μάνα μου με τρία παιδιά, για να τρέξει πίσω απ' τα φουστάνια της μάνας σου. Αυτός φταίει που η αδερφή μου αυτοκτόνησε, αυτός φταίει...κι εσύ που γεννήθηκες από μια σχέση έξω απ' το γάμο κι ας σου έδωσε τ' όνομά του. Είσαι μια μπάσταρδη! Μπάσταρδη!». Το πρόσωπό του ήταν άγριο, λυσσασμένο. Μου άρπαξε τα χέρια, για να σταματήσω να κλείνω τ' αφτιά μου. Ήθελε να τον ακούσω. «Ήθελα να σε σκοτώσω, όταν έμαθα για σένα. Ήρθα στο σπίτι που ζούσε ο πατέρας μου με τη νέα του γυναίκα και σας είδα. Εσύ τότε ήσουν μωρό. Παραφύλαξα. Θα έβρισκα την κατάλληλη ευκαιρία και...». Έσφιξε τα χέρια του σε μπουνιές και μου έδειξε πως θα μου έσπαγε το βρεφικό μου κεφάλι, αν έβρισκε την κατάλληλη ευκαιρία. «Τον είδα πώς φερόταν στη μητέρα σου κι εξοργίστηκα. Ποτέ δεν είχε φερθεί έτσι στη δική μου. Αν σε είχαν αφήσει για λίγο μόνη, έστω και για λίγα λεπτά να είσαι σίγουρη ότι δεν θα βρισκόσουν τώρα εδώ μαζί μου». Τα μάτια του βεβαίωναν αυτά που έλεγε. Δεν μπορούσα να τον ακούω άλλο. Του φώναξα να σταματήσει. Δεν άντεχα ν' ακούω, αλλά αυτός συνέχιζε. «Βρήκα τον πατέρα και του μίλησα. Του είπα πόσο είχε κλονιστεί η υγεία της αδερφής μου. Ήταν άρρωστη κι η εγκατάλειψή του την έφερε στα πρόθυρα νευρικού κλονισμού. Του ζήτησα να γυρίσει πίσω στη νόμιμη οικογένειά του, αλλά αυτός δεν το δέχτηκε. Λίγο καιρό έπειτα έμαθα ότι η μάνα σου τον άφησε κι έφυγε». Πήρε μια βαθιά ανάσα και συνέχισε. Στο μέτωπό του εμφανίστηκαν μικρές στάλες ιδρώτα. «Όταν η αδερφή μου έβαλε τέλος στη ζωή της, ήξερα τι έπρεπε να κάνω και το έκανα». Τόνισε τις τελευταίες λέξεις, για να δώσει έμφαση σε αυτό που θα ακολουθούσε. «Ο πατέρας πέθανε λίγο καιρό μετά. Η καρδιά του, είπαν, αλλά όχι. Δεν ήταν η καρδιά του. Έφυγε με τον ίδιο τρόπο ακριβώς που έφυγε κι η αδερφή μου». Όσο εκείνος μιλούσε, τόσο εγώ αρρώσταινα. Άρχισα να καταλαβαίνω ότι δεν ήταν το αίμα μου αυτό που κυλούσε στις φλέβες μου. Ήταν ένα ποτάμι δηλητήριο. «Εγώ τον ανάγκασα, το καταλαβαίνεις;» Έμπηξε τα νύχια του στη σάρκα μου. Δεν είχα αέρα ν' ανασάνω. Κουνούσα το κεφάλι μου κι επαναλάμβανα την άρνησή μου να καταλάβω. «Η μάνα σου δεν ήξερε ότι ο άντρας που είχε παντρευτεί, ήταν ήδη παντρεμένος, ότι είχε άλλη οικογένεια. Όταν το έμαθε, όμως... γι' αυτό τον εγκατέλειψε. Εσύ...». Εγώ; Εγώ που έφταιξα; Απ' το φόβο μου δεν τόλμησα να αρθρώσω λέξη. «Τα έχασα όλα εξαιτίας σου, την αδερφή μου, τη μάνα μου. Εξαιτίας σου το καταλαβαίνεις;» Γιατί με κατηγορούσε για την καταστροφή του; Σε τι έφταιξα εγώ; Είχε αρχίσει να ξεφεύγει από κάθε έλεγχο. «Εμείνα μόνος και νόμιζα ότι θα μπορούσα να το ξεπεράσω, αλλά δεν μπόρεσα.

Άρχισα να σας ψάχνω. Γρήγορα έμαθα πού ζούσατε κι ήταν τότε που αποφάσισα ότι θα σ' έκανα γυναίκα μου». Τα τρομερά λόγια που ξεστόμισε, συνοδεύτηκαν από ένα πρόστυχο άγγιγμα, που με έκανε να νιώσω ντροπή. Τραβήχτηκα πιο πέρα και προσπάθησα να κατανοήσω αυτό που είχα ακούσει. Σχεδίαζε να με κάνει γυναίκα του απ' όταν ήμουν μικρό παιδί; Τι σατανικό σχέδιο! Να παντρευτεί εμένα που ήξερε ότι ήμουν η αδερφή του μόνο και μόνο από εκδίκηση. Το κεφάλι μου βούιζε και σαν να μη με έφτανε ο αέρας βγήκα απ' την κουζίνα κι άνοιξα την πόρτα του σπιτιού. Με πρόλαβε, πριν πατήσω το πόδι μου έξω και με σταμάτησε. «Δεν έχεις να πας πουθενά. Εδώ θα μείνεις, μαζί μου, για όλο το υπόλοιπο της μίζερης ζωής σου. Θα σε κλειδώνω μέσα και θα σε τιμωρώ, όταν δεν φέρεσαι σωστά. Εγώ θα σε μάθω να φέρεσαι». Με έσφιξε πάνω του και κόλλησε το πρόσωπό του στο δικό μου. «Είσαι δική μου, δική μου κι εγώ αποφασίζω τι θα κάνεις». Τον παρακάλεσα να με αφήσει. Του ζήτησα να με αφήσει να πάρω λίγο αέρα, αλλά αντί να με απελευθερώσει από την αφόρητη αγκαλιά του, με έσφιξε ακόμα περισσότερο. «Ακόμα και τον αέρα που θέλεις να αναπνεύσεις, εγώ θ' αποφασίζω αν θα τον έχεις...εγώ, όλα εγώ». Αυτή ήταν η τελευταία φράση που θυμάμαι να είπε, γιατί αμέσως μετά λιποθύμησα.

Συνήλθα σε μια πολυθρόνα. Ο δάσκαλος καθόταν στον καναπέ ακριβώς απέναντί μου και με κοιτούσε. Στο πρόσωπό του είδα μια έκφραση ευχαρίστησης για τον πόνο που μου προκάλεσε η μεγάλη αποκάλυψη και μια διερευνητική ματιά για το πώς θα αντιδρούσα από κεί κι έπειτα. Η αυτόματη αντίδρασή μου ήταν να κλείσω τα μάτια και να τα κρατήσω ερμητικά κλειστά. Δεν ήθελα να τον βλέπω και δεν ήθελα κι αυτός να με κοιτάζει. Ο άντρας μου, λοιπόν, ήταν ο αδερφός μου. Τι φριχτή συνειδητοποίηση!

«Κοίταξέ με» τον άκουσα να με προστάζει. Δεν άνοιξα τα μάτια παρά τη διαταγή. Τα έσφιξα περισσότερο. Το κεφάλι μου δεν είχε πάψει να βούιζει. Τον άκουσα να γελάει διασκεδάζοντας με την κατάστασή μου. Αυτό σήμαινε ότι δεν θα μ' άφηνε ήσυχη μέχρι να αποφασίσει εκείνος πότε θα λήξει το μαρτύριο. Κουλουριάστηκα πάνω στην πολυθρόνα κι άρχισα να κλαίω με τα μάτια μου ακόμα σφιγμένα. Ευχόμουν όλα όσα μου είπε να είναι ψέματα. Δεν γινόταν να είμαστε αδέρφια και σύζυγοι. Αυτό ήταν μεγάλη αμαρτία, από αυτές που σε οδηγούν στην απομόνωση απ' την κοινωνία, αλλά κυρίως απ' τον Θεό. Έπρεπε να είναι ψέματα. Ένιωθα αηδιασμένη που κοιμόμουν μαζί του και τον άφηνα τόσον καιρό να κυριαρχεί στο σώμα μου. «Τώρα κατάλαβες γιατί δεν έπρεπε να γεννηθούν τα παιδιά μας; Σε προστάτεψα, Χαρά. Και τώρα πρέπει να μ' ευχαριστήσεις». Από ένστικτο ότι κάτι κακό ερχόταν, άνοιξα τα μάτια μου. Δεν γελούσε πια. Είχε ξεκουμπώσει τη ζώνη και το παντελόνι του. Με βούτηξε απ' τα μαλλιά, όπως έκανε κάθε φορά που ήθελε να με αναγκάσει να έρθω σε επαφή μαζί του με το ζόρι και μ' έφερε κοντά του. Δεν μπόρεσα να ξεφύγω έγκαιρα. Μ' είχε ήδη εγκλωβίσει κι άρχισε να με γδύνει χτυπώντας με ταυτόχρονα, για να χαλαρώσω την αντίσταση. Μου έσκισε με λύσσα το εσώρουχο και με ανάγκασε να σκύψω. Τον άκουσα να μιλάει χυδαία και να με αποκαλεί πόρνη. Όχι, δεν ήμουν πόρνη και ούτε θα τον άφηνα να κάνει αυτή την ανίερη πράξη, ποτέ ξανά. Σηκώθηκα και προσπάθησα να τρέξω μακριά του. Με πρόλαβε στην πόρτα και μ' έριξε στο πάτωμα. Έπεσε πάνω μου και προσπάθησε να μου ανοίξει τα πόδια.

«Μην το κάνεις!» του φώναξα. Όσο κι αν αντιστάθηκα, δεν κατάφερα να τον απωθήσω. Πάλεψα πολύ, με νύχια και με δόντια. Τον δάγκωσα, τον γρατσούνισα, μέχρι που έβαλα τα δάχτυλά μου στα μάτια του, για να τα ξεκολλήσω απ' τις κόγχες. Ούρλιαξα τόσο, μέχρι που βράχνιασα, αλλά αυτός δεν σταμάτησε μέχρι να ολοκληρώσει τον βιασμό μου. Όταν τελείωσε, σηκώθηκε από πάνω μου, κουμπώθηκε κι έπειτα με κλώτσησε και μ' έφτυσε.

«Σιχαμένη!» μου είπε αηδιασμένος, άρπαξε το πανωφόρι του, άνοιξε την πόρτα κι έφυγε. Με άφησε κουλουριασμένη στο πάτωμα να κλαίω και να ζητώ συγχώρεση απ' τον Θεό. Κάποτε

επιτέλους έπαψαν τα δάκρυα και τ' αναφιλητά και κατάφερα να σηκώσω το κουφάρι μου απ' το πάτωμα. Αναζήτησα κάτι δυνατό να πιω, για να μουδιάσω τις σκέψεις μου. Ήπια, όσο δεν είχα πει ποτέ, αλλά οι σκέψεις, αντί να μουδιάσουν, έγιναν ξεκάθαρες. Αυτός ο αμαρτωλός δεσμός έπρεπε να κοπεί, δεν υπήρχε άλλη λύση. Ακόμα κι αν κρατούσα το μυστικό μέχρι να πεθάνω πώς θα μπορούσα να συνεχίσω τη ζωή μου βουτηγμένη στην αμαρτία, δίπλα σ' έναν άντρα που δεν ήταν μόνο σύζυγος, αλλά κι αδερφός; Πώς θα μπορούσα να κοιτάξω στα μάτια τη μητέρα μου χωρίς να νιώσω ντροπή; Πώς θ' αντίκριζα ξανά τη Βάγια χωρίς να σπαράζει η ψυχή μου που δεν θα μπορώ να την αποκαλώ αδερφή; Στο μυαλό μου είχε καρφωθεί αυτή η φοβερή λέξη «αιμομιξία», μια λέξη που το αίμα και η μίξη αποκτούν μια διάσταση αμαρτωλή και βρόμικη. Φαντάστηκα μια σκηνή που θα έπρεπε να λογοδοτήσω στον Κύριο την αμαρτία που φορτώθηκα στην πλάτη μου και να λέω ότι δεν το ήξερα, ότι δεν έφταιξα. Λάθος. Από τη στιγμή που το έμαθα, έγινα συνένοχός του κι ήμουν στ' αλήθεια σιχαμένη, αλλά περισσότερο ήταν εκείνος που σχεδίασε να με σύρει μαζί του στο ταξίδι για την κόλαση. Εκεί θα πήγαινα, ήμουν βέβαιη. Τι θα ήταν η ζωή μου από κει κι ύστερα γνωρίζοντας ποιος ήταν εκείνος και ποια ήμουν εγώ; Είχα καταστραφεί. Κοίταξα για μια στιγμή το πρόσωπό μου στον καθρέφτη της σερβάντας και είδα μια άθλια εικόνα του εαυτού μου, που λίγο έμοιαζε σε γυναίκα. Ένα τέρας είδα, με πρησμένα χείλια και μάτια, με σκισμένα ρούχα και κατακόκκινο δέρμα. Λύγισα. Τα κακοποιημένα πόδια μου δεν με βαστούσαν και κρατήθηκα απ' το βαρύ έπιπλο να σταθώ όρθια. Μέσα στην απελπισία μου πήρα την απόφαση να βάλω τέλος στη ζωή μου. Δεν είχε καμία αξία και κανένα νόημα να ζω δίχως αξιοπρέπεια, δίχως ελπίδα για συγχώρεση. Έσυρα τα πόδια μου μέχρι την κουζίνα με τη φωνή του μυαλού μου να φωνάζει «Τέλος, βάλε ένα τέλος». Πήρα στα χέρια μου ένα κουζινομάχαιρο και χάιδεψα με τα δάχτυλα τη λεπίδα. Το έστρεψα προς το μέρος μου κι ετοιμάστηκα να προχωρήσω στην τελευταία πράξη. Πριν προλάβω να το κάνω, άκουσα τη φωνή να φωνάζει άλλη λέξη, άλλη λέξη πιο δυνατή. Φώναζε τη λέξη «εκδίκηση», μου έλεγε «Πάρε εκδίκηση!» Το μόνο που χρειαζόταν, ήταν από θύμα να γίνω θύτης.

Το τέλος

Το ξημέρωμα τον άκουσα ν' ανοίγει την πόρτα και να μπαίνει στο σπίτι σέρνοντας τα βήματά του. Ανέβηκε στην κρεβατοκάμαρα και σε λίγο τον άκουσα να βλαστημά που δεν με βρήκε εκεί. Κατέβηκε να με ψάξει. Δεν άργησε να μπει στην κουζίνα όπου βρισκόμουν κρυμμένη στο σκοτάδι.

«Τι κάνεις εδώ;» είπε ανοίγοντας το φως να με δει. «Γιατί κρύβεσαι, μου λες; Αφού όπου κι αν πας θα σε βρω». Τα μάτια του γυάλιζαν κι έμοιαζε κουρασμένος, αλλά δεν φαινόταν πια τόσο απειλητικός. Προτίμησα να μην απαντήσω. «Όταν σε ρωτάω κάτι, θα μου απαντάς» φώναξε ορμώντας με δυο δρασκελιές κατά πάνω μου. Πριν προλάβει να με ακουμπήσει, τράβηξα απότομα το χέρι μου τείνοντας προς το μέρος του το μαχαίρι. Στη θέα του μαχαριού έκανε πίσω, αλλά δεν τα 'χασε. Αντί γι' αυτό άρχισε να με προκαλεί. «Γίνε σαν εμένα! Έλα, μη διστάζεις. Ξέρω ότι θες να με σκοτώσεις, αλλά δεν θα το κάνεις, γιατί είσαι δειλή, πολύ δειλή». Είχε δίκιο. Υπήρξα δειλή, αλλά όχι πια. Έκανα ένα βήμα μπρος κι εκείνος ένα βήμα πίσω. Συνέχισε να μιλά χωρίς να φοβάται. «Είμαστε ίδιοι, δεν το έχεις καταλάβει; Αδέρφια που μοιάζουν στην όψη, γιατί όχι και στην ψυχή; Αδέρφια με το ίδιο καταραμένο πρόσωπο, το ίδιο καταραμένο αίμα...». Και πάλι είχε δίκιο. Τον κοίταξα καλά και είδα στον εχθρό μου τα μάτια μου, τα δικά μου μάτια. Είχαμε τα ίδια σκούρα μάτια, το ίδιο γεμάτο στόμα, ακόμα και το ίδιο χρώμα στα μαλλιά. Πώς δεν το είχα προσέξει ποτέ πριν; Μοιάζουμε πολύ, σχεδόν είμαστε ίδιοι. «Εμπρός, σκότωσέ με. Νομίζεις ότι έτσι θα απαλλαγείς από μένα; Ποτέ δεν θ' απαλλαγείς. Θα κοιτάς τον καθρέφτη και θα με βλέπεις να μεγαλώνω μέχρι που θα φτάσεις στα χρόνια μου». Κούνησα το κεφάλι μου αρνητικά.

«Κι όμως...» Ο τρόπος που με κοιτούσε εκείνη τη στιγμή φανέρωνε οίκτο. Αυτό μας έλειπε, να καταφέρουν τα λόγια του να φέρουν τη δειλή μου πλευρά στην επιφάνεια. Το μαχαίρι, όμως, μου έδινε δύναμη κι εγώ είχα πάρει την απόφασή μου. Δειλή δεν θα ξαναγινόμουν ποτέ!

«Και όλα αυτά τα χρόνια θα με θυμάσαι, όπως θα θυμάσαι και τα καταραμένα τα παιδιά μας και τότε θα μ' ευγνωμονείς που σ' απάλλαξα από δαύτα». Ξαφνικά οι σκέψεις μου σιώπησαν. Προχώρησα μπροστά και έμπηξα το μαχαίρι στην κοιλιά του με δύναμη. Δεν το περίμενε και δεν πρόλαβε να αντιδράσει. Το τράβηξα πίσω και το κοίταξα ματωμένο να στάζει. Έβγαλε ένα βογκητό κι έπεσε μπροστά στα πόδια μου.

«Το έκανες!» πρόλαβε να πει με πονεμένη φωνή, πριν σωριαστεί νεκρός. Η σιωπή που έπεσε στο δωμάτιο, ήταν ο επίλογος αυτής της μιαινής σχέσης κι η μυρωδιά απ' το αίμα του αδελφού μου που έσταζε απ' το μαχαίρι και κυλούσε απ' την ανοιχτή πληγή του μου καρφώθηκε στο μυαλό ως η μυρωδιά που έχει η εκδίκηση. Δεν γύρισα το βλέμμα μου αλλού. Στη θέα του νεκρού του κορμιού σκέφτηκα πως πέρασα από την αιμομιξία στην αδελφοκτονία. Αυτή την αμαρτία δεν τη φορτώθηκα, την έπραξα εγώ η ίδια. Τον ξανακοίταξα, ανήμπορο πια να μου κάνει κακό, να κάνει σε οποιονδήποτε ξανά κακό και περίμενα λίγο, πριν απομακρυνθώ τελικά από κοντά του. Ήταν σίγουρα νεκρός. Μόλις είχα κόψει την κλωστή που έδενε τη δική του μοίρα με τη δική μου κι ένιωσα μια άγρια χαρά να με κατακλύζει απ' τις ρίζες των μαλλιών μου μέχρι τα δάχτυλα των ποδιών μου. Η ζωή μου θα έπαιρνε άλλη τροπή, καλύτερη, χειρότερη δεν μ' ένοιαζε. Και μόνο που δεν θα την όριζε εκείνος, για μένα ήταν ο απόλυτος θρίαμβος. Ακόμα κι αν με έθαβαν για πάντα σ' ένα κελί φυλακής, ακόμα κι αν δεν ξανάβλεπα το γαλάζιο τ' ουρανού, δεν μ' ένοιαζε.

Οι βροντερές αυτές σκέψεις με συντρόφευσαν μέχρι που χάραξε. Καθισμένη στο σαλόνι περίμενα να ξημερώσει εντελώς, για να πάω να παραδοθώ. Βγήκα στο κρύο και ξεκίνησα να περπατώ στον κεντρικό δρόμο με κατεύθυνση τα Τρίκαλα, αλλά πρώτα θα έκανα μια σύντομη στάση στο Γοργογύρι. Ήθελα μια τελευταία φορά να πάω εκεί που ένιωσα την ευτυχία, έστω και

για λίγο, πριν ομολογήσω το έγκλημα. Λίγο πριν βγω απ' το χωριό συνάντησα τον πρόεδρο. Πήγαινε με κάποιους εργάτες να καθαρίσουν τους δρόμους από μια κατολίσθηση και τους έδινε οδηγίες κι εργαλεία. Σίγουρα δεν περίμεναν να με δουν μπροστά τους τέτοια ώρα και φαίνεται ότι η όψη μου με πρόδωσε και κοίταξαν να με σταματήσουν, για να μάθουν αν είχε συμβεί κάτι κι ήμουν έτσι αλαφιασμένη. Τους είπα μια συνηθισμένη «Καλημέρα» κι έφυγα βιαστική δίχως να πω τίποτα άλλο. Κανείς δεν μ' ακολούθησε ούτε και βρήκα κανέναν άλλο στον δρόμο μου. Κι αφού περπάτησα πολύ, να'μαι τώρα εδώ, να χαίρομαι την ελευθερία μου. «Ελευθερία»..μια λέξη που δεν έχει για όλους την ίδια σημασία.

Μόλις παραδοθώ, και δικαστώ για το έγκλημα που διέπραξα, θα φυλακιστώ ίσως και για το υπόλοιπο της ζωής μου, αλλά δεν θα χάσω την ελευθερία μου, γιατί αυτή η ελευθερία που εννοώ είναι ότι επιτέλους δεν θα φοβάμαι. Ας με συγχωρέσει ο Θεός, για τη ζωή που αφαίρεσα και για τις ζωές που δεν προστάτεψα, αλλά πια δεν θα ντρέπομαι να κοιτάξω τις άλλες γυναίκες στα μάτια και να πω ότι έπραξα το σωστό για κείνες και για εμένα. Πέρασα δυο μαρτυρικά χρόνια δίπλα σ' έναν βασανιστή, δυο χρόνια γεμάτα φόβο, εξευτελισμούς, αβεβαιότητα ακόμα και για την ίδια μου την ύπαρξη. Μαζί του διέπραξα πολλά αμαρτήματα. Ακόμα και χωρίς τη θέλησή μου δεν αλλάζει το γεγονός ότι τα διέπραξα και στο τέλος κατέληξα στην εκδίκηση. Κι αυτή αμαρτία είναι. Όμως η πράξη μου αυτή πράξη δειλού ανθρώπου δεν ήταν.

Έπαψα να πενθώ. Πέταξα τα μαύρα ρούχα που φορούσα τον τελευταίο χρόνο και φόρεσα λευκά, της αθωότητας, για να τιμήσω τα αγέννητα παιδιά μου, που αθώα σαν ήταν δεν έμαθαν τον φριχτό άτιμο τούτο κόσμο. Περπατώ στους δρόμους και στα σοκάκια με τα ματωμένα χέρια μου κι ο κόσμος που με κοιτά δεν ξέρει ποια είναι η φόνισσα. Κάθομαι να ξαποστάσω στη δριστέλα που με φιλοξένησε σαν αγκαλιά μάνας μια νύχτα ολόκληρη και σκέφτομαι. Η ζωή είναι ένα σύντομο ταξίδι σαν αυτό του νερού που τρέχει, για να φτάσει στη θάλασσα. Κι η δική μου η ζωή έφτασε πολύ γρήγορα στη θάλασσα. Γέμισα τρύπες, πληγές που κακοφόρμισαν, αλλά στο τέλος τις καθάρισα όλες και βγήκα νικήτρια.

Λίγα λόγια για τη συγγραφέα

Η Μαρία Παπαζώη γεννήθηκε το 1976 στην Αθήνα όπου και μεγάλωσε. Για περισσότερα από 20 χρόνια εργάστηκε ως καθηγήτρια Αγγλικών στη Δημόσια Εκπαίδευση ενώ τα τελευταία χρόνια εργάζεται στη Δημόσια Διοίκηση στην Άρτα, τόπο καταγωγής της. Σπούδασε Αγγλική Γλώσσα και Φιλολογία στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ειδικεύτηκε στις Επιστήμες της Αγωγής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και στη Δημόσια Διοίκηση στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος.